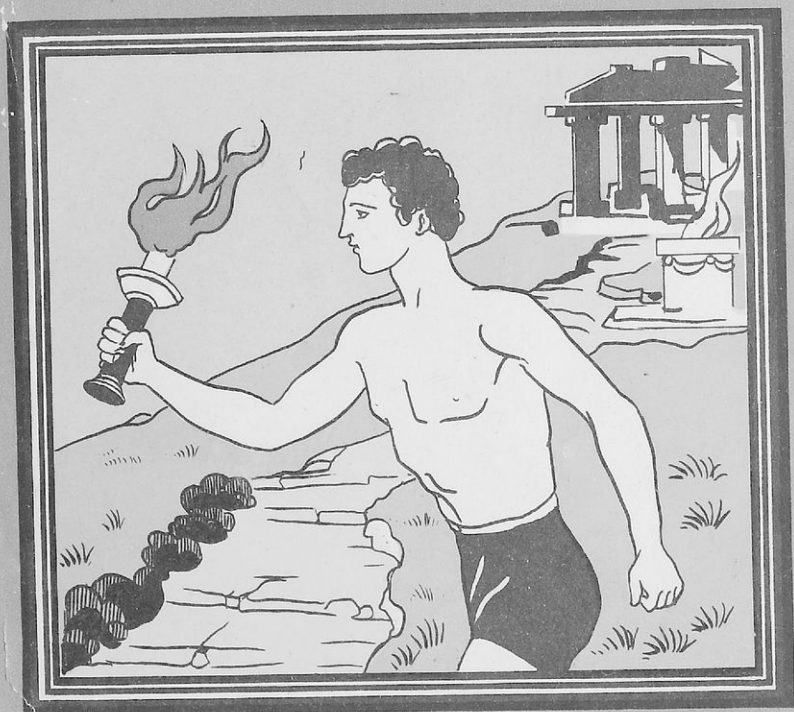

2355

ΤΟ ΝΕΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ
Κ. ΓΙΟΤΣΑΛΙΤΟΥ-ΛΑΧΑΝΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Α.Ι. ΡΑΛΛΗΣ ΣΙΑ

2355

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ
Κ. ΓΙΟΤΣΑΛΙΤΟΥ - ΛΑΧΑΝΑ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἀντίτυπα 10.000

Ἀριθμ. Ἐγκρ. ἀποφ. 50163-10-7-36.

ΕΚΔΟΤΗΣ
Α. Ι. ΡΑΛΛΗΣ & ΣΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ - ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 6
1936

Πᾶν ἀντίτυπον ὑπογράφεται παρ' ἀμφοτέρων τῶν συγ-
γραφέων.

Μητ. Γ. Πετρίδης

Σταυρίνα Πηλοπούλου Παλαιά

Εἰκονογράφησις Ν. ΝΕΙΡΟΥ

Ἡ ἀνάγνωσις.

Δὲν σᾶς φαίνεται πραγματικῶς, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ἓνα μεγάλο θαῦμα; μᾶς ἡρώτα προχθὲς ὁ πατήρ μας, μετὰ τὸ τέλος τῆς βραδυῆς μελέτης μας.

Τί ἔχετε ἐνώπιόν σας, ὅταν ἀνοίγετε τὸ βιβλίον σας; Μικρὰ μαῦρα σημεῖα ἐπὶ λευκοῦ πεδίου, τοῦ χάρτου. Τὰ παρατηρεῖτε καὶ μεταβάλλονται εἰς λέξεις καὶ ἐννοίας. Τὰ ἄψυχα ἐκεῖνα γράμματα λαμβάνουν διὰ μιᾶς ζώην. Σχηματίζουν φράσεις καὶ νοήματα. Καὶ σᾶς διηγοῦνται, σᾶς διδάσκουν, σᾶς συγκινοῦν. Σᾶς φέρουν εἰς ἄλλα μέρη, ἄγνωστα, τὰ ὅποια σᾶς καθιστοῦν γνωστὰ διὰ ζωηρᾶς περιγραφῆς.

Παρατηροῦντες προσεκτικῶς τὴν μίαν λέξιν κατόπιν τῆς ἄλλης ἐντὸς τοῦ βιβλίου ἢ τοῦ περιοδικοῦ σας ὀδηγεῖσθε μὲ τὴν φαντασίαν σας εἰς τὰς καιόμενας ἐκτάσεις τῶν ἐρήμων ἢ εἰς τὰς παγωμένας στέππας τῶν βορεινῶν χωρῶν ἢ εἰς γοητευτικὰ τοπεῖα τῶν εὐκράτων ζωνῶν τῆς γῆς.

Διὰ τῆς ἀναγνώσεως συνεννοεῖσθε κάλλιστα μὲ

άνθρώπους, οί όποιοι ζώσιν εις πολύ μακρυνούς τό-
πους. Άναγινώσκοντες έν τή ξένη γή τήν έπιστο-
λήν τής καλής σας μητρός δέν νομίζετε, ότι άκούετε
τά γεμάτα άγάπην λόγια της, δέν άντιλαμβάνεσθε
μακρόθεν τās σκέψεις της, δέν δέχεσθε με συγκίνησιν
τούς χαιρετισμούς και τās εύχάς της;

Τά μαύρα στοιχεία του βιβλίου σας, τά όποια δι'
ένα άγράμματον δέν φανερώνουν τίποτε, δια σας ει-
ναι πηγή ένδιαφέροντος, χαρᾶς και γνώσεων. Σᾶς
εύχαριστούν με τās ώραιάς ιδέας ένός ποιήματος ή τās
περιπετείας ένός παραμυθιοῦ. Σᾶς πλουτίζουν τόν
νοῦν με άμετρήτους γνώσεις σχετικᾶς με όλα τά άν-
τικείμενα και φαινόμενα του γύρω μας κόσμου. Σᾶς
όδηγοῦν εις τά βάθη τῶν περασμένων αιώνων και
σᾶς άποκαλύπτουν τās ένεργείας και πράξεις έκλε-
κτῶν προσώπων και πολιτισμένων λαῶν. Σᾶς εισά-
γουν εις τόν σημερινόν πολιτισμόν και σᾶς καθι-
στούν γνωστά τά συστατικά του. Σᾶς διδάσκουν
τά στοιχεία τῶν έπιστημῶν και σᾶς έξηγοῦν τά
ἔργα τής Τέχνης.

Τά ταπεινά γράμματά, είκοσιτέσσαρα όλα τόν
άριθμόν, κατορθώνουν και άλλα σπουδαία κατορ-
θώματα. Άκούσατέ τα, παιδιά μου. Αὐτά δια τῶν
καλῶν βιβλίων έξευγενίζουν τήν ψυχήν σας, έξυ-
ψώνουν τό φρόνημά σας, δυναμώνουν τήν θέλησίν
σας, σταθεροποιοῦν τόν χαρακτήρα σας. Και άντι-
λαμβάνεσθε πόσον ισχυρά μέσα δια τήν πρόσδόν
σας και πόσον πολύτιμα έφόδια δια τήν ζωήν σας
εἶναι ταῦτα.

Δέν άποτελεῖ λοιπόν ή άνάγνωσις μέγα, αλλά
και εύεργετικώτατον θαῦμα;

(Μ.Γ.Π. και Κ.Γ.-Λ.)

Τὸ δικάϊως ἀπονεμηθὲν μετάλλιον.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τοῦ μεγάλου πολέμου. Εὕρισκό-
μεθα εἰς τὸ Μακεδονικὸν μέτωπον, ὅπου διεξήγομεν
σκληρὰς μάχας μετὰ τὸν ἐχθρὸν, πρὸς ἀπελευθέρωσιν
τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν μας.

Μετὰ τοὺς εἴκοσι πέντε πυροβολητὰς μου ἡμε-
θα ἐκείνην τὴν ἑσπέραν οἱ μόνοι τῆς φρουρᾶς μου, οἱ
ὅποιοι ἀπεμείναμεν ζωντανοί, ἐντὸς ἐνὸς κατεστραμ-
μένου χωρίου.

Ἐξ χιλιομέτρων μακρὰν καὶ κλεισμένους ἐντὸς τοῦ
δάσους ἐστρατοπέδευεν ὁ λοχαγὸς Χιονᾶς.

Δὲν γνωρίζω πόσῃν ὥρᾳ εἶχον ἀποκοιμηθῆ,
ὅτε ἤσθάνθην ἐπὶ τοῦ ὤμου μου μίαν χεῖρα. Ἦνοι-
ξα τοὺς βεβαρυμένους ὀφθαλμούς μου. Εἰς δεκανεὺς
τοῦ πεζικοῦ μετὰ τὸ ὄπλον του ἐστέκετο ἐνώπιόν μου.
Χαιρετίσας μοῦ ἐνεχείρισεν ἓν χαρτίον.

— Ποῖος σὲ στέλλει; ἐρωτῶ.

— Ὁ λοχαγὸς Χιονᾶς, ἀπαντᾷ.

— Κατὰ ποίαν ὥραν ἐξεκίνησες;

— Τὴν ἐνάτην νυκτερινήν.

Παρετήρησα τὸ ὥρολόγιόν μου. Ἦτο πρώτη πρωϊνή. Ἀνέγνωσα τὰς ἀκολουθούς λέξεις· «Εἴμεθα περικυκλωμένοι, ὑπολείπονται εἰς τὸν καθένα μας ἀνὰ δέκα φυσίγια».

— Ἀπὸ ποῦ ἦλθες; ἠρώτησα τὸν ἀπεσταλμένον.

Ἔδειξε τὸ πυκνὸν δάσος. Καὶ ἐψιθύρισεν·

— Οἱ ἐχθροὶ φυλάττουν ὅλους τοὺς δρόμους καὶ τὰ μονοπάτια.

Εἶχεν ἀσφαλῶς πολὺ παραπλανηθῆ εἰς τὸ δάσος, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὴν διεύθυνσίν μας.

Πῶς θὰ εὕρωμεν τὸν δρόμον, μίαν τόσον σκοτεινὴν νύκτα; ἐσκεπτόμην. Καὶ τί νὰ ἀπέγινεν ἐν τῷ μεταξύ ὁ λοχαγὸς Χιονᾶς μὲ τοὺς ἀνδρας του;

Ἐξυπνῶ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἀναχωροῦμεν. Ἀνάπτω μὲ προφύλαξιν ἐν πυρεῖον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς πυξίδος μου κανονίζω τὴν διεύθυνσίν μας.

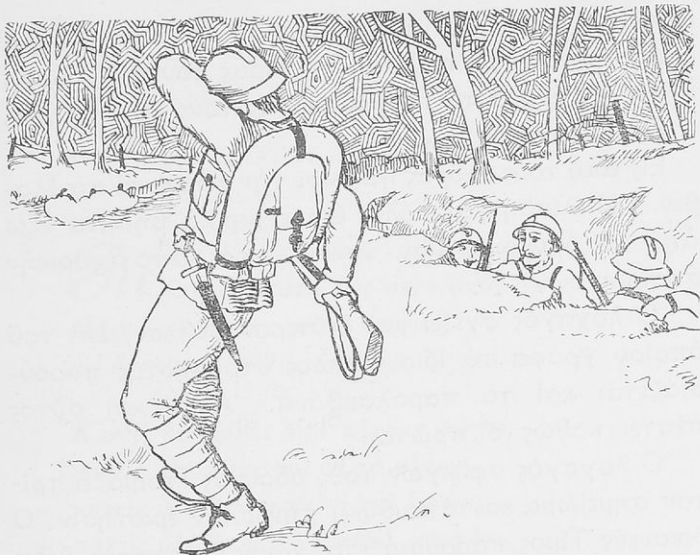
Εἶχον συστήσει εἰς τοὺς στρατιώτας μου νὰ κρατῶνται ἀπὸ τὴν ζώνην μεταξύ των, ὁ εἰς ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ μὴ παραπλανηθοῦν τινες. Περιπατοῦμεν εἰς τὸ σκότος ἀρκετά, λαμβάνοντες ὅλας τὰς προφυλάξεις μας. Μᾶς ὀδηγεῖ ὁ δεκανεὺς κατὰ τὴν κατεύθυνσιν τῆς πυξίδος.

Τώρα εἶναι πέμπτη πρωϊνὴ ὥρα. Θὰ εὕρωμεν ἄρα γε τὸν Χιονᾶν καὶ τοὺς ἀνδρας του ζωντανούς; Μία ἀγωνία ἐπίεζε τὴν ψυχὴν μας.

Ἐπὶ τέλους ἐξημέρωσεν. Ἀκούομεν πυροβολισμούς.

«Θὰ χρησιμοποιοῦν καὶ τὰ τελευταῖα φυσίγια των οἱ φίλοι μας», ἐψιθύρισα μόνος μου.

Γεμίζομεν τὰ ὄπλα μας καὶ πλησιάζομεν πρὸς τὸ

μέρος τῶν πυροβολισμῶν. Διακρίνομεν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀρχίζομεν νὰ βάλλωμεν.

Οὗτοι, μόλις ἐδέχθησαν τὰς πρώτας ὀμβροντίας μας, ἀρχίζουν ἀτάκτως νὰ ὑποχωροῦν. Μᾶς ἐξέλαβον — φαίνεται — διὰ πολὺ περισσοτέρους ἀφ' ὅ,τι εἴμεθα.

Συναντώμεθα περιχαρεῖς μὲ τὸν λοχαγὸν καὶ τοὺς ἀνδρας του, οἱ ὅποιοι ἐσώθησαν ἀσφαλῶς μὲ τὴν ἔγκαιρον ἀφίξίν μας.

Τότε μανθάνω πῶς ἔφυγεν ὁ δεκανεὺς, διὰ νὰ μοῦ φέρῃ τὸ σημεῖωμα.

Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη ἐλπίς σωτηρίας εἰς τοὺς περικυκλωμένους ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσουν δι' ἐνὸς ἀγγελιοφόρου τὴν παρέμβασίν μας.

Τὴν ὀγδὴν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ὁ λοχαγὸς ἀφήρεσεν ἓν φύλλον ἀπὸ τὸ σημειωματάρειόν του, ἔγρα-

ψεν ἐπ' αὐτοῦ μὲ μολυβδοκόνδυλον ὀλίγας λέξεις
καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς ἄνδρας του εἶπε· Ποῖος
θέλει νὰ φέρῃ αὐτὸ τὸ γράμμα εἰς τοὺς ἰδικούς μας,
στὸ «χαλασμένο χωριό»;

Εἷς ἀπὸ τοὺς ἄνδρας ἤπλωσε τὴν χεῖρα καὶ τὸ ἔλα-
βεν. Ὑπλίσθη καὶ μόλις ἔκαμε μερικά βήματα ἔξω
ἀπὸ τὸ ὀχύρωμά μας, ἔπεσε νεκρὸς ἀπὸ ἐχθρικήν
σφαῖραν.

Ὁ λοχαγὸς σχίζει καὶ δεύτερον φύλλον, ἐπὶ τοῦ
ὀποίου γράφει τὰ ἴδια. Ἄλλος στρατιώτης παρου-
σιάζεται καὶ τὸ παραλαμβάνει. Ἄλλὰ καὶ οὗτος
πίπτει καθὼς ὁ πρῶτος.

Ὁ λογαγὸς σφίγγων τοὺς ὀδόντας ἐτοιμάζει τρί-
τον σημεῖωμα καὶ ἀπευθύνει τὴν ἰδίαν ἐρώτησιν. Ὁ
δεκανεὺς Τίμος παρουσιάζεται χωρὶς δισταγμόν. Δίδει
τὰ φυσίγγιά του εἰς τὸν λοχαγόν του, ὅστις ἀρνεῖ-
ται νὰ τὰ δεχθῆ. Ὁ δεκανεὺς ἐπιμένει λέγων·

— Μοῦ φθάνει αὐτό, καὶ δεικνύει τὸ ὄπλον του.

Πότε συρόμενος μὲ τὴν κοιλίαν ὡς ὄφεις, πότε πεη-
δῶν ὡς δορκάς, πότε λοξοδρομῶν δεξιὰ καὶ ἀριστε-
ρὰ ὁ δεκανεὺς κατῶρθωσε νὰ διαφύγῃ τὰς σφαίρας
τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ χαθῆ ἐντὸς τοῦ δάσους.

Πῶς κατῶρθωσε νὰ διέλθῃ τὸ πυκνὸν καὶ ἀδιαπέ-
ραστον δάσος; Πῶς ἠδυνήθη νὰ εὔρῃ τὴν πραγμα-
τικὴν διεύθυνσιν, διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν; Δὲν
ἀπετέλεσεν ὁ Τίμος θαῦμα τόλμης, καρτερίας καὶ ἐπι-
νοητικότητος; Θαῦμα πρὸ πάντων ἀφοσιώσεως πρὸς
τοὺς συμπολεμιστάς του;

Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ γενναῖος δεκανεὺς, ἐπαραση-
μοφορεῖτο μὲ τὸ μετάλλιον τῆς ἀνδρείας. Ἡ πατρίς
τὸν ἐτίμα ἐπαξίως.

(Διασκευὴ Μ.Γ.Π. καὶ Κ.Γ.-Λ.)

Ἄγνωστοι Στρατιῶται.

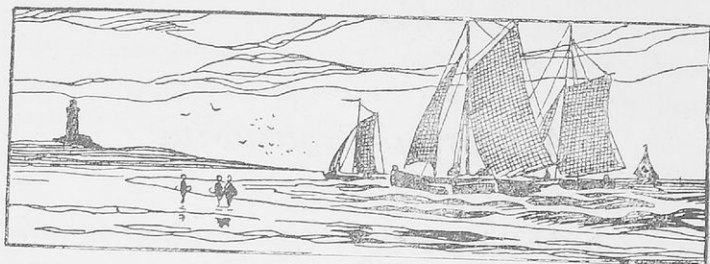
ΜΕΣΑ σὲ βόλια κι' ὀβίδων κρότους
ἔπεσαν νιάτα μὲς στὸν ἀνθό τους.
Πᾶνε λεβέντηδες, πᾶνε κορμιά,
κι' ἄγνωστοι τᾶθαψαν στὴν ἐρημιά.

Κανείς δὲν ξέρει ποῦ τᾶχουν θάψει,
κανείς δὲν πῆγε γιὰ νὰ τὰ κλάψει,
κανείς δὲν ἔκαψε γι' αὐτὰ λιβάνι,
κανείς δὲν ἔπλεξε γι' αὐτὰ στεφάνι.

Ἄνόνημ' ἥρωες, ἄγνωστοι τάφοι,
κανένας ὄνομα σ' αὐτοὺς δὲ γράφει,
μήτε τὸ χῶμα τους φιλοῦνε χεῖλη,
σταυρὸ δὲν ἔχουνε, μήτε καντήλι.

Μόνο μιᾶς κόρης μαργαριτάρια
κυλοῦν σὲ τάφους, πὺν κάποια μέρα
θὰ γίνουν κόσμον προσκνητάρια
καὶ φάροι νίκης γιὰ μιὰ μητέρα.

(Γ. Σουρῆς)

Ὁ Φάρος.

Ὁ μικρὸς Κώστας κατῶκει ἐντὸς ὑψηλοῦ κυλινδρικοῦ πύργου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἦτο ἐγκατεστημένος φάρος.

Ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ πύργου ἔβλεπε κανεὶς ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐκτεταμένην θάλασσαν, τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν καταπράσινον μεγάλην ξηράν.

Τὸ ἀκρωτήριο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο ἐκτισμένος, ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ πλησιέστερον χωρίον περὶ τὸ ἕν χιλιόμετρον.

Ὁ φάρος ἦτο τοποθετημένος εἰς κατάλληλον μέρος καὶ καθ' ὅλας τὰς νύκτας ἔρριπτε περίξ του ἀπαστράπτον φῶς. Μὲ αὐτὸ ἐδείκνυεν εἰς τὰ ταξιδεύοντα πλοῖα τὴν ὀρθὴν πορείαν καὶ τὰ ἐπροφύλασσε ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργει δι' αὐτὰ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ ἡ ὀμίχλη.

Ὁ Κώστας ἔμενε πλησίον τοῦ πάππου του, τοῦ φαροφύλακος, βοηθουμένου εἰς τὴν ἐργασίαν του ἀπὸ τὸν ὑπηρέτην του Πέτρον. Ἡ μήτηρ τοῦ Κώστα εἶχεν ἀπὸ καιροῦ ἀποθάνει· ὁ δὲ πατὴρ του ἔταξι-

δευεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου ὡς κυβερνήτης τῆς «Ἀστραπῆς», ἐνὸς ὠραίου ἱστιοφόρου πλοίου.

Τὶ ὠραῖα ἦτο ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸν πύργον! Ἐξη κανεῖς διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Αὐτὸ ἐσκέπτετο πάντοτε ὁ Κώστας βαδίζων καθ' ἐκάστην πρωΐαν τὴν μικρὰν ὁδὸν πρὸς τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου. Καὶ τὸ ἐσκέπτετο μὲ ὑπερηφάνειαν.

Εἰς τὸ σχολεῖον κατὰ τὴν ὥραν τῶν μαθημάτων ἦτο πολὺ προσεκτικός· κατόπιν ἐγίνετο ζωηρὸς καὶ εὐθυμος. Ἡ εὐχαρίστησίς του ἦτο νὰ τραγουδῇ, ὡσάκις ἐπέστρεφεν εἰς τὴν κατοικίαν του, εἰς τὸν φάρον.

Πόσον περίεργον ἦτο τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πύργου!

Μία ἀπότομος περιστρεφομένη κλίμαξ μὲ ἀπείρους βαθμίδας ὠδήγει εἰς τὸ ἐπάνω διαμέρισμα, ὅπου ἔκαιεν ὁ φάρος. Τὸ φῶς δέκα μεγάλων λαμπτήρων ἐνισχυόμενον ἀπὸ πολλαπλᾶς ἀντανακλάσεις ἐπὶ κατόπτρων, ἀκτινοβολεῖ πέραν πρὸς τὴν πλατεῖαν θάλασσαν.

Ὑπὸ τὸ διασμέρισμα τοῦτο εὐρίσκονται οἱ θάλαμοι τοῦ ὕπνου. Κάτωθεν τούτων ἔν ἀναπαυτικὸν δωμάτιον μὲ μίαν τράπεζαν εἰς τὸ μέσον καὶ καθίσματα γύρω τῆς χρησιμεύει ὡς αἴθουσα φαγητοῦ.

Τὸ χαμηλότερον διαμέρισμα, τὸ καταλαμβάνει τὸ μαγειρεῖον καὶ ἡ ἀποθήκη τοῦ πετρελαίου.

Κατὰ τὰς ὠραίας ἐσπέρας πότε ὁ Πέτρος διηγεῖτο, παρακαλούμενος ἀπὸ τὸν μικρὸν Κώσταν, ὠραῖα θαλασσινὰ ἐπεισόδια, πότε ὁ πάππος ἀντικρῦζων τὸ πέλαγος ὠμίλει διὰ τὰ πλοῖα, ποὺ ἔβλεπε νὰ τὸ διασχίζουσιν. «Ἴδου, ἔλεγεν, ἔν τριστίον πλοῖον· ἔχει οὖριον τὸν ἄνεμον καὶ πλέει κατ' εὐθειαν διὰ τὰ

Χανιά τῆς Κρήτης..... Κυττάξετε πῶς τὸ ἀτμόπλοιο
αὐτὸ ἀφίνει ὡσὰν μακρὰν σημαίαν ὀπισθεν τοῦ τὸν
καπνὸν τῆς καπνοδόχου του!..... Τὸ κ α ρ α β ἄ ν ι
τῶν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων, δεμένων τὸ ἓν ὀπισθεν
τοῦ ἄλλου, ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὸ πέλαγος καὶ κατευ-
θύνονται εἰς τὸν λιμενίσκον τοῦ χωρίου μας. "ὦ! ἡ
λεία τῶν καλῶν ἀλιέων μας θὰ εἶναι ἐξ ἅπαντος με-
γάλη, διότι ὁ καιρὸς ἦτο εὐνοϊκός».

Ὁ Κώστας ἤκουε τὸ κάθε τι καὶ παρηκολούθει τὰ
πάντα μὲ ἀληθινὸν ἐνδιαφέρον.

— Θὰ ὁμοιάσης καθ' ὅλα μὲ τὸν πατέρα σου, τοῦ
ἔλεγεν ὁ πάππος. "Ὀλη σου ἡ προσοχὴ εἶν' ἐστραμμέ-
νη πρὸς τὴν θάλασσαν. Βλέπω, ὅτι ἀδιαφορεῖς διὰ
τὰ πράγματα τῆς ξηρᾶς, Κώστα.

2

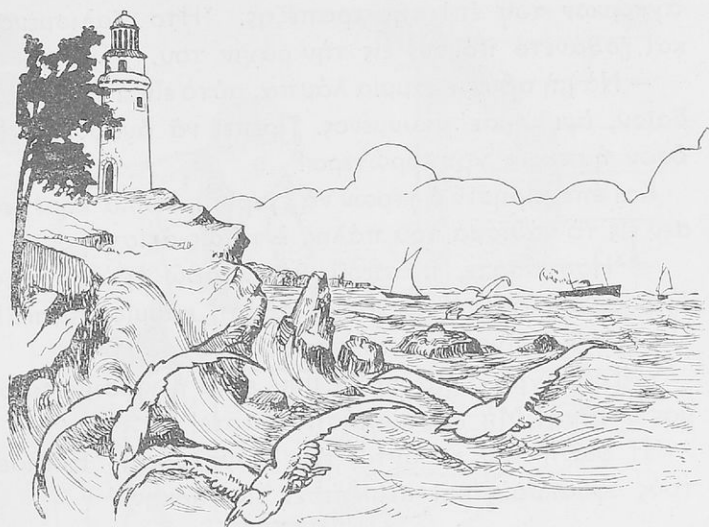
Τὸ λαμπρὸν θέρος διεδέχθησαν αἱ συννεφώδεις
ἡμέραι τοῦ φθινοπώρου.

Ὅσακις ὑπῆρχε πυκνὴ ὀμίχλη, οἱ δύο ἄνδρες
ἦσαν πολὺ ἀπησχολημένοι εἰς τὴν ἐργασίαν των
καὶ δὲν εἶχον καιρὸν διὰ συζήτησιν.

Μίαν αἰθρίαν ἡμέραν τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ Πέτρος
ἔλαβε παρὰ τοῦ φαροφύλακος ἄδειαν ἀπουσίας δύο
ἡμερῶν. Εἶχεν ἀνάγκην νὰ μεταβῆ εἰς τὸ χωρίον
καὶ νὰ παραστῆ εἰς τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἀπουσίας τοῦ ὑπηρέτου ὁ
γέρων φαροφύλαξ εἶχεν ἐργασθῆ διπλασίως τοῦ συ-
νήθους, διότι ἀπροσδοκῆτως εἶχεν ἐνσκήψει τρομερὰ
θύελλα καὶ οἱ φανοὶ ἔπρεπε νὰ λάμπουν ἐντονώτερον.

Ὁ μικρὸς Κώστας οἰκειοθελῶς προσεφέρθη νὰ
μένῃ ἄυπνος, διὰ νὰ βοηθῆ ἐν ἀνάγκῃ τὸν πάππον

του καὶ τοῦ ἐτοιμάζει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἀγαπητόν του χαμαίμηλον.

Ἐνῶ ἔρριπτεν εἰς τὴν ἀνημένην ἐστίαν ξηρὰ ξύλα, διὰ νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν πυράν, ἤκουσεν ἄνωθεν ὑπόκωφον κρότον καὶ ἀναστεναγμόν. Τί ἦτο λοιπόν ;

Τὰ παρήτησεν ὅλα καὶ ἀνῆλθε τὴν κλίμακα πεδῶν ἀνὰ τρεῖς τὰς βαθμίδας τῆς. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ ἀνωτέρου διαμερίσματος εἶδε τὸν πάππον του ἐξηπλωμένον ὑπτίον.

— Ἐγλίστρησα καὶ ἔπεσα κάτω, ἀλλοίμονον! Δὲν ἠμπορῶ νὰ σηκωθῶ, εἶπεν ὁ γέρον.

Μὲ μεγάλον κόπον, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν ἔγγονόν του, κατῶρθωσε νὰ ἐγερθῇ. Ταλαντευόμενος καὶ χωλαίνων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πρώτου καθίσματος καὶ ἐστηρίχθη διὰ τῶν

ἀγκώνων του ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἦτο ζαλισμένος καὶ ἤσθάνετο πόνους εἰς τὴν ράχιν του.

— Νὰ μὴ σβύση καμμία λάμπα, αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαῖον, ἐψιθύρισε σκυμμένος. Πρέπει νὰ ἀναβῶ ἐκεῖ, ὅσον ἤμπορῶ γρηγορώτερα!

Καὶ ἐπεχείρησεν ὁ γέρον νὰ ἐγερθῆ. Ἀλλὰ κατέπεσεν εἰς τὸ κάθισμά του πάλιν, ἐντελῶς ἀνίσχυρος.

— Ἦσυχάσατε, παπποῦ, θὰ μεταβῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐκεῖ καὶ θὰ φροντίσω νὰ μὴ σβύση καμμία λάμπα! Θὰ μείνω ἄϋπνος ἕως τὸ πρωτὶ. Ἦσυχάσατε!

— Τρέξε γρήγορα, παιδί μου, εἶναι ἡ κρισιμωτέρα μας στιγμή! Μὴ παραμελήσης τίποτε!

Ἡ φωνὴ τοῦ γέροντος εἶχε χαμηλώσει. Ἐκλείσεν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ περιέπεσεν εἰς νάρκην.

3

Μὲ ἀποφασιστικότητα ὁ μικρὸς Κώστας ἀνῆλθεν εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ φάρου. Παρατηρεῖ ὅλους τοὺς λαμπτήρας μὲ τὴν σειρὰν. Βλέπει, ὅτι εἰς μερικοὺς τὸ πετρέλαιον εἶχεν ὀλιγοστεύσει ἐπαισθητῶς καὶ προσπαθεῖ νὰ σηκώσῃ τὸ μέγα δοχεῖον διὰ νὰ τοὺς γεμίσῃ. Ἀχ, αὐτὸ εἶναι παρά πολὺ βαρὺ. Καταβάλλει μεγάλας προσπάθειάς καὶ ἐπὶ τέλους ἐπιτυγχάνει τὸ ἐπιδιωκόμενον. Ἀλλὰ πόσον ἐκουράσθη!

Τὸ δοχεῖον ἐκενώθη ἐντελῶς καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' ἄλλου πλήρους. Ἀλλὰ ταῦτα εὐρίσκοντο πολὺ χαμηλά, κάτω, εἰς τὴν ἀποθήκην.

Ὁ Κώστας κατέρχεται τὴν κλίμακα. Πλησιάζει τὸν πάππον του εἰς τὴν τραπεζαρίαν· τὸν εὐρίσκει ζαλισμένον καὶ καταλαμβάνεται ἀπὸ θλιβερὸν συναίσθημα ἀπομονώσεως. Δάκρυα πλημμυρίζουν τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Καὶ ὅμως πρέπει νὰ ξενυκτῆσω ἄγρυπνος κοντὰ εἰς τοὺς φανούς, λέγει δυνατὰ, μολονότι δὲν τὸν ἀκούει κανεὶς. Καὶ ἀρχίζει νὰ συλλογίζεται μὲ προνοητικότητα τὶ τοῦ ἐπεβάλλετο ἀκόμη νὰ κάμη.

Ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸ ἀνώτατον διαμέρισμα. Καθαρίζει τὰς θρυαλλίδας τῶν λαμπτήρων, σπογγίζει τὰς χονδρὰς ὑάλους, αἱ ὁποῖαι εἶχον θαμβωθῆ ἰσχυρῶς τοῦ ἐπικρατοῦντος ἔξω ψύχους.

Τώρα ὁ Κώστας μὲ τρόπον συλλογίζεται, ὅτι πρὶν ἐξημερώσῃ θὰ παραστῆ ἀνάγκη νὰ ρίψῃ ἐκ νέου πετρέλαιον εἰς τινὰς λαμπτήρας.

Κατέρχεται εἰς τὸ κατώτατον διαμέρισμα χωρὶς νὰ φοβηθῆ οὔτε τὸ ἐντὸς τοῦ πύργου σκότος, οὔτε τὴν ἔξω τρικυμίαν μὲ τὰς ἐκτυφλωτικὰς ἀστραπὰς καὶ τὰς ἐκκωφαντικὰς βροντὰς της. Εἰσέρχεται εἰς

τὸ μαγειρεῖον καὶ παρασκευάζει, διὰ νὰ πῖη, ἓνα καφέν.

Τὸ ἔκαμνε καὶ ὁ Πέτρος αὐτὸ καὶ θὰ εἶναι ὀρθόν, ἔσκέπτετο. Μεταβαίνει εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ προσπαθεῖ νὰ σηκώσῃ καὶ μεταφέρῃ ἓν δοχεῖον πλήρες πετρελαίου. Ἄλλ' εἶναι τόσο βαρὺ! Τὸ μετακινεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μὲ δυνατὴν θέλησιν καὶ τὸ φέρει πλησίον τῆς βάσεως τῆς κλίμακος.

Ἰδρῶς τὸν περιλούει. Καὶ ὅμως ἐπιμένει. Κατορθώνει νὰ ἀναβιβάξῃ μὲ κόπον ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα τὸ βαρὺ δοχεῖον. Αἱ χεῖρές του κουράζονται.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἐπὶ τέλους τὸ δοχεῖον εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς τελευταίας, τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος. Τί χαρά!

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μὲ ἀφάνταστον κούρασιν μεταφέρει εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ φάρου δύο ἄκόμη δοχεῖα.

Ἐστάθῃ ὑπερήφανος πρὸ τῶν λαμπτήρων του. Μάλιστα, τῶν λαμπτήρων του, διότι εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ὀφείλονται τὰ φῶτά των! ὦ! πόσον δυνατὸν τοῦ φαίνεται τώρα τὸ φῶς των καὶ πόσον μακρὰν, εἰς τὸ πέλαγος, ρίπτουν τὴν λάμψιν των! Ὅλα τὰ πλοῖα ἔξω, κατὰ τὴν νύκτα αὐτὴν τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς φρίκης, βλέπουν ἀσφαλῶς τὸ λάμπον φῶς καὶ δὲν παραπλανῶνται εἰς τὸν γεμᾶτον κινδύνου δρόμον των.

4

Ἡ αὐγὴ προέβαλε φωτεινὴ διὰ τῶν μικρῶν παραθύρων τοῦ πύργου. Ἡ τρικυμία ἤρχισε νὰ κοπάξῃ.

Ὁ γέρων φαροφύλαξ ἐξύπνησε καὶ ἤσθάνετο καλύτερα τὸν ἑαυτὸν του. Ἄνεζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλ-

μῶν τὸν μικρὸν ἔγγονόν του καὶ μὴ βλέπων αὐτὸν ἤρχισε νὰ τὸν καλῆ μεγαλοφώνως.

Ὁ Κώστας, ἀφοῦ ἐπιμελῶς ἔσβυσε καὶ τὸν τελευταῖον φανόν, κατῆλθε πλησίον τοῦ πάππου του. Ἐχάρη, διότι τὸν εἶδεν ὄρθιον.

— Ἐκαμα ὅ,τι θὰ ἔκαμνες καὶ σύ, παπποῦ μου, τοῦ εἶπεν ἱκανοποιημένος. Οἱ λάμπες δὲν ἔσβυσαν οὔτε στιγμήν. Τώρα νυστάζω καὶ πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ, ἀφοῦ καὶ σύ, ὅπως βλέπω, εἶσαι καλύτερα τώρα.

— Σ' εὐχαριστῶ καὶ σέ συγχαίρω, παιδί μου, δι' ὅ,τι ἔκαμες! Ἀξίζεις πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἐπίστευα. Εὐγέ σου!

Κατὰ τὸ ἑσπέρας, ἐξυπνήσας ὁ Κώστας βλέπει ἓνα ξένον συνομιλοῦντα μετὰ τοῦ πάππου του καὶ τοῦ Πέτρου, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἐπιστρέψει ἐκ τοῦ χωρίου. Ἐστάθη μακρόθεν καὶ ἤκουεν.

— Ἦτο πολὺ κακὴ νύκτα. Καὶ τὸ πλοῖον μας διέτρεξε κίνδυνον. Ἐὰν δὲν ἐβλέπομεν τὸ φῶς σας, θὰ ἤμεθα χαμένοι καὶ ἡμεῖς καὶ τρία ἄλλα πλοῖα, πού ἐπλεον πρὸς τὴν Κρήτην, ἔλεγεν ὁ ξένος.

— Τὸ φῶς τὸ ἦναψε καὶ τὸ διετήρησεν ὅλην τὴν νύκτα ὁ υἱός σου, ἀπήντησε μὲ δυνατὴν φωνὴν ὁ φαρφύλαξ.

Ὁ Κώστας ἐπλησίασε.

Ὁ κυβερνήτης τῆς «Ἀστραπῆς» ἐναγκαλίζεται τὸν υἱόν του καὶ κατασπαζόμενος αὐτὸν τοῦ λέγει·

— Σὺ, σὺ τὸ ἔκαμες! Εἶσαι λοιπὸν ἀτρόμητο παιδί θαλασσινοῦ, γιὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπερηφανευώμεθα ὁ πάππος σου καὶ ἐγώ!

(Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Ὁ Φάρος.

ΜΟΝΑΧΟ μέσ' στὰ πέλαγα κι' ἀγνάντια ἀπ' τὸ λιμάνι
νησάκι ὑψώνει ἀπόκρημνο τὴν ἄκαρπὴ του ῥάχη.
Τὰ ὄρη μόνον τριγυροῦν στὰ κοφτερά του βράχη
καὶ καταφεύγει ὁ ναυτικός, χειμῶνας σὰν τὸν πιάνη.

Τὴν ἐρημιὰ του ὀλόγυρα τὸ κῦμα ναουρίζει,
κι' ἐπάνω στὴν ψηλότερη κορφοῦλα του ξασπρίζει
κτίριο, πὺν μέσα του ὁ φανὸς ἀκοίμητος ἀστράφτει,
σὲ σκότη καὶ κακοκαιριὲς παρηγοριὰ τοῦ ναύτη.

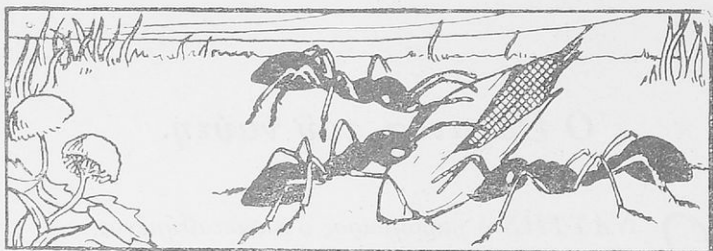
Σ' ἄν ἄγρια ἢ νύκτα χόνεται στής θάλασσας τὰ πλάτη,
ψηλὰ γυρίζει τοῦ φανοῦ τὸ φλογισμένο μάτι.
Φεύγουν τὰ σύννεφα βαριά κατὰ τὴν πόλη πέρα,
πὺν λάμπει μυριοφώτιστη στὸν σκοτεινὸν αἰθέρα.

Ἄρ. Προβελέγγιος

Ὁ Θάνατος τοῦ ναύτη.

Ὁ ΝΑΥΤΗΣ ὁ βαριόμοιρος ὁ κακοπαθημένος,
ἂν γιοματίση, δὲ δειπνᾷ κι' ἂν σιρώση, δὲν κοιμᾶται.
Κριμα στὸ νιὸ τὸν ἄρρωστο τοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη.
Μάνα δὲν ἔχει νὰ τὸν δῆ, κόρη νὰ τὸν λυπᾶται,
οὐδ' ἀδερφὸ οὐδ' ἀδερφή, κανένα μέσ' στὸν κόσμο.
Μόνο τοῦ λέει ὁ ναύκληρος μὲ τὸν караβοκύρη·
«Ἔ, σήκω ἐπάνω, ναύτη μας καὶ καλογνωριστή μας
νὰ κομπασάρης τὸν καιρό, νὰ μποῦμε σὲ λιμάνι».
— «Ἐγὼ σᾶς λέω δὲν μπορῶ καὶ σεῖς μοῦ λέτε σήκω.
Γιὰ πιάστε με νὰ σηκωθῶ, βάλτε με νὰ καθίσω·
σφίξετε τὸ κεφάλι μου μὲ δύο, μὲ τρία μαντήλια
καὶ φέρτε μου τὴ χάρτα μου τὴν παντερημασμένη.
Βλέπετ' ἐκεῖνο τὸ βουνὸ τὸ πέρα καὶ τὸ δῶθε,
πῶχει ἀνταρούλα στὴν κορφή καὶ καταχνιά στὴ ῥίζα;
Πάγειτ' ἐκεῖ ν' ἀράξετε· ἔχει βαθὺ λιμάνι.
Πρὸς τὰ δεξιὰ τὰ σίδηρα, ζερβιά τὰ παλαμάρια,
καὶ τὴ μεγάλην ἄγκυρα ῥίξετε πρὸς τὸ νότο.
Τὸ ναύκληρο παρακαλῶ καὶ τὸν караβοκύρη
νὰ μὴ μὲ θάψουν σ' ἐκκλησιά, μηδὲ σὲ μοναστήρι,
μόνο στὴν ἄκρη τοῦ γυαλοῦ, στὸν ἄμμοιο ἀπὸ κάτω,
ἐκεῖ κι' οἱ αὐρὲς νᾶρχωνται, ν' ἀκούγω τὴ φωνή τους.
Ἔχετε γειά, συντροφιοί μου καὶ σὺ караβοκύρη,
καὶ σύ, ἔγια λέσα μου γλυκό, γλυκύτερο ἔγια μόλα·
Ἐλειωσαν τὰ ματάκια μου, ἔλειωσαν καὶ δὲ βλέπω».

Δημῶδες

Ἡ ζωὴ τῶν μυρμηκῶν.

Ἦτο ἀπόγευμα ἡλιόλουστον ἀνοίξεως.

Ὁ κ. Ἰσμηνίας, καθηγητὴς τῶν φυσικῶν, ἐξῆλθεν εἰς περίπατον μετὰ τοῦ δεκαετοῦς υἱοῦ του Χαριδήμου, ἔξω τῆς πόλεως.

Τὰ σπαρτὰ ἦσαν καταπράσινα· οἱ στάχυες τοῦ σίτου, καθὼς αἶπνοαὶ τοῦ ἀνέμου διήρχοντο ἐπάνωθεν των, ἐφαίνοντο ὡσὰν νὰ τρέχουν. Οἱ κῆποι ἦσαν ἀνθισμένοι. Ἡ φύσις ἦτο γελαστή.

Ὁ Χαριδημος ἐπήδα καὶ ἔτρεχε πρὸ τοῦ πατρός του ἀπὸ χαράν. Ἡ ἐξοχὴ πάντοτε τὸν ἐμάγευεν. Αἴφνης ἐστάθη.

— Τὰ κακόμοιρα τὰ μυρμηγκία, εἶπε. Παρ' ὀλίγον νὰ τὰ πατήσω.

Πράγματι. Παρὰ τοὺς πόδας του ἐκινεῖτο ἀτελείωτος σειρὰ μαύρων μυρμηκῶν, οἱ ὅποιοι ἔσυρον διάφορα βάρη μεγαλύτερα τοῦ ὄγκου των. Ἐβάδιζον ἐν τάξει, ὡς φάλαγξ στρατιωτικῆ.

Οἱ μύρμηκες ἀνῆρχοντο εἰς μίαν μικροσκοπικὴν πυραμίδα ἐκ χώματος καὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὀπὴν, ἡ ὅποια εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς κορυφῆς της.

Ἐστάθησαν ἀμφοτέρω. Ἐπειτα ἐκάθισαν εἰς παρὰ κείμενον μικρὸν βράχον.

Ὁ κ. Ἰσμηνίας ἐθεώρησε κατάλληλον τὴν στιγμήν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ μυρμηκῶν εἰς τὸν υἱὸν του, ὁ ὁποῖος ἔστρεψε τὸ βλέμμα ἐναλλάξ ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν μυρμηκῶν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς φωλεᾶς των.

— Οἱ μύρμηκες, Χαρίδημέ μου, εἰς πολλὰ πράγματα φθάνουν τὴν ἀνθρωπίνην νοημοσύνην. Μὲ τὸν μικροσκοπικὸν των ἐγκέφαλον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι μεγαλύτερος ἐνὸς κόκκου λεπτῆς ἄμμου, δύνανται νὰ στοχάζωνται καθὼς ἡμεῖς. Θὰ σοῦ φαίνεται περίεργον πῶς γνωρίζομεν ἡμεῖς αὐτὴν τὴν νοητικὴν των ἰκανότητα.

— Ναί, πάτερ μου, αὐτὸ ἔλεγα κατ' ἑμαυτόν.

— Μάθε λοιπόν, ὅτι πολλοὶ σοφοὶ ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὸ νὰ παρατηροῦν τοὺς μύρμηκας μὲ προσοχήν, νὰ παρακολουθοῦν τὴν ζωὴν των μὲ ὑπομονὴν καὶ νὰ καταγράφουν ἐπακριβῶς τὰς συνηθείας καὶ τὴν κοινωνικὴν των ὀργάνωσιν.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἀκριβῶς παρετήρησαν ἓνα μύρμηκα, ὅστις ἔσπευδε πρὸς ἓνα νεκρὸν σκώληκα, πενταπλάσιόν του σχεδὸν κατὰ τὸν ὄγκον. Προσεπάθησε νὰ τὸν σύρῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Ἐφυγε. Κατόπιν ἐπέστρεψε μὲ τέσσαρας ἄλλους μύρμηκας· καὶ ὅλοι ὁμοῦ παρέλαβον τὸν σκώληκα καὶ τὸν μετέφερον εἰς τὴν ὀπήν.

— Πῶς συνενόηθη ὁ πρῶτος μὲ τοὺς ἄλλους τέσσαρας; ἠρώτησε μὲ περιέργειαν τὸν πατέρα του ὁ Χαρίδημος.

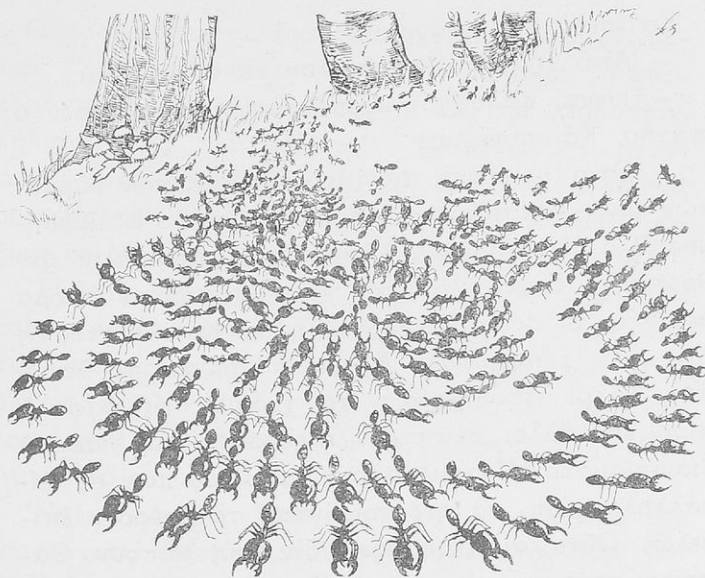
— Οἱ μύρμηκες, ἀπεκρίθη ὁ κ. Ἰσμηνίας, συνεννοοῦνται κάλλιστα μεταξύ των. Ἐπιστήμονές τινες ὑποστηρίζουν ὅτι ἔχουν φωνήν, διότι ἀνατομικαί

ἔρευνοι ἀπέδειξαν, ὅτι ὁ μικρὸς λάρυγξ των εἶναι προικισμένος με φωνητικὰ ὄργανα. Ἄλλοι δὲν θεωροῦν τοῦτο βέβαιον· καὶ διατείνονται, ὅτι συνεννοοῦνται κυρίως με τὰς κεραίας των, δῆλα δὴ με νοήματα, με παντομίμας. Δοκίμασε π. χ. νὰ πειράξῃς, Χαρίδημέ μου, ἐκείνους τοὺς μύρμηκας, οἱ ὅποιοι περιφέρονται ὡς σκοποὶ ἔξωθεν τῆς φωλεᾶς των. Θὰ εἰσέλθουν ἀμέσως ὅλοι αὐτοὶ ἐντὸς καὶ με κινήσεις τῶν κεραίων των θὰ εἰδοποιήσουν τὸν λαὸν τῶν μυρμηκῶν, τὸν ἐγκεκλεισμένον ἐν τῇ φωλεᾷ. Ἀμέσως ὅλοι θὰ τεθοῦν εἰς κίνησιν. Οἱ ἐξ αὐτῶν ἐργάται θὰ ἀρχίσουν νὰ μεταφέρουν τὰ διάφορα ἀποθηκευμένα τρόφιμα εἰς βαθύτερα μέρη τῆς φωλεᾶς.

Οἱ πολεμισταὶ θὰ ἐξέλθουν με θάρρος ἔξω, διὰ νὰ ἴδουν τί ἀκριβῶς συμβαίνει. Καὶ ὅσοι ἔχουν μείνει ἔξω θὰ εἰδοποιοῦν ὁ εἷς τὸν ἄλλον τρίβοντες τὰς κεραίας των, ὅτι παρουσιάσθη κίνδυνος· καὶ θὰ ἐπιστρέφουν ἐν σπουδῇ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος των. Ὅλα αὐτὰ δὲν ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ μύρμηκες σκέπτονται καὶ συνεννοοῦνται ἀναμεταξύ των σχεδὸν ὡς ἄνθρωποι;

2

Ἄκουσε κάτι τὸ ἀξιοπερίεργον, Χαρίδημε. Γεωργὸς τις ἔτρεφε κάποτε κουκούλια ἐπὶ τινος μορέας. Οἱ μύρμηκες ἀνερριχῶντο εἰς τὴν μορέαν, ὤθουν τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἔρριπτον κάτω. Ἄλλοι ἀνέμενον ἐκεῖ κάτω, τὰ ἤρπαζον καὶ ἔφευγον. Ὁ γεωργὸς ἀπηλπίσθη. Τί νὰ κάμῃ; Περιβάλλει τὸν κορμὸν τῆς μορέας με ἓνα δακτύλιον κολλητικῆς οὐσίας πλάτους πέντε ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Κατ' ἀρχὰς οἱ μύρμηκες δὲν ἠδύναντο νὰ διαβοῦν τὸν

δακτύλιον τῆς κόλλας. Ἐφθανον μέχρις αὐτοῦ καὶ ἑσταμάτων.

Ὁ γεωργὸς ἔχαιρε διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του. Ἐξαίφνης, καθὼς τοὺς παρετήρει ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὸ τέχνασμά του, βλέπει μεγαλόσωμον μύρμηκα νὰ προχωρῆ ἀναβαίνων εἰς τὸν κορμόν, νὰ φθάνη πλησίον τοῦ δακτυλίου καὶ νὰ στέκεται ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀναποφάσιτος.

— Κατόπιν; ἠρώτησεν ὁ Χαρίδημος.

— Κατόπιν ὁ μέγας μύρμηξ κατήλθεν εἰς τὴν φωλεάν καὶ ταχέως ἀνεφάνη συνοδευόμενος ἀπὸ δέκα μικροτέρους σύροντας τεμάχια ἀχύρου.

Ἀνερριχήθησαν εἰς τὸν κορμόν καὶ ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς τὸν δακτύλιον ἤρχισαν ν' ἀπλώνουν μὲ τέχνην τὰ ἄχυρα ἐπὶ τῆς κολλητικῆς οὐσίας τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου.

Κατεσκεύασαν γέφυραν!

— 'Από τήν ὁποίαν ἤρχισαν νά διέρχωνται....

— Πυκναί φάλαγγες μυρμηκων, συνεπλήρωσεν ὁ πατήρ. Καί συνέχισεν·

— "Ὅταν μελετήσῃ τις τὰς συνηθείας τῶν μυρμηκων μένει κατάπληκτος, Χαρίδημέ μου. Ἡ μυρμηκοφωλεὰ δὲν διαφέρει καθ' ὅλου ἀπὸ πόλιν ἀνθρώπων. Ἔργάζονται ἐκεῖ τὰ τετραπέρατα ἔντομα μὲ τάξιν, μὲ σύστημα καὶ μὲ ζῆλον. Καὶ ἕκαστος εἰς ὅ,τι εἶναι τεταγμένος. Ἄλλοι καθαρίζουν τὸ δάπεδον, ἄλλοι ἀποθηκεύουν τὰ τρόφιμα εἰς ἀσφαλῆ μέρη καὶ ἄλλοι σκάπτουν εὐρύνοντες τὰ διάφορα διαμερίσματα. Προφυλάσσουν τὰ μικρά των εἰς κατάλληλα μέρη, τὰ περιποιοῦνται, τὰ τρέφουν ἐπιμελῶς. Οὔτε καὶ νεκροταφεῖα δὲν τοὺς λείπουν. Θάπτουν τοὺς νεκροὺς των εἰς ἰδιαιτέραν θέσιν· κατασκευάζουν καὶ ὠραιοτάτους τάφους προκειμένου δι' ἄρχοντάς των.

"Ὅπως δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ μύρμηκες συχνὰ διεξάγουν πολέμους μεταξὺ των πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς φωλεᾶς των, τῶν μικρῶν των, τῶν ἀποθηκευμένων τροφίμων των. Καὶ μάχονται μὲ γενναιότητα, αὐτοθυσίαν καὶ πολεμικὴν τέχνην. Ἐξαποστέλλουν σκοπούς, διενεργοῦν ἀναγνωρίσεις, συνάπτουν μάχας ἐκ παρατάξεως. Ἐνίοτε περιορίζονται εἰς τὸν ρόλον τῶν πολιορκουμένων.

Πολλάκις ὁ στρατὸς τῶν πολιορκητῶν εἰσδύει εἰς τὴν φωλεάν των. Ὡ τί φρικτὰ πράγματα γίνονται τότε! Οἱ πολιορκούμενοι ἀμύνονται μὲ ἀπελπισίαν ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑστιῶν. Ὁ ἐχθρὸς τότε, ὅστις εἶναι πολυαριθμότερος, ὑπερισχύει καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔξοντώσῃ μέχρῃς ἐνός, ἐπιδίδεται εἰς τὴν λεηλασίαν.

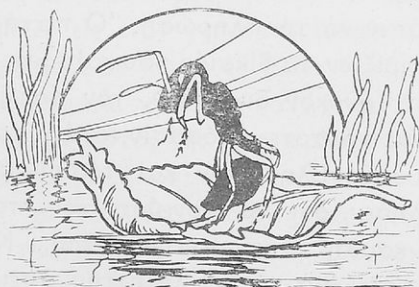
Οί μύρμηκες εἶναι διαφόρων μεγεθῶν καὶ χρωμάτων. Ὑπάρχει ἓν ἔθνος ἐξ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ζῆ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν λεηλασίαν, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν πόλεμον. Ὀνομάζονται οὗτοι ἀμαζόνες. Εἶναι κάτι ἐρυθροί, ρωμαλέοι μύρμηκες μὲ μεγάλας στερεὰς κεραίας, αἱ ὁποῖαι κόπτουν ὡς ξίφη καὶ μὲ τὰς ὁποίας τεμαχίζουν τοὺς ἐχθροὺς.

Ἐνῶ τὰ ἄλλα εἶδη τῶν μυρμηκῶν εἶναι φιλόπονα καὶ ἐργατικά, αὐτοὶ διακρίνονται διὰ τὴν ὀκνηρίαν των καὶ περιμένουν νὰ ζήσουν ἀπὸ τὸν κόπον τῶν ἄλλων. Πολλάκις ὅμως ἠττῶνται ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους των καὶ ἐξολοθρεύονται, ὅπως τοὺς ἀξίζει. Αὐτὰ διὰ σήμερον, Χαρίδημε.

Ἠγέρθησαν ὁ κ. Ἰσμηνίας καὶ ὁ υἱὸς του ἀπὸ τὴν θέσιν των, ἀπετελείωσαν τὸν περίπατόν των καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν κατοικίαν των.

Ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος ὁ Χαρίδημος δι' ὅσα περίεργα ἔμαθε περὶ μυρμηκῶν.

(Μ.Γ.Π. Διασκευή)

Αί παραμοναί τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

(Διήγησις ἀγωνιστοῦ).

Ὁ πατήρ μου κατήγετο ἀπὸ ἓν χωρίον τῆς Παρασσίδος. Εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν Ἀμφισσαν καὶ μετήρχετο ἐκεῖ τὸν ἔμπορον μέχρι τοῦ ἔτους 1807. Τότε ἠναγκάσθη ἔξαφνα νὰ φύγη διὰ νυκτὸς καὶ νὰ καταφύγη εἰς τὴν Ἰθάκην. Ἀφορμὴ ἦτο ἡ ἑξῆς:

Ἐνας Τοῦρκος ἀγᾶς ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Ἀμφισσης ἠγόρασε πολλὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπλήρωσεν ἀμέσως, ἠρνήθη δὲ καὶ κατόπιν νὰ τὰ πληρώσῃ. Ὁ πατήρ μου ἐπέμενε ὑποστηρίζων τὸ δίκαιόν του καὶ ἔφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Τοῦρκον δικαστήν, τὸν Κατῆν. Ἄλλ' ὁ ἀγᾶς, ζητῶν πάντοτε πρόφασιν, ἐθεώρησε τὴν ὑπόληψίν του προσβληθεῖσαν καὶ τόσον ἐξηγριώθη, ὥστε ἠπέιλησεν, ὅτι θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα μου καὶ ὅτι θὰ καύσῃ τὸ κατάστημά του. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠθέλε πολύ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπειλήν του, ὁ πατήρ μου ἀνησυχῶν ὄχι τόσον δι' ἑαυτόν, ὅσον

περὶ τῆς μητρός μου, τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ μου καὶ ἐμοῦ, μᾶς παρέλαβε μίαν νύκτα τοῦ Νοεμβρίου σκοτεινὴν, συμπαρέλαβε καὶ τὰ πολυτιμότερα ἐμπορεύματά του καὶ κατέβημεν εἰς τὸ Γαλαξειδίον. Ἀπ' ἐκεῖ διὰ τοῦ πλοίου ἐνὸς κομποῦ του, μετὰ δύο ἡμερῶν ταξίδιον, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἰθάκην.

Τότε ἤμην μόλις ὀκτῶ ἐτῶν, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὸ δυσάρεστον ἐκεῖνο ταξίδιον. Εἰς τὴν Ἰθάκην εἶχομεν πλήρη ἀσφάλειαν καὶ συγγενεῖς ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μητέρα μου, οἱ ὅποιοι μᾶς ἐβοήθησαν εἰς τὴν ἀρχήν. Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔστρωσαν αἱ ἐργασίαι τοῦ πατρός μου καὶ ἐπῆραν καλὸν δρόμον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠλάττωσε τὴν διαρκῆ λύπην, ἣ ὅποια τὸν κατεῖχεν, ὅτι ἄφησε τὴν πατρίδα του· καὶ ἔβραζε μέσα του κρυμμένον τὸ μῖσος ἐναντίον τῶν Τούρκων, μῖσος πατροπαράδοτον, πού τὸ ἐδυνάμωσεν ἡ τελευταία αὐτῆ περίπτωση.

2

Εἰς τὴν Ἰθάκην ὁ πατήρ μου ἐφρόντισε πῶς νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὸν ἀδελφόν μου Θανάσην καὶ ἐμέ. Ὁ Θανάσης ἦτο κατὰ τρία ἔτη μικρότερός μου καὶ ὁ πατέρας μου τὸν ἤθελε νὰ γίνῃ παπαῦς. Ἐμὲ ἤθελε νὰ μὲ κάμῃ ἔμπορον, βοηθὸν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Μᾶς ἔστελλεν εἰς ἐνὸς γέροντος διδασκάλου τὴν οἰκίαν, ὅπου μαζὶ μὲ πέντε ἕξ ἄλλα παιδιὰ ἐμανθάνομεν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, κατῆχησιν καὶ ἱστορίαν. Ὁ διδάσκαλος αὐτὸς δὲν ἦτο πολυμαθὴς καὶ σοφός, εἶχεν ὅμως πολὺν ζῆλον· καὶ ἐκτὸς τούτου δὲν περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ μᾶς διδάξῃ ξηρὰ γράμματα, ἀλλ' ἐφρόντιζε πῶς νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ δύο μεγάλα αἰσθήματα: ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν πατρίδα.

Τὸν ἐνθουμοῦμαι ἀκόμη κοντόν, σκυμμένον μὲ τὰ ἄσπρα του γένεια, μὲ τὰ μικρά του μάτια καὶ τὰ μεγάλα γυαλιὰ εἰς τὴν μύτην, μὲ τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν του, ποὺ τὴν ἐσκέπαζε διαρκῶς μαῦρος σκοῦφος. Τὸν ἐνθουμοῦμαι πῶς ἦναπτεν ἡ ὄψις του ἡ γεροντική, πῶς ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ μάτια του, ὅταν μᾶς ὠμίλει διὰ τὴν πατρίδα μας τὴν δουλωμένην. Μᾶς διηγεῖτο, ὅτι ἦτο μεγάλη εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους καὶ ὅτι αὐτὴ ἦτο πρώτη εἰς τὸν πολιτισμόν, ὅταν οἱ ἄλλοι ὅλοι ἦσαν βάρβαροι. Καὶ ἀνεστυλῶνετο ἕξαφνα καὶ ἐφαίνετο νεώτερος, ὅταν μᾶς παρίστανε τὸν Λεωνίδα πολемоῦντα εἰς τὰς Θερμοπύλας, τὸν Θεμιστοκλέα τρέποντα εἰς φυγὴν τὸν Περσικὸν στόλον εἰς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνας, τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον κατακτῶντα τὴν Ἀσίαν. Καὶ ἐχαμήλωνε τὴν κεφαλὴν καὶ δάκρυα ἔτρεχον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅταν ἤρχετο ἔπειτα εἰς τὰ μαῦρα ἔτη τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας: τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου, τὴν κατὰκτησιν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

— Ἐχάθη πλέον ἡ Ἑλλάς, ἔλεγε μὲ ἀναστενολογίαν, κατήντησε ταπεινὴ σκλάβα τῶν Τούρκων αὐτὴ ἡ βασίλισσα τῆς Ἀνατολῆς.

Ἄλλ' ἕξαφνα ἀνεσήκωνε τὴν κεφαλὴν, ὡσὰν νύ ἤκουε μακρινὴν φωνήν, ἐκάρφωνε τὰ βλέμματα ὑψηλὰ πρὸς τὸν τοῖχον, ὡσὰν νὰ διέκρινε μακρινὸν σημεῖον, καὶ μὲ φωνὴν ζωηρὰν καὶ ὄψιν φωτισμένην ἀπὸ ἐνθουσιασμόν ἐπρόσθετεν·

— Ὅχι, ὄχι! δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας. Ὁ σπόρος τοῦ Ρήγα θὰ φυτρώσῃ καὶ σεῖς θὰ θερίσετε τὸν καρπὸν, ὄχι μὲ δρέπανα, ἀλλὰ μὲ σπαθιά.

Νὰ εἶπητε τὸν θούριόν του τώρα καὶ ἔπειτα νὰ σχολάσετε.

Καὶ ὁ γέρον διδάσκαλος μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἀπὸ συγκίνησιν ἀπήγγελλε τοὺς φλογεροὺς στίχους καὶ ἡμεῖς ὅλοι μαζί τοὺς ἐπανελαμβάνομεν·

«Ὡς πότε παλλικάρια, νὰ ζῶμεν στὰ στενά,
μονάχοι σὰν λεοντάρια, στὶς ράχες, στὰ βουνά!»

Ἄλλὰ καὶ κατ' οἶκον ὁ πατήρ μου, ἂν καὶ δὲν ἤξευρεν ἱστορίαν, μᾶς ὠμίλει ὅμως διὰ σύγχρονα ἢ χθесινὰ πράγματα, διὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν Σουλιωτῶν, διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1770, διὰ τὸν ἥρωα Λάμπρον Κατσώνην καὶ τὸν μάρτυρα Ρήγαν Φερραῖον, διὰ τὰς φοβερὰς σκληρότητας τῶν Τούρκων. Μᾶς ἔλεγεν, ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ δὲν ἤμπορεῖ νὰ διαρκέσῃ πλέον ἐπὶ πολὺ καὶ ἴσως εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν τῶν νέων ἦτο γραμμένον νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Ἑλλάς. Καὶ ἡ μήτηρ μου ἀκόμη μᾶς εἶχε μάθει εἰς τὴν προσευχὴν μας τὸ βράδυ πρὸς ταῖς ἄλλαις νὰ προσθέτωμεν καὶ τὴν παράκλησιν:

— Παναγιά μου, νὰ ἐλευθερώσῃς τὴν πατρίδα μας.

3

Ἀπὸ τὰ 1814 ἤρχισα νὰ βοηθῶ τὸν πατέρα μου εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὀλην τὴν ἡμέραν ἔμενα εἰς τὸ κατάστημά μας κάτω εἰς τὴν προκουμαίαν καὶ μόνον, ὅταν ἐνύκτωνεν, ἐπεστρέφομεν εἰς τὴν κατοικίαν μας.

Ἄνθρωποι πολλοὶ ἤρχοντο εἰς τὸ κατάστημα· οἱ περισσότεροι διὰ νὰ ἀγοράσουν πραγματείας, μερικοὶ διὰ νὰ ἴδουν τὸν πατέρα μου καὶ νὰ συνομιλήσουν μετ' αὐτοῦ ἐπ' ὀλίγον. Ἐγώ, ὅταν ἔβλεπα κανένα εἰς τὴν θύραν, εὐθὺς ἐκάρφωνα τὸ βλέμμα

ἐπάνω του. Καὶ ἂν μὲν ἔβλεπα, ὅτι ἔρχεται διὰ ν' ἀγοράση τίποτε, ἔτρεχα νὰ τὸν περιποιοῦν, ἂν ὅμως ἦρχετο μὲ τὸν σκοπὸν ἀπλῆς ἐπισκέψεως καὶ συνομιλίας, ἔστρεφον πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοὺς ὀφθαλμούς μου δυσηρεστημένους, διότι ἦρχετο νὰ μᾶς χασομερήσῃ ἀδίκως.

Μὲ μεγάλην περιέργειαν λοιπὸν εἶδα ἓνα πρῶτὸν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἰσήρχετο εἰς τὸ κατάστημά μας. Ἦτο μεσόκοπος μὲ μαῦρα γένεια, σκεπασμένος μὲ μακρὸν χονδρὸν ἔπανωφόριον καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ἐφόρει καλογηρικὸν σκοῦφον.

Ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ξένος καὶ ὅτι ἦρχετο ἀπὸ ταξίδι. Ὅταν τὸν εἶδα εἶπα κατ' ἑμαυτὸν.

— Ἐδῶ θὰ κάμωμε καλὴ δουλειά!

Καὶ ἔτρεξα γελαστὸς νὰ τὸν προὔπαντήσω.

Αὐτὸς ὅμως μοῦ λέγει μὲ σοβαρὸν ὕφος·

— Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας σου;

— Ἐδῶ εἶμ' ἐγὼ νὰ σᾶς ὑπηρετήσω εἰς ὅ,τι θέλετε· προστάξετε!

— Καλά, παιδί μου, σ' εὐχαριστῶ, ἀλλὰ θέλω τὸν ἴδιον τὸν πατέρα σου· ἐπαναλαμβάνει μὲ σοβαρὸν καὶ προστακτικὸν τρόπον.

Ὁ πατήρ μου ἦτο ὀπίσω, εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ ἤνοιγε μερικὰ κιβώτια μὲ ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶχαν σταλῆ ἀπὸ τὴν Τεργέστην. Ἐτρεξα νὰ τὸν φωνάξω, πειραγμένος ὀλίγον ἀπὸ τὸν τρόπον τοῦ ξένου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἄξιον ἐμέ, ἀλλὰ ἤθελε ὀρισμένως τὸν πατέρα μου.

— Δὲν πειράζει, εἶπεν ὁ ξένος, ἄφησέ τον εἰς τὴν ἐργασίαν του· πηγαίνω ἐγὼ καὶ τὸν εὐρίσκω. Καὶ προὔχώρησε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ βᾶθος.

Εἶδα, ὅτι ἔδωσε μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὸν πατέρα

μου· και ὁ πατήρ μου τὴν ἀνεγίνωσκε μὲ προσοχὴν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μου ἐφάνη, ὅτι κάπως ἐταράχθη. Ἦπλωσε τὴν χεῖρά του εἰς τὸν ξένον και εἶπε·

— Καθίστε μίαν στιγμὴν και τελειώνω.

Τὸν ἔβαλε και ἐκάθισεν ἐκεῖ ὀπίσω εἰς τὴν ἀποθήκην και ἔκλεισε τὴν θύραν, ἀφοῦ μου εἶπε·

— Δῆμο, ὅποιος μὲ ζητήσῃ, πὲς πὼς ἔχω δουλειὰ και νὰ ξαναπεράσῃ. Τὸν νοῦν σου ἐσὺ στὸ κατάστημα.

Τί ἔλεγαν ἐκεῖ ὀπίσω ἀπὸ τὴν κλειστὴν θύραν ἐπὶ δύο ὥρας ὁ πατήρ μου και ὁ ἄγνωστος δὲν ἤξεύρω. Θὰ ἦσαν ὅμως πολὺ σοβαρὰ πράγματα. Ὅταν ἐπὶ τέλους ἤνοιξεν ἡ θύρα και ἐξῆλθεν ὁ ξένος, διὰ νὰ φύγῃ, ἡ φυσιογνωμία τοῦ πατρός μου μου ἐφάνη πολὺ συλλογισμένη. Ὁ ξένος διῆλθε και ἐστάθη ἔμπροσθέν μου και μ' ἐκύτταξε μέσα εἰς τὰ μάτια·

ἔπειτα μ' ἐκτύπησε μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὸν ὦμον καὶ εἶπε·

— Καρδιά, παλλικάρι μου!

Καὶ ἐξηφανίσθη.....

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μοῦ τὰ εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ ἦτο παράξενος· ἡ ὅλη συμπεριφορὰ τοῦ ἀγνώστου μ' ἔβαλεν εἰς ἀπορίαν καὶ ἀνησυχίαν. Ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω τὸν πατέρα μου·

— Τί ἄνθρωπος εἶναι αὐτός;

Καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἀπεκρίθη ξηρὰ-ξηρὰ καὶ μοῦ ἔκοψε κάθε ἄλλην ἐρώτησιν·

— Ἕνας καλὸς πατριώτης· μοῦ ἔφερε γράμμα ἀπὸ τὸν δεσπότην μας τὸν Ἡσαΐαν.

4

Ἐκτοτε δὲν εἶδα πλέον τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν παρὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1821.

Εἰσῆλθε πάλιν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον εἰς τὸ κατάστημά μας ἓνα πρωί, καὶ ὁ πατέρας μου τὸν ὠδήγησεν ἀμέσως εἰς τὴν ἀποθήκην, ὅπου ἔμειναν πολλὴν ὥραν κλεισμένοι μαζί. Ἐπειτα ἐξῆλθε καὶ ἐστάθη ὀλίγον ἐμπρὸς μου. Μοῦ ἔφάνη, ὅτι εἶχε πολὺ μεταβληθῆ καὶ γηράσει, ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ τὸν εἶχα πρωτοῖδε. Τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν μ' ἐκτύπησε εἰς τὸν ὦμον· μοῦ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ μοῦ εἶπε σιγαλά·
— Δῆμο, ὅ,τι θὰ σοῦ εἶπῃ ὁ πατέρας σου εἶναι τὸ ζέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ προσταγὴ τῆς πατρίδος.

Καὶ ἐχάθη πάλιν.....

Τόσον μ' ἐτάραξαν οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ ξένου, ὥστε δὲν εἶχα νοῦν νὰ ἐργασθῶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Τὸν πατέρα μου δὲν ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω. Τὸν ἔβλεπα καὶ ἐκεῖνον πολὺ συγχυσμένον. Καὶ μίαν

στιγμήν μου ἔφάνη, ὅτι μὲ τὰ δάκτυλα ἐσπόγγισε τὰ δακρυσμένα μάτια του.

Τέλος πάντων τὸ βράδυ, ὅταν ἦτο ὥρα νὰ κλείσωμεν τὸ κατάστημα, μοῦ λέγει·

— Κλείσε ἀπὸ μέσα τὴν θύραν, βάλε τὸν λύχνον ἐκεῖ κι' ἔλα, κάθισε νὰ σοῦ εἴπω.

Ἄφοῦ ἔκαμα ὅπως μὲ διέταξεν, ἀρχίζει μὲ φωνὴν ποὺ ἔτρεμεν ἀπὸ συγκίνησιν.

— Δῆμο μου, παιδί μου, ὅ,τι θὰ σοῦ εἴπω εἶναι μεγάλο μυστικόν. Ζεύρω τὴν καρδιά σου καὶ σοῦ τὸ ἐμπιστεύομαι. Δὲν εἶναι μυστικόν ἰδικόν μας, εἶναι τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω νὰ μοῦ ὀρκισθῆς πῶς θὰ τὸ κρατήσης· ἂν εἶχα τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν, δὲν θὰ σοῦ τὸ ἔλεγα. Λοιπὸν ἄκουσε· ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Εἰς ὀλίγον καιρὸν ἢ φωτιά θ' ἀνάψη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Οἱ Τοῦρκοι θὰ ἐκδιωχθοῦν καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς τυράννους της. Τότε θὰ γυρίσωμεν πάλιν εἰς τὴν πατρίδα μας, νὰ περάσωμεν ἐκεῖ τὰ ὑστερνὰ μας χρόνια, ἂν τὸ θελήσῃ ὁ Θεός! Ὁ ξένος αὐτός, τὸν ὁποῖον εἶδες σήμερον, εἶναι ἓνας ἄξιος πατριώτης, ἀπόστολος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, καὶ γυρίζει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀδελφώνει τοὺς ἄλλους πατριώτας εἰς τὴν ιδέαν τῆς Ἑταιρίας.

Σκοπὸς τῆς Ἑταιρίας εἶναι νὰ συνενώσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους πατριώτας, διὰ νὰ ἐργασθοῦν ὅλοι μαζὶ καὶ τὸ κατὰ δύναμιν καθείς διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Ἡ Ἑταιρία ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους προστάτας καὶ τὰ μέλη της μετροῦνται κατὰ χιλιάδας εἰς ὅλην τὴν ἀνατολήν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Τί λέγεις λοιπόν;

— Ὅταν ἤκουον αὐτά, τὸ αἷμα ἀνέβαινε εἰς τὴν

κεφαλήν μου, ἡ καρδιά μου ἐκτύπα δυνατὰ εἰς τὰ στήθη. Ἐντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως ἔπεσα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ πατρός μου.

— Σ' εὐχαριστῶ, πατέρα, ἐπιθύρισα.

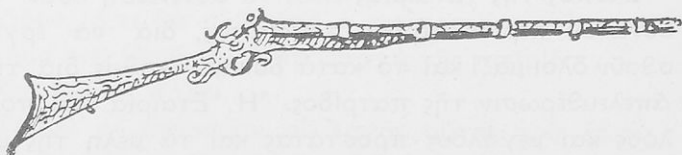
Καὶ τὸν κατεφίλουν δακρυσμένους καὶ τὸν ηὐχαρίστουν καὶ διὰ τὴν χαρμόσυνον αὐτὴν εἶδησιν καὶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐδείκνυε μὲ τὸ φανέρωμα τοῦ ἱεροῦ μυστικοῦ. Ἐπειτα ἀνετινάχθην ἐπάνω· μία ἰδέα ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου·

— Πατέρα, ὅταν οἱ ἄλλοι θὰ πολεμοῦν ἐκεῖ, ἐγὼ θὰ κάθωμαι μὲ τὸν πῆχυν ἐδῶ εἰς τὸ κατάστημα;

— Ὅχι, παιδί μου, αὐτὴν τὴν προσβολὴν δὲν θὰ τὴν κάμω εἰς σὲ καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν μας. Ἐγὼ εἶμαι ἀνίκανος πλέον, ὁ ἀδελφός σου ὁ Θανάσης μικρὸς καὶ φιλάσθενος· ἐσύ θὰ πᾶς γιὰ ὅλους μας, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα. Θὰ σὲ στείλω εἰς τὸν καπετὰν Παγουριάν. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ μητέρα σου καὶ ὁ ἀδελφός σου θέλω νὰ μὴ μάθουν τίποτε. Σιωπὴ! Ἄς πηγαίνωμεν τώρα σπῖτι, νὰ μὴν ἀνησυχοῦν πού ἀργοῦμε. Εἶσαι ἄνδρας, δὲν εἶσαι πιά παιδί τώρα.

Ἐχε θάρρος καὶ φρόνησιν, Δῆμο μου!

(Γ. Δροσίνη. Γλωσσικὴ Διασκευὴ)

Εἰς τὴν πατρίδα.

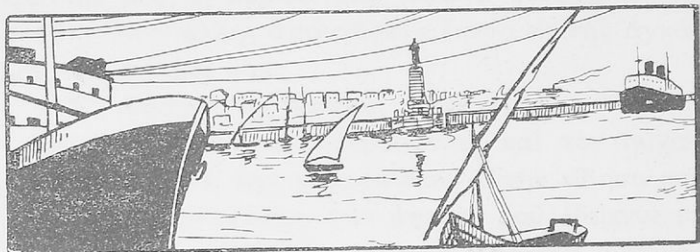
ΜΑΝΑ μου Ἑλλάδα, τί δὲν εἶσαι τώρα
σὰν πρῶτα ὄρθή, ψηλὴ, στεφανωμένη
μὲ δάφνες; Τί δὲν εἶσαι μὲ τὰ δῶρα
τῆς ἀθάνατης νίκης στολισμένη;

Ἄχ! πότε θάρθη, πότε θάρθη ἡ ὥρα
νὰ ματαστράψη ἡ ὄψη σου ἢ σβυσμένη
καὶ τὴν ἐρημωμένη σου τὴ χώρα
μ' ἐλπίδα νὰ φωτίσης, ὦ ἀντρειωμένη;

Πατρίδα μου, σηκώσου. Ἄς λάμψη πάλι
στὸν αἰθέρα ψηλὰ τὸ μέτωπό σου,
καὶ τῆς Ἑλευθεριᾶς θενὰ προβάλῃ

ἡμέρα, καὶ τὸ θεῖο μέτωπό σου
θὰ λάμψη σὰν τὸν ἥλιο της. Μεγάλῃ
θὰ γίνῃς κι' ἄλλιά τότε στὸν ἔχτρο σου.

Λ. Μαβίλης

Ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ.

Εἰς παλαιότερας ἐποχὰς διὰ τὴν ταξιδεύσιν πλοίων τι μέχρι τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας βρέχει ὁ Ἰνδικὸς Ὠκεανός, δηλὰ διὰ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Κίνας, τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Αὐστραλίας, ἐχρειάζετο μακρὸν χρόνον καὶ συνήντα φοβεροὺς κινδύνους. Ἐπρεπεν ἐξερχόμενος τῆς Μεσογείου θαλάσσης διὰ τοῦ Γιβραλτᾶρ νὰ περιπλεύσῃ τὰ ἄξενα παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ νὰ παρακάμψῃ τὸ τρικυμιωδέστατον ἄκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, διὰ τὴν εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ἰνδικόν. Ἄλλ' ἡ πορεία αὕτη ἦτο τόσο μακρὰ, τόσο δαπανηρὰ καὶ τόσο ἐπισφαλῆς!

Αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ πλοῦ πρὸς τὰς ἐξωτικὰς χώρας τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς ἠνάγκασαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ σκεφθοῦν τὸν τρόπον, καθ' ὃν θὰ δυνηθοῦν νὰ διανοίξουν μίαν «ὕγρην ὁδὸν» μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἡ σκέψις αὕτη ἦτο πολὺ παλαιὰ καὶ ἀπέβλεπεν ὀρισμένως εἰς τὴν κατασκευὴν διώρυγος εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ξηρᾶς, ἡ ὁποία χωρίζει τὰς δύο ταύτας θαλάσσας. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο παρουσιάζοντο δυσκολίαι

μεγάλοι μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνυπέρβλητοι. Διότι τὸ ὑπὸ διανοίξιν μέρος ἀπετέλει ἕδαφος ἀμμῶδες, δὲν εἶχε σκληρὸν ὄρεινὸν ἐξόγκωμα καὶ δὲν παρουσίαζε πουθενὰ ὕψωμα ὑπερβαῖνον τὰ 20 μέτρα ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

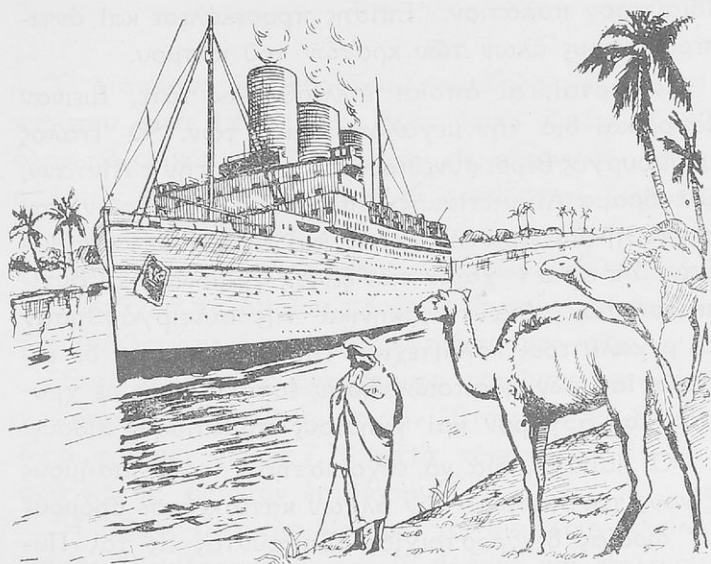
Οἱ Πέρσαι, ὅτε κατέλαβον τὴν Αἴγυπτον κατεσκεύασαν τεραστίαν διώρυγα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Νείλου μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὸ ἴδιον κατάρθωσε πολὺ κατόπιν καὶ ὁ Ἄραφ κατακτητῆς τῆς Αἰγύπτου Ἄμροῦ, συνδέσας τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι καὶ τούτου καὶ ἐκείνων μὲ τὸν καιρὸν ἐξεμηδενίζοντο, διότι δὲν ἐσυνεχίζοντο. Εἰς ἐποχὰς ἐπιδρομῶν καὶ ἀναστατώσεων αἱ προσχώσεις τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς ἔκλειον τὴν «ὕγραν διέξοδον» τόσον, ὥστε νὰ μὴ μένη ἀργότερον οὐδὲ ἵχνος τῆς.

2

Πρῶτος κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ Ἴταλὸς μηχανικὸς Νεγκρέλι συνέλαβε τῷ 1825 τὴν ἰδέαν διανοίξεως μιᾶς εὐθυγράμμου διώρυγος πρὸς ἔνωσιν τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς. Ἄλλ' ἡ ἰδέα του ἐθεωρήθη χιμαιρική. Μόλις περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος ὁ Γάλλος μηχανικὸς Ντε - Λεσσέψ ἀνέλαβε σοβαρῶς νὰ κόψη τὸν Ἴσθμὸν τοῦ Σουέζ. Οὗτος ἐχρημάτισε πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Καίρῳ καὶ ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσῃ ἐπὶ τόπου τὸ ζήτημα. Ἐνήργησε λοιπὸν νὰ σχηματισθῇ «Ἐταιρία κατασκευῆς διώρυγος ἀπὸ Πορτ - Σάϊδ εἰς Σουέζ». Ὁ Χεδίβης, δηλαδὴ ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, παρέσχε τὴν συγκατάθεσίν του καὶ ἐξήσφαλισεν εἰς τὴν Ἐταιρίαν πολλὰ προνόμια.

Ἡ Ἀγγλία τότε, φοβουμένη διὰ τὰς Ἀσιατικὰς κτήσεις της καὶ μάλιστα διὰ τὰς Ἰνδίας, ἀντέδρασε ζωνηρῶς εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Ντε - Λεσσέψ. Ἐπεισε μάλιστα καὶ τὴν Τουρκίαν, ἐπικυρίαρχον τότε δύναμιν τῆς Αἰγύπτου, νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἔγκρισίν της. Ἀλλὰ μετὰ διαπραγματεύσεις πολλῶν ἐτῶν, ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Γ', ἐνεκρίθη ἀπὸ ὅλα τὰ ἐνδιαφερόμενα κράτη τῆς Εὐρώπης ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος.

Αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1856 καὶ διήρκεσαν δώδεκα καὶ πλέον ἔτη. Εἴκοσι χιλιάδες ἐργάται εἰργάζοντο εἰς τὴν ἀνόρυξιν. Ἡ ἐργασία ἦτο τόσο κοπιαστική, ὥστε διὰ νὰ συνεχίζε-ται μὲ τὴν ἰδίαν ἔντασιν, οἱ ἐργάται ἀντικαθίσταντο κατὰ τριμηνίαν. Οἱ ἐργοδηγοὶ κατὰ μέγα μέρος ἦσαν Ἕλληνες καὶ μάλιστα Δωδεκανήσιοι. Ὁ Ντε - Λεσσέψ εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του ἐκφράζεται μὲ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων τούτων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποδίδει μέγα μέρος τοῦ τεραστίου ἐκείνου ἔργου. Διὰ νὰ ἐκδηλώσῃ μάλιστα τὴν εὐγνωμοσύνην του εἰς αὐτοὺς, ἐδώρησεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Κοινότητας τοῦ Πορτ - Σαΐδ καὶ τῆς Ἰσμαηλίας τὰ οἰκόπεδα, ὅπου ἐκτίσθησαν αἱ ἐκκλησίαι, τὰ κοινοτικά μέγαρα καὶ τὰ σχολεῖά των. Ἐπίσης ἐπέτρεψε προνομιακῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐργάζωνται εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῆς διώρυγος εἴτε ὡς πλοηγοὶ εἴτε ὡς ὑπάλληλοι τεχνῖται καὶ ἐργάται. Καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ περισσότεροι πλοηγοὶ, ἀπαραίτητοι διὰ τὸν διάπλουν τῆς διώρυγος, καὶ ἀρκετοὶ ὑπάλληλοι εἶναι Ἕλλη-νες, κυρίως Δωδεκανήσιοι. Καίτοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἤρχισαν νὰ ἐκτοπί-

ζουν βαθμιαίως τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὑπὲρ τῶν ἰθαγενῶν, ὅμως παραμένουν ἀκόμη εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας σήμερον περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας ὁμογενῶν μας. Τέλος ὁ Ντε - Λεσσέψ ἀπὸ φιλελληνισμὸν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐχάραξεν ὄχι μόνον γαλλιστί, ἀλλὰ καὶ ἑλληνιστί τὴν ἐπιγραφὴν μεγάλης ἀναμνηστικῆς πλακὸς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σουέζ.

3

Τὰ ἐγκαίνια τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, διὰ τὴν ὁποίαν ἐξωδεύθησαν 19 ἑκατομύρια χρυσῶν Ἀγγλικῶν λιρῶν, ἔγιναν μὲ μεγάλην διεθνή ἐπισημότητα τὸν Νοέμβριον τοῦ 1869. Ὁ Χεδίβης Ἴσμαήλ ἐκάλεσεν εἰς Αἴγυπτον, διὰ νὰ παρευρεθοῦν εἰς αὐτά, ὀκτῶ βασιλεῖς, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων διέθεσεν

ιδιαίτερον παλάτιον. Ἐπίσης προσεκάλεσε καὶ ἀντιπροσώπους ὄλων τῶν κρατῶν τοῦ κόσμου.

Αἱ ἑορταί, αἱ ὁποῖαι ἐτελέσθησαν τότε, ἔμειναν ἱστορικαὶ διὰ τὴν μεγαλοπρέπειάν των. Ὁ Ἰταλὸς μουσουργὸς Βέρδι συνέθεσεν ἐπὶ τούτῳ τὴν «Ἀίνταν», μελόδραμα Αἰγυπτιακῆς ὑποθέσεως, τὸ ὁποῖον παρεστάθη διὰ πρώτην φοράν ἐκεῖ εἰς εἰδικῶς κτισθεῖσαν ὄπεραν χάριν τῶν ξένων ἡγεμόνων καὶ ἀντιπροσώπων. Διὰ τὰ σκηνικὰ τῆς συνειργάσθησαν οἱ μεγαλύτεροι καλλιτέχναι τῆς Εὐρώπης· αἱ δὲ ἐνδυμασίαι τῶν ἠθοποιῶν ἦσαν ἐστολισμένοι μὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ γνησίους πολυτίμους λίθους.

Ὁ Ἰσμαήλ, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς ἐπισήμους ξένους του, μεταξὺ τῶν ἄλλων κατεσκεύασε δρόμους μὲ ὠραίας δενδροστοιχίας ὀδηγοῦντας εἰς τὰς Πυραμίδας. Τὴν δὲ ἡμέραν τῆς μεταβάσεως τῶν ἡγεμόνων καὶ πριγκήπων εἰς αὐτὰς ἡ ὁδός, διὰ τῆς ὁποίας διῆλθον οὗτοι, ἦτο ἐστρωμένη μὲ πολυτίμους τάπητας καθ' ὅλον τὸ διάστημά της.

Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ εἶναι ἔργον κολοσσιαῖον καὶ θεωρεῖται ὡς ἓν ἀπὸ τὰ νέα θαύματα τοῦ κόσμου. Τὸ μῆκός της ἀνέρχεται εἰς 167 χιλιόμετρα. Τὸ πλάτος της ποικίλλει ἀπὸ 22 μέχρι 45 μέτρων. Αἱ διασταυρώσεις τῶν διερχομένων δι' αὐτῆς πλοίων γίνονται ἐντὸς τῶν Ἀλμυρῶν λιμνῶν· αὗται, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διέρχεται ἡ διῶρυξ, σχηματίζουν μυχούς ἢ ἔσοχάς. Τὸ βάθος τῆς διῶρυγος φθάνει τὰ 12 μέτρα· δύνανται ἐπομένως καὶ τὰ μεγαλύτερα ὑπερωκεάνεια νὰ διαπλέουν ἀκωλύτως καὶ χωρὶς φόβον προσαράξεως.

Ὁ διάπλους διὰ τῆς Σουεζίου διώρυγος διαρκεῖ περίπου δέκα ἑπτὰ μέχρι δέκα ὀκτῶ ὥρων. Καθ' ὄλον τὸ μῆκός της ὑπάρχουν, εἰς κανονικὰς ἀποστάσεις, ἠλεκτρικοὶ λαμπτήρες φωτίζοντες ζωηρῶς τὰ διερχόμενα πλοῖα· καὶ ταῦτα ὅμως ἐκπέμπουν ὑποχρεωτικῶς μὲ τοὺς προβολεῖς των στήλας φῶτος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προξενεῖ εἰς τοὺς ταξιδεύοντας ἀπολαύσεις ἀλησμονήτου φαντασμαγορίας.

Ἐκαστον πλοῖον διερχόμενον τὴν διώρυγα ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνη εἰς τὴν Ἑταιρίαν ὡς διόδια φράγκα χρυσᾶ 7.70 κατὰ τόννον καὶ 10 χρ. φράγκα δι' ἕκαστον ἐπιβάτην.

Ἡ διώρυξ εἶναι ἐλευθέρα διὰ τὸν διάπλουν πλοίων πάσης ἐθνικότητος ἐν καιρῶ εἰρήνης καὶ πολέμου. Καὶ ἐνῶ τὸ πρῶτον ἔτος μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν της διήλθον δι' αὐτῆς περὶ τὰ 400 μόνον πλοῖα, κατὰ τὴν ἐποχὴν μας διέρχονται ἄνω τῶν 7000, τῶν ὁποίων ἄρκετὰ εἶναι ἑλληνικά.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κολοσσιαῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποίησε παλαιὸν ὄνειρον τοῦ ἀθρώπου, τὴν συνένωσιν τῆς Μεσογείου μὲ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ δι' αὐτῆς μὲ τὸν Ἰνδικὸν Ὑκεακόν.

Πᾶς τις εὐκόλως ἀντιλαμβάνεται πόσον θαυμαστῶς συνετέλεσε τοῦτο εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ.

(Μ.Γ.Π. Διασκευή)

Ὁ Κικινᾶτος.

Κατὰ τὸ ἔτος 458 ἡ Ρώμη διέτρεξε μέγαν κίνδυνον. Οἱ Αἴκουοι, λαὸς πολεμικὸς τῆς Ἰταλίας, εἶχον περικυκλώσει στενώτατα τὸν Ρωμαϊκὸν στρατόν.

Οἱ Ρωμαῖοι ἀντελήφθησαν, ὅτι μεγάλη καταστροφή τοὺς περιέμενε· καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ τρόμου. Βλέπων κανεῖς τὴν ταραχὴν των θὰ ἐνόμιζεν, ὅτι αὐτὴ ἡ πόλις των καὶ ὄχι ὁ στρατὸς πολιορκεῖται καὶ ὅτι ἀναμένεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἡ πτώσις της εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν.

Ἐκ τῶν δύο ἀνωτάτων ἀρχόντων, τῶν ὑπάτωνων, ὁ εἷς ἦτο ἕξω, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ περικυκλωμένου στρατοῦ. Ὁ ἄλλος ἔμενον ἐντὸς τῆς πόλεως διευθύνων τὰ κοινὰ καὶ προετοιμάζων τὴν ἄμυναν αὐτῆς. Ἄλλὰ κανεῖς των δὲν ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς κατεπτοημένους Ρωμαίους. Δὲν ἐκρίνοντο ἄξιοι τῶν κρίσιμων στιγμῶν, τὰς ὁποίας διήρχετο ἡ ἀγαπητὴ των πατρίς.

Τότε οἱ Ρωμαῖοι ἀπεφάσισαν νὰ διορίσουν ἓνα δικτάτορα. Οὗτος θὰ εἶχεν τὴν ἀπόλυτον

ἐξουσίαν νὰ κάμνη ὅ,τι νομίζει καλὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Καὶ ὡς τοιοῦτον ὁμοφώνως ἐξέλεξαν τὸν Κιγκινᾶτον.

Ὁ Κιγκινᾶτος ἦτο γνωστὸς εἰς ὅλους διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀρετὴν του. Εἶχε διακριθῆ προηγουμένως καὶ ὡς πολιτικὸς καὶ ὡς στρατηγός. Ἡ φιλοπατρία του εἶχε καταστῆ παροιμιώδης.

Οὗτος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐστήριξε τὰς ἐλπίδας του ὁ λαός, κατεγίνετο τότε ἀροτριῶν τὸν ἀγρὸν του πέραν τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς συγκλήτου τὸν εὔρον ἐργαζόμενον.

Ὁ Κιγκινᾶτος, ὅτε τοὺς εἶδε περιβεβλημένους τὴν τήβεννον, δηλαδὴ τὸν ἐπίσημον μανδύαν τῶν Ρωμαίων συγκλητικῶν, τοὺς ἀνεγνώρισε καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ ἀναμείνουν ὀλίγον. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν

οϊκίσκον του, ἐξεδύθη τὸ πενιχρὸν ἔνδυμα τῆς ἐργασίας καὶ περιεβλήθη καὶ αὐτὸς τὴν τήβεννόν του. Ἦθελε μὲ ἐπίσημον περιβολὴν νὰ ἄκροασθῇ τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς σεβαστῆς συγκλήτου.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τὸν ἐχαιρέτισαν προσφωνήσαντες αὐτὸν δικτάτορα. Τοῦ ἐξέθεσαν τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διέτρεχεν ὡς ἐκ τούτου ἡ πατρίς. Καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν τὴν ἐκλογὴν του ὡς δικτάτορος, διὰ νὰ διεξαγάγῃ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Αἰκούων.

Ὁ Κιγκινᾶτος δὲν ἠδύνατο νὰ παρακούσῃ εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος του. Ἄν καὶ ἐγνώριζε τοὺς κόπους, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ὑπεβάλλετο, ἀφῆκε τὸ ἄροτρον του καὶ τὴν ἡσυχον ἀγροτικὴν ζωὴν. Ἠκολούθησε τοὺς ἀπεσταλμένους, ἔφθασεν εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀνεχώρησεν ὁ Κιγκινᾶτος ἐσπευσμένως εἰς τὸν τόπον τῆς πολιορκίας. Μὲ φρόνησιν καὶ ἀνδρείαν ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίους συντρίβει. Τοιοῦτοτρόπως ἐλευθερώνει τὸν κινδυνεύσαντα στρατὸν καὶ σώζει τὴν Ρώμην.

Ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς Ρώμην, ὁ λαὸς τὸν ὑπεδέχθη θριαμβευτικῶς.

Μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦτο ὁ Κιγκινᾶτος περιφρονῶν τιμὰς καὶ μεγαλεῖα καταθέτει τὸ ἀξίωμα τοῦ δικτάτορος καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἀγρὸν του καὶ πλησίον τοῦ ἀρότρου του. Τὴν δικτατορίαν, ἡ ὁποία τοῦ ἀνετέθη δι' ἕξ μῆνας, τὴν ἐκράτησε μόνον ἐπὶ δεκαῆξ ἡμέρας. Ἡ μόνη φιλοδοξία του ἦτο ἡ σωτηρία τῆς κινδυνευσάσης πατρίδος του καὶ ἡ καλυτέρα ἐξυπηρέτησις τῶν συμφερόντων τῆς.

(Διασκευῆ)

‘Ο σκοπός.

*Μ*Ε τὸ κράνος βαρὺ στὸ σκοτάδι,
μὲ τὴν λόγχην σὲ χέρι θρασύ,
στὴ φωτιά, στὸ βουνό, στὸ λαγκάδι
τὴν πατρίδα φυλάττω· «Τίς εἶ;»

Κουρασμένη σὲ δάφνη ἀπὸ κάτω
γῦρε τώρα, πατρίδα μου, σύ·
ἄγρυπνός σου σκοπὸς σὲ φυλάττω
ὡς νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα.... «Τίς εἶ;»

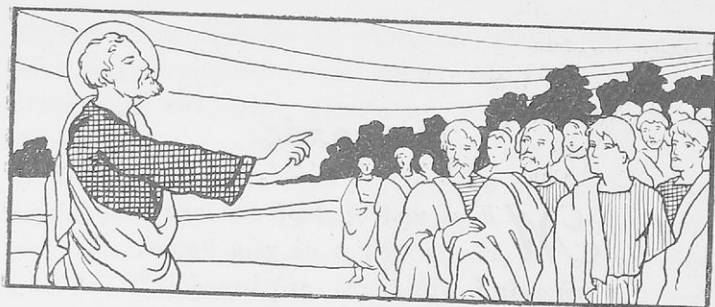
Οὐρανὸς γαλανὸς ἀπὸ πάνω
τρέμ' ἢ Πούλια στὸ πλάγι χρυσῆ,
συντροφία μου τ' ἀηδόνι τὸ πλάνο
τραγουδάει μαζί μου· «Τίς εἶ;»

Τὸν χειμῶνα τὰ ἔλατα γέρονουν.
πέφτει χιόνι, βροχὴ περισσή·
τρικυμίες, σκοτάδια μὲ δέρονουν,
πλὴν τὰ πνίγει ἡ φωνή μου· «Τίς εἶ;»

Στὴ φωτιά τὰ παιδιά ξαπλωμένα
ἄλλοι παίζουν, κοιμοῦνται οἱ μισοί.....
Κοιμηθῆτε, συντροφία καημένα,
νυκτερεύει τὸ χρέος. «Τίς εἶ;»

Κουρασμένη σὲ δάφνη ἀπὸ κάτω
γῦρε, γῦρε, πατρίδα μου, σύ·
ἄγρυπνός σου σκοπὸς σὲ φυλάττω
ὡς νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα.... «Τίς εἶ;»

Γ. Παράσχος

Ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης.

Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ὁ ἠγαπημένος μαθητῆς τοῦ καλοῦ Χριστοῦ μας, μετέβη κάποτε εἰς τὴν Σμύρνην, διὰ νὰ διδάξῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Πλήθος πολὺ λαοῦ κατῆλθεν εἰς τὴν παραλίαν πρὸς ὑποδοχὴν του.

Ὅτε ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηράν, ὅλοι τὸν περιεκύκλωσαν, τοῦ ἠσπάζοντο τὰς χεῖρας καὶ τὰς ἄκρας τῶν φορεμάτων του.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἔλαμπον ἀπὸ στοργῆν καὶ τὰ χεῖλη του ἐφιθύριζον· Τέκνα μου, ἀγαπητά μου τέκνα, νὰ εἴσθε πάντοτε ἠγαπημένα.

Καθ' ἣν ὥραν ὠμίλει πρὸς τὸν λαόν, τὸ βλέμμα του ἐστάθη ἐπὶ ἑνὸς νέου, ὁ ὁποῖος τὸν ἤκουε μὲ μεγάλην εὐλάβειαν· εἰς τοὺς μεγάλους φωτοβόλους ὀφθαλμοὺς του ἦτο ζωγραφισμένη ἡ καλωσύνη τῆς ψυχῆς του.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κηρύγματός του ὁ Ἰωάννης ἐκάλεσε πλησίον του τὸν νέον αὐτόν, τὸν ηὐλόγησε καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Σμύρνης Πολύκαρπον τοῦ εἶπεν·

— Ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κυρίου μας σοῦ ἐμπιστεύομαι τὸν θησαυρὸν τοῦτον. Φρόντισε δι' αὐτὸν μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν.

— Μὲ μεγάλην μου χαρὰν θὰ ἐκτελέσω τὴν ἐντολήν σου, ἀπεκρίθη ὁ Πολύκαρπος.

Καὶ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν νέον, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐφρόντισεν ὡς ἀληθινὸς πατήρ δι' αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἐδείκνυεν ἄπειρον σεβασμὸν πρὸς τὸν προστάτην του καὶ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἤξιώθη νὰ βαπτισθῇ ὀνομασθεὶς Στέφανος.

Ὁ ἐπίσκοπος δὲν εἶχε πλέον κανένα φόβον διὰ τὸν Στέφανον καὶ ἐχαλάρωσε κάπως τὴν ἐπίβλεψίν του.

Ἄλλ' ὁ Στέφανος ἤρχισε νὰ ἀναστρέφεται κακοὺς νέους· ἔφευγε συχνὰ ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν· ἕνα βράδου μάλιστα ἐπέστρεψε μεθυσμένος.

Ὅσάκις τὸν ἐπέπληττεν ὁ ἐπίσκοπος καὶ τοῦ ὑπενθύμιζε τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου, ὁ Στέφανος μετενόει καὶ ἔχυνεν ἄφθονα δάκρυα. Ἀλλὰ πάλιν παρεξέτρεπετο. Τὸ κακὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ σταματήσῃ. Ὁ Στέφανος ἀπεσύρθη ὀριστικῶς ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν καὶ διήρχετο τὸν καιρὸν του πλησίον τῶν κακῶν συντρόφων του. Οὗτοι, ὅταν δὲν τοὺς ἐπήρκουν τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα εἶχον διὰ νὰ διασκεδάσουν, ἔκλεπτον τὰ ξένα. Τοιοῦτοτρόπως ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ ὁ Στέφανος κατήντησε νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ληστής καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ὄρη. Ἀνεκηρύχθη μάλιστα ἀρχιληστής.

Ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον ἐνέσπειρεν αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του, τὰ περίξ τῆς πόλεως βουνὰ ἔγιναν ἀδιάβατα.

2

Μετά τινα ἔτη ἐπανῆλθεν ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης

εις Σμύρνην. Ἐπειδὴ δὲν εἶδε τὸν Στέφανον, ἀνήσυχος ἐρωτᾷ τὸν ἐπίσκοπον περὶ αὐτοῦ.

Ὁ Πολύκαρπος ἐστέναξε καὶ δακρύων εἶπεν·

— Ἀπέθανε.

— Πῶς; ἠρώτησε ταραχθεὶς ὁ Ἀπόστολος.

— Διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ εἶναι πλέον νεκρός.....

Καὶ διηγήθη ὅλην τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τοῦ Στεφάνου.

Ὁ Ἀπόστολος ἔγινε κάτωχος ἐκ τῆς βαθείας λύπης, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασεν· ἔκλαυσε καθὼς μικρὸν παιδίον. Ἐπὶ τέλους ἐφώναξε·

— Δώσατέ μου ἓνα ἄλογον καὶ ἓνα ὁδηγόν.

Καὶ χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ τις, διησύνη πρὸς τὰ ὄρη.

Εἰς τὴν διασταύρωσιν δύο ὁδῶν συνελήφθη ἀπὸ ληστές, οἱ ὁποῖοι τὸν ὠδήγησαν πεζὸν εἰς τὸν ἀρχηγόν των.

Τότε συνέβη κάτι πρωτάκουστον.

Ὁ ἀρχιληστής εἰς τὸ ἀντίκρουσμα τοῦ Ἀποστόλου μένει ἐμβρόντητος. Ρίπτει κατὰ γῆς τὰ ὄπλα του καὶ ἀρχίζει νὰ τρέπεται εἰς φυγὴν. Οἱ ἄλλοι λησταὶ βλέποντες τὸν ἀρχηγόν των νὰ φεύγῃ ἐνώπιον ἑνὸς γέροντος, δὲν ἐγνώριζον τί νὰ πράξουν· τὸν ἀφήκαν ἐλεύθερον θέλοντες νὰ ἴδουν τί θ' ἀπογίνοι. Καὶ ὁ Ἀπόστολος ἤρχισε νὰ τρέχῃ ὀπισθεν τοῦ Στεφάνου.

Οἱ γεροντικοὶ καὶ καταπληγωμένοι πόδες του ἀπέκτησαν νέαν δύναμιν. Ἡ κατάλευκος κόμη του ἀνεμίζετο εἰς τὸν ἀέρα. Ἐν τῷ μεταξύ τὰ ἐνδύματά του κατεξεσχίσθησαν. Ἄλλ' αὐτὸς χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τίποτε, ἤπλωνε τὰς χεῖράς του πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Στεφάνου καὶ ἐφώναζε θλιβερά·

— Ἀγαπημένον μου τέκνον, διατί φεύγεις μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἄοπλον γέροντα ; Λυπήσου με. Εὐσπλαχνίσου τὰ γηρατεῖά μου!

Καὶ ἔτρεχε νὰ τὸν προφθάσῃ, κάθιδρως καὶ κατακουρασμένος.

— Στάσου, τοῦ ἐπανελάμβανε, στάσου.... Ὁ Θεὸς εἶναι εὐσπλαχνος.... Θυσιάζω καὶ τὴν ζωὴν μου, διὰ νὰ σὲ σώσω!

Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι καὶ τοὺς λίθους εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ραγίσουν, ὁ Στέφανος ἐσταμάτησε. Κι' ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀποστόλου.

Ὁ ἅγιος γέρων τὸν ἐνηγκαλίσθη, τὸν ἔσφιγγεν εἰς τὸ στήθος του, τὸν ἠσπάζετο καὶ τὸν κατέβρεχε μὲ δάκρυα.

— Δι' ἐμὲ συγχώρησις δὲν ὑπάρχει, εἶπεν ὁ ἀρχιληστής. Αἱ χεῖρές μου εἶναι βαμμέναι μὲ αἷμα.

Καὶ ἔκλαιε χύνων ἄφθονα δάκρυα.

— Δός μου τὰς χεῖράς σου, νὰ τὰς ἀσπασθῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης. Ἡ μετάνοια καὶ τὰ δάκρυά σου τὰς ἐκαθάρισαν ἀπὸ κάθε ἀμάρτημα. Θὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν εὐσπλαχνον Θεὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ. Μόνον ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃς μαζί μου εἰς τὸν κόσμον, νὰ γίνῃς πάλιν καλός.

Τὸ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἐωρτάσθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας, προὔξενησε διπλῆν χαρὰν εἰς ἀμφοτέρους. Κατὰ τὸ πασχαλινὸν γεῦμα ὁ Στέφανος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ἰωάννου, καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης πρὸ ἐτῶν εἶχε κλίνει τὴν ἰδικήν του εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ.

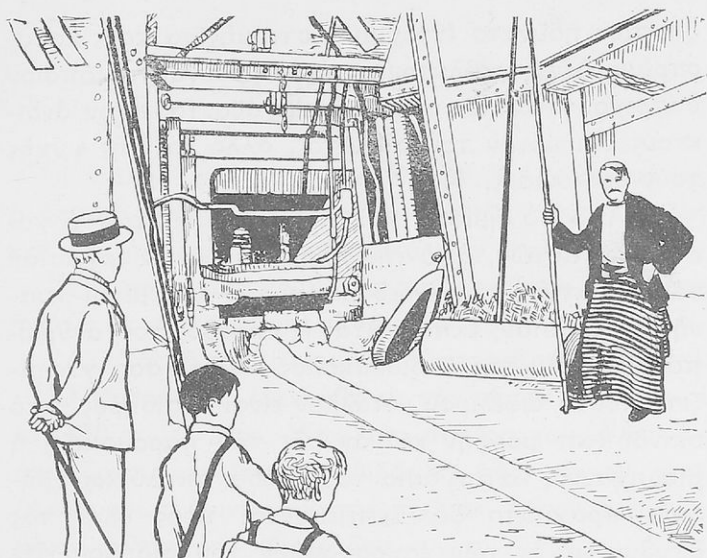
(Λ. Τολστόη-μετάφρ. Λ. Μάρκου—Διασκευή)

Ἔργαστασια ρευστοῦ σιδήρου.

Ὁ διδάσκαλός μας μίαν ἡμέραν μᾶς ὠδήγησεν εἰς τι ἐργοστάσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέλυον καὶ ἔχυνον τὸν σίδηρον. Ἦξιζε πράγματι τὸν κόπον μίᾳ τοιαύτῃ ἐπίσκεψις. Εἶδομεν τότε πρωτοφανῆ καὶ ἐκπληκτικὰ πράγματα.

Εἰς τὸ ἐργοστάσιον ἐπεκράτει ἡμίφως καὶ καύσων. Ἄνδρες περιβεβλημένοι κυανῆν ἐνδυμασίαν καὶ περριρεόμενοι ἀπὸ ἄφθονον ἰδρῶτα εἰργάζοντο πλησίον μεγάλων θερμαστρῶν.

— Αὐταὶ εἶναι αἱ λεγόμεναι ὑψικάμινοι, μᾶς ἐξήγησεν ὁ διδάσκαλος. Διὰ τῆς πολὺ μεγάλης θερμότητος, τὴν ὁποίαν ἀναπτύσσουν, ὁ σίδηρος, τὸ γνωστόν σας σκληρὸν μέταλλον, ρευστοποιεῖται.

Ὁ ρευστὸς σίδηρος μᾶς παρουσιάσθη ὡς κάτι τὸ παράδοξον καὶ ἐκπληκτικόν. Τὸν εἶδομεν νὰ προβάλλῃ ὡς ἐπίμηκες, στίλβον ρυάκιον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀνεξάντλητον.

Ἐν ᾧ τὸν ἐβλέπομεν μὲ θαυμασμόν νὰ κυλῖεται, μᾶς ἐφάνη ὡς ὑγρὸς καύσων ἑνὸς ἄλλου, ὄνειρώδους, κόσμου.

— Προσέχετε, παιδιά μου, μᾶς εἶπεν ὁ διδάσκαλος τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐπλησίαζον πρὸς τὴν κοίτην του. Κάθε βῆμα ἀπρόσεκτον πρὸς τὸ ρυάκιον τοῦτο, κάθε ἀνόητον πλησίασμά του σημαίνει θάνατον.

Τοῦτο ἀντελήφθημεν ὅτι ἐγνώριζον καλῶς οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν κυανῆν ἐνδυμασίαν. Δι' αὐτὸ τοὺς ἐβλέπομεν πολὺ προσεκτικούς πλησίον τοῦ πυρίνου ρυακίου. Ἡ παραμικρά, τῇ ἀληθείᾳ, ἀπροσε-

ξία των ἡδύνατο ἐντὸς μιᾶς στιγμῆς νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Δὲν παρέβλεπον ποτέ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεχον· ἐνώπιόν του, ἐνῶ εἰργάζοντο, εἶχον ἀνοικτοὺς ὄχι μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀπὸ τὸ ἡμίφως καὶ τὸν καύσωνα τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν, ἀπὸ τὴν πλήρη κινδύνων ἐργασίαν τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐνδεδυμένων τὴν λερωμένην κυανῆν ἐνδυμασίαν, ἐκπορεύεται ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου, προσέθεσεν ὁ διδάσκαλος. "Ὅλοι σας γνωρίζετε πόσον ὠφέλιμον μέταλλον εἶναι ὁ σίδηρος, ὑπὸ οἵανδήποτε μορφήν καὶ ἂν μᾶς τὸν παρουσιάξῃ ἡ βιομηχανικὴ κατεργασία του. Πόσα ἀπολύτως χρήσιμα πράγματα δὲν ἐκπέμπονται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ σιδήρου εἴτε ὑπὸ μορφήν χυτοσιδήρου (μαντέμι), εἴτε ὑπὸ μορφήν χάλυβος (ἄτσάλι); Ἐνθυμηθῆτέ τα:

Ἐργαλεῖα διὰ τὸν τεχνίτην. Ἄροτρα διὰ τὸν γεωργόν. Μηχανήματα διὰ τὸν βιομήχανον. Οἰκιακὰ σκεύη διὰ τὴν οἰκοκυράν. Καὶ ἀκόμη: Ἥλοι, σύρται, κλεῖθρα, ράβδοι καὶ δοκοὶ διὰ τὰς οἰκοδομάς. Ἐλάσματα (λαμαρίνες) χονδρὰ καὶ λεπτὰ διὰ ἀτμολέβητας καὶ διὰ τὰ τοιχώματα ἢ τὰς πλευρὰς τῶν ἀτμοπλοίων. Δοκοὶ ἐπιστρώσεως τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν τροχιοδρόμων. Καὶ τέλος αὐταὶ αἱ γραφίδες, μὲ τὰς ὁποίας διατυπώνομεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰς σκέψεις μας.

Ἄς εἶναι εὐλογημένοι οἱ ἀφανεῖς ἥρωες τῶν ἐργοστασίων. Μὲ τὴν βαρεῖαν καὶ ἐπικίνδυνον ἐργασίαν των διευκολύνουν ἀφαντάστως τὴν ζωὴν μας καὶ προάγουν τὸν πολιτισμὸν μας.

(Μ.Γ.Π. καὶ Κ.Γ.-Λ.)

Ὁ Πυθαγόρας.

Οἱ παλαοὶ πρόγονοί μας ἔλεγον ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὃ ὁποῖος ἐξετάζει καὶ κρίνει διαρκῶς τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις του, γίνεται ὄλονέν καλύτερος.

Ὁ μέγας φιλόσοφος Πυθαγόρας πρῶτος ἐφήρμοσε τοῦτο εἰς τὴν περίφημον σχολὴν του.

Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν ποῖος ἦτο οὗτος καὶ τί ἐδίδασκεν.

Ὁ Πυθαγόρας ἐγεννήθη εἰς τὴν νῆσον Σάμον περὶ τὸ 550 π. Χ. ἔτος. Ἀπὸ τὸν πατέρα του, ὃ ὁποῖος ἦτο δακτυλιογλύπτῃς, ἐδιδάχθη τὴν τέχνην του. Ἀκολουθῶς ἔγινε μαθητὴς τοῦ ἐκ Σύρου καταγομένου φιλοσόφου Φερεκύδου.

Διὰ τὰ ἐκπαιδευθῆν τελειότερον καὶ αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του, περιηγήθη διάφορα μέρη. Κυρίως ἐνδιέτριψεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἀνεστράφη μὲ τοὺς σοφοὺς ἱερεῖς τῆς καὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν πολλὰ χρήσιμα πράγματα περὶ ζωῆς καὶ περὶ ψυχῆς.

Τοιοιουτρόπως ἀνεδείχθη εἰς ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Πρῶτος ὁ Πυθαγόρας ὠνόμασεν ἑαυτὸν φιλόσοφον, δηλαδὴ φίλον τῆς σοφίας, ἐκ μετριοφροσύνης· τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ σοφοῦ, τὴν ὁποῖαν εἶχον οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἐθεώρει ὡς ἐκδήλωσιν ὑπερηφανείας.

Ἡ μεσημβρινὴ Ἰταλία καὶ ἡ Σικελία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὠνομάζετο Μεγάλη Ἑλλάς, διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων Ἑλληνικῶν πόλεων, τὰς ὁποίας εἶχον. Εἰς τὸν Κρότωνα τῆς κάτω Ἰταλίας ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη ὁ Πυθαγόρας καὶ ἐκεῖ

ἴδρυσεν τὴν περίφημον σχολὴν του, ἣ ὁποία ἐκλήθη Ἰταλική.

Ὁ Πυθαγόρας ἔφερε πάντοτε λευκὸν ἱμάτιον καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν μεγάλην του καθαριότητα. Τὸ ἦθος εἶχε σεμνὸν καὶ τοὺς τρόπους συνεσταλμένους.

Ὅσακις ἠσθάνετο τὸν ἑαυτόν του θυμωμένον, οὔτε ἔλεγεν οὔτε ἔπραττε τι διαρκοῦντος τοῦ θυμοῦ του, διὰ νὰ μὴ μετανοήσῃ κατόπιν.

Δὲν ἔπινεν εἰ μὴ καθαρὸν ὕδωρ πάντοτε. Καὶ δὲν ἔτρωγε τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ ἄρτον, μέλι, ὀπώρας καὶ χόρτα. Διὰ τοῦ παραδείγματός του συνίστα τὴν λιτότητα, ὡς ἀναγκαίαν διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

Ἐθαύμαζε τὰ ἐκ τῆς φιλίας προκύπτοντα καλὰ λέγων, ὅτι μεταξὺ πιστῶν φίλων τὰ πάντα πρέπει νὰ εἶναι κοινά. Ἡ φιλία εἶναι ἰσότης, προσέθετε.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρα διέπρεψαν καὶ κατὰ τὴν σοφίαν καὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ πολὺ ὠφέλησαν τὰς πατρίδας των. Διότι δὲν ἐλησμόνουσαν ποτὲ τὰς συμβουλὰς του.

Διὰ νὰ συνειθίσῃ ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν βαθμιαίαν τελειοποίησίν των, τοὺς ὑπεχρέωνε καθ' ἑσπέραν, πρὶν νὰ κοιμηθοῦν, νὰ ἐρωτοῦν τὸν ἑαυτόν των λέγοντες· «Τί ἔκαμα σήμερον; Εἰς τί ἔσφαλα; Τί ἔπρεπε νὰ κάμω καὶ δὲν τὸ ἔπραξα;»

Τὸν Πυθαγόραν ἐσέβοντο τόσοσιν πολὺ οἱ μαθηταὶ του, ὥστε ποτὲ δὲν ἔφερον ἀντίρρησιν εἰς τοὺς λόγους του. «Αὐτὸς ἔφα», δηλαδὴ ὁ Πυθαγόρας τὸ εἶπεν, ἔλεγον ἐκάστοτε καὶ αὐτὸ ἦτο ἀρκετόν, διὰ νὰ παραδεχθοῦν τὴν κάθε γνώμην του μὲ προθυμίαν καὶ πεποίθησιν.

(Μ. Γ. Π.)

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας.

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν μαθηταὶ τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς, ἔζων δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας. Οὗτοι ἐφήρμοσαν εἰς τὴν ζωὴν των ὅλα τὰ διδάγματα τοῦ μεγάλου διδασκάλου των, ἰδιαίτερος δὲ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν πιστὴν μεταξύ των φιλίαν. Τὸ ἀκόλουθον συμβᾶν ἀποδεικνύει τοῦτο.

Ὁ Φιντίας κατηγορηθεὶς ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Ἄλλ' ἔχων ἀνάγκην νὰ τακτοποιήσῃ ὁ ἴδιος τὰ οἰκογενειακά του συμφέροντα, ἐζήτησε τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου ν' ἀπομακρυνθῆ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τῶν Συρακουσῶν πρὸς συνάντησιν τῆς οἰκογενείας του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμοτήριον, δεχόμενον νὰ θανατωθῆ, ἐὰν αὐτὸς κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῆ.

Ὁ τύραννος ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρῃ ὁ Φιντίας. Ἐπὶ τῇ

πεποιθήσει τάυτη εἶπεν, ὅτι τῷ παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ἀναδεχόμενον τὴν καταδίκην ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμως ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἐκπληξις, ὅτε εἶδε παρουσιαζόμενον εἰς τὸ δεσμοτῆριον τὸν Δάμωνα, προθύμως ἀναλαμβάνοντα τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

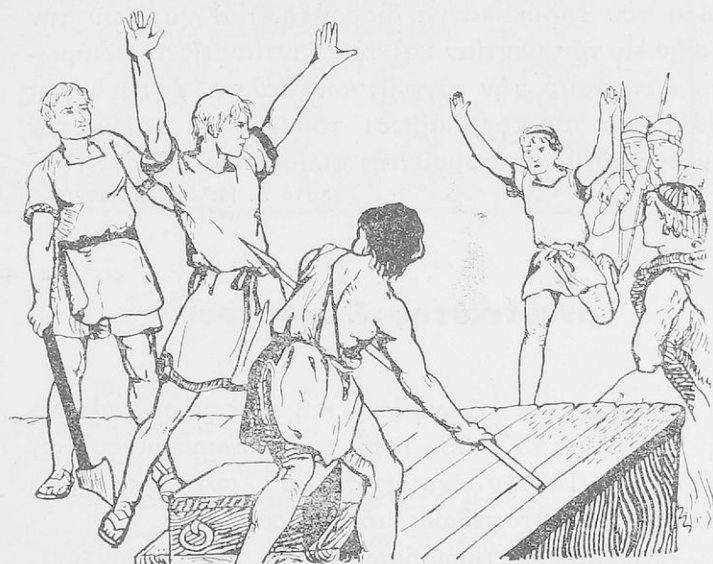
Ὁ Φιντίας ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς συνάντησιν τῆς οἰκογενείας του. Τὰ δεσμὰ του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὁθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησιάσεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ὁδηγεῖται ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε κατὰ τῆς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἔτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος μειδιᾷ ἐμπαίζων καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει πλησιάζουσιν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του. Ἄλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν περιέμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν. Ἡ τρομερὰ στιγμή ἐπίκειται. Ἐξαίφνης ὁμως κραυγαὶ θορυβῶδεις ἀκούονται· «Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας!» Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων

καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη καὶ μετὰ δακρῦων πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου τοῦ Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου.

Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληρόκαρδος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῆ τὴν ὑπαρξιν

τοιούτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δη-
μίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ. Καὶ χαρίζων τὴν
ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμω-
να καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην. Ζητεῖ δὲ ὡς
χάριν νὰ συμπαραλάβωσι τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν
ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τῆς φιλίας των.

(Κατὰ Λ. Μελλῶν. Διασκευή.)

Ἄνεκτικότης Σωκράτους.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Σωκράτης καὶ τινες φίλοι του συν-
ηγήθησαν καθ' ὁδὸν μετὰ τινος θεωρουμένου ὡς
εὐγενοῦς. Τοῦτον ἐχαιρέτισεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ
ἐκεῖνος δὲν ἀνταπέδωσε τὸν χαιρετισμόν.

— «Πρέπει νὰ τιμωρήσωμεν τὸν ἀγενῆ τοῦτον»,
εἶπον πρὸς τὸν σοφὸν διδάσκαλον οἱ ἀκολουθοῦντες
αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ Σωκράτης μὲ τὴν συνήθη του ἀγαθότητα
καὶ μεγαλοψυχίαν ἠρώτησεν αὐτούς· «Ἐὰν καθ'
ὁδὸν συναντήσητε ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα
νὰ μὴ εἶναι τόσο ὠραῖον, ὡς τὸ ἰδικόν σας, θὰ
ὀργισθῆτε ἐναντίον του καὶ θὰ θελήσετε νὰ τὸν τι-
μωρήσητε»;

— «Ὅχι βέβαια», ἀπεκρίθησαν ὅλοι συγχρόνως.

— «Τότε λοιπόν», ἀπήντησεν ὁ Σωκράτης, «πῶς
θέλετε νὰ τιμωρήσητε τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου
ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι τόσο ὠραία, ὡς ἡ ἰδική σας»;

* * *

Ἡ δράσις τῆς ἁγίας Φιλοθέης.

Ἡ Φιλοθέη ἦτο μονογενῆς θυγάτηρ πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐγεννήθη περὶ τὸ ἔτος 1522 μ. Χ.

Εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὀλιγίστας ἐκεῖνας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐνόησαν βαθύτατα τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης. Δι' αὐτὸ καὶ ὅλη της ἡ ζωὴ εἶναι μία σειρὰ φιλανθρωπῶν πράξεων.

Ἡ Φιλοθέη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἀθηναίου Ἀγγέλου Μπενιζέλου, ἐνὸς τῶν λογιωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Μητέρα εἶχε τὴν Συρίγην Παλαιολογίναν, εὐσεβεστάτην καὶ ἐναρετωτάτην γυναῖκα.

Ἡ Φιλοθέη ἦτο μὲν ἐκ φύσεως εὐφυῆς καὶ φιλομαθῆς, ἀλλ' ἔτυχε καὶ ἐπιμελημένης μορφώσεως παρὰ τῶν γονέων της.

Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἀπέφευγε τοὺς καλλωπισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους εὐχαριστοῦνται συνήθως αἱ νεαραὶ κόραι, καὶ τὰς πολυτελεῖς ἐνδυμασίας.

Μεγάλην εὐχαρίστησιν ἠσθάνετο, ὅταν ἐβόθῃ τὸν πλησίον καὶ ὡσάκις ἀνεκούφιζε τοὺς ἀπόρους καὶ ἀσθενεῖς. Ἡ ἐκπλήρωσις δὲ τῶν χριστιανικῶν της καθηκόντων ἦτο δι' αὐτὴν χρέος ἱερόν. Ἐθεώ-

ρει έαυτήν ώς λαβοῦσαν παρὰ τοῦ Θεοῦ τήν ὑψηλήν ἀποστολήν, νά πραγματοποιήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τὰς ἐντολάς του.

Κυρίως ἡ Φιλοθέη ἐπεδίωξε καθ' ὅλην της τήν ζωὴν νά ἀνακουφίσῃ τήν γυναικίαν δυστυχίαν. Εἰργάσθη μὲ πάθος νά ἀνυψώσῃ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐργασίας τήν γυναῖκα, ὁ ὅποια κατὰ τήν ἐποχὴν ἐκείνην εὐρίσκετο εἰς πολὺ ταπεινὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν ἐπίπεδον.

Τὸ ἔθνος μας τότε ἦτο ὑπόδουλον εἰς τοὺς Τούρκους. Καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἀνδρῶν δὲν ἐγνώριζε γράμματα, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες σχεδὸν ὅλαι ἐπλεον εἰς πέλαγος φοβερᾶς ἀπαιδευσίας.

Ἡ Φιλοθέη, ὅτε ἔφθασεν εἰς κατάλληλον ἡλικίαν, ἐθεωρήθη περιζήτητος νύμφη τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν μόρφωσιν, τὰς ἀρετάς, τὴν ὠραιότητα καὶ τὸν πλοῦτόν της. Τὴν ἐζήτησαν εἰς γάμον πολλοὶ νέοι προὔχοντες. Ἀλλ' αὐτὴ παρεκάλεσε τοὺς γονεῖς της νά τῆς ἐπιτρέψουν νά μείνῃ ἐλευθέρα, διὰ νά δυνηθῇ νά ἐπιδοθῇ καλύτερον εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ὁμοφύλων της καὶ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν καὶ πασχόντων.

Ἀλλ' οἱ γονεῖς της, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἄλλο τέκνον, ἔσπευσαν παρὰ τὴν θέλησίν της, ἐξ ὑπερβολικῆς στοργῆς, νά τὴν ὑπανδρεύσουν μὲ ἓνα εὐγενῆ καὶ εὐπορον Ἀθηναῖον. Ἡ εὐπειθὴς κόρη ὑπέκυψε, διὰ νά μὴ δυσαρεστήσῃ τοὺς προσφιλεῖς της γονεῖς. Τρία ἔτη ὅμως μετὰ τὸν γάμον της ἐχήρευσεν.

Ἐκτοτε ἤρχισεν ἀνεμποδίστως τὴν φιλελεήμονα δρᾶσίν της.

2

Ὅτε μετ' ὀλίγον ἡ Φιλοθέη ἐστερήθη καὶ τῶν γο-

νέων της, προέβη εἰς τὴν δι' ἰδίας δαπάνης ἴδρυσιν τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, κειμένου ἐκεῖ ὅπου καὶ σήμερον εἶναι ἀνοικοδομημένος, ἥτοι παραπλεύρως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου. Πλησίον τούτου ἀνήγειρε κατόπιν Μοναστήριον, τὸ ὁποῖον ὡς Ἐγουμενὴ ὠργάνωσε σοφώτατα.

Κατήρτισεν ἐν αὐτῷ Παρθεναγωγεῖον, ὅπου ἐξεπαιδεύοντο αἱ νέαι τῶν καλῶν οἰκογενειῶν, καὶ Ὀρφανοτροφεῖον, ἐνθα ἀνετρέφοντο αἱ ὀρφαναὶ καὶ πτωχαὶ κόραι.

Διακόσσαι μοναχαὶ διητῶντο εἰς τὴν Μονὴν ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον διεύθυνσιν τῆς Ἐγουμενῆς, διδάσκουσαι τὰς μαθητρίδας γράμματα, ὑφαντικὴν, πλεκτικὴν καὶ ραπτικὴν. Εἰδικαὶ τεχνίτριαι ἐδίδασκον καλλιτεχνικὰ ἔργαχειρα, ὡς τὸ πολὺ συνειθιζόμενον τότε κέντημα διὰ χρυσοῦ καὶ μετάξης ἐπὶ πολυτίμων ὑφασμάτων.

Ἡ Μονὴ λοιπὸν τῆς Φιλοθέης, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Παρθενῶν, ἀντικαθίστα τὰ σημερινὰ Παρθεναγωγεῖα, τὰ ὁποῖα εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς δουλείας ἀπετέλουν πολυτέλειαν ἀφάνταστον διὰ τὴν γυναικείαν μόρφωσιν.

Τοιοτοτρόπως ἡ Φιλοθέη ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἠθικοποιήσεως τῆς νεωτέρας Ἑλληνίδος. Περιεφρόνησε τὰς προλήψεις τοῦ λαοῦ, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ μορφώνεται πολὺ. Δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους πιθανώτατα θὰ διέτρεχεν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων, ἐχθρῶν τότε πάσης μορφωτικῆς κινήσεως τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων.

Ὅμοιον ἔργον πρὸς τοῦτο τῆς Φιλοθέης ὄχι μόνον οὐδὲν ἄλλο ἄτομον, ἀλλὰ καὶ οὐδεμία κοινότης μέχρι

τῶν χρόνων τῆς εἶχεν ἐπιχειρήσει. Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν μεγίστην θέλῃσιν καὶ τόλμην καὶ αὐταπάρνησιν τῆς γυναικός.

Ἡ Μονὴ συνετηρεῖτο διὰ τοῦ πλοῦτου τῆς Φιλοθέης, ἡ ὁποία ὡς Ἡγουμένη δὲν περιωρίζετο ἐκεῖ μέσα μόνον εἰς νηστείας καὶ προσευχάς, ἀλλὰ συγχρόνως ἐγίνετο διδάσκαλος τῶν ἀμαθῶν, ἰατρός τῶν πασχόντων, κηδεμῶν τῶν ὀρφανῶν καὶ προστατῆς τῶν ταλαιπωρουμένων.

3

Ἰδίως ἡ προσοχὴ τῆς Φιλοθέης ἐστράφη εἰς τὴν προστασίαν τῶν καταδιωκομένων ὑπὸ τῶν κατακτητῶν μας γυναικῶν καὶ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλαβωμένων Ἑλληνίδων.

Τοιουτοτρόπως παρέσχε καταφύγιον καὶ ἄσυλον ἡμέραν τινὰ εἰς τέσσαρας χριστιανάς, αἱ ὁποῖαι ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλαι εἰς Τουρκικὰς οἰκογενείας καὶ ἐξηναγκάζοντο βιαίως ὑπὸ τῶν δεσποτῶν τῶν νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστόν.

Ἡ τοιαύτη δρᾶσίς τῆς ἐξήγειρεν ἐναντίον τῆς τὴν ὀργὴν τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι τὴν συνέλαβον, τὴν ἐκάκωσαν καὶ τὴν ἐφυλάκισαν.

Ἄλλ' ἡ ἁγία γυνὴ ὑπέμεινε τὰς βασάνους μὲ παραδειγματικὴν γενναϊότητα καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐπέισθη νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς τυράννους τὰς ἐν ἀσφαλείᾳ εὐρισκομένας γυναῖκας. Θὰ ὑφίστατο δὲ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ἂν δὲν ἐπενέβαινον οἱ Δημογέγοντες πρὸς ἀπελευθέρωσίν τῆς.

Ἡ Φιλοθέη καὶ μετὰ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεξεν, ἐξηκολούθει μὲ τὸ ἴδιον σθένος τὴν κοι-

ωνικὴν καὶ μορφωτικὴν δρᾶσίν της. Ἐπειδὴ ὁμως προέβλεπεν, ὅτι δεινὰ ἀνέμενον τὰς προστατευομένας ἐκ μέρους τῶν μένεα πνεόντων κατ' αὐτῆς Τούρκων, διὰ τοῦτο ἵδρυσε καὶ ἄλλην Μονὴν εἰς τὴν νῆσον Κέα, ὅπου ὑπῆρχε μεγαλυτέρα ἀσφάλεια.

Εἰς τὴν νέαν Μονὴν ἔστελλε κρυφίως τὰς καταδιωκομένας καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετέβαινε καὶ αὐτὴ δι' ἐπίβλεψιν.

Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔπαυον ἀναμένοντες τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθοῦν τὴν Μοναχὴν, ἣ ὁποία ἐτίθετο ἀντιμέτωπός των.

Ὅτε λοιπόν, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀεροπαγίτου ἐτελεῖτο ὄλονυκτία εἰς τὸ ἐν Πατησίοις Μετόχιόν της, ἣ Φιλοθέη μετέβη ἐκεῖ, διὰ νὰ παραστῆ εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν ἄλλων καλο-

γραιῶν. Τότε οἱ Τοῦρκοι εἰσώρμησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αἰφνιδίως καὶ ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς ἁγίας γυναικὸς τὴν ἀφῆκαν ἡμιθανῆ.

Αἱ μοναχαὶ περίλυποι τὴν μετέφερον εἰς τὴν Μονὴν, ὅπου μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐξέπνευσεν ἐκ τῶν πληγῶν τῆς (19 Φεβρουαρίου 1589).

Ἡ ἐκκλησία μας τιμῶσα τὴν μεγάλην εὐσέβειαν, τὰς ἐξόχους ἀρετὰς καὶ τὴν φιλόφθωτον δρᾶσίν τῆς, τὴν κατέταξε μεταξὺ τῶν Ἀγίων. Ἡ μνήμη τῆς ἑορτάζεται τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν μετέστη πρὸς τὸν Κύριον.

(Μ.Γ.Π. καὶ Κ.Γ.-Λ.)

Καὶ νεκρὸς ἔλεεῖ.

Α'.

ἜΣΑΝ τὸν Δῆμο πλούσιος κανεὶς δὲν ἐγεννήθη.
Τί εἶχε, δὲν ἐγνώριζε· τὸν ἄμμο ποὺς μετράει;
Ὅμως καὶ σπλαχνικώτερα κανεὶς δὲν εἶχε στήθη.
Ὅ,τι κι' ἂν εἶχε, τῶδωσε, γι' αὐτὸ ψωμοζηταί!
Ἄρρωστος τώρα γέροντας καὶ μὲ κορμὶ σκυμμένο
στοὺς δρόμους τὸ χεράκι του ἀπλώνει τ' ἀγασμένο.
Ἄπὸ ἐκείνους, πῶδινε, ζητεῖ ἔλεημοσύνη.
Μὰ γὰρ τὸ Δῆμο δὲν ζητᾷ μονάχα· πάλι δίνει....
Ὁ μεγαλόδωρος πτωχὸς ἔχει πτωχοὺς ἀκόμα
καὶ τὸ ψωμί, πὸν τοῦ πετοῦν, τὸ δίνει σ' ἄλλο στόμα.

Β'.

Κι' ἂν βρέγγη, κι' ἂν βοριάς φυσᾷ, κι' ἂν πέφτη ἀστροπελέκι,
τὸ γεροντάκι τὸ καλὸ στὸ σπίτι του δὲν στέκει.

Πηγαίνει ἐδῶ, σὺρνειτ' ἐκεῖ, σὲ κάθε θύρα μπαίνει
κι' ὅ,τι τοῦ δίνει ὁ Θεός, στὸ σάκκο του δὲν μένει.
Τρέχει γιὰ ναῦρη πρὸ πτωχούς καὶ δίνει, δίνει, δίνει.
Ἔνα κομμάτι μοναχὰ ψωμί νὰ φάη ἀφήνει.....
Μ' αὐτὸ δειπνᾷ χαρούμενος εἰς ἓνα ῥημοκκλήσι·
δὲν ἤμπορεῖ νὰ κοιμηθῆ, χωρὶς νὰ ἐλεήσῃ!

Γ'.

Μοιράζοντας νυκτώθηκε μιὰ μέρα· κουρασμένος
ὁ γέρος ἦταν· ὁ βοριάς φουσοῦσε λυσοασμένος.
Πολὺν πεινοῦσε, βιάζονταν νὰ πάη στὸ ῥημοκκλήσι,
μ' ἓνα κομμάτι ὀλόμαυρο ψωμάκι νὰ δειπνήσῃ,
ὅταν τοῦ ἐφάνη στεναγμὸ πρὸς ἄκουσε πνιγμένο,
φωνὴ γλυκεῖα καὶ θλιβερὴ σὰν κείνου, πρὸν πεθαίνει.
Κι' ἔστρεψε ὁ γέρος γρήγορα μπρὸς σὲ φανὸ ἀναμμένο·
εἶδ' ἓνα νιὸ κατάχλωμο σὲ μιὰ γωνιὰ νὰ μένη.
Στὴ μέση ἦταν τὰ χρυσᾶ μαλλιά του χωρισμένα
κι' εἶχε τὰ μάτια τοῦ ἀμνοῦ τὰ παραπονεμένα....
«Πεινῶ», τοῦ εἶπε. «Δῶσε μου λίγο ψωμί, πεθαίνω»!
Δὲν εἶχε ἀκόμη ὁ πτωχὸς τὸ λόγο τελειωμένο,
καὶ τὸ κομμάτι τὸ ψωμί, ποῦχε γιὰ κείνον μένει
ὁ Δῆμος ὀλοπρόθυμος στὸ χέρι του τὰφήνει.....
Γλυκὰ τοῦ νιοῦ τὸν κῦτταξε τὸ λυπημένο μάτι.
— «Καὶ σύ;», τοῦ εἶπε, — «Ἔφαγα κι' ἐγὼ ἓνα κομμάτι...»
Ἐχαμογέλασεν ὁ νιὸς καὶ λέει· «Προτοῦ σ' ἀφήσω,
ἤθελα γάτι, γέροντα, κι' ἐγὼ νὰ σοῦ χαρίσω.
Ξέρω τί θέλεις...» Ἐλαμψε μὲ μιᾶς ἢ φορεσιά του
κι' ἔγινε φῶς ἢ ὄψη του κι' ἀκτῖνες τὰ μαλλιά του.
«Ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω εἰς σὲ καὶ ὅταν ἀποθάνης,
καὶ τότε πάλι θὰ μπορῆς κι' ἄλλα καλὰ νὰ κάνης!»
Εἶπε καὶ ἀνεστέναξε καὶ στὸ σκοτάδι ἐχάθη.

Μ.Γ. Πέτριδη-Κ. Γιοτσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνωστ. ΣΤ'. (Ἔκδ. Α', 1936) 5

Ο γέρος κεί ποῦ βρέθηγε, γονατιστός ἐστάθη·
κι' ὅπου τὸ πόδι τοῦ πτωχοῦ πρωτύτερα πατοῦσε,
ἐκεῖ μὲ χεῖλη τρέμοντα τὰ χῶματα ἐφιλοῦσε,
γιατ' ἐνοιωσεν, ὅτι ὁ νιός, ὁ ζήτουλας ἐκεῖνος,
ἦταν ὁ ἅγιος ἁμνός, τοῦ Γαβριὴλ ὁ Κρῖνος.

Δ'.

“Ὅταν μιλάτε μὲ πτωχό, προσέχετε! ποιὸς ξέρει,
ἂν δὲν μιλάτε μὲ Θεὸ κι' ἂν τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι
δὲν πιάνετε σὰν δίνετε, παιδιά μου, ἐλεημοσύνη!
Μεγάλη νάχη προσοχὴ καθένας, ὅταν δίνῃ,
γιατὶ ὁ ἅγιος Θεός, ὅταν μᾶς δοκιμάζῃ,
κορῶνες καὶ βασιλικά φορέματα δὲ βάζει.....

Ε'.

Λίγος ἐπέρασε καιρὸς ἀπὸ τὴν νύκτα ἐκείνη,
κι' ὁ Δῆμος πάντα ἔλεεῖ κι' ὁ Δῆμος πάντα δίνει.
Μὰ μὴν αὐγὴ δὲ φάνηκε σταγαπητό του μέρος
ὁ ἁγιασμένος γέρος!

Κι' ἐπέρασε καὶ μιὰ ἄλλη αὐγὴ, ἐπέρασε καὶ μιὰ ἄλλη
καὶ δὲν ἐφάνη πάλι.

Στὸ δημοκκλησίῃσι ἔτρεξαν ἀνήσυχοι οἱ πτωχοὶ του
κι' ἐκεῖ τὸν βρήκανε νεκρό.... Τὸ ὕστερον φωμὶ του
κρατοῦσε, σὰν νὰ τῶδινε· τὸ θάμμα εἶχε ἀρχίσει!

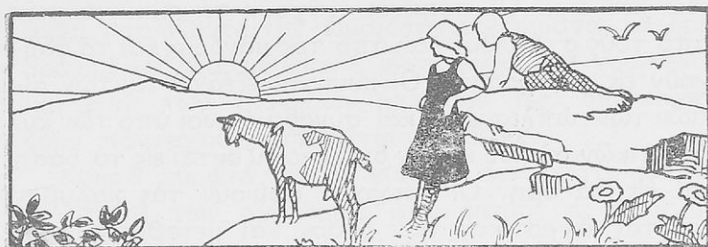
“Ὁ Χάρος δὲν ἤμπόρσεσε τὸ χέρι του νὰ κλείσῃ!
“Ἐνας πτωχὸς τὸ φίλησε, τὸ ἔκαμε κομμάτια
καὶ τῶδωσε γιὰ ἀντίδωρο μὲ βουρκομένα μάτια....

ΣΤ'.

Δάκκο τοῦ ἔσκαφαν βαθὺν στ' ἀπάτητο χορτάρι.
Μὰ βρήκαν κεῖ, ποῦ ἔσκαβαν, πίσω ἀπὸ τᾶγιο βῆμα
φλουρὶ γεμᾶτο ἓνα μικρὸ παμπάλαιο πιθάρι.

“Ἄχ, ἔμοιαζε τὸ χέρι του τὸ σπλαχνικὸ του μνήμα!
Μὲ δάκρυα ἐθάψανε τὸ ἅγιο κορμὶ του
καὶ μαῦρο τοῦ ἐστήσανε Σταυρὸ στὴν κεφαλὴ του.

ᾠδὴ Α. Παράσχος

Ἡ πρωΐα.

Εἶναι νύξ! Τὰ ἄστρα λάμπουν εἰς τὸν οὐρανόν. Σκότος βαθύ καλύπτει ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντικείμενα. Τὰ ὄρη, τὰ δάση, οἱ λειμῶνες, οἱ ποταμοί, ἡ θάλασσα δὲν διακρίνονται. Αἱ οἰκίαι, οἱ κῆποι, τὰ δένδρα, τὰ ἄνθη ἔχουν ἐξαφανισθῆ. Παντοῦ σκότος βαθύ καὶ ἡσυχία μεγάλη. Τίποτε δὲν φαίνεται, τίποτε δὲν ἀκούεται, τίποτε δὲν κινεῖται. Τὰ πάντα κοιμῶνται ἄορατα.

Ἄλλ' ἰδοῦ! Τὰ ἄστρα ἀρχίζουν τώρα νὰ μὴ λάμπουν ὅπως ἔλαμπον πρότερον. Ὅχι οὖν καὶ τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου γίνονται ἄφαντα. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀλέκτορος ἀκούεται μακρόθεν. Εἰς τὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντος ἀρχίζουν νὰ διακρίνονται τὰ ὑψηλὰ ὄρη. Οἱ λόφοι καὶ τὰ δάση μόλις τώρα φαίνονται. Αἱ οἰκίαι, αἱ καλύβαι καὶ τὰ παρακείμενα δένδρα ἐξέρχονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὸ σκότος καὶ ἀρχίζουν νὰ διακρίνονται συγκεχυμένα μὲν κατ' ἀρχάς, καθαρώτερα δὲ μετ' ὀλίγον. Ἡ νύξ παρῆλθε πλέον καὶ ἐφάνη τὸ λυκαυγές.

Τὰ πτηνὰ ἐγείρονται ἐκ τῶν θάμνων, ἐγκαταλείπουν τὰς φωλεὰς των καὶ χαίροντα περυσίζουσιν

ἔδῶ καὶ ἐκεῖ. Οἱ ποιμένες ἐξάγουν τὰ ποιμνιά των ἀπὸ τοὺς στάβλους καὶ ἀπὸ τὰς μάνδρας καὶ τὰ ὄδη-
γοῦν εἰς τὰς βοσκάς. Οἱ κυνηγοὶ ἐξέρχονται τῶν οἰ-
κιῶν των ὠπλισμένοι καὶ συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν κυ-
νηγετικῶν αὐτῶν κυνῶν διασκορπίζονται εἰς τὰ δάση
καὶ εἰς τὰ ὄρη. Οἱ γεωργοὶ ἀφίνουν τὰς καλύβας
καὶ τὰς ἀγροτικὰς των οἰκίας καὶ μεταβαίνουν εἰς
τοὺς ἀγρούς των. Αἱ ἄκατοι διασχίζουν μὲ τὰς πλα-
τείας κώπας των τὴν λείαν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.
Οἱ κύκνοι κολυμβοῦν εἰς τὰ δροσερὰ καὶ καθαρὰ ὕδατα
τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν.

Μακρόθεν ἀκούεται τὸ ᾄσμα τοῦ κωπηλάτου
καὶ ὁ αὐλὸς τοῦ ποιμένος. Ὁ κορυδαλλὸς σκορπίζει
ἀπὸ τὰ ὕψη τὸ γλυκὺ κελάδημά του. Ἡ καλλικέ-
λαδος ἀηδῶν ἐντὸς τῶν θάμνων ἄδει τὸ θελκτικὸν
ᾄσμα τῆς. Τὰ παιδιὰ ἐγείρονται ἐκ τῆς κλίνης των,
νίπτονται, προσεύχονται εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος
ἐφύλαξεν αὐτὰ κοιμώμενα κατὰ τὴν νύκτα, ἀσπά-
ζονται τοὺς φιλοστόργους γονεῖς των καὶ ἐτοιμά-
ζονται διὰ τὸ σχολεῖον.

Εἶναι ἡ ὥρα, νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ ὕπνου ὁ κόσμος
καὶ νὰ ἀρχίσῃ πάλιν ἡ ζωὴ, ἡ κίνησις, ἡ ἐργασία.

Τὰ ἄστρα πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
Μόνον τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, ὁ Ἐωσφόρος ἢ Αὐγε-
ρινός, φαίνεται ἀκόμη ὠχρὸν ὑπεράνω τῶν νεφελῶν.
Ὁ οὐρανὸς ἀρχίζει νὰ γίνετα λαμπρότερος. Τὰ νέ-
φη χρυσιζόμενα κατὰ τὰ ἄκρα των λαμβάνουν
διάφορα λαμπρὰ χρώματα. Τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς
ἔγινε τώρα ἄφαντον καὶ αὐτό. Οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ πε-
διάδες καταυγάζονται. Τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση καὶ οἱ
λειμῶνες χρωματίζονται μὲ ποικίλα καὶ λαμπρὰ
χρώματα, μὲ πράσινα, μὲ κίτρινα καὶ μὲ ἄλλα. Τὰ

ἄνθη στολίζονται με ὠραιότατα χρώματα, με ἐρυθρά, με κίτρινα, με κυανᾶ, με πορφυρᾶ, με χρυσοειδῆ καὶ ἀπὸ τῶν τρυφερῶν καλύκων των διασκορπίζουσαν πανταχοῦ λεπτοτάτην εὐωδίαν.

Χρυσᾶ κύματα πυρὸς κυλοῦν ἀπ' ἀνατολῶν καὶ ἡ λάμψις των αὐξάνεται ἀπὸ στιμῆς εἰς στιγμήν. Τὰ νέφη χρυσώνονται ὅλον ἐν ζωηρότερον καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων στίλβουν. Αὐρα δροσερὰ ἐξ ἀνατολῶν πνέουσα δροσίζει καὶ ζωογονεῖ ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Οἱ κλώνοι τῶν δένδρων σείονται, τὰ ἄνθη τῶν ἀγρῶν κινουῦνται. Τὸ ἀπὸ τῆς πέτρας καταπίπτον ὕδωρ καὶ τὰ ἥσυχα ρυάκια κελαρύζουσι. Τὰ ἐπὶ τῆς εὐόσμου χλόης ἔντομα βομβοῦν. Τὰ ζωηρότατα καὶ γλυκύτατα κελαδήματα τῶν ποικίλων πτηνῶν γεμίζουσι τὸν ἀέρα. Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ ἐπικρατεῖ εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ χωρία. Ὁπισθεν τῶν ὀρέων ἥσυχά καὶ με μεγαλοπρέπειαν πολλήν εἰς μέγαν λαμπρὸν δίσκος προβάλλει.

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν!

Αἱ χρυσαῖ ἀκτῖνες αὐτοῦ σκορπίζονται ἐπὶ ὅλου τοῦ κόσμου καὶ λάμπει ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός. Τὰ σκοτεινὰ δάση γίνονται φωτεινότατα, ἡ ἀνθηρὰ χλόη στίλβει, ἡ θάλασσα ἀστράπτει. Τὰ ὄρη καὶ τὰ νέφη φεγγοβολοῦν. Ὁ οὐρανὸς με τὰ λαμπρὰ χρώματά του κυρτούμενος πρὸς τὴν γῆν φαίνεται ὡς εἰς παμμέγιστος λαμπρότατος θόλος. Αἱ πετῶσαι πεταλοῦσαι φαίνονται ὡς πετῶντα πολύχρωμα ἄνθη, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀπεσπασμένα.

Ὁλος ὁ κόσμος καταλαμπόμενος ὑπὸ τῶν χρυσοειδῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου γίνεται πάλιν μεγαλοπρεπῆς καὶ λαμπρὸς, ὅπως ἐξ ἀρχῆς τὸν ἔπλασεν ὁ μέγας Δημιουργὸς αὐτοῦ, ὁ ἅγιος Θεός.

(Κατὰ Χ. Παπαμάρκου-Διασκευή.)

Ἡ πρωία.

Ὁ ἥλιος τὰ βουνᾶ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής·
ὑμνεῖ τὰ κάλλη της τὰηδόνη.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῆς!

Μὲ στόματ' ἄπειρα ἢ φύσις,
τὸν πλάστην της δοξολογεῖ.
"Ὡ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
«Ἐκεῖνον ποῦ μᾶς εὐλογεῖ!»

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς!

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη.
Ὅστις σηκώνεται πρωῶ,
ἐκεῖνον ἢ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

Ἡλ. Τανταλίδης

Ἡ αὐγή.

ΚΑΙ πάλιν χρωματίζεται
ροδόχρους ἡ αὐγή,
καὶ μὲ ὑγρὸν στολίζεται
ἀδάμαντας ἡ γῆ.

Ξανθὸν κοσμεῖ διάδημα
ἀκτίνων τὰ βουνά,
κι' ἐγείρουσι κελάδημα
ἀμέτροτα πτηνά.

Ἡ φύσις καὶ τὰ πλάσματα
ὑμνοῦσι τὸν Θεὸν
μ' ἐγγνωμοσύνης ἄσματα
καὶ δοξολογιῶν.

Φῶς ἰλαρὸν ἐνδύεται
ἡ φύσις τὸ πρωῒ,
καὶ πανταχοῦ μηνύεται
ἀνήσυχος ζωή.

Ἄλ. Ραγκαβῆς

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς εὐγενείας.

Εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου ἐχρημάτισα ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐφημέριος, διηγεῖτο ὁ γέρον ἱερεὺς, δύο ἐκ τῶν γειτόνων μου μὲ τοὺς τρόπους των ἐκίνησαν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν μου.

Ὁ εἷς κατοικῶν ἀνατολικῶς τῆς οἰκίας μου ἦτο ἀρκετὰ ἡλικιωμένος, δὲν ἐξήσκει κανὲν ἐπάγγελμα καὶ ἐφαίνετο πολὺ ἰδιότροπος ἄνθρωπος. Κανένα δὲν συναναστρέφετο, δὲν ἐχαίρετιζε κανένα καὶ δὲν ηὐχαρίστει κανένα. Ἦτο ὑπέρπλουτος καὶ δὲν εἶχε, φαίνεται, στενὸν συγγενῆ. Ἔζη βίον ὑπὲρ τὸ δέον κανονικόν· ἔτρωγεν, ἐκοιμᾶτο καὶ ἐξύπνα καθ' ὠρισμένην ὥραν· ἐπίσης πάντοτε κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν ἔκαμνε τὸν περίπατόν του καθημερινῶς. Μοναδικὸν σύντροφόν του εἶχε τὸν ὑπηρέτην του, ἕνα γέροντα κυφὸν καὶ μεμψίμοιρον.

Ὁ ἄλλος γείτων κατῴκει πρὸς δυσμὰς τῆς οἰκίας μου· ἦτο πτωχὸς ἐπιδιορθωτῆς ὑποδημάτων, ὁ ὅποιος μὲ τὴν μικρὰν ἐργασίαν του ἔπρεπε νὰ διατρέφῃ πέντε παιδιά. Παρ' ὅλας ὁμως τὰς φροντίδας καὶ ἀνάγκας του παρουσίαζε πάντοτε γελαστὸν πρόσωπον, ἀντιθέτως πρὸς τὸν πλούσιον γείτονά

μου, ὁ ὁποῖος ἦτο πάντοτε σκυθρωπός.

Ὁ ὑποδηματοποιὸς ἠκούετο τραγουδῶν ἢ σφυρίζων ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ συχνὰ μὲ κενὸν στόμαχον. Καὶ κουρασμένος πολὺ (διότι εἰργάζετο περισσότερο ἀπὸ δέκα τέσσαρας ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον), δὲν ἀπέβαλλε τὴν εὐθυμίαν.

Μεταξὺ τῶν πέντε τέκνων τοῦ μικροτεχνίτου διεκρίνετο ὁ Μιχαλάκης. Ἦτο ἡλικίας ἑννέα περίπου ἔτῶν καὶ εἶχε γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς, κόκκινα μάγουλα, ξανθὴν κόμην. Φαιδρὸς καὶ εὐχάριστος πρὸς οἰονδήποτε, ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς αἰθρίαν πρωΐαν τῆς ἀνοιξέως.

Ὁ μικρὸς ἐχαιρέτιζεν ὅλους τοὺς γείτονας, τοὺς ὁποῖους συνήντα· καὶ ὅταν δὲν τοῦ ἀνταπέδιδον τὸν χαιρετισμόν, αὐτὸς δὲν παρέλειπε νὰ ἀποκαλύπτεται καὶ νὰ παρατηρῇ μὲ γλυκύτητα οἰονδήποτε διερχόμενον. Κατὰ τὸν ἴδιον εὐγενικὸν τρόπον ἐφέρετο καὶ πρὸς τὸν σκυθρωπὸν γείτονα.

Ἐκατὸν φορὰς θὰ εἶδα τὸν Μιχαλάκην νὰ χαιρετίζῃ μὲ μεγάλην εὐγένειαν τὸν σκοτεινὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀντιπαρήρχετο ἔμπροσθεν τοῦ μικροῦ, χωρὶς νὰ τὸν ἀτενίσῃ. Καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ καταπνίξω τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν ἐξήγειρε μέσα μου ἡ ἀγενὴς συμπεριφορὰ τοῦ πλουσίου γέροντος.

Ἦγάπων τὸν Μιχαλάκην ὄχι μόνον διὰ τοὺς λεπτοὺς καὶ ἔλκυστικoὺς τρόπους ποὺ εἶχεν, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὸ σχολεῖον προώδευε πολὺ καὶ ἦτο πολὺ εὐτακτος καὶ εὐπειθῆς μαθητής.

Καὶ ἐνόμιζα δυστύχημα, ἂν αὐτὸ τὸ ἱκανώτατον παιδίον δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἀνωτέραν μόρφωσιν, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐγίνετο ἐξ ἅπαντος σπουδαῖος. Ἀλλὰ πῶς θὰ κατωρθώνετο τοῦτο, ἂφ' οὗ ὁ πατήρ του

ἦτο πάμπτωχος ; Τοιαύτας σκέψεις ἔκαμνα μὲ λύπην, ὁσάκις συνέπιπτε νὰ βλέπω ἢ νὰ βαδίζω μαζί μὲ τὸν μικρόν.

2

Ἦτο ἑσπέρα. Μόλις εἶχον ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου εἶχον ἀναγνώσει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε ἤκουσα κτυπήματα εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου μου. "Ἦνοιξα ἀλλὰ πρὸ ποίας ἐκπλήξεως εὐρέθην!

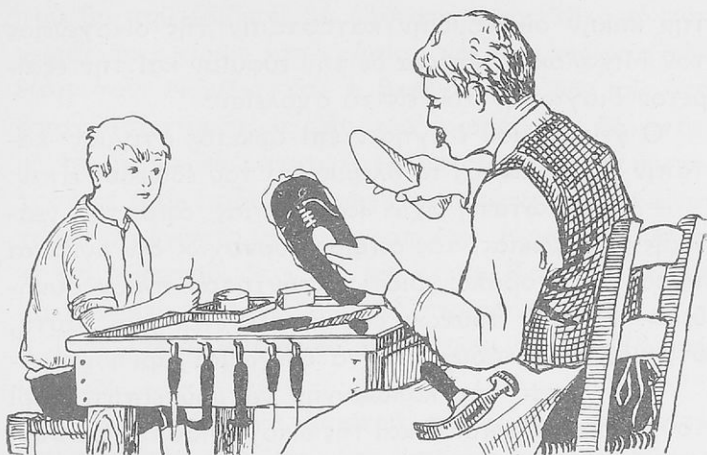
Εἰσῆλθεν ὁ ἐκ δεξιῶν γείτων μου, ὁ μισάνθρωπος. Τί νὰ ἤθελεν ἄρά γε;

— Καλῶς ἦλθετε, τοῦ εἶπα εὐγενῶς καὶ τοῦ προσέφερα κάθισμα.

— Μὴ δυσαρεστηθῆτε μαζί μου, αἰδεσιμώτατε, εἶπε καθίσας, διότι ἐτόλμησα νὰ σᾶς ἐνοχλήσω· ἔχω μίαν σοβαρὰν ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν πιστεύω, ὅτι πρέπει νὰ συζητήσωμεν μαζί.

— Εἶμαι δι' αὐτὸ πρόθυμος, ἦτο ἡ ἀπάντησίς μου.

— Γνωρίζετε, τοιοῦτοτρόπως ἤρχισεν ὁ γείτων, ὅτι καθ' ἑκάστην ἐξερχόμενος εἰς περίπατον διέρχομαι πρὸ τῆς θύρας τοῦ ὑποδηματοποιοῦ. Ἐκεῖ πάντοτε ἔβλεπον νὰ μὲ χαιρετίζῃ ἓν ἐκ τῶν τέκνων του μὲ τόσην εὐγένειαν, ὥστε μοῦ προσείλκυσεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν μου. Ἀλλὰ καὶ ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ συμβαίνει νὰ μὲ συναντήσῃ ὁ μικρὸς αὐτός, πάντοτε εἶναι πρόθυμος ν' ἀποκαλυφθῇ πρὸ ἐμοῦ φιλοφρόνως. Ἐπὶ πολλοὺς μῆνας προσεποιούμην, ὅτι δὲν τὸν ἔβλεπα· καὶ οὐδέποτε τοῦ ἀνταπέδωκα τὸν χαιρετισμόν. Καὶ ὁμως ἐκεῖνος ἐπέμενε νὰ φέρεται εὐγενῶς ἀπέναντί μου.

Ἐσκέφθην, ὅτι πιθανόν ὁ μικρὸς νὰ ἐφέρετο τοιο-
ουτοτρόπως ἐκ συνηθείας ἢ ἐξ ὑποδείξεως τοῦ πα-
τρός του. Ἦθελα λοιπὸν νὰ δοκιμάσω ἂν πράγματι
εἶναι προικισμένος ἀπὸ αὐθόρμητον εὐγένειαν καὶ
ἀνώτερα συναισθήματα. Τοιοουτοτρόπως διερχόμε-
νος πρὸ αὐτοῦ, ἐνῶ ἐξῆγον ἐκ τοῦ θυλακίου μου τὸ
μανδῆλιον, ἀφῆκα νὰ πέσῃ τὸ πορτοφόλι μου.
Προσεποιήθην, ὅτι δὲν εἶχον ἀντιληφθῆ τοῦτο καὶ
ἐπροχώρησα μὲ γοργὰ βήματα. Ἄλλ' ἰδοὺ αὐτὸς
ἔτρεξε ταχέως ὀπισθὲν μου, διὰ νὰ μοῦ φέρῃ τὸ πορ-
τοφόλι. Τότε, αἰδουσιμώτατε, ἐπίστευσα ὅτι ὁ μικρὸς
εἶναι πράγματι καλὸ παιδί. Καὶ ἐπειδὴ οἱ
καλοὶ πρέπει νὰ ὑποστηρίζωνται, ἤλθα νὰ συνομι-
λήσω μαζί σας καὶ νὰ σᾶς συμβουλευθῶ κατὰ τὴ δύ-
ναμαι νὰ τοῦ φανῶ χρήσιμος.

Συνεκίνησε λοιπὸν, ἐσκέφθην, ὁ Θεὸς τὴν σκληρὰν
καρδίαν τοῦ ἐκ δεξιῶν γείτονός μου!

Καὶ τί ἄλλο θὰ μοῦ ἦτο ἐπιθυμητότερον ἀπὸ αὐτό;
Περίεγραψα πρῶτον μὲν μὲ ζωηρότατα χρώματα

τὴν κακὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας τοῦ Μιχαλάκη, ἔπειτα δὲ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἐξαιρετοὺν διαγωγὴν του εἰς τὸ σχολεῖον.

Ὁ γείτων μου ἐσίγησεν ἐπὶ ἀρκετὰς στιγμὰς· κατόπιν προσηλώσας τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶπεν·

— Αἰδεσιμώτατε, ἔχω ἰδιοτροπίας ἀπὸ τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας, τὰς ὁποίας δυστυχῶς δὲν δύναμαι τώρα νὰ ἀποβάλω, διότι κατήντησαν πλέον συνήθειαι. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ αὕτη, ὅτι μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνέχωμαι ἀρνήσεις.

“Ὅσα εἶχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ εἴπητε περὶ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του μὲ συνείκησαν. Εἶμαι πλούσιος καὶ δὲν ἔχω πολλὰ ἔξοδα. Θὰ μοῦ ἐκάμνετε μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἂν μοῦ ἐπετρέπετε νὰ παρέχω καθ’ ἑβδομάδα ὠρισμένην χρηματικὴν βοήθειαν εἰς τὸν πτωχὸν ἄνθρωπον. Μόνον δὲν ἐπιθυμῶ νὰ πληροφορηθῆ κατ’ οὐδένα τρόπον, ἀπὸ ποῦ θὰ προέρχεται ἡ οἰκονομικὴ αὐτῆ ἐνίσχυσις. Ἐπειτα θὰ ἤθελον ἡ ἐξαιρετικὴ ἰδιοφυΐα τοῦ εὐγενοῦς μικροῦ νὰ λάβῃ τὴν ἀπαιτουμένην καλλιέργειαν, διὰ νὰ δώσῃ καλοὺς καρπούς. Σᾶς παρακαλῶ πρὸς τοῦτο νὰ ἔχω τὴν συμβουλήν σας.

Τὸν ἔλαβα ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τοῦ εἶπον·

— Καλέ μου γείτον, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην σας. Καὶ σᾶς σφίγγω τὴν χεῖρα διὰ τὴν ἀξίεπαινον διάθεσίν σας νὰ βοηθήσετε τὸν πτωχὸν ὑποδηματοποιόν. Τὸ μυστικόν σας θὰ κρατήσω θαμμένον εἰς τὸ στήθος μου. Μόνον θὰ σᾶς παρεκάλουν νὰ προσέξετε εἰς τὸ εἶδος καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς βοήθειας σας.

Ἐλεημοσύναι διὰ χρημάτων πολλάκις δὲν ἀποβαίνουν εὐεργεσίαι· ἀσυναισθητῶς μεγαλώνουν τὴν δυστυχίαν. Φοβοῦμαι, ὅτι τὸ ὀλισθηρὸν χρῆμα,

πού θὰ τοῦ ἐδίδετε, θὰ ἠδύνατο νὰ χαθῆ ἀπὸ τὰς χεῖράς του χωρὶς κατ' οὐσίαν νὰ καλυτερεύσῃ τὴν θέσιν του. Νομίζω, ὅτι ἡ βοήθειά σας θὰ τοῦ ἦτο ἀποτελεσματικωτέρα, ἂν τοῦ ἠγοράζομεν δέρματα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ κατεσκεύαζεν ὑποδήματα. Τοιουτοτρόπως ἀπὸ ἐπιδιωρθωτῆς ὑποδημάτων, ὅπως εἶναι τώρα, θὰ ἐγίνετο ὑποδηματοποιός. Ἡ γνῶσις ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιτηδειότης δὲν τοῦ λείπει. Τοιουτοτρόπως θὰ ἠδύνατο νὰ κερδίζῃ πολὺ περισσότερα.

Τότε λαβὼν ὁ γείτων τὴν χεῖρά μου ἀνεφώνησε μειδιῶν.

— Αὐτὸ εἶναι μία λαμπρὰ σκέψις, αἰδεσιμώτατε. Καὶ τί ποσὸν νομίζετε, ὅτι ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ;

— Δὲν γνωρίζω, τοῦ ἀπεκρίθη, ἀλλὰ θὰ μάθω πολὺ συντόμως. Ἐν τῷ μεταξύ θὰ παραγγείλω εἰς τὸν τεχνίτην μας ἓν ζεῦγος νέων ὑποδημάτων. Κατόπιν παραγγείλατε καὶ σεῖς ἓν ζεῦγος διὰ σᾶς καὶ ἓν ἕτερον διὰ τὸν ὑπηρέτην σας. Αὐτὸ θὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ εἰς τὴν νέαν προσπάθειάν του.

— Ὠραῖα! ἀνέκραξεν εὐχαριστημένος. Κάμετε ὅπως νομίζετε καλύτερα. Εἶμα! ἔτοιμος καὶ ἀπὸ αὔριον νὰ πληρώσω τὰ δέρματα.

Καὶ ἠγέρθη διὰ ν' ἀναχωρήσῃ.

Τὸν συνώδευσα ἕως τὴν θύραν μου.

3

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἀκόμη μερικὰ λεπτά, μοῦ λέγει ὁ γείτων καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν προτέραν θέσιν του μὲ ὕφος ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔχει λησμονήσει κάτι σπουδαῖον. Δὲν ἐσκέφθημεν πῶς πρέπει νὰ δείξω ἐμπράκτως τὴν εὐχαρίσησίν μου εἰς τὸν Μιχαλάκην διὰ τοὺς ἀπείρους χαιρετισμούς, πού μοῦ ἔχει ἀπευθύνει.

— Νομίζω, τοῦ εἶπον, ὅτι πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἔχετε νὰ κάμετε τίποτε. Ὅταν θὰ τελειώσῃ τὸ σχολεῖον, τότε θ' ἀρχίσουν αἱ φροντίδες μας δι' αὐτόν.

— Ἀλλά, αἰδεσιμώτατε, πιθανὸν ἕως τότε νὰ ἔχω ἀποθάνει, παρετήρησεν ἐντόνως ὁ γέρων μειδιῶν.

— Ναί, κι' ἐγὼ ἐπίσης, ἐννοεῖται, εἶπα.

Καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Ἀπὸ αὐτὰς μ' ἐξήγαγεν ὁ συνομιλητής μου.

— Σκέπτομαι, μοῦ εἶπε, διὰ τὴν περίπτωσιν αἰφνιδίου θανάτου μου, νὰ τοῦ κληροδοτήσω ἓν κεφάλαιον, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ συνεχίσῃ τὰς σπουδὰς του εἰς ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια. Ἐννοεῖται, ὅτι τὸν μικρὸν θὰ ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ κηδεμονεύητε ὑμεῖς. Θὰ τὸ διαλάβω ρητῶς εἰς τὴν διαθήκην μου. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ δεχθῆτε.

— Μάλιστα, εὐχαρίστως.

— Εὐχαριστῶ, μοῦ εἶπε καὶ ἀπῆλθε.

Χωρὶς νὰ χάσω στιγμὴν ἐξήτησα νὰ μοῦ φωνάξουν ἀμέσως τὸν ὑποδηματοποιόν.

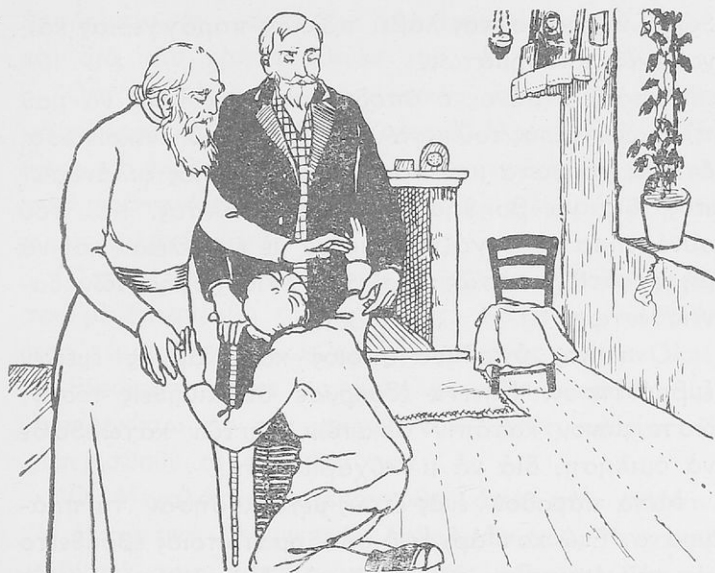
— Μάστορα, τοῦ εἶπα, θὰ ἤμποροῦσες νὰ μοῦ κατασκευάσῃς ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων;

— Βεβαίως, ἂν εἶχα δέρματα, μοῦ ἀπήντησε στενάζων σιγανά.

— Τὰ δέρματα θὰ σοῦ τὰ ἀγοράσω ἐγὼ. Τὸ ἀντίτιμόν των θὰ σοῦ τὸ παραχωρήσω ἀτόκως.

— Ἀλλὰ δὲν ἔχω πελατεῖαν καὶ φοβοῦμαι μήπως μείνουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀχρησιμοποίητα.

— Θὰ σοῦ ἔλθουν καὶ ἄλλοι πελάται. Μετὰ τὸ ἰδικόν μου ζεῦγος θὰ κατασκευάσῃς ἄλλα δύο, διὰ τὸν πλούσιον γείτονά μας καὶ τὸν ὑπηρέτην του. Μοῦ ἐδόθη ἡ ὑπόσχεσις αὕτη κατὰ τύχην πρὸ ὀλίγου.

Ὁ τεχνίτης ἔγινεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ. Ἐκράτει ἐπὶ πολὺ καὶ κατεφίλει τὰς χεῖρας μου.

4

Τὰ δέρματα ἠγοράσθησαν.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔλαβα ἓν ζεῦγος ὠραίων ὑποδημάτων. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἔτελείωσε τὰ δύο ἄλλα ζεύγη τοῦ γείτονος.

Πρὶν νὰ μᾶς τὰ ἀποστείλῃ, τὰ εἶχε τοποθετήσει, καθὼς συνειθίζου νὰ κάμνουν οἱ ὑποδηματοποιοί, εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρόν του, διὰ νὰ τὰ ἐπιδείξῃ.

Αὐτὸ προσεῖλκε καὶ ἄλλους πελάτας. Καὶ ἐγὼ δὲν ἔλειπα νὰ συστήσω εἰς τοὺς ἐνορίτας μου τὸν πτωχὸν γείτονα ὡς ἄριστον ὑποδηματοποιόν. Τιοιουτρόπως ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος κατωρ-

θάθη νὰ ἔχη οὗτος λάβει πολλές παραγγελίας καινουργῶν ὑποδημάτων.

Μετὰ δύο μῆνας ὁ ὑποδηματοποιὸς ἦλθε νὰ μοῦ πληρώσῃ μέρος τοῦ κεφαλαίου. Τότε τοῦ ἀνεκοίνωσα, ὅτι τὰ χρήματα μοῦ τὰ ἐχάρισε κάποιος φιλόφρωνος, διὰ νὰ βοηθήσω ἀναξιοπαθοῦντας. Καὶ τοῦ συνέστησα νὰ ἐργάζεται μόνον μὲ ἐπιμέλειαν καὶ νὰ μὴ φροντίζει ποσῶς περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν δανεισθέντων.

Ὁ καλὸς ὑποδηματοποιὸς κατ' ἀρχὰς ἔμεινε ἐμβρόντητος. Ἐπειτα ἐδάκρυσε συγκινηθεὶς τόσον, ὥστε μόνον κατόπιν ἀρκετῶν λεπτῶν κατῶρθωσε νὰ ὁμιλήσῃ, διὰ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ.

Μετὰ πάροδον ἐνὸς ἔτους μετεβλήθησαν τὰ πράγματα. Ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐβοηθεῖτο εἰς τὴν ἐργασίαν του ἀπὸ τὸν Μιχαλάκη, ὅσάκις οὗτος ἠδύκαίρει, τώρα εἶχε προσλάβει ἀρκετοὺς βοηθοὺς καὶ τεχνίτας εἰδικούς. Τὸ κατάστημά του ἀπὸ ἐπιδιορθωτήριον ἔγινε ἐργαστήριον ὑποδημάτων πολυτελείας.

Ὁ ἐκ δεξιῶν γείτων μου ἔχαιρεν ὑπερβολικὰ διὰ τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα τῆς ἐλεημοσύνης του. Καὶ ἀνέμενε τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ εὐεργετικὴ του δρᾶσις θὰ ἐπεξετείνετο καὶ ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς μικροῦ Μιχαλάκη.

5

Ὁ προστατευόμενος τοῦ πλουσίου γείτονός μου Μιχαλάκης ἀνεπτύσσετο ὡς ἀκμαῖον καρποφόρον δένδρον καὶ προώδευεν «ἐν δυνάμει καὶ ἀρετῇ καὶ χάριτι». Εἰς τὴν τάξιν του ἦτο πάντοτε πρῶτος. Ἦγαπᾶτο ἀπὸ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς συμμα-

θητάς του, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐπιμέλειάν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χρηστοθήθειάν του.

“Ὅτε ἐτελείωσε τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, ἔπρεπε νὰ πληροφορηθῆ ὑπ’ ἑμοῦ καταλλήλως, ὅτι θὰ ἠδύνατο ν’ ἀκολουθήσῃ ἀνωτέρας σπουδὰς καὶ ὅτι τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα θὰ ἐχορήγει ἀνώνυμος φιλάνθρωπος.

Ἐλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ ἀπολυτηρίου του μὲ ἐπεσκέφθη ὁ Μιχαλάκης. Κατὰ τύχην ἦλθε παρ’ ἑμοὶ συγχρόνως καὶ ὁ σεβαστὸς γείτων μου.

Ἐξέωρσα τότε κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ν’ ἀνακοινώσω εἰς τὸν μικρόν, ὅτι εὐρέθη τρόπος νὰ συνεχισθοῦν αἱ σπουδαί του.

Ὁ Μιχαλάκης κατεμαγεύθη ἀπὸ τὴν εἶδησιν. Ἡ ἐξαιρετικὴ λάμψις τῶν ὀφθαλμῶν του, τὸ γλυκὺ μειδίαμά του, κάποια νευρικότης τῶν χειρῶν του ἐμαρτύρουν τὴν ἀνεκκλήτητον χαρὰν του.

Ἐνόμισα καλὸν νὰ τοῦ ἀποκαλύψω καὶ τὸν εὐεργέτην του, μολονότι τοῦτο δυσηρέστησε κάπως τὸν μετριόφρονα γέροντα.

Ὁ μικρὸς πλημμυρισμένος ἀπὸ συναίσθημα εὐγνωμοσύνης ἐγονάτισε μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν μεταξὺ τῶν δύο καὶ ἐνηγκαλίσθη τὰ γόνατα ἀμφοτέρων μὲ τὰς τρεμούσας ἐκ συγκινήσεως χεῖράς του.

Μετὰ πάροδον ἐτῶν ὁ Μιχαλάκης ἀπεφοίτησεν ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖον ἀριστεύσας αὐτὸς μόνος μεταξὺ εἴκοσι συσπουδαστῶν του ἀρχιτεκτόνων.

Ἡ εὐγένειά του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ εὐτυχήσῃ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Ὁρθῶς λέγει ἡ παροιμία· «Ποτὲ δὲν χάνει κανεὶς μὲ τὴν εὐγένειαν».

(Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Οί σπογγαλιείς μας.

“Ολοι ἔχομεν ἴδει σπόγγον καὶ ὅλοι γνωρίζομεν τὴν χρησιμότητά του ὡς ὄργανου καθαριότητος.

Τοὺς σπόγγους ἀλιεύουν οἱ δῦται (σφουγγαράδες). Εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, ὀπότεν τοὺς ἀποσπῶσι, κατέρχονται ἢ γυμνοὶ ἢ ἐντὸς σκαφάνδρου. Τὸ σκάφανδρον δὲν εἶναι μόνον τὸ ἀδιάβροχον φόρεμα τοῦ δύτου μετὰ τῆς μεταλλίνης περικεφαλαίας, ἢ ὁποία φέρει πρὸς τὰ ἔμπρὸς ὑαλοφράκτους ὁπᾶς· ἀλλὰ εἶναι καὶ τὸ μηχανήμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ πλοίου στέλλει διὰ ἐλαστικοῦ σωλῆνος καθαρὸν ἀέρα εἰς τὸν ἐν τῷ βυθῷ εὕρισκόμενον δύτην.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δύτου εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνον. Μεγαλυτέρους κινδύνους κατὰ φυσικὸν λόγον διατρέχει ὁ γυμνὸς δύτης (βουτηχτής) κυρίως ἐκ μέρους τῶν θηρίων τῆς θαλάσσης.

Ὁ καταδύόμενος μὲ τὸ σκάφανδρον διατρέχει ἐνίοτε τὸν κίνδυνον ὄχι μόνον νὰ προσβληθῇ ἀπὸ θαλάσσιον τέρας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνασυρθῇ ἀπόπληκτος ἢ καὶ ἄπνους. Καὶ ἰδοὺ διατί. Οὔτος καθ’ ὅλην τὴν κατάδυσίν του ἀναπνέει καὶ ζῆ μὲ τὸν ἀέρα, τὸν

ὅποιον τοῦ στέλλουν μὲ τὰς ἀεραντλίας των τὰ σπογγαλιευτικὰ πλοῖα. Συμβαίνει ὅμως, ἔκουσίως ἢ ἀκουσίως, ὁ δῦτης νὰ κατέλθῃ εἰς ὑπερβολικὸν βάθος ἢ νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ περισσότερον τοῦ δέοντος· τότε ὁ θάνατος ἢ ἡ διαρκῆς παραλυσία του εἶναι ἀναπόφευκτος. Τὸ ἀνεπανόρθωτον κακὸν δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ κακὸν χειρισμὸν τοῦ μηχανήματος τῆς ἀεραντλίας.

Εἶναι διὰ τοῦτο τραγικὸν τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ὅποιον ἐξασκοῦν τόσοι ἡρωϊκοὶ βιοπαλαισταὶ ἀπὸ τὴν Ὑδραν καὶ τὴν Αἴγιναν καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Κάλυμνον, Σύμην, Χάλκην, Καστελλόριζον καὶ ἄλλα ἐκ τῶν ἰταλοκρατουμένων Δωδεκανήσων.

Ἄλλ' ἄς τοὺς παρακολουθήσωμεν εἰς τὴν ἐργασίαν των.

* * *

Πλησίον τοῦ σπογγαλιευτικοῦ πλοιαρίου ὀγκώδεις φυσαλλίδες ἀέρος ἀνήρχοντο κατὰ διαλείμματα καὶ ἐθραύοντο μὲ παφλασμόν. Ἦτο ἡ ἀναπνοὴ τοῦ δῦτου ἐκ τοῦ θαλασσίου βυθοῦ ἢ, ἀκριβέστερον, ἦτο ὁ ἀκάθαρτος ἀήρ, τὸν ὅποιον διὰ μιᾶς κινήσεως τῶν ὤμων ἀφίνει ὁ δῦτης, διὰ νὰ δεχθῇ εἰς τὴν θέσειν του ἄλλον, καθαρὸν.

Ἐν τούτοις ὁ κ ο λ α ο υ ζ ι ἔ ρ η ς, δοθέντος τοῦ συνθήματος, ἤρχισε βραδέως νὰ ἀνασύρῃ τὸ σχοινίον, μὲ τὸ ὅποιον ἦτο δεμένον τὸ σκάφανδρον.

Ὁ δῦτης εἶχε φθάσει εἰς βάθος εἴκοσι ὀργυιῶν κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἰς τὰ χᾶτη τῆς ἀβύσσου, μὲ τὸ φοβερὸν σάβανον τοῦ ἀπεράντου ὠκεανοῦ ὑπεράνω.

Ἡ ἀνύψωσις ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ μετὰ προ-

σοχής, ἐνῶ ὁ ναυτόπαις ἐσώρευε τὸν ἀνερχόμενον ἔλαστικὸν σωλήνα. Μετά τινα λεπτά τὰ ὕδατα συνεταράχθησαν καὶ πελωρία κεφαλὴ ἐκ μετάλλου, τρομακτικὴ ἐκ τῶν σωλήνων καὶ τῶν κρυστάλλων, προέβαλε παρὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ πλοιαρίου.

Δύο βραχίονες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἐκράτει τὸ σχοινίον, ὁ δ' ἕτερος ἀπόχην πλήρη σπόγγων ἐκράτηθησαν ἀπὸ τῆς κορυφῆς. Ὁ δῦτης, ὡς θαλάσσιον τέρας ἐφάνη ἀνακύπτων, μὲ τὸ ἥμισυ ἀκόμη σῶμα ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

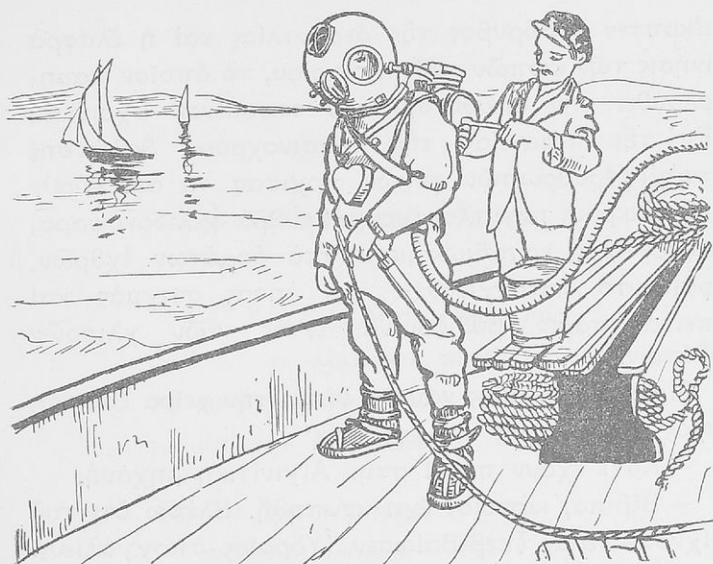
Δύο - τρεῖς ἐκ τῶν ἀναπαυομένων σπογγαλιέων ἔσπευσαν νὰ τὸν βοηθήσουν. Ὁ κολαουζιέρης λαμβάνων διὰ τῶν δύο παλαμῶν τὴν περικεφαλαίαν ἤρχισε νὰ τὴν περιστρέφῃ, ἕως ὅτου τὴν ἀφήρεσεν ἐντελῶς.

Ἐφάνη τότε ἓν κουρασμένον πρόσωπον, κατέρυθρον καὶ ἰδρωμένον, μὲ ὀφθαλμούς αίματηρούς, ἀναπνέον μετὰ κόπου.

Ἐμεινεν ἐκεῖ ὁ δῦτης ἐπ' ὀλίγον διὰ νὰ ἀναλάβῃ. Ὅτε δὲ οἱ σύντροφοί του ἐν τέλει τὸν ἀνείλκυσαν καὶ τὸν ἐξέδυσαν τῶν ἐλαστικῶν ἐνδυμάτων, ἐξηπλώθη ἐπὶ τῶν σανίδων καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος, κρατῶν τὸ πρόσωπόν του ἐντὸς τῶν χειρῶν.

Ὁ ναυτόπαις πλησιάσας τὴν ἀπόχην ἀνεκίνει τοὺς σπόγγους. Κατόπιν ἄλλος ἤρχιζε μὲ μικρὰν σακκορράφαν νὰ τοὺς περνᾷ εἰς σχοινία.

Δὲν ὠμοιάζον οὗτοι μὲ τοὺς ὠραίους σπόγγους, τοὺς ὁποίους εἴμεθα συνειθισμένοι νὰ βλέπωμεν εἰς τὰς προθήκας τῶν μυροπωλείων καὶ τὰ κάνιστρα τῶν πλανοδίων πωλητῶν. Ἦσαν ἀκόμη μᾶζαι μελαναί, ἀηδεῖς καὶ γλοιώδεις, χρειζόμεναι πολλὴν ἐργασίαν διὰ νὰ καθαρισθοῦν καὶ μεταβιβασθοῦν εἰς τὸ ἐμπόριον.

— Ἐπρὸς ὁ ἄλλος, ἐφώνησεν ὁ πλοίαρχος. Γρήγορα.

Ἐτερος δύτης ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἔκυψε νὰ τοῦ κοχλιώσουν ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν πελωρίαν περικεφαλαίαν καὶ ἀφοῦ κατῆλθε προσεκτικῶς τὴν μικρὰν κινητὴν κλίμακα τοῦ πλοιαρίου ἔδραξε τὸ σχοινίον καὶ ἀφέθη νὰ βυθισθῇ ὑπὸ τὰ παφλάζοντα ὕδατα.

Οἱ ναῦται τῆς ἀεραντλίας ἤρχισαν ἀμέσως νὰ περιστρέφουν τὸν τροχόν, διὰ νὰ τροφοδοτήσουν τὸν δύτην μὲ ἀέρα. Ὁ κολαουζιέρης ἄφινε βραδέως τὸ σχοινίον, ἐφ' ὅσον ὁ δύτης ἐβυθίζετο ὀλονέν περισσότερο. Ὁ ναυτόπαις σπεύσας παρὰ τὸν ἀεραγωγὸν σωλῆνα ἤρχισε νὰ φωνάζῃ·

— Δέκα ὄργυιαι, δεκαπέντε, δεκαοκτώ.....

Ἡσυχία ἐπεκράτησεν ἐπὶ τοῦ σκάφους. Ταύτην

διέκοπτεν ὁ Θόρυβος τῆς ἀεραντλίας καὶ ἡ ἐλαφρὰ κίνησις τῶν κωπῶν τοῦ πλοιαρίου, τὸ ὁποῖον παρηκολούθει τὴν διεύθυνσιν τοῦ τεινομένου σχοινίου. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πρασινοχρόου θαλάσσης τεμάχια ἐρυθρωπῶν φυκῶν ἤρχισαν νὰ ἀναδεύουν τοὺς μακροὺς των πλοκάμους. Ἐρυθρὰ χελιδονόψαρα, παίζοντα ἢ καταδιωκόμενα ὑπὸ ἀοράτων ἐχθρῶν, ἐφαίνοντο πτερυγίζοντα ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ ἔπειτα πάλιν βυθιζόμενα ἐντὸς τῶν χλιαρῶν ὑδάτων.

Αἴφνης ὁ Συμαῖος ναύτης ἔτεινε τὴν χεῖρα ζωηρῶς πρὸς τὸ πέλαγος καὶ ἐφώνασε·

— Κάτι ἔχουν πάθει στὴν Αἰγινίτικη μηχανή.

— Βέβαια, κάποιος ἔχει κτυπηθῆ. Βλέπω ὅτι τοῦ ρίχνουν νερά, ἐπεβεβαίωσεν Ὑδραῖος σπογγαλιεύς.

Ὅλοι οἱ ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου ἠγέθησαν παρατηροῦντες πρὸς τὸ ἐξ Αἰγίνης γνωστόν των πλοίαριον.

Πράγματι κίνησις ἀσυνήθης καὶ ἀνησυχία ἐπέκράτει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος του. Διεκρίνοντο ναῦται, ἄλλοι ρίπτοντες κάδους ὑδάτος ἐπὶ ἐνὸς ἐξηπλωμένου συντρόφου των καὶ ἄλλοι τρίβοντες αὐτὸν μὲ ψήκτρας.

Μετά τινὰς στιγμὰς ἔμαθον μὲ θλίψιν των ὅτι ὁ δῦτης Μπαφαλοῦκος, μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειας τοῦ πληρώματος, κατέστη ἀδύνατον νὰ ζήσει.

— Κακόμοιρε Μπαφαλοῦκο! ἐστέναξεν εἰς σπογγαλιεύς. Τί θὰ πῆ, ἅμα τὸ μάθη ἢ γρηὰ μάννα του!

(Μ. Γ. Π. καὶ κατὰ Α. Τανάγραν. Διασκευή)

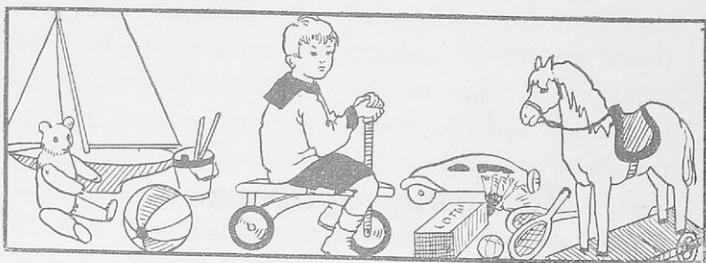
Τὰ σφουγγαράδικα.

ΣΥΡΙΖΟΥΝ στὸ νησί μας
μ' δλάνοιχτα πανιά
τὰ σφουγγαράδικά μας
ἀπ' τὴν Καραμανιά.

Γεμᾶτα ἔναι τὰμπάρια
πολύτιμη ἐσοδειά.
Μὰ πλήθος γυναικοῦλες,
γερόντοι καὶ παιδιά,

πὸν μ' ἀγωνία τὸ μῶλο
καταπλημύρισαν,
ρωτοῦν· «Ποιοὶ βουτηχτάδες
δὲν ξαναγύρισαν ;»

Μ. Γ. Πετρίδης

Τὸ πολυτιμότερον δῶρον.

Ἡ δεκάτη ἐπέτειος τῶν γενεθλίων τοῦ Νίκου, ἡ ὁποία συνέπεσε καὶ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν του ἑορτὴν, ἑορτάσθη μὲ θερμὰς ἐκδηλώσεις ἀγάπης πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν του.

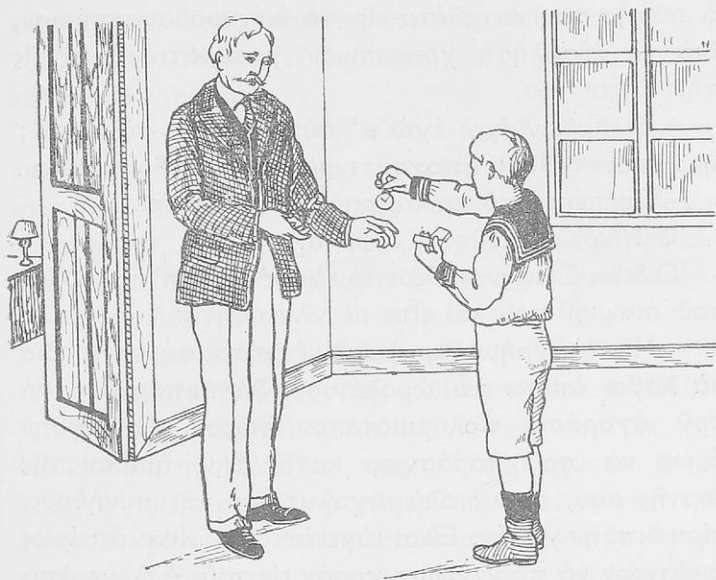
Πάντοτε, ὡς ἄκουσεν ὁ Νίκος, ἔχαιρε καὶ διὰ τὰ πολὺ μικρὰ ἀκόμη δῶρα, τὰ ὁποῖα τοῦ προσεφέροντο. Ἄλλ' ἠὺχαριστεῖτο ἐξαιρετικὰ μὲ τοῦ θείου του Στεφάνου τὰ ἄφθονα καὶ πολὺτιμα δῶρα.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ θεῖος Στέφανος εἶχε βραδύνει νὰ ἔλθῃ. Ὁ Νίκος ἀνυπόμονος καὶ ἀνήσυχος δὲν ἔπαυε νὰ προβάλλῃ ἐκ τοῦ παραθύρου πρὸς τὰ ἔξω τὴν κεφαλὴν του, διὰ νὰ παρατηρῇ, ἂν ἔρχεται.

Ἐπὶ τέλους— ὅτε ἐπλησίαζε πλέον νὰ νυκτώσῃ— ὁ θεῖος ἦλθεν.

Ἐσπευσεν ὡς ἀστραπὴ ὁ Νίκος πλησίον του καὶ χωρὶς νὰ γίνεταί ἀντιληπτὸς περιειργάζετο τὸ πάχος τῶν θυλακίων του.

Τότε ὁ θεῖος Στέφανος προσεκάλεσε διὰ νεύματος τὸν ἀνεψιὸν του εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ὁ μικρὸς ἑορτάζων τὸν ἠκολούθησε μὲ δισταγμὸν.

Διατί, διηρωτᾶτο καθ' ἑαυτόν, ὁ Θεῖος του σήμεραν ἦτο τόσοσ σοβαρός καὶ εἶχεν αὐτὸ τὸ ἐπίσημον ὕφος;

Ὁ Θεῖος ἐξήγαγεν ἐξ ἑνὸς θυλακίου του ἓν μικρὸν δέμα. Ἡπλωσε τὰς χεῖράς του ὁ Νίκος, τὸ ἔλαβεν, ηὐχαρίστησε κατακόκκινος ἐκ χαρᾶς τὸν Θεῖον Στέφανον καὶ ἠτοιμάσθη νὰ πηδήσῃ ἔξω μ' αὐτό.

— Περίμενε ἀκόμη, παιδί μου, ξετύλιξέ το, εἶπε παρατηρῶν αὐτὸν μὲ ἀσυνήθη σοβαρότητα ὁ Θεῖος.

Ὁ Νίκος ἀπορῶν καὶ στρέφων τὸ βλέμμα του πότε πρὸς τὸν Θεῖον καὶ πότε πρὸς τὸ δῶρον, ἐξετύλιξεν αὐτό. Ἄλλὰ ποία ἐκπληξίς!

Ἦτο τὸ χρυσοῦν ὀγκῶδες ὠρολόγιον τοῦ πατρός του μὲ τοὺς μικροὺς ἀδάμαντας ἐπὶ τῶν καλυμμάτων του. Τὸ ἐγνώριζεν ὁ Νίκος πολὺ καλά. Ἄλλωστε ἦτο οἰκογενειακὸν κειμήλιον. Τὸ ἀγαπητὸν καὶ πολὺτιμον τοῦτο κόσμημα πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχεν

ὁ πατήρ του καταθέσει εἰς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον, διὰ νὰ ἐξοφλήσῃ χρεωστικὸν γραμματίον του εἰς τὴν λήξιν του.

— Τί σχέσιν ἔχω ἐγὼ μ' αὐτό; τί νὰ τὸ κάμω; ἠρώτησεν ὁ Νίκος ἀπογοητευμένος καὶ σχεδὸν κλαίων.

— Πρέπει νὰ τὸ προσφέρῃς εἰς τὸν πατέρα σου.

Ἐὐ Νίκος ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

Ἐὐ Θεῖος Στέφανος ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἀνεψιοῦ του καὶ εἶπε μὲ γλυκύτητα·

— Μὲ τὰ χρήματα, ποὺ ἐμέτρησα σήμερον, διὰ νὰ λάβω ὀπίσω τὸ ὠρολόγιον, θὰ ἤμποροῦσα νὰ σοῦ ἀγοράσω πολυτιμότερον δῶρον. Ἐσκέφθην ὅμως νὰ σοῦ παράσχω, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς σου, μίαν πολὺ μεγαλυτέραν τῆς συνήθους, μίαν διπλὴν χαρὰν. Εἶναι εὐγενέστερον, εἶναι ἀπείρως ἀνώτερον νὰ προσξενῶμεν χαρὰν εἰς τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιδιώκωμεν μόνον τὴν ἰδικὴν μας, τὴν ἀτομικὴν χαρὰν.

Καὶ παρατηρῶν μὲ ἐξεταστικὸν βλέμμα τὸν Νί-
κον προσέθεσεν·

— Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν σοῦ ἐδώρησα τίποτε. Ἐλλὰ δὲν ἔκαμα λάθος πιστεύσας, ὅτι θὰ προσφέ-
ρης μ' εὐχαρίστησιν τὸ δῶρον εἰς τὸν ἀγαπητόν σου
πατέρα καὶ ὅτι τὸ ἐφεινὸν αὐτὸ δῶρον θὰ τὸ θεω-
ρήσῃς μεγαλυτέρον ἀπὸ τὰ δῶρα τῶν ἄλλων ἐτῶν.
Δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἐσπευσεν τότε ὁ Νίκος νὰ σπογγίσῃ τὰ δάκρυα,
ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀκόμη πλημμυρισμένοι οἱ
ὀφθαλμοὶ του καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἤσθάνετο τῶρα ἐν-
τροπήν. Ἐἠ καρδιά του ἐκτύπα δυνατὰ.

Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας; θέλω κάτι νὰ τοῦ προσφέ-
ρω, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ὁ Νίκος πηδῶν καὶ ἀναζητῶν

αὐτὸν εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς οἰκίας.

Τὸν συνήντησεν ἔξερχόμενον τοῦ γραφείου του καὶ τὸν ἐπλησίασεν.

— Ἴδού, πατέρα μου, αὐτὸ σᾶς τὸ χαρίζω ἐγὼ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς μου, τοῦ εἶπε καὶ ἔθε-
σεν εἰς τὰς χεῖράς του τὸ πολυπόθητον παλαιὸν
ὠρολόγιον, τὸ ἀνεκτίμητον οἰκογενειακὸν κειμήλιον.

Συγκεκινημένος τὸ ἐδέχθη ὁ πατήρ καὶ κατησπά-
σθη τὸν υἱὸν του.

Ὁ Νίκος μετὰ ταῦτα ἔτρεξεν ἔξω καὶ ἐστάθη ἐπὶ
τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῆς λιθίνης κλίμακος. Οὐδὲν
ἶχνος λύπης παρέμεινεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἐκ τῆς
διαψευθείσης ἐλπίδος του. Ὑπερίσχυσεν ἐντὸς
του τὸ ἀνώτερον συναίσθημα. Καὶ οἱ λόγοι τοῦ
θεοῦ Στεφάνου, οἱ ὅποιοι βαθύτατα τὸν εἶχον συγ-
κινήσει, παρέμειναν ἀνεξάλειπτοι μέσα εἰς τὴν τρυ-
φερὰν καρδίαν του.

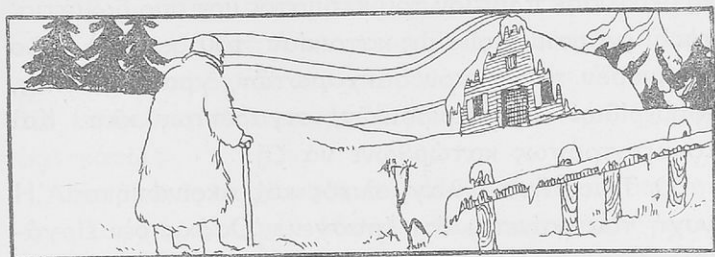
(Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Ἡ χαρά.

ΖΗΤΩ τὴν χαρὰν πότ' ἐδῶ, πότ' ἐκεῖ.
Ποῦ εἶναι, εἰπέτε μου, ποῦ κατοικεῖ;
Δὲν εἶναι εἰς λόφους κι' εἰς ὄρη ὑψηλά.
Εἰπέτε μου, ποῦ ἢ μορφῆ^{της} γελᾷ;
Εἰς βάθην κοιλάδων ἐπῆγα ζητῶν.
Τὸν ρύακα εἶδα, ποῦ πίπτει κροτῶν
καὶ παίζει καὶ σύρει νερὰ καθαρά.
Μαζὶ των δὲν ἔπαιξε πλήν ἢ χαρά.
Ἐξήτησα αὐτὴν εἰς σκιὰς τῶν δασῶν.
Ἐγέλων τὰ φῶτα ἀστέρων χρυσῶν
πηγρὸν ἐκελάδει εἰς μωρότην χλωρὰν,
πλήν ἔψαλλε θρήνους καὶ ὄχι χαρὰν.
Ἐξήτησα αὐτὴν εἰς εὐθύμους χορούς,
εἰς δείπνων θαλάμους λαμπροὺς κι' ἠχηροὺς,
εἰς φῶτα, εἰς σκεύη χρυσᾶ κι' ἀργυρᾶ,
πλήν οὐτ' εἰς αὐτὰ δὲν εὐρέθη ἢ χαρά!
Τὴν ἔφθασα τέλος, τὴν εὗρον μακρὰν,
μακρὰν εἰς χωρίου κοιλάδα μικρὰν
τριγύρω της εἶχε παιδί' ἀρκετά
κι' ἐπήδα μ' ἐκεῖνα κι' ἐγέλα μ' αὐτά.
«Ποῦ εἶσθε, καλοὶ παιδικοὶ μου καιροί;»
ἐφώνησα τότε μὲ στήθος βαρύ.
Πλήν μόλις τὴν εἶδα, πετᾶ ἢ χαρά,
κι' αὐτὴ ἦτον ἢ πρώτη κι' ἐσχάτη φορὰ!

Κατὰ Γκαίτε. Ἄ. Ραγκαβῆς

« Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν ».

Ἔζων ἐμπορευόμενος εἰς τὴν Σιβηρίαν ἐπὶ Αὐτοκρατορίας, δηλαδή πρὸ τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως. Ὁ πατήρ μου πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ, ὅπου καὶ ἐγὼ ἐγεννήθην.

Ἡ Σιβηρία ἦτο ὁ τόπος τῆς ἐξορίας τῶν Ρώσων καταδίκων.

Μίαν ἡμέραν ἦλθεν ὡς ἐξόριστος εἰς τὴν περιοχὴν μας νέος τις, ὀνόματι Τίμος. Ἦτο εἰκοσαέτης, περίπου συνομήλικός μου.

Διατί ἐξωρίσθη; Αὐτὸ δὲν τὸ ἐρωτοῦν καὶ δὲν τὸ ἐξετάζουν εἰς τὰ μέρη μας.

Ἦκουσα, ὅτι κάποιος θεῖός του εἶχε κάμει εἰς αὐτὸν μέγα κακόν· ὡς κηδεμὼν δῆλα δὴ τοῦ ὀρφανοῦ Τίμου εἶχε κατασπαταλήσει τὴν κληρονομίαν του. Ὁ ἀδικηθεὶς ἀνεπιὸς εἰς μίαν φιλονικίαν ζωηράν ἐν τῇ ἐξάψει του εἶχε πλήξει τὸν κηδεμόνα του διὰ μαχαίρας. Εὐτυχῶς ὁ Θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ ἐγκλημα· ἐπληρώθη ἐλαφρῶς μόνον ἡ χεὶρ τοῦ κακοῦ θεοῦ. Οἱ δικασταί, λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἐνάρετον ἕως τότε διαγωγὴν τοῦ Τίμου, τὸν κατεδίκασαν εἰς ὀλίγων ἐτῶν ἐξορίαν.

Μὲ τὰ ὀλίγα χρήματα, πού τοῦ εἶχον ἀπομείνει,

κατεσκεύασε πλησίον τοῦ κτήματός μας δύο δωμάτια· τὸ ἓν ἐχρησιμοποιοῦν ὡς κατοικίαν του καὶ τὸ ἄλλο ὡς μικρὸν πρατήριον σακχαρωτῶν, γραφικῆς ὕλης, ἡμερίδων καὶ περιοδικῶν, σιγαρέττων κλπ. Καὶ τοιοῦτοτρόπως κατώρθωνε νὰ ζῆ.

Ὁ Τίμος ἦτο μελαγχολικὸς καὶ ἀκοινώνητος. Ἡ ψυχὴ του φαίνεται ὅτι ἔπασχεν. Ὅσάκις δὲν εἰργάζετο, παρεδίδοτο εἰς βαθείας σκέψεις ἢ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἐπειδὴ ἤμεθα γείτονες, ἐγνωρίσθημεν καλύτερον. Ἐγὼ μετέβαινον τακτικὰ πρὸς ἐπίσκεψίν του. Κατ' ἀρχὰς ἔβλεπον ὅτι ἐδυσφόρει· ἀλλ' ἡ κολὴ μου πρὸς αὐτὸν συμπεριφορὰ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου δι' αὐτὸν ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ δημιουργηθῆ μεταξύ μας σὺν τῷ χρόνῳ εἰλικρινῆς φιλία.

Ὁ Τίμος ἐξετιμήθη πολὺ ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν μου καὶ μετὰ καιρὸν ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν μου. Συνενώσαντες αἱ δύο νέαι ὑπάρξεις τὰς προσπάθειάς των κατώρθωσαν μὲ τὸν καιρὸν ν' ἀποκτήσουν καλὴν περιουσίαν. Ἐκτίσαν καὶ ἄλλα δωμάτια πλησίον τῶν δύο. Ἀνέπτυσαν τὸ ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον μετήρχοντο. Ἀπέκτησαν καὶ τρία τέκνα χαριτωμένα. Ὅλοι τοὺς ἐνομίζομεν εὐτυχεῖς. Ἀλλ' ὁ Τίμος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀσθένειαν, ἢ ὁποῖα ἐσκίαζε τὴν ζωὴν του. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν πίεσιν τοῦ παρελθόντος, δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ τὴν τρομερὰν ἀδικίαν τοῦ Θεοῦ του. Ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχε τιμωρήσει τότε σκληρότερον. Ὡ! δὲν τοῦ ἔφθανε τοῦ κακούργου μία μικρὰ σχισμὴ εἰς τὴν χεῖρά του.

Μίαν ἡμέραν, ἐν ᾧ ὠμιλοῦμεν μόνοι οἱ δύο μας, τοῦ εἶπον·

—“Ε λοιπόν, Τίμο, ὅλοι ζηλεύουν τὴν τωρινὴν εὐτυχίαν σου. Διατί συχνὰ φαίνεσαι τόσο μελαγχολικός; Λησμόνησε τὸ λυπηρὸν παρελθόν. Ἀλήθεια, δὲν ἐπανεῦρες ἐδῶ μὲ τὴν ἐργασίαν σου ὅ,τι ἔχασες ἐκεῖ κάτω;

Αἰφνιδίως ἔγινε χλωμός καὶ οὐδόλως μοῦ ἀπεκρίθη.

— Συγχώρησέ με, ἀδελφέ μου, τοῦ εἶπον τότε, ἂν σὲ δυσηρέστησα, διότι σοῦ ὑπενθύμισα τὸ κακὸν αὐτὸ παρελθόν, ποῦ ἔχει ταφῆ πλέον.

—“Ἐχει ταφῆ, ἴσως, ἀλλ’ ὅμως δὲν ἔχει λησμονηθῆ, μοῦ εἶπε μὲ ζωηρὸν τόνον. Τὸν ἐλυπήθην. Ἐνῶ ἀνεγίνωσκε τόσο τὴν Ἀγίαν Γραφήν, δὲν ἔπαυε μ’ ὅλα ταῦτα νὰ εἶναι μνησικάκος καὶ νὰ θέλῃ τὸ κακὸν τοῦ ἐχθροῦ του, τοῦ ἄρπαγος Θεοῦ του.

— Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις τὰ πάντα, μοῦ εἶπε τότε σχεδὸν τρέμων. Μάθε λοιπόν, ὅτι ὁ πατήρ μου ἀπέθανεν ἐξ αἰτίας τοῦ Θεοῦ μου, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἀλλεπαλλήλους καταχρήσεις του εἰς τὰς συνεταιρικές των ἐπιχειρήσεις καὶ ἡ μήτηρ μου βραδύτερον ἐκ τῆς λύπης της διὰ τὴν πρόωρον ἀπώλειαν τοῦ πιστοῦ συντρόφου τῆς ζωῆς της. Καὶ ἀφοῦ μὲ ἀπωρφάνισε, ὡς κηδεμών μου κατεσπατάλησεν εἰς ἀσωτίας καὶ καταχρήσεις τὴν περιουσίαν μου. Μοῦ ἀφῆρεσε τὰ πάντα δῆλα δὴ! Εἶπέ μου, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν συγχωρήσω ποτὲ ἐφ’ ὅσον ζῶ;

— Αἱ ἀδικίαι, ποῦ σοῦ ἐπροξένησεν ἀληθῶς εἶναι μεγάλαι, ἀφάνταστοι. Ἀλλὰ εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἀγ. Γραφή, τὴν ὁποίαν μελετᾷς, εἰς τίποτε δὲν σὲ ὠφέλησε. Δὲν λέγει ὁ Χριστὸς «Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν...»;

Οἱ λόγοι μου αὐτοὶ τὸν ἔκαμαν σκεπτικὸν καὶ περίλυπον. Τὸν ἀπεχαιρέτισα καὶ ἀπῆλθον.

Ὁ Τίμος ἔκτοτε ἐφαίνετο, ὅτι ἀντελαμβάνετο καλύτερον τὴν εὐτυχίαν του καὶ τὴν ἀπελάμβανε πληρέστερον. Ἐγένετο ὅλον ἐν κοινωνικώτερος καὶ εὐθυμότερος. Πρὸς ἐμὲ ἐφέρετο μὲ ἐξαιρετικὴν τρυφερότητα. Πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του ἦτο πάντοτε λεπτὸς καὶ γλυκὺς, πρὸς ὅλους ἐδεικνύετο εὐγενέστατος.

Ἦγόρασε τὴν περίξ τῆς οἰκίας του περιοχὴν καὶ μετέβαλεν αὐτὴν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας του εἰς ὠραιότατον κῆπον, πλήρη ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀνθέων.

Εἰς ἓν μικρὸν ἀνθοστόλιστον περίπτερον, εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου, μ' ἐκάλει κατὰ τὰ ἀπογεύματα τῶν Κυριακῶν καὶ λοιπῶν ἑορτῶν καὶ μοῦ ἀνεγίνωσκεν ὀλοκλήρους σελίδας ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν· κατόπιν συνεζήτει μετ' ἐμοῦ περὶ τῶν ἀναγνωσθέντων.

ὦ! ἦτο ἄλλος τὴν ὥρην ὁ Τίμος. Ἡ πικρία τοῦ παρελθόντος, ἡμην βέβαιος, εἶχεν ἐκλείψει πλέον ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Τὸ παλαιὸν μῖσος, ποῦ τὸν κατέτρωγεν, εἶχε σβεσθῆ ἔξ ὀλοκλήρου ἐντὸς τῆς καρδίας του. Ἡ Ἀγία Γραφή καὶ αἱ κατὰ μόνας παρατηρήσεις μου εἶχον κάμει τὸ θαῦμά των. Ἴδου ἡ ἀπόδειξις.

Ἦτο ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Τίμου εἶχομεν συγκεντρωθῆ μετὰ τὸν ἐκκλησιασμόν μας ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ ὠρισμένοι φίλοι τοῦ Τίμου, γηγενεῖς καὶ ἐξόριστοι, κατόπιν προσκλήσεώς του. Ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἡ βάπτισις τοῦ μικροτέρου τέκνου του, τοῦ τετάρτου, μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐπηκολούθει γεῦμα πλούσιον καὶ διασκέδασις.

Εἶχεν ἤδη τελειώσει τὸ ἅγιον μυστήριον καὶ οἱ ἱε-

ρείς μετὰ τῶν ψαλτῶν εἶχον ἀποσυρθῆ. Ἡ τράπεζα ἠτοιμάσθη καὶ ἕκαστος κατέλαβε τὴν θέσιν του.

Ἡ μεγάλη θερμάστρα ἐσκόρπιζεν εἰς ὅλην τὴν αἴθουσαν τὴν εὐχάριστον θερμότητά της, ἐνῶ ἕξω ἔπιπτεν ἀφθόνως ἡ χιών.

Εἰς ἓν νεῦμα τοῦ κ. Τίμου, τοῦ οἰκοδεσπότη, ὅλοι ἠγέροντο διὰ τὴν προσευχήν. Ὁ ἴδιος ἀπήγγειλε τὸ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ κατόπιν ἔψαλλε τὸ «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ὑψώθητε» κλπ.

Ἀνελάβομεν τὰς θέσεις μας. Τὰ πρῶτα φαγητὰ ἤρχισαν νὰ προσκομίζονται ἐνώπιόν μας. Ἄλλ' αἴφνης δυνατὸς κτύπος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν. Ὁ ὑπηρέτης ἤνοιξε.

Τότε εἶδομεν νὰ προβάλη ἀπὸ τὴν εἴσοδον ἄνθρωπος πολὺ γέρων, ἐνδεδυμένος μὲ καταρρακωμένα ἐνδύματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπεκάθητο πυκνὴ χιών.

Μ.Γ. Πετριδῆ-Κ. Γιοσσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνωστ. ΣΤ*. (*Ἐκδ. Α': 1936) 7

Ἐνομίσαμεν ὅλοι, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐπαίτου. Ἄλλὰ δὲν εἶχομεν δίκαιον.

Ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης τρέμων, ἔτεινε τὰς χεῖράς του πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ εἶπε μὲ φωνὴν παλλομένην ἀπὸ πάθους.

— Ποιὸς εἶναι ἐδῶ μέσα ὁ κ. Τίμος; Εἶμαι ὁ σκληρὸς θεῖός του. Ὁ Θεὸς μὲ ἐτιμώρησε διὰ τὰς ἀμαρτίας μου. Ἐχασα τὰ πάντα καὶ οἰκογένειαν καὶ πλοῦτη. Ἐμεινα μόνος εἰς τὸν κόσμον καὶ ὑποφέρω τρομερὰ ἀπὸ τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεώς μου. Ὀλίγη ζωὴ μοῦ μένει. Ἄλλ' ἐσκέφθη, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποθάνω, πρὶν λάβω συγχώρησιν ἀπὸ τὸν πολὺ ἀδικηθέντα ἀνεψιόν μου. Ἐπώλησα τὸ τελευταῖον κόσμημα, ποῦ μοῦ εἶχε μείνει, καὶ ἔκαμα τὰ ἔξοδα νὰ ἔλθω ἕως ἐδῶ διὰ νὰ τὸν συναντήσω καὶ λάβω τὴν συγχώρησιν του. ὦ! ὑπέφερα πολὺ διὰ νὰ φθάσω καὶ διὰ νὰ μάθω τὴν κατοικίαν του. Ποιὸς εἶναι ὁ ἀνεψιός μου;

— Εἶμ' ἐγώ, θεῖέ μου, ἀπήντησεν ὁ κ. Τίμος καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν τρέμοντα γέροντα.

— Μὲ συγχωρεῖς, παιδί μου, διὰ τὰ κακά, ποῦ ἔκαμα εἰς τοὺς γονεῖς σου καὶ εἰς σέ;

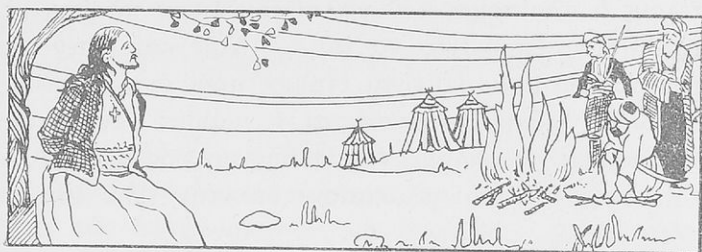
— Σὲ συγχωρῶ, θεῖέ μου, ἐξ ὅλης ψυχῆς.

Ὁ γέρον ἐσωριάσθη εἰς ἓν κάθισμα. Ὁ κ. Τίμος τὸν συνεκράτησε, διέταξε νὰ τὸν ἐνδύσουν ἀμέσως μὲ στεγνὰ φορέματα καὶ τοῦ ἔδωσε τιμητικὴν θέσιν δεξιὰ του εἰς τὴν τράπεζαν.

Εἰς ἡμᾶς ἐνεποίησαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν ὅλα ταῦτα.

Ὁ κ. Τίμος ἐκράτησε τὸν γέροντα θεῖον του πλησίον του· καὶ ἐδέχθη τὴν εὐλογίαν του, ὅτε οὗτος μετὰ δύο ἔτη συμβιώσεως ἀφῆκε τὴν τελευταίαν του πνοήν.

(Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)

Ὁ θάνατος τοῦ Διάκου.

Τὸ χάνι τῆς Γραβιάς.

(Διήγησις ἀγωνιστοῦ)

Τῆ 24 Μαρτίου τοῦ 1821 ἔφθασε πλοιάριον ἀπὸ τὰς Πάτρας εἰς τὴν Ἰθάκην καὶ μᾶς ἔφερε τὴν εἶδησιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ καὶ ἄλλων προκρίτων ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως· ὅτι ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως ἐστήθη ὁ σταυρός, τὸν ἐποιοῦν ἀσπάζοντα· ὅλοι ὀρκιζόμενοι τὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ὄρκον· ὅτι σημαῖαι καὶ ἐθνόσημα κατασκευάζονται· ὅτι προκηρύξεις ἐπαναστατικαὶ ἐστάλησαν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας καὶ ἐγκύκλιοι πρὸς προξένους τῶν ξένων κρατῶν εἰς τὰς Πάτρας, κηρύττουσαι τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους νὰ ἐλευθερωθῇ ἢ νὰ ἀπολεσθῇ.

Τότε ὁ πατήρ μου μ' ἐκάλεσεν ἰδιαιτέρως καὶ μοῦ εἶπεν :

— Ἐφθασεν ἡ ὥρα!

Ἀφήνω τώρα τὰς ἐτοιμασίας τοῦ ταξιδίου μου, τὴν λύπην τῆς μητρός μου, τὴν ὁποίαν ἔκρυπτεν ὅσον ἡδύνατο, διὰ νὰ μὴ μὲ ἀποθαρρύνῃ, τὰ δάκρυα τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὅστις ἐπέμενε νὰ ἔλθῃ μαζί μου. Ἐπὶ

τέλους ὁ πλοίαρχος τοῦ γαλαξειδιώτικου πλοίου, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ φύγω, ἤλθε καὶ εἶπεν εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι εἶναι ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν.

Τώρα ἀκόμη σπαράσσεται ἡ καρδιά μου, ὅταν ἐνθυμοῦμαι τὸ φίλημα ἐκεῖνο τῆς μητρός μου. Ἄλλοίμονον, ἦτο τὸ τελευταῖον· δὲν τὴν εἶδα ἔκτοτε πλέον!

Ἡ μήτηρ μου μοῦ ἐκρέμασεν εἰς τὸν λαιμὸν φυλακτὸν ἀπὸ τίμιον ξύλον, διὰ νὰ μὲ φυλάττη, ὡς εἶπεν, ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν Τούρκων. Καὶ ὁ πατήρ μου μοῦ ἔδωκε δεκαπέντε τάλληρα διὰ τὰ πρῶτά μου ἔξοδα, ἕως ὅτου καταταχθῶ εἰς κανὲν ἐπαναστατικὸν σῶμα.

Τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ ὁ πατήρ μου ἦτο ὠχρὸς ὡσὰν πα ν ί, ἀλλὰ προσεποιεῖτο ἀταραξίαν καὶ εἶπεν ἐπιτακτικῶς·

— Ὅχι δάκρυα· ὁ Δῆμος πηγαίνει νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν πατρίδα. Πρέπει νὰ καμαρώνωμεν, ὅχι νὰ μοιρολογῶμεν.

Καὶ ἡ μήτηρ μου πράγματι χωρὶς νὰ δακρύσῃ μ' ἐφίλησε. Μόνον ὅταν ἐξῆλθα μὲ τὸν πατέρα μου εἰς τὸν δρόμον, ἤκουσα ὀπίσω ἀπὸ τὴν κλειστὴν θύραν τοὺς λυγμούς της καὶ ἐκ ὀ π η σ α ν διὰ μίαν στιγμὴν τὰ γόνατά μου. Ἄλλ' ὁ πατήρ μου μ' ἔσυρε μὲ ὀρμὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μοῦ εἶπεν·

— Ἐχεις καὶ ἄλλην μητέρα τυρανισμένην καὶ βασιανισμένην ποὺ σὲ προσμένει, τὴν Πατρίδα!

Ἐὸ ἀδελφός μου ἔφερε τὰ ἀπαραίτητα ἐνδύματα μέσα εἰς ἕ ν τ α γ ά ρ ι. Ἀντήλλαξα ἀσπασμὸν μὲ τὸν ἀδελφόν μου κλαίοντα. Ὅταν ἔσφιξα εἰς τὴν ἀγκάλην τὸν πατέρα μου, ἐκεῖνος μοῦ εἶπε συγκινημένος.

— Τώρα ἐφιληθήκαμε σκλάβοι— νὰ ξαναφιληθοῦμεν ἐλεύθεροι!

— Ἀμήν, ἀπεκρίθην, καί ἐχωρίσθημεν.

2

Τὸ ταξίδιον μας ἦτο ἡσυχον, χωρὶς περιπετείας. Συνεταξιδεύομεν τέσσαρες, καὶ οἱ τέσσαρες ἔχοντες τὸν αὐτὸν σκοπὸν, νὰ ἐνωθῶμεν μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ σώματα τῆς Σπερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἀπεβιβάσθημεν εἰς μίαν ἔρημον παραλίαν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἐκεῖ ὅπου εἶναι τῶρα ἡ Ἰτέα. Ἀπ' ἐκεῖ οἱ τέσσαρες μαζί ἐκινήσαμεν πεζοὶ πρὸς τὰ μεσόγεια, διὰ νὰ εὕρωμεν τὸ σῶμα τοῦ καπετὰν Πανουριᾶ. Ἐντελῶς ἀμάθητοι εἰς τὰς σκληραγωγίας ὑπεφέραμεν πολὺ, πλανώμενοι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὸν τόπον. Μόλις τὴν 20 Ἀπριλίου κατωρθώσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Χαλκωμάταν, ὅπου ἦσαν ἐστρατοπευδευμένοι οἱ ἐπαναστάται. Ἐκεῖ παρουσιάσθημεν εἰς τὸν καπετὰν Πανουριᾶν καὶ εἶπα τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς μου.

— Γνωρίζεις ἀπὸ ὄπλα; μὲ ἠρώτησε μὲ ἡρεμον τρόπον.

— Ὅχι· ἕως χθὲς ἐκρατοῦσα τὸν πῆχυν, ἀλλὰ δὲν θ' ἀργήσω νὰ μάθω.

Τότε ἐγέλασε καὶ διέταξεν ἕν ἀπὸ τὰ πρωτοπαλικάρα του νὰ μοῦ δώσῃ ὄπλον καὶ νὰ μὲ διδάξῃ πῶς νὰ τὸ μεταχειρίζωμαι. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἡσαΐας, παλαιὸς γνώριμος τοῦ πατρός μου, ὅστις ἠκολούθει τὸ στράτευμα, ὅταν ἔμαθε ποῖος εἶμαι, μ' ἐκάλεσε καὶ μοῦ ἔδωκε τὴν εὐχήν του.

Ἀσυνήθιστος εἰς τὴν ζωὴν τοῦ βουνοῦ, πρώτην φορὰν συναναστρεφόμενος ἄνδρας τοῦ πολέμου, εὐρισκόμην εἰς διαρκῆ σύγχυσιν καὶ παραζάλην ἐκεῖ εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καιρὸν, κα-

τάρθωσα [νά συνέλθω έντελῶς καὶ ἀφομοιωθῶ κ' ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους μου. Καὶ εἰς αὐτὸ πολὺ μ' ἐβόηθησεν ἢ ἐκ φύσεως δυνατὴ κρᾶσις μου.

Τὸ σῶμά μας ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἑξακοσίους περίπου ἄνδρας. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν κατελάβομεν τὸ χωρίον Μουσταφάμπεη. Ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα συγκρούσεως μὲ Τούρκους, καὶ ἀνέμενα μὲ μεγάλην λαχτάραν τὴν πρώτην αὐτὴν φοράν, καθ' ἣν θὰ παρευρισκόμην εἰς μάχην. Τὸ πολυάριθμον στράτευμα τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη ὠρμησεν ἐναντίον μας κατὰ τὴν 22, καὶ μὲ τόσην ὄρμην, ὥστε δὲν ἐκρατήθημεν· ἐκινδύνευσεν μάλιστα καὶ ὁ ἀρχηγός. Τὸν ἐπίσκοπον Ἡσαΐαν συνέλαβον οἱ Τοῦρκοι αἰχμάλωτον καὶ τὸν ἔσφαξαν. Ἐγὼ δὲν ἐγνώριζα τί μοῦ ἐγίνετο, ἤμην εἰς διαρκῆ ζάλην, ὡσὰν νὰ εἶχα μεθύσει. Ὅταν συνῆλθα ἐνόησα, ὅτι ἤμην πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς μάχης.

Μέρος τῶν στρατευμάτων τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Δυοβουνιώτη, καὶ τὸ ἔκαμε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ ἄλλο κατὰ τοῦ Διάκου.

3

Ὁ Διάκος ἦτο νέος ὠραῖος καὶ ρωμαλέος καὶ κατήγετο ἀπὸ ἓν χωρίον τῆς Παρνασσίδος. Ἡ οἰκογενεὶά του ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ παπᾶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τὸν ἔκλεισαν εἰς μοναστήριον. Εἰς τὸν Διάκον ὁμως δὲν ἤρεσεν ἡ μοναστηριακὴ ζωὴ. Ἐφυγε λοιπὸν ἀπ' ἐκεῖ, ἠνώθη μὲ σῶμα κλεφτῶν καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν Ἀλῆν πασᾶν τῶν Ἰωαννίνων. Διέμενε τὸν τελευταῖον καιρὸν εἰς Λεβάδειαν καὶ ἐκεῖ κατηχήθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας καὶ παρέσυρε τοὺς κατοίκους εἰς ἐπανάστασιν διηγοῦ-

μενος, ὅτι μία θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Παναγίας τὸν εἶχε προτρέψει εἰς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Διάκος ἐφύλαττε τὴν γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ μὲ πεντακοσίους πολεμιστάς. Ἀπὸ τὴν ὀρμητικὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη οἱ περισσότεροι διεσκορπίσθησαν, ἀπέμειναν δὲ μόλις τεσσαράκοντα μὲ τὸν ἀνδρεῖον ἀρχηγόν. Ὁ ψυχογιὸς τοῦ τότε βλέπει ἀφευκτον τὸν θάνατον καὶ φέρει τὴν φοράδα τοῦ Ἀστέρω εἰς τὸν Διάκον, διὰ νὰ ἰππεύσῃ καὶ νὰ φύγῃ.

— Ὁ Διάκος δὲν φεύγει, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος ὑπερήφανος.

Καὶ μάχεται ἀτρόμητος, ἕως ὅτου φονεύεται καὶ ὁ τελευταῖος τοῦ σύντροφος καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος πληγώνεται βαρέως εἰς τὸν ὦμον.

Οἱ Ἀλβανοὶ θριαμβευτικῶς τὸν σύρουν καὶ τὸν φέρουν ἐπὶ ἡμιόνου καταιματωμένον καὶ ἀδύνατον ἐκ τῆς πληγῆς εἰς τὴν Λαμίαν πρὸς τὸν ἀρχηγόν των.

— Σοῦ χαρίζω τὴν ζωὴν, λέγει ὁ Ὁμέρ Βρυώνης, καὶ σὲ κάμνω πασαῖν, ἂν τουρκεύσῃς.

Ὁ Διάκος ἀπορρίπτει ὑπερηφάνως τὰς προτάσεις τοῦ Τούρκου.

— Θὰ σὲ σκοτώσω! κράζει ὁ Ὁμέρ μὲ ὀργήν.

— Ἐχει πολλοὺς Διάκους ἢ Ἑλλάς! ἀποκρίνεται ἄφοβος ἐκεῖνος.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, 22 Ἀπριλίου, ἀπεφασίσθη νὰ θανατωθῇ διὰ σουβλίσματος. Τότε ὁ Διάκος εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν στραφεὶς πρὸς τοὺς Ἀλβανούς·

— Δὲν εὐρίσκεται κανένα παλλικάρι νὰ μοῦ δώσῃ μιὰ τουφεκιά ;

Καὶ ὅταν τὸν ἔφεραν εἰς τὸν τόπον τῆς μαρτυρικῆς ποινῆς, ἔρριψε γύρω βλέμμα πρὸς τὴν ἀνθισμένην φύσιν καὶ εἶπε μὲ παράπονον·

«Γιὰ ἰδὲς καιρὸ πού διάλεξε ὁ Χάρος νὰ μὲ πάρῃ, τὴν ὥρᾳ π' ἀνθίζουσιν τὰ κλαριά καὶ βγάζ' ἡ γῆ χορτάρη!»

Ὅταν ἠνώθησαν πάλιν τὰ στρατεύματα παρὰ τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς, γενικὴ θλίψις καὶ κατῆφεια κατεῖχεν ὅλους διὰ τὸ μαρτυρικὸν τέλος τοῦ Διάκου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ὀργὴ ἐναντίον τῶν φονέων του καὶ δίψα ἐκδικήσεως κατ' αὐτῶν.

Τὸν Διάκον δὲν ἐπρόφθασα νὰ γνωρίσω. Ἄλλὰ ἡ ὥραία ὄψις του, ὠραιότερα μετὰ τὸν ἥρωϊσμόν καὶ τὸ μαρτύριόν του, ἐξωγραφίζετο εἰς τὴν φαντασίαν μου, ὡσὰν κάτι ὑπερφυσικόν, καὶ ἡμέραν μετὰ τὴν ἡμέραν μὲ κατελάμβανε περισσοτέρα λατρεία καὶ θαυμασμός πρὸς τὸν ἥρωα τῆς Ἀλαμάνας.

Ἐκεῖ ἦλθε μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος. Ὅταν τὸν εἶδα, εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου. — Αὐτὸς θὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τοῦ Διάκου.

4

Ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἦτο πολὺ ὑψηλός, εἶχεν ὁμως ρωμαλέον τὸ σῶμα. Εὐμορφος ἄνθρωπος, ξανθός, μὲ σμιγμένα τὰ φρύδια καὶ μεγάλον μύστακα, εἶχεν ὀξύτατον τὸ βλέμμα. Βραδὺς ἦτο εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ ταχύς εἰς τοὺς πόδας. Ὅταν περιεπάτει ἔκκαμνε πτερά, δὲν ἐπατοῦσε εἰς τὴν γῆν. Τὰ στήθη του τὰ εἶχε πάντοτε ἀνοικτὰ καὶ ἐφαίνοντο δασύτριχα· καὶ αὐτὸ ἐπρόσθετε κάποιαν ἀγριότητα εἰς τὸ ἐξωτερικόν του. Διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ πνεύματός του εἶχεν ἀποκτήσει ἄλλοτε τὴν εὐνοίαν τοῦ Ἀλλῆ πασσᾶ.

Τὸ χάνι τῆς Γραβιάς ἦτο κτισμένον ἐπάνω εἰς τὸν δρόμον, εἰς ὀχυρὰν θέσιν, καὶ τὰ τουρκικὰ στρατεύ-

ματα κατ' ἀνάγκην θὰ διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, διὰ νὰ καταβοῦν εἰς τὴν Ἀμφισσαν.

Ἐνῶ λοιπὸν οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἔμειναν ἀναποφάσιστοι περὶ τοῦ πρακτέου πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Ὀδυσσεὺς εὐθὺς ἐνόησε τὴν σπουδαιότητα τῆς θέσεως ἐκείνης. Καὶ μόλις ἐπλησίασαν αἱ προφυλακαὶ τῶν Τούρκων, ἠγέρθη καὶ ἐφώναξεν.

— Αἶ, παιδιά, ὅποιος θέλει νὰ ἔλθῃ μαζί μου, ἄς πιασθῆ ἰστὸ χορὸ.

Περισσότεροι ἀπὸ ἑκατὸν ἄνδρες διαλεκτοί, ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐ π ι ἄ σ θ η σ α ν εἰς τὸν χορὸν, τοῦ ὁποίου προηγεῖτο χορεύων καὶ τραγουδῶν ὁ ἀτρόμητος Ὀδυσσεὺς. Ἦτο ὠραῖον καὶ παράξενον συγχρόνως θέαμα νὰ βλέπη τις πῶς ἐβάδιζον εὐθυμοὶ καὶ γελαστοὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι εἰς τὸν κίνδυνον, ὡσὰν νὰ ἐ π ἦ γ α ι ν α ν σὲ πανηγύρι. Τὴν ὥραν αὐτὴν, ἐνῶ τοὺς ἐκαμάρωνα, ἠσθάνθη ἓν εἶδος ἐντροπῆς διὰ τὴν πρώτην μου δειλίαν καὶ συγχρόνως μίαν ἔξαψιν, μίαν δίψαν ἐκδικήσεως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Διάκου. Χωρὶς νὰ συλλογισθῶ καλὰ - καλὰ τί ἔκαμνα, ἔτρεξα καὶ ἐ π ι ἄ σ θ η κ α τελευταῖος εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ χοροῦ, τελευταῖος, διότι οἱ προπορευόμενοι ἔκραζαν ἐμποδίζοντες καὶ ἄλλους νὰ ἔλθουν.

— Φθάνει, φθάνει· τὸ Χάνι εἶναι στενὸ, δὲν ἔχομε τόπον νὰ χορέψωμε περισσότεροι!

Τὸ Χάνι ἦτο ἐλεεινὸν οἰκοδόμημα κτισμένον μὲ πλίνθους. Ἐκλείσθημεν ἐντὸς, ἐφράξαμεν μὲ πέτρας τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἠνοιξαμεν μικρὰς ὀπὰς εἰς τοὺς τοίχους, δῆλα δὴ πολεμίστρας, καὶ ἐπροσμέναμεν. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔτρεχεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ διευθύνων τὰ πάντα, παρατηρῶν τὰ πάντα μὲ τὸ ὄξυ καὶ γοργὸν βλέμμα του. Μὲ εἶδεν ἐκεῖ προσηλωμένον εἰς τὴν ὀπὴν μιᾶς πολεμίστρας καὶ ἀπὸ τὴν

στάσιν μου άντελήφθη, ότι δέν είχα άκόμη έξοικειωθῆ
εις τόν πόλεμον. Μ' έπλησίασε και με ένεθάρρυνεν.

— Άμάθητος είς' άκόμα, μα δέ θ' άργήσης νά
μάθης· σέ καλό σχολείο είσαι σήμερα. Μήν τρομάζης
και συγχύζεσαι άπό φωνές· σημάδευε ήσυχά στο
σταυρό και φωτιά!

Και έπειδή δέν ένόησα τί έσήμαινε στο σταυρό,
ό πλαγινός μου, ήλιοκαμένος κλέφτης, μου τό έξή-
γησε·

— Στο σταυρό θά πῆ άνάμεσα στα φρύδια.

5

Μετ' όλίγον ήκούσθη ή όχλοβοή του πλησιάζον-
τος στρατεύματος. Φάίνεται ότι ό Όμέρ Βρυώνης
δέν ένόησε τόν σκοπόν του Όδυσσέως. "Όταν είδεν,
ότι έχωρίσθη άπό τους άλλους άρχηγούς και
έκλείσθη με όλίγα παλλικάρια εις τό άδύνατον αυτό
κτίριον, κάθε άλλο παρά κατάλληλον δια νά γίνη
φρούριον, ένόμισεν ότι είχε σκοπόν ούτος νά συνθη-
κολογήση μαζί του. Διότι και προηγουμένως του εί-
χεν ύποσχεθῆ νά τόν κάμη άρχηγόν της Άνατολικής
Έλλάδος, άν π ρ ο σ κ υ ν ή σ η ι, δηλ. άν ύποταχθῆ.

Με τήν έλπίδα αυτήν οι Τουρκοί έπροχώρησαν
με θάρρος προς τό Χάνι. Και τί είχε νά φοβηθῆ άπό
έν έρείπιον αυτός ό φοβερός στρατός!

— Πρίν άπό μένα μήν τουφεκίση κανείς! έπρόσταξεν
ό Άνδρουτσος και έφώναξεν άλβανικά άπό τήν πο-
λεμίστραν προς ένα δερβίσην, ό όποιος προηγείτο
έφιππος.

— Για ποϋ, δερβίση μου;

— Νά σφάξω έχθρους του Προφήτη! άποκρί-

νεται εκείνος. Καί εὐθύς μία σφαῖρα τοῦ Ὀδυσσεῶς τὸν ρίπτει νεκρὸν ἀπὸ τὸν ἵππον.

Κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ, ὅταν ἐπυροβόλησεν αὐτός, ἐπυροβολήσαμεν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Ὁ καθεὶς εἶχεν ἐκλέξει τὸν σκοπὸν του καὶ καμμία σφαῖρα δὲν ἐχάθη εἰς τὸν ἀέρα. Τότε οἱ Τοῦρκοι ἐχύθησαν ὡς ἀγέλαι λυσσώντων λύκων ἐναντίον μας. Ἐσκέπαζαν τὸ πρόσωπον μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα διὰ νὰ μὴ βλέπουν, νὰ μὴ δειλιάζουν. Καὶ ἔτρεχαν ἐμπρὸς εἰς τὰ τυφλὰ καὶ πολλοὶ ἔφθαναν ἕως εἰς τοὺς τοίχους ἔξω ἀπὸ τὸ χάνι, διότι ἦσαν τόσοι, ὥστε δὲν ἐπροφθάναμεν νὰ τοὺς σαρώνωμεν μὲ τὰς σφαῖρας μας. Καὶ ἐκοπάνιζαν μὲ τὰ γ ι α τ α γ ά ν ι α τοὺς τοίχους. Καὶ ἐστυλώνοντο μὲ τὴν ράχιν, ὡσὰν νὰ ἠθελαν νὰ ἐκτοπίσουν ὅλον τὸ κτίριον ἀπὸ τὰ θεμέλια. Ἀτάραχοι ὀπίσω ἀπὸ τὰς πολεμίστρας ἡμεῖς ἐτουφεκίζαμεν καὶ ἐπιστολιζαμεν πλέον εἰς τὸν σωρὸν, εἰς τὸ κ ο π ά δ ι. Τὰ σίδηρα τῶν ὄπλων ἦναψαν ἀπὸ τὴν πολλὴν χρῆσιν καὶ ὅλοι εἶχαμεν γίνει ἀπὸ τὸν καπνὸν μαῦροι ὡ σ ά ν γ ύ φ τ ο ι.

Τέλος ἐνύκτωσε καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀπελπισμένοι, κατεντροπιασμένοι καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὸν ἄκαρπον ἀγῶνα ἔπαυσαν πλέον τὰς ἐφόδους καὶ ἠσύχασαν. Ἀπεφάσισαν νὰ διανυκτερεύσουν ἐκεῖ καὶ νὰ μᾶς κρατήσουν κλεισμένους ὡσὰν ποντικούς ἕως τὴν ἄλλην ἡμέραν. Κατόπιν ἐμάθαμεν ὅτι ὁ Ὁμέρ Βρυώνης εἶχε στείλει νὰ φέρη κανόνια ἀπὸ τὴν Λαμίαν, διὰ νὰ κρημνίσῃ τὸ ἀδύνατον φρούριόν μας. Ἄλλ' ὅταν ἐνύκτωσε καλὰ ὁ ἀρχηγὸς μᾶς εἶπε:

— Παιδιά, ἐσώθη τὸ μπαρούτι μας, ψωμί δὲν ἔχομε καὶ τὸ κάστρο μας δὲν βαστᾷ γιὰ πολὺ. Ἄλλο δὲν μποροῦμε νὰ κάμωμε παρὰ μὲ τὸ σκοτάδι τῆς νυκτός,

ὅταν θὰ κοιμοῦνται βαρυνὰ οἱ ἄπιστοι, νὰ τοὺς ξε-
φύγωμε ἤσυχα καὶ γλήγορα.

6

Κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Ὀδυσσέως ἔγινε. Σιγά-
σιγά ἐξεπετρώσαμεν τὰς θύρας καὶ μέσα εἰς τὸ σκότος
τῆς νυκτὸς ἐξεφύγαμεν. Τόσον γρήγορα ἔγιναν ὅλα
αὐτὰ, ὥστε τίποτε περισσότερον δὲν ἐνθυμοῦμαι.
Ἐνθυμοῦμαι μόνον, ὅτι γύρω - γύρω εἰς τὸ Χάνι
ἦτο φράκτης ὀλόκληρος ἀπὸ νεκροὺς Τούρκους,
καὶ ἔπρεπε νὰ τοὺς πηδήσῃ καὶ νὰ τοὺς πατήσῃ κα-
νεῖς, διὰ νὰ περάσῃ. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ὅτι, καθώς
ἐβάδιζα εἰς τὰ σκοτεινά, ἐπάτησα ἔξαφνα εἰς τὴν
κεφαλὴν ἓνα κοιμισμένον Τούρκον στρατιώτην, κ'
ἐκεῖνος τρομαγμένος ἀνετινάχθη καὶ ὀλίγον ἔλειψε
νὰ μὲ ρίψῃ κάτω.

Ὁ Τούρκος αὐτὸς μὲ ἐπυροβόλησεν, ἀλλὰ χωρὶς
ἐπιτυχίαν. Ἀπὸ τὸν πυροβολισμόν αὐτὸν ἐξύπνησεν
ὅλον τὸ τουρκικὸν στράτευμα. Ἄλλ' ὅταν ἐνόησαν
τὴν φυγὴν μας, ἕως ὅτου συνέλθουν ἀπὸ τὸ ἔξαφνι-
κόν, ἦτο πολὺ ἄργά. Ἡμεθα μακρὰν ἡμεῖς καὶ εἰς
πλήρη ἀσφάλειαν. Ὁ ἀρχηγὸς μᾶς ἔβαλεν εἰς γραμ-
μὴν, ἐνῶ ὁ πρωινὸς ἥλιος ἀπὸ τὸ βουνὸν ἐφώτιζε
τὰς μαυρισμένας ὄψεις μας, καὶ μᾶς ἐμέτρησε. Δύο
μόνον παλλικάρια εἶχαν φονευθῆ εἰς τὸ Χάνι καὶ δύο
ἦσαν πληγωμένοι.

Μετὰ τὴν μάχην τῆς Γραβιάς εὔρισκα τὸν ἑαυτὸν
μου πολὺ διαφορετικόν. Ὁ ἀμάθητος νεοσύλλεκτος
τῆς Χαλκωμάτας εἶχε σπουδάσει εἰς καλὸν σχολεῖον,
ὅπως προεῖπεν ὁ ἀτρόμητος Ὀδυσσεὺς — εἰς τὸ ἰδι-
κόν του σχολεῖον.

(Κατὰ Γ. Δροσίνην. Γλωσσικὴ Διασκευὴ)

Ὁ θάνατος τοῦ Διάκου.

ΤΡΙΑ πουλάκια κάθονταν στοῦ Διακού τὸ ταμποῦρι.
Τῶνα τηράει τῆ Δειβαδιά καὶ τᾶλλο τὸ Ζητοῦνι.

Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο μυρολογᾷ καὶ λέγει

»Πολλὴ μανρίλα πλάκωσε μαύρη σὰν καλιακουδα,

»Μὴν ὁ Καλύβας ἔρχεται, μὴν ὁ Δεβεντογιάννης ;

»—Οὐδ' ὁ Καλύβας ἔρχεται, οὐδ' ὁ Δεβεντογιάννης,

Ὅμῆρ Βριώνης πλάκωσε μὲ δεκοχτὼ χιλιάδες».

Ὁ Διακος σὰν τὰγροίκησε, πολὺ τοῦ κακοφάνη.

Ψηλὴ φωνὴν ἐσήκωσε· τὸν πρῶτό του φωνάζει.

»Τὸ στράτευμά μου σύναξε, μάσε τὰ παλληκάρια.

»Δὸς τους μαρούτη περισσὴ καὶ βόλια μὲ τίς φοῦχτες.

»Γρηγόρα καὶ νὰ πιάσωμε κάτω σ' τὴν Ἀλαμάνα,

»Ποῦνε ταμπούρια δυνατὰ κι' ὄμορφα μετερίζια».

Πέρνοννε τὰ λαφρὰ σπαθιά καὶ τὰ βαριά τουφέκια.

»Στὴν Ἀλαμάνα φτάνουννε καὶ πιάουν τὰ ταμπούρια.

»Καρδιά, παιδιά μου», φώναξε, «παιδιά, μὴ φοβηθῆτε,

»σταθῆτ' ἀνδρεῖοι σὰν Ἕλληνες, καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε.

Ἐκεῖνοι φοβηθήκανε κ' ἐσκόρπισαν σ' τοὺς λόγκους·

ἔμειν' ὁ Διακος σ' τὴ φωτιὰ μὲ δεκοχτὼ λεβέντες.

Τρεῖς ὥρες ἐπολέμησε μὲ δεκοχτὼ χιλιάδες.

Σχίστηκε τὸ τουφέκι του κ' ἐγίνηκε κομμάτια·

σέρνει καὶ τὸ λαφρὸ σπαθὶ καὶ στὴ φωτιὰ χουμάει.

Ἔκοψε Τούρκους ἀπειρους κ' ἔφτα μπουλκμπασηδες

καὶ τὸ σπαθὶ του σχίστηκε ἀπὸ τὴ φοῦχτα.

Κ' ἔπεσε ὁ Διακος ζωντανὸς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ χέρια.

Χίλιοι τὸν πῆραν ἀπ' ἐμπρὸς καὶ δυὸ χιλιάδες πίσω.

Κ' Ὅμῆρ Βριώνης μυστικὰ στὸν δρόμο τὸν ἐρώτα.

»Γίνεσαι Τοῦρκος, Διακό μου, τὴν πίστι σου νὰλλάξῃς,

νὰ προσκυνῶς εἰς τὸ τζαμί, τὴν ἐκκλησιὰ ν' ἀφήσῃς ;
 Κ' ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκε καὶ μὲ θυμὸ τοῦ λέγει.
 » Πᾶτε κ' ἐσεῖς κ' ἡ πίστιη σας, μουρτᾶτες νὰ χαθῆτε.
 » Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θὲ ν' ἀποθάνω.
 » Ἄν θέλετε δέκα φλωριά καὶ χίλιους μαχμουτιέδες,
 » μόνον ἑφτά μερῶν ζωὴ θέλω νὰ μοῦ χαρίσῃτε,
 » Ὅσο νὰ φθάσ' ὁ Ὀδυσσεὺς κι' ὁ Βάγιας ὁ Θανάσης».
 » Σὰν τᾶκουσ' ὁ Χαλίλ-Μπέης, ἀφρίζει καὶ φωνάζει.
 » Τὸ Διάκο νὰ χαλάσετε, τὸ φοβερὸ τὸν κλέφτη,
 «γιατί θὰ σβήσῃ τὴν Τουρκιά κι' ὅλο μας τὸ ντοβλέπι».
 Τὸ Διάκο τότε παίρνουνε καὶ στὸ σουβλί τὸν βάζουν·
 ὀλόρθο τὸν ἐστήσανε κι' αὐτὸς χαμογελοῦσε,
 τὴν πίστιη τους τοὺς ἔβριζε, τοὺς ἔλεγε μουρτᾶτες.
 » Σκυλλιά, κι' ἂν μὲ σουβλίσετε ἕνας Γραικὸς ἐχάθη·
 ἄς εἶνα' ὁ Ὀδυσσεὺς καλὰ κι' ὁ καπετὰν Νικήτας.
 Ἄυτοὶ θὰ φᾶνε τὴν Τουρκιά, θὰ κάβουν τὸ ντοβλέπι».
Δημῶδες

Εἰς τὸν ἐν Λαμῖα ἀνδριάντα τοῦ Διάκου.

ἌΝΟΙΕΙΣ Ἀπριλιάτικη μὲ πράσινα φτερά,
 μὲ κελαδήματα ἀηδονιῶν, μὲ γάργαρα νερά,
 μὲ λουλουδιῶν ἀνασασμοὺς κι' ἀγέρι μωρωμένο,
 σὲ χαιρετᾶ, καλόγερε, στὴν πέτρα σκαλισμένο
 κι' ἀντιλαλεῖ τριγύρω σου, πανώρηο παλλικάρι,
 τραγοῦδι τῆς Ἐλευθεριᾶς, τῆς Ἐκκλησιᾶς τροπάρι.

Εὐπνα τοῦ Διάκου λεβεντιά, κι' ἀθάνατη στηλώσου...
 τὰ ὄρασα, πὸν μαρτύρησαν μαζί μὲ τὸ δικό σου,
 σὰν μηλωτὲς τῶν προφητῶν ὑψώνονται καὶ πᾶνε

μέσα σὲ δόξας οὐρανοῦς, πὸν στέφανα σκορπᾶνε,
καὶ τῆς καμμένης ὁμορφιᾶς ἢ κνίσσα σὰν λιβάνι
μπρὸς τοὺς βωμούς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος φθάνει.

Κόσμος παληὸς σὲ τραγουδεῖ μὲ βροντερὴ λιαλιά,
καὶ σὲ θωρεῖ σὰν ἥρωα τρανὸ παραμυθιοῦ,
στὶς μαρμαρένιες πλάτες σου ν' ἀπλώνῃς τὰ μαλλιά
καὶ νὰ τροχίξῃς στὸ σταυρὸ τὴν κόψη τοῦ σπαθιοῦ.

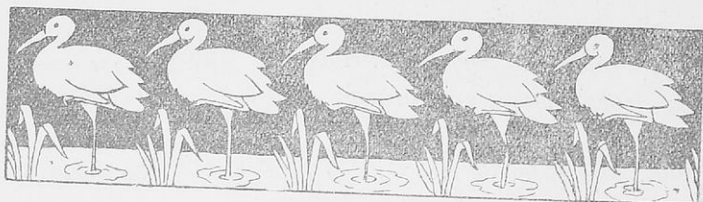
Ἄπὸ στεργιᾶς καὶ πέλαγα μιὰ Νίκη κουρασμένη,
μιὰ Νίκη μὲ τ' ἀκάνθινο στεφάνι στολισμένη
περὶ καὶ τώρα μπρὸς σου
κι' ἐδῶ στὸ μάρμαρό σου
κοιμᾶται κι' ὄνειρεύεται τὰ πρῶτα τῆς παλάτια
καὶ τὸ σπαθί, πὸν γίνηκε στὰ χέρια σου κομμάτια.

Ἕμνοῦν πολέμων ἄσφραδοὶ
τὸ λεοντόκαρδο παιδί,
τὸν τόπο πὸν μεγάλωσε, μ' ὄνειρατά μεγάλα,
τοὺς κόρφους πὸν τὸ βύζαξαν τῆς ἀρετῆς τὸ γάλα,
κ' ἠχολογοῦν τοὺς ἕμνους τοῦ ψηλὰ βουνὰ καὶ κάμποι
καὶ σ' ἄρματα πολεμιστῶν σταυρὸς μαρτύρων λάμπει.

Τὸ μοναστήρι τὸ παλῆν σημαίνει τὴν καμπάνα
καὶ φτερωτοὶ λεβέντηδες ἀπὸ τὴν Ἀλαμάνα
μὲ τ' ἄλογά των σχίζοννε τὴν καταχνιά τοῦ λόγγου
καὶ βγάζουν τίς ἀρματωσιᾶς καὶ στέκουν συντροφιά σου,
καὶ γύρω στήνοντας χορὸ παρθένες τοῦ Ζαλόγγου,
τὴν ἀνδρική τὴν παρθενιά κυττοῦν τῆς ὁμορφιᾶς σου.

Ἐύπνα κι' εἰκόνα σὲ σταυρὸ τῆς λευθεριᾶς λεπίδα,
βλόγα τὸν μάρτυρα, Χριστέ..... τὸν ἥρωα, Πατρίδα.....

Γ. Σουρῆς

Ἱστορία ἐνὸς πελαργοῦ.

Ἀκούσατε, παιδιὰ μου, μᾶς ἔλεγε χθὲς ὁ θεὸς μας, μίαν περίεργον, ἀλλ' ἀληθινὴν ἱστορίαν ἐνὸς πελαργοῦ. Τὴν ἀνέγνωσα εἰς γερμανικὸν περιοδικὸν καὶ νομίζω πρέπον νὰ σᾶς τὴν καταστήσω γνωστήν.

Ἄλλοι ζῶσι μεταξὺ τῶν ζώων καὶ τὰ ἀγαποῦν, ἀντιλαμβάνονται, ὅτι ταῦτα πολλάκις παρουσιάζουν αἰσθήματα ἀνάλογα πρὸς τὰ ἀνθρώπινα. Τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ζώων αἰσθάνονται βαθύτατα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπαίνου καὶ τῆς ἐπιπλήξεως. Δοκιμάζουν χαρὰν, ὅσάκις ἐκδηλώνεται εἰς αὐτὰ ἡ εὐχαρίστησις, τὴν ὁποίαν προξενοῦν εἰς τὸν κύριόν των. Ἐνίοτε μάλιστα τὰ αἰσθήματα αὐτὰ τῶν ζώων τόσον πολὺ μὲ τὸν καιρὸν ἀναπτύσσονται, ὥστε γίνονται ἀφορμὴ νὰ μεταβάλλουν ἢ νὰ ἐκριζώνουν προαιωνίους συνηθείας των.

Παράδειγμα ὁ πελαργός, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε πανευρωπαϊκὴν φήμην καὶ ἀποτελεῖ τὸ καύχημα τῆς Στένταλ, πόλεως τοῦ γερμανικοῦ δουκάτου τοῦ Μεκλεμβούργου.

Ὁ ἄνθρωπος, τοιοῦτοτρόπως ὠνομάσθη ὁ περιλάλητος οὗτος πελαργός, εἶδε τὸ φῶς τῆς ζωῆς ἀρκετὰ ὀψίμως. Ὅτε ἐξῆλθε τοῦ ὠοῦ, ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους εἶχεν ἤδη προχωρήσει καὶ δὲν ἦσαν μα-

κράν αἱ ἡμέραι τῆς ἀποδημίας τοῦ γένους του πρὸς ἄλλα μέρη θερμότερα.

Ἡ φωλεὰ τῆς οἰκογενείας του εὐρίσκετο ἐπὶ ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου. Οἱ ἀδελφοί του ἐξώρμων συχνὰ ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν πτῆσιν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γονέων των.

Ἦδη τὸ θῆρος εἶχε προχωρήσει. Οἱ ἄγροὶ ἦσαν θερισμένοι. Τὰ μικρὰ ἔλη εἶχον ἀποξηρανθῆ. Δι' αὐτὸ οἱ πελαργοὶ εὐρισκον μὲ δυσκολίαν τοὺς τρυφεροὺς βατράχους, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν ἡγαπημένην τροφήν των.

Ὁ Ἄντεμαρ τώρα εἶχε μεγαλώσει καὶ ἠδύνατο νὰ ἀκολουθῆ τὰ ἀδέλφια του εἰς τοὺς περιπάτους των. Πάντοτε ὅμως καθυστέρει, διότι δὲν εἶχε τὴν ἰδίαν μὲ αὐτὰ ἀνάπτυξιν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐκουράζετο ταχέως.

2

Πρωῖαν τινὰ ὁ Ἄντεμαρ καθὼς ἐξύπνησεν ἠσθάνθη παράδοξον συναίσθημα. Ἐδοκίμαζεν εἰς ὅλον τὸ σῶμά του ρίγος. Καὶ ὁ πρωϊνὸς ἄνεμος παρουσίαζε κάτι τὸ δυσαρέστως ἄγνωστον καὶ ἀσυνείθιστον δι' αὐτόν.

Ὁ πατήρ του ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν μὲ περίφροντι ὕφος καὶ ἤρχισε νὰ λαμβάνη τὰς ἀποφάσεις του. Ἡ μήτηρ του ἔρριψε βλέμμα ἀνησυχίας εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας πρῶτον καὶ κατόπιν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἠρχίζον τὰ πρῶτα ψύχη καὶ αἱ πρῶται κακοκαιρίαι.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὅλοι οἱ πελαργοὶ τῆς περιοχῆς συνεκεντρώθησαν, συνεσκέφθησαν καὶ συνεζήτησαν θορυβωδῶς διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ ταξιδίου των.

Μ.Γ. Πετρίδη-Κ. Γιουσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνώστ. ΣΤ'. (Ἔκδ. Α', 1936) 8

Ἐν τέλει ἔλαβον κοινὰς ἀποφάσεις. Καὶ τὴν ἐπομένην αὐγὴν ἐξεκίνησαν ὁμαδικῶς διὰ νέας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας, καθὼς εἶχον ἐξηγήσει εἰς τὰ τέκνα των, τοὺς ἀνέμενον γλυκὺ κλίμα καὶ ἄφθονοι βάτραχοι.

Ὁ Ἄντεμαρ ἐξεκίνησε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων πελαργῶν. Ἦγνόει ποῖοι κόποι τὸν ἀνέμενον κατὰ τὸ μακρότατον ταξίδιον καὶ πόσοι κίνδυνοι, στοιχίζοντες ἐκάστοτε τὴν ζωὴν ἑκατοντάδων ὁμοίων του. Ἀδύνατος ὅμως καθὼς ἦτο, ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν ἔμεινε τελευταῖος τῆς παρατάξεως καὶ κατόπιν εὐρέθη μακρὰν ὄλων, μόνος. Αἱ φωναὶ καὶ αἱ ἰκεσίαι του δὲν ὠφέλησαν εἰς τίποτε. Ὁ ἀπαράβατος νόμος, ὁ ὁποῖος διέπει τὸ γένος τῶν πελαργῶν, ἀπηγόρευεν εἰς τὴν μητέρα του νὰ σπεύσῃ πρὸς βοήθειάν του.

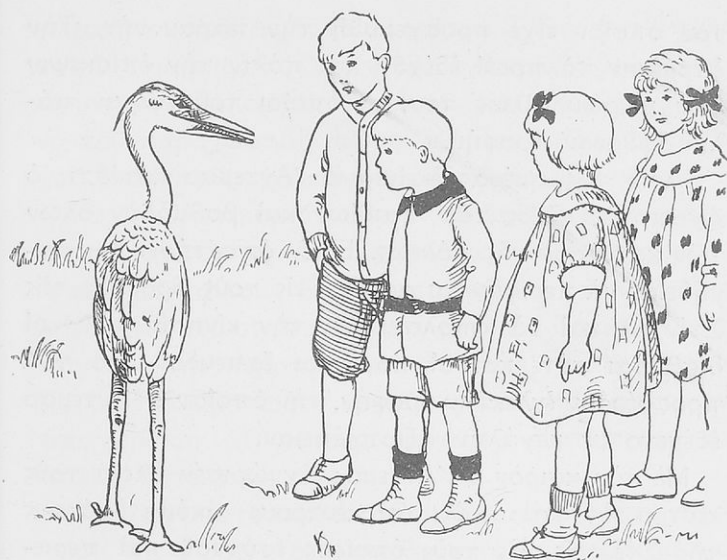
Ἐν τῷ μεταξύ ἐνύκτωσε. Κατάκοπος ὁ Ἄντεμαρ προσεγειώθη κάπου. Εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ σημείου τῆς προσγειώσεώς του τὸν καθωδήγησαν μερικὰ φῶτα, τὰ ὁποῖα διεκρίνοντο ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ ἐδάφους.

Ὁ Ἄντεμαρ ἐμαζεύθη τρέμων εἰς τὴν γωνίαν τοίχου τινός. Μόνος, ἐγκαταλελειμμένος εἰς τὸν ἄγνωστον αὐτὸν τόπον, ἐδοκίμαζε φόβον πρωτοφανῆ. Ἐξηντλημένος ὅμως πολὺ ἀπὸ τὴν κούρασιν ἀπεκοιμήθη.

3

Τὴν αὐγὴν τὸν ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸν ὕπνον του θόρυβος, ὁ ὁποῖος δὲν ὠμοίαζε μὲ τὰ πρῶινά ἔσματα τῶν πτηνῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο συνειθισμένος. Ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς διέκρινεν ἕνα ὄμιλον παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἔστέκοντο καὶ τὸν παρετήρουν.

Ὁ Ἄντεμαρ ἀνετινάχθη τότε, ὠρθώθη εἰς τοὺς πόδας του καὶ προκάλυψε μὲ τὴν στάσιν του ἀπερίγραπτον χαρὰν εἰς τὰ παιδιά.

— Εἶναι ζωντανός! τί ώραῖα! ἐφώναζαν ὄλα μαζί.

— Πεινᾶ, πεινᾶ ὁ καϋμένος, ἔλεγεν ὁ εἷς.

— Κρυώνει... προσέθετεν ὁ ἄλλος...

Καί τὰ παιδία ἐξήγαγον ἄρτον ἀπό τοὺς σχολικοὺς σάκκους των, τὸν ἔκοψαν εἰς τεμάχια καὶ τοῦ τὸν ἔρριψαν.

Ὁ Ἄντεμαρ ἔφαγε μὲ μεγάλην ὄρεξιν. Κατόπιιν ἔμεινεν ἐκπληκτος, ὅταν εἰς τὸ ἄκουσμα ἑνὸς μικροῦ κώδωνος εἶδε τὰ παιδία νὰ τοῦ φεύγουν βιαστικά.

Χορτασμένος καὶ εὐχαριστημένος ἐπέταξεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀπομακρυνθῇ πολὺ τοῦ μέρους ἐκείνου. Παρητέρει μὲ περιέργειαν τὰ περίριξ, ἀλλ' οὔτε νὰ κατατοπισθῇ οὔτε νὰ προσανατολισθῇ ἠδύνατο, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος μεγάλος πελαργός, διὰ νὰ τὸν καθοδηγήσῃ.

Διενυκτέρευσε εἰς τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τοῖχον, εἰς

τὸν ὁποῖον εἶχε προσγειωθῆ τὴν παραμονήν. Τὴν ἐπομένην τὸ πρῶτ' ἐδέχθη καὶ πάλιν τὴν ἐπίσκεψιν τῶν μικρῶν φίλων του, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἔφεραν πάλιν ἄφθονον τροφήν.

Ἄπο τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἄντεμαρ κατέστη ὁ ἀγαπητὸς φίλος τῶν παιδίων καὶ βαθμηδὸν ὄλων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. Εἶχεν ἀποκτήσει τὴν συνήθειαν νὰ περιφέρεται ἀφόβως εἰς τοὺς δρόμους τῆς Στένταλ καὶ νὰ ἀπολαμβάνη τὴν κίνησιν των· οἱ διαβάται τότε καὶ οἱ παρόδιοι ἔσπευδον νὰ τοῦ προσφέρουν ἐκλεκτὴν τροφήν, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἄντεμαρ ἐδέχετο μὲ μεγάλην ἀξιοπρέπειαν.

Μὲ τὸν καιρὸν ὁ Ἄντεμαρ ἐγνώρισεν ὅλους τοὺς κεντρικοὺς καὶ τοὺς ἀποκέντρους ἀκόμη δρόμους τῆς Στένταλ, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσύχναζε καὶ περιεδιάβαζε. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐμπορικῶν πανηγύρεων, ὅποτε τὰ καταστήματα ἐπώλουν τὰ ἐκλεκτότερα διὰ τὴν ὄρεξιν του τρόφιμα, τὰ ἐπεσκέπτετο μὲ τὴν σειρὰν δις καὶ τρις τῆς ἡμέρας, γινόμενος πάντοτε δεκτὸς μ' ἐνθουσιασμόν. Τὸ νόστιμον εἶναι, ὅτι προुकάλει τὴν ἄμιλλαν τῶν ἐμπόρων εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν παράθεσιν τοῦ καλυτέρου ἐδέσματος! Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἄντεμαρ ἔτρωγε τοὺς ἐκλεκτότερους ἰχθῦς καὶ τὰ τρυφερώτερα κρέατα.

Εἰς τοὺς κύνας καὶ τὰς γαλαῖς ὁ πελαργὸς μας ἐπέβαλλεν ἀπόλυτον σεβασμὸν πρὸς ἑαυτὸν μὲ τὸ ἰσχυρὸν ὄξυ ράμφος του. Τὴν δὲ ὑποχρέωσιν πρὸς τοὺς τροφεῖς του ἐμπόρους ἀπέδιδεν ἐκδιώκων τὸν μικρόκοσμον τῶν τετραπόδων ἐπαιτῶν, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐπολιόρκουν καθ' ἑκάστην.

4

Ἄπο τὸν ἔφθασεν ὁ χειμὼν, ὁ Ἄντεμαρ δὲν ἠδύνατο

πλέον νὰ κοιμᾶται εἰς τὸ ὕπαιθρον. Τοῦτο ἀντελήφθη καὶ ὁ δήμαρχος τῆς Στένταλ, ὁ ὁποῖος ἐθεώρει τὸν ἀγαπητὸν πελαργὸν δημότην του, καὶ ἐφρόντισε νὰ τοῦ παραχωρηθῇ στέγη εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, καλῶς θερμαινομένην.

Ἐκεῖ ὁ Ἄντεμαρ συνείθισε νὰ δειπνῆ καὶ νὰ διέρχεται τὰς νύκτας του. Τὰ παιδία ἔμενον πάντοτε οἱ πιστοὶ του φίλοι. Ἐπαιζε μετ' αὐτῶν κατὰ τὰ διαλείμματα. Ἄς σημειωθῇ, ὅτι δετῆρει ἀπέναντί των πάντοτε τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ ἐνέπνεε σέβας εἰς τοὺς ζωηροτέρους ἐκ τῶν φίλων του μαθητῶν, ἀπαγορεύων εἰς αὐτοὺς μεγάλας οἰκειότητας καὶ πολλὰ ἀστεῖα.

Ὅσάκις οἱ στρατιῶται παρετάσσοντο εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, ὁ Ἄντεμαρ τοὺς ἐπεθεώρει μὲ κωμικὴν μεγαλοπρέπειαν, βαδίζων παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ λοχαγοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως παρῆλθον μῆνες καὶ ἔτη. Ὁ Ἄντεμαρ εἶχε τρόπον τινὰ πολιτογραφηθῆ ὀριστικῶς δημότης τῆς Στένταλ καὶ ἀπελάμβανεν ἐν αὐτῇ ὅλων τῶν ἀγαθῶν.

Ἐν τούτοις ἡ πόλις ἀνεστατώθη κάποτε, διότι ἐκυκλοφόρησεν ἡ εἶδησις, ὅτι ὁ Ἄντεμαρ εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ὑπετέθη ὅτι θὰ εἶχε πέσει θῦμα κανενὸς ἀτυχήματος.

Ἦτο θέρους τότε. Καὶ δὲν ἤργησε νὰ διοργανωθῇ ἀπὸ τοὺς συμπολίτας τοῦ πελαργοῦ συστηματικὴ ἔρευνα εἰς τὴν περίξ περιοχὴν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἔρευναν μετεῖχον καὶ μαθηταὶ διὰ τὰ πλησιέστερα μέρη. Ἄλλ' ὁ Ἄντεμαρ δὲν ἀνευρίσκετο!

Ὁ δήμαρχος ἔγραψεν εἰς ὅλας τὰς ὀπωσδήποτε πλησίον κειμένας πόλεις σημειώσας τὰ χαρακτηρι-

στικά τοῦ δημότου του καὶ ζητήσας πληροφορίας. Ἐπίσης εἰδοποίησεν ὅλους τοὺς ὀρνιθολογικούς σταθμούς. Ἄλλ' εἰς μάτην. Ἡ ἀπογοήτευσίς καὶ ἡ θλίψις ὄλων, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἦσαν ἀπερίγραπτοι.

Ἄλλ' ἡμέραν τινὰ ὁ δήμαρχος ἔλαβε τὴν πληροφορίαν, ὅτι πελαργός τις ἐξημερωμένος καὶ ἀρεσκόμενος νὰ συναναστρέφεται τοὺς ἀνθρώπους εἶχε θεαθῆ εἰς ὠρισμένην λουτρόπολιν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Ἄντεμαρ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Στένταλ ἀνεκουφίσθησαν, ἀλλ' ἠσθάνθησαν καὶ ζηλοτυπίαν ἰδόντες εἰς τι περιοδικὸν τὴν φωτογραφίαν τοῦ συνδημότου των περιφερομένου μὲ τὸ σύνθημα μεγαλοπρεπὲς ὕφος του ἀνάμεσα εἰς τὸν κομψὸν κόσμον τῆς λουτροπόλεως. Ἐνόμισαν ὅτι ὁ Ἄντεμαρ, τὸν ὁποῖον τόσον εἶχον περιποιηθῆ, ἦτο ἀχάριστος καὶ τοὺς εἶχεν ἀπαρνηθῆ.

Ἄλλ' ὁ Ἄντεμαρ ἔδειξεν, ὅτι ἦτο λίαν εὐγνώμων εἰς τοὺς εὐεργέτας του. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν του, ὅπου ἔγινε δεκτὸς μετὰ μεγάλης χαρᾶς. Εἶχεν ἐκτελέσει ἀπλῶς ταξίδιον ἀναψυχῆς!

Ὁ Ἄντεμαρ ἔκτοτε δὲν ἀνεχώρησέ ποτε ἀπὸ τὴν Στένταλ.

Καθ' ἐκάστην ἀνοιξιν, ὅταν ἔρχονται οἱ πελαργοὶ ἀπὸ τὰ μεσημβρινὰ μέρη, τοὺς ἐπισκέπτεται καὶ τοὺς ἀφηγεῖται τὰ τῆς ζωῆς τῶν πόλεων. Οὐδέποτε ὁμως τοὺς συνοδεύει κατὰ τὰς ἀποδημίας των. Ὅταν φθάνη ἢ ἐποχὴ τῆς ὀμαδικῆς των ἀναχωρήσεως, ὁ Ἄντεμαρ συγκεκινημένος τοὺς ἀποχαιρετᾷ· καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ἀρχίζουν τὴν μακρὰν ἐναέριον πορείαν των, ὁ Ἄντεμαρ ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀγαπητὴν του πόλιν καὶ

συνεχίζει τήν ἡρεμον καί χωρίς φροντίδας ἀστικήν ζωήν του.

Αὐτός, παιδιά μου, εἶπε τελειώνων ὁ Θεῖός μας, εἶναι ὁ Ἄντεμαρ, ὁ ἀστός ἡμερῶν πελαργός, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ καύχημα τοῦ δουκάτου τοῦ Μεκλεμβούργου.

(Διασκευὴ Μ.Γ.Π.)

Φιλοστοργία πελαργοῦ.

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἀτεχνος φωλεὰ κατεσκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως, ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζεῦγος πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του στέγην. Ἰσταντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος των, ὡς νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα ἕως τότε.

Μίαν πνιγηρὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἐθέριζον. Αἰφνης δυνατοὶ κωδωνισμοὶ ἐκ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ'ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἄλλ' ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον

ἡ οἰκία, πὶ τῆς ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περικυκλωθῆ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλον τὸ πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῆ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε ν' ἀναφλέγεται. Ἐνῶ δὲ οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατόν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς ἔρχεται ὀρμητικῶς πετῶν ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ διευθύνεται πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς ἐπὶ τῆς στέγης καὶ τοὺς ὁποίους αἱ φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τῶρα περικυκλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾷ περίξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος λαμβάνει τολμηρὰν

ἀπόφασιν· εἰσορμᾶ διὰ μέσου τῶν φλογῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται· μετὸ ράμφος τῆς κρατεῖ μικρὸν πελαργόν, τὸν ὁποῖον καταθέτει εἰς τὴν ρίζαν ἑνὸς δένδρου. Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ εἰσορμᾶ ἐκ νέου εἰς τὰς φλόγας, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξύ εἶχον γίνει δυνατώτεραι, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μετ' δευτέρου νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον. Ἄλλ' ἢ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγας τῆς.

Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ὄρμᾶ ἀκράτητος ἐκ τρίτου διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν εἰς τὴν φωλεάν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μετ' βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἥρωϊκὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται· ἀλλ' αὕτη δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μετ' τὰς πτέρυγας τῆς τοὺς δύο νεοσσούς τῆς, οἱ ὁποῖοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μετ' τὰ ἀγαπητὰ τέκνα τῆς, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰ σώσῃ.

(Ἄρ. Κουρτίδης)

Ἡ μάνα.

*Μ*ΑΝΑ κρᾶζει τὸ παιδάκι,
μάνα ὁ γιὸς καὶ μάνα ὁ γέρος,
μάνα ἀκοῦς σὲ κάθε μέρος.

Ἄ! τί ὄνομα γλυκό!

Τὴ χαρά σου καὶ τὴ λύπη
μετ' τὴ μάνα τὴ μοιράζεις,
ποδητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
δὲν τῆς κρύβεις μυστικό.

Εἰς τὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
δὲν θὰ βρῆς γὰ σὲ μαγεύη
σὰν τῆ μάνα ποῦ λατρεύει,
σὰν τῆ μάνα ποῦ πονεῖ.
Τὴν ὑγειά της, τὴ ζωῆ^α της
ὄλα ἢ μάνα τ' ἀψηφάει,
γιὰ τὸ τέκνο π' ἀγαπάει,
γιὰ τὸ τέκνο ποῦ φιλεῖ.

Ὅπου τρέχεις, πάντα ἢ^α μάνα
μὲ τὸ νοῦ σὲ συντροφεύει,
σὲ προσμένει, σὲ γυρεύει
μ' ἀνυπόμονη καρδιά.
Κι' ἂν σκληρὸς ἐσύ, φαρμάκια
τὴν ποτίξης τὴν καῦμένη,
πάντα ἢ μάνα σ' ἀπαντᾷνει
μὲ τὰ δλόθερμα φιλιά!.

Δυστυχῆς ὅποιος τὴ χάνει!
Ὁ καῦμὸς εἶναι μεγάλος.
Σὰν τῆ μάνα δὲν εἶν' ἄλλος
εἰς τὸν κόσμον θησαυρός.
Κι' ὅποιος πιά δὲν ἔχει μάνα,
μάνα κράζει στὸ ὄνειρό του,
πάντα ἢ μάνα στὸν καῦμό του
εἶν' ὁ μόνος στεναγμός.

Γ. Μαρτινέλης.

Τί βλέπομεν εἰς τὴν σελήνην.

Ἐρωτήσατε δέκα διαφορετικὰ ἄτομα, ἕκαστον ἰδιαιτέρως, τί βλέπουν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ εἰς τὴν σελήνην. Θὰ ἔχετε δέκα διαφοροὺς ἀπαντήσεις. Ἄλλοι νομίζουν, ὅτι διακρίνουν ἐπ' αὐτῆς ἀνθρωπίνην κεφαλὴν· ἄλλοι ὠρισμένως πρόσωπον γυναικός. Οἱ Κινέζοι φαντάζονται, ὅτι βλέπουν τὸ περίγραμμα (σιλουέτταν) ἐνὸς κονίκλου.

Πραγματικῶς ὅμως τί παρατηρεῖ τις ἐπὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀστρου τῆς νυκτός, τῆς σελήνης, διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ;

Ὅταν εἶναι ἡμισέληνος δὲν βλέπομεν σχεδὸν τίποτε. Κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τῆς σελήνης διακρίνει τις μέρη ὑπόφαια, ὀλιγώτερον φωτεινὰ ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον μέρος αὐτῆς. Ἄλλ' ὅταν ἡ σελήνη ἀποτελεῖ ὀλόκληρον φωτεινὸν κύκλον, προπάντων ὅταν ἔχωμεν πανσέληνον, βλέπει τις ἐπ' αὐτῆς κηλίδας. Καὶ πάντοτε, καθ' ἑκάστην πανσέληνον, βλέπομεν τὰς ἰδίας κηλίδας. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ σελήνη κατὰ τὸ μηνιαῖον ταξιδιὸν τῆς μᾶς παρουσιάζει πάντοτε τὴν ἰδίαν ὄψιν. Ἡ ἄλλη, ἡ ὀπισθία, ὄψις τῆς δὲν

ἐφάνη ποτὲ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς γῆς· καὶ θὰ εἶναι αἰώνίως κρυμμένη ἀπ' αὐτοῦς.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους παρωμοίαζον ἀορίστως τὴν σελήνην πρὸς ἀνθρώπινον πρόσωπον. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ τηλεσκοπίου κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα, διέκριναν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὀρθώνονται ἀποτόμως ὄρη, τὰ ὅποια φωτίζονται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Τὰ παραπλευρῶς τῶν ὀρέων σκοτεινὰ μέρη παρεδέχθησαν ὡς κοιλάδας. Εἰς ἄλλα μέρη τῆς παρετήρησαν πλατείας φαιᾶς κηλίδας, τὰς ὁποίας ἐξέλαβον ὡς θαλάσσας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνόμιζον ὅτι ἡ σελήνη περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαιρας ἀναλόγου πρὸς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γῆς. Σήμερον ὅμως γνωρίζομεν, ὅτι αἱ θάλασσαι τῆς σελήνης εἶναι ἄνευ ὕδατος καὶ ὅτι, ἂν ἡ σελήνη ἔχη ἀκόμη ἀτμόσφαιραν, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ εἶναι αὕτη ἀραιότητα.

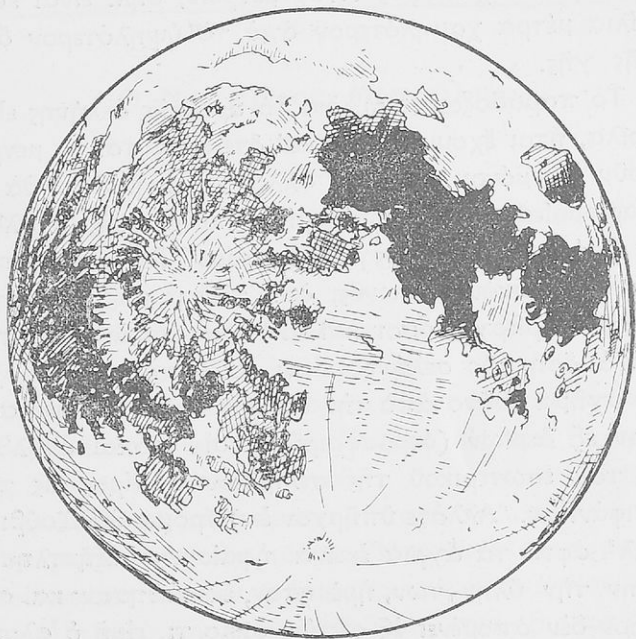
2

Οἱ διάφοροι ἀστρονόμοι ἔδωσαν διάφορα ὀνόματα εἰς τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους ἀνεκάλυπτον διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης, ἵνα διακρίνουν αὐτοὺς ἀναμεταξύ των.

Πρῶτον ἔδωσαν ὀνόματα εἰς τὰς θαλάσσας· αἱ ὀνομασίαι αὗται εἶναι σχετικαὶ πρὸς τὰς ἐκ προλήψεως νομιζομένας βλαβεράς ἐπιδράσεις τῆς σελήνης ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων (ἀσθενείας κλπ.). Καὶ αὐτὸ ἐξηγεῖ τὴν μελαγχολικὴν καὶ παράξενον ἐκλογὴν τῶν ὀνοματοθετῶν. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τοὺς χάρτας τῆς σελήνης βλέπει τις ἀναγραφομένην λίμνην τοῦ θανάτου, ὠκεανὸν τῶν θυελλῶν,

ἔλος τῶν ὀμιχλῶν, θάλασσαν τῆς ἠρεμίας.

Ὡς πρὸς τὰ ὄρη, κατὰ πρῶτον ἐσκέφθησαν νὰ δώσουν εἰς αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν διασημοτέρων ἀστρονόμων· ὁ φόβος ὅμως, μήπως τοῦτο γίνῃ αἰτία νὰ προκληθοῦν ζηλοτυπίαί καὶ ὑπάρξουν δυσαρεστημένοι, τοὺς

ὤθησε νὰ μεταβιβάσουν εἰς τὴν σελήνην ὀνομασίας γῆινων ὀρέων. Τοιουτοτρόπως ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν χάρτην τῆς σελήνης ἝΑλπει, ἝΑπέννινα, Πυρρηναῖα, Καρπάθια. ἝΑλλ' ἐκτὸς τῶν ὀνομάτων τῶν βουνῶν τῆς γῆς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἐλήφθησαν, ἵνα συμπληρωθῇ τὸ λεξιλόγιον τῶν ὑψωμάτων τῆς σελήνης. Τοιουτοτρόπως ἔχομεν ὄρη τῆς

σελήνης καλούμενα Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἀρχιμήδης, Κοπέρνικος, Νεύτων κλπ.

3

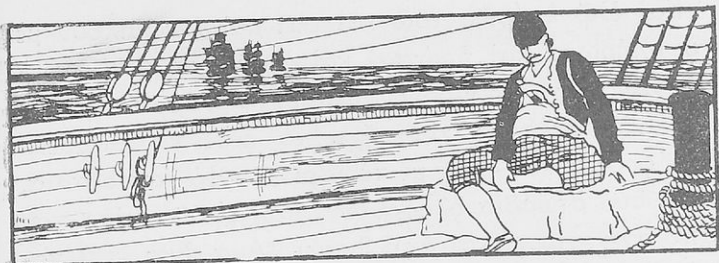
Τὸ ὕψος τῶν ὄρέων τῆς σελήνης ἔχει ὑπολογισθῆ κατὰ προσέγγισιν. Ἐν τῶν ὑψηλοτέρων τῆς ὄρέων ἔχει ὕψος 7.700 μέτρων, δηλ. εἶναι κατὰ χίλια μέτρα χαμηλότερον ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς.

Τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι τὰ ὄρη τῆς σελήνης εἶναι κοῖλα, ἤτοι ἔχουν βάθος, καὶ ὅτι δύνανται νὰ μετρηθοῦν ὄχι μόνον εἰς ὕψος, ἀλλὰ καὶ εἰς βάθος. Θὰ τὰ παρωμοιάζέ τις μὲ πελωρίας κυκλοτερεῖς ἐπάλξεις ἐκ βράχων χρώματος κιτρινοφαίου. Τὰ κοῖλα, ὅπως τὸ ἐσωτερικὸν κώδωνος, ὄρη ταῦτα μᾶς φαίνονται τόσον περίεργα, ὅσον καὶ αἱ θάλασσαι ἄνευ ὕδατος.

Τὰ ὄρη τῆς σελήνης εἶναι κυκλοτερῆ· ἔλαβον δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο ἀπὸ τὴν ἔκρηξιν πελωρίων φουσαλίδων ἐξ ἀερίων (ἀεροσφαιρῶν), αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς σεληνείου σφαίρας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἄλλοτε ὑπῆρχον ἐκεῖ τρομεροὶ Βεζούβιοι· ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἄγρια ἐκεῖνα ἠφαίστεια ἐξήντησαν ὅλην τὴν ὕλην των, ἠρέμησαν, ἐκενώθησαν· καὶ σήμερον δὲν ἀπομένει ἐξ αὐτῶν ἄλλο τι, εἰμὴ ὁ ἴφλοιός των.

(Κατὰ τὸν Κ. Φλαμμαριόν. Διασκευῆ)

Ὁ Ναύαρχος Μιαούλης.

(Διήγησις ἀγωνιστοῦ)

Ὅταν ἠνώθημεν μετὰ τὸν ἑλληνικὸν στόλον ἔξω εἰς τὸ πέλαγος, ἐπειδὴ ὁ «Ἄρης» εἶχεν ἀνάγκην νὰ διορθώσῃ τὰς ζημίας του, μᾶς παρέλαβεν ὁ ναύαρχος Μιαούλης εἰς τὸ ἰδικόν του πλοῖον. Τότε λοιπὸν πρώτην φοράν εἶδα ἀπὸ πλησίον τὸν ἀτρόμητον Ὑδραῖον, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζα μόνον ἀπὸ τὰ λαμπρὰ κατορθώματά του εἰς τὰς Πάτρας, εἰς τὸν Γέροντα τῆς Μικρασίας καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην παρὰ τὸ πηδάλιον, μ' ἑσταυρωμένους τοὺς πόδας. Ἦτο ἐκ φύσεως μεγαλόσωμος καὶ ἔκαμνεν ἀκόμη περισσοτέραν ἐντύπωσιν μετὰ τὸ πλατὺ νησιώτικον ἔνδυμα, τὴν βράκην. Εἶχε χαμηλωμένον τὸ φέσι πρὸς τὸ μέτωπον καὶ ἔμενε συλλογισμένος καὶ σιωπηλός. Μόνον μετὰ τὴν χεῖρά του ἔξυνε διαρκῶς καὶ μετὰ πείσμα τὰ χαμηλὰ ὑποδήματά του.

— Πολὺ συγχισμένος καὶ θυμωμένος εἶναι ὁ ναύαρχος· μοῦ λέγει ἓνας ναύτης. Ἔμαθε τὸν χαμὸν τοῦ καπετὰν Τσαμαδοῦ καὶ κάτι μεγάλο κακὸ μελετᾷ μέσα του γιὰ τὴν Τουρκιά.

Καὶ ἐνῶ ἐγύριζα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ συνωμίλου μὲ τὸ πλήρωμα καὶ ἠρώτων καὶ ἐμάνθανα πολλὰ διὰ τὸν ναύαρχον, εἰς γέρων ναύκληρος μοῦ λέγει σιγαλά·

— Τὸν βλέπεις; ἅμα ἔχη τὸ φέσι κατεβασμένο στὰ φρύδια καὶ ξύνει μὲ τὸ χέρι του τὰ παπούτσια, εἶναι δύο σημάδια ὀλοφάνερα, πῶς βράζει μέσα του ἀπὸ στενοχώρια καὶ ἀπὸ θυμόν. "Ἄμα εἶναι ἔτσι, καὶ δὲν ξεθαρρεύεται νὰ τοῦ μιλήσῃ.

Ὁ ναύκληρος αὐτὸς ἦτο παλαιὸς καύτης τοῦ Μιαούλη. Εἶχεν ὑπηρετήσῃ εἰς τὰ ιδιόκτητα πλοῖά του πολὺ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐγνώριζε τὰ κατ' αὐτὸν ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Καὶ ἐπειδὴ ἔβλεπεν μὲ πόσον ἐνδιαφέρον ἤκουα τοὺς λόγους του, μοῦ διηγήθη λεπτομερῶς περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς νεότητος τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου μας.

2

"Ἐμαθα τότε πρώτην φοράν, ὅτι τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα δὲν ἦτο Μιαούλης ἀλλὰ Βῶκος, καὶ ὅτι ὠνομάσθη Μιαούλης ἀπὸ ἓν πλοῖόν του, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Μιαούλ. "Ἐμαθα ἀκόμη ὅτι δὲν ἦτο ἐντόπιος Ὑδραῖος, ἀλλ' ὅτι ὁ πατήρ του εἶχε τὴν καταγωγήν του ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν, εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν Ὑδραν καὶ εἶχε νυμφευθῆ Ὑδραῖαν γυναῖκα.

Ὁ Μιαούλης ἦτο ἔκτοτε τολμηρότατος θαλασσινὸς καὶ ἐκέρδιζε πολλὰ χρήματα μὲ τὰ πλοῖά του ἐμπορευόμενος. Πολλάκις δὲ καὶ ἐκινδύνευσεν εἰς τὰ παράτολμα ταξίδια του. Τὸν μεγαλύτερον κίνδυνον διέτρεξε κατὰ τὸ 1802. Τότε ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Νέλσων μὲ τὸν στόλον του εἶχεν ἀποκλείσει τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας. Ὁ Μιαούλης ὅμως ἐτόλμησε νὰ παραβιάσῃ τὸν ἀποκλεισμόν καὶ νὰ πωλήσῃ ἀκριβὰ

τὸ φορτίον τοῦ σίτου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὸ πλοῖόν του.

Ἄλλ' ἐνῶ ἀπέπλεε, τὸν συλλαμβάνουν τὰ ἀγγλικά πλοῖα. Τὸν Μιαούλην δεμένον ὀδηγοῦν τότε εἰς τὸν Ἄγγλον ναύαρχον. Ἡ καταδίκη ἐκείνων, οἱ ὅποιοι παρεβίαζον τὸν ἀποκλεισμόν ἦτο ὠρισμένη: κρέμασμα εἰς τὸν ἴστον τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος. Ὁ Ὑδραῖος θαλασσινὸς παρουσιάζεται εἰς τὸν Νέλσωνα μὲ τὸ σοβαρὸν καὶ ἀτάραχον ὕφος του. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις του δὲν διστάζει ν' ἀπαντήσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ μὲ θάρρος ὅλην τὴν ἀλήθειαν: ὅτι παρεβίασε τὸν ἀποκλεισμόν, διὰ νὰ πωλήσῃ εἰς καλὴν τιμὴν τὸν σῖτόν του. Καὶ ὁ ναύαρχος τόσον ἐξετίμησε τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν γενναιότητα τοῦ Μιαούλη, ὥστε ἀντὶ νὰ τὸν κρεμάσῃ, τὸν ἤλευθέρωσεν.

Ἄλλοτε πάλιν, ἐνῶ ἐταξίδευε κατὰ τὰ ἰσπανικά παράλια, ναύτης τις τοῦ λέγει·

— Καπετάνιε, ἂν δὲν λοξεύσωμε θὰ πέσωμε σὲ ξέρα.

Ἄλλ' ὁ Μιαούλης, ὁ ὁποῖος ἦτο τόσον τολμηρὸς ὅσον καὶ ἐπίμονος, ἀποκρίνεται·

— Ἄς πέσωμεν.

Καὶ ἔξαφνα κτυπᾷ ἐπάνω εἰς τὴν ὕφαλον τὸ σκάφος καὶ τρυπᾷ· ἀρχίζει τότε νὰ κ ἄ μ ν η ν ε ρ ἄ καὶ μόνις κατῶρθωσε νὰ σωθῇ τὸ πλήρωμά του εἰς τὴν παραλίαν. Τὸ πλοῖον ἐχάθη καὶ ὁ Μιαούλης ἐζημιώθη πολὺ ἀπὸ τὴν ἀσυλλόγιστον αὐτὴν ἐπιμονὴν του.

3

Ἀπὸ τοῦ 1816 ἀπεσύρθη ἐκ τοῦ ναυτικοῦ σταδίου καὶ ἔμενεν εἰς τὴν Ὑδραν.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός του ὁ Μιαούλης ἐκάπνιζε πολὺ καὶ ἔπινεν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἠσθένησεν

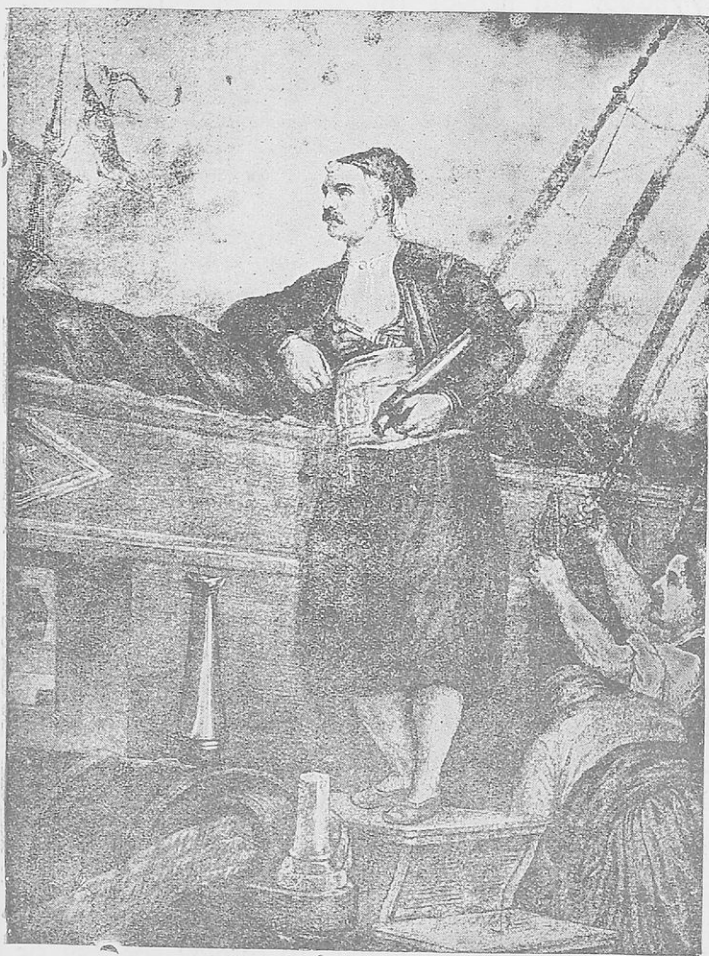
Μ. Γ. Πετρίδης & Κ. Γιουσαλι(του)-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἄναγνωστ. ΣΤ'. (Ἐκδ. Α'. 1936) 9

ὁ ἰατρὸς τοῦ ἀπηγόρευσε τὸν καπνὸν καὶ τὰ ποτά. Καὶ ὁ Θαλασσινὸς ἐτήρησε τὴν ἰατρικὴν συμβουλὴν ἀπαράβατον.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ Μιαούλης δὲν ἔλαβε μέρος καὶ μάλιστα δὲν εἶχε πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ ἑλληνικὸν ναυτικόν. Ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης, ὁ ὁποῖος μὲ τὰ πλοῦτή του, μὲ τὴν παραδειγματικὴν φιλοπατρίαν του καὶ μὲ τὴν φρόνησίν του πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἐπαναστάσεως, πολλάκις ἐδοκίμασεν ἐξ ἀρχῆς νὰ πείσῃ τὸν Μιαούλην ν' ἀναλάβῃ τὴν ναυαρχίαν τοῦ Ἑδραϊκοῦ στόλου, ἀλλ' ἐκεῖνος πάντοτε ἠρνεῖτο. Ἐπὶ τέλους, κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ ἀγῶνος, ἀφοῦ μίαν ἡμέραν ἔμειναν πολλὴν ὥραν κλεισμένοι οἱ δύο μαζί, χωρὶς ν' ἀκούσῃ οὐδεὶς ἄλλος τί εἶπον μεταξύ των, ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης διωρίσθη ναύαρχος τῶν Ἑδραίων.

Τὰ κατορθώματά του, τὰ ὁποῖα ἐδόξασαν τὸ ναυτικόν μας, ἀπέδειξαν, ὅτι ὁ Κουντουριώτης ἐπέτυχεν εἰς τὴν ἐκλογὴν του. Τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Μιαούλη δὲν ἤργησαν ν' ἀναγνωρίσουν καὶ οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ψαριανοί, καὶ ἔγινεν αὐτὸς μετ' ὀλίγον ναύαρχος ὄχι μόνον τῶν Ἑδραίων, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου.

Καὶ ἦτο ἐν τούτοις ἀγράμματος ἐντελῶς· μόνον ἐκακογράφει τὴν ὑπογραφὴν του· τὰς ἐπιστολάς του καὶ τὰ ἔγγραφα του ἔγραφεν ὁ γραμματικὸς του. Αὐτὸς ἐγνώριζεν ἄρκετὰ γράμματα καὶ τοῦ ἤρесе νὰ μεταχειρίζεται λέξεις ἀρχαίας ἑλληνικάς. Μίαν φορὰν λοιπὸν ὁ ναύαρχος τοῦ εἶπε νὰ κάμῃ ἔγγραφον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ ζητήσῃ χονδρὸν σχοινίον, τοῦ ὁποῖου εἶχον ἀνάγκην. Ὁ γραμματικὸς

Ὁ Μιαούλης κυβερνῶν

ἔγραψεν εἰς τὸ ἔγγραφον τὴν λέξιν κάμιλον, δηλ. χονδρὸν σχοινί. Ἄλλ' ὅταν ἐδιάβασε δυνατὰ τὸ ἔγγραφον καὶ ἤκουσε τὴν λέξιν ὁ Μιαούλης, ἐκτύπησε μὲ θυμὸν τὸν πόδα του·

— Τί γράφεις αὐτοῦ; Δὲ θέλομε στὸ καράβι καμήλα, παιδί μου. Σχοινί χονδρὸ θέλομε.

4

Καὶ ἓν ἄλλο νόστιμον μοῦ διηγήθη ὁ Ὑδραῖος ναύκληρος.

Ἐνῶ ἐταξίδευον εἰς τὸ πέλαγος, ἔτυχε νὰ συναντήσουν πολλὰ τουρκικὰ πλοῖα. Ἐπειδὴ ὁ Μιαούλης εἶδεν, ὅτι δὲν εἶχε δυνάμεις νὰ τὰ καταπολεμήσῃ, τὰ ἀπέφυγε καὶ ἐλοξοδρόμησεν. Ἐν ἀπὸ τὰ πλοῖα αὐτὰ ἐπυροβόλησε καὶ ἡ βόμβα ἔπεσεν ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς ναυρχίδος. Ὁ ἀντιναύαρχος Σαχτούρης εἶδεν ἀπὸ τὸ ἰδικόν του πλοῖον τὴν βόμβαν καὶ εὐθύς διὰ λέμβου ἔσπευσε νὰ ἴδῃ μήπως συνέβῃ καμμία ζημία. Ἀναβαίνει καὶ εὐρίσκει καθὼς τῶρα τὸν ναύαρχον μὲ τὸ φέσι ἕως τὰ φρύδια· ἀντελήφθη, ὅτι ἦτο θυμωμένος. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπὸν, ἂν ἔπαθε καμμίαν ζημίαν. Ἐκεῖνος γυρίζει τὸ πρόσωπον μὲ ὄργην πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐφαίνοντο μακρὰν τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, καί, ἐνῶ τοὺς ἐφοβέριζε μὲ τὸν γρόνον, ἀποκρίνεται·

— Οἱ παλιότουρκοι μοῦ ἔχυσαν τὰ φασόλια μου!

Καὶ πραγματικῶς ἡ βόμβα εἶχεν ἀναποδογυρίσει τὸ πρόγευμα τοῦ ναύαρχου, τὸ ὁποῖον ἔβραζεν εἰς τὴν φωτιάν.

Ἄλλὰ τὰς διηγήσεις αὐτάς, τὰς ὁποίας μὲ εὐχαρίστησιν ἤκουα, διέκοψεν ἔξαφνα ἡ διάδοσις

ὅτι ὁ ναύαρχος, ὠργισμένος διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του Τσαμαδοῦ, ἀπόφασιν εἶχε νὰ εἰσπλεύσῃ τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ναυαρίνου καὶ νὰ καύσῃ τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον. Αὐτὰ ἐλέγοντο κρυφίως ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μεταξύ τῶν ναυτῶν. "Ὑστερον ὁμως, ἐπειδὴ τὰ πλοῖα εἶχον ἀνάγκην νὰ κ α λ α φ α τ ι σ θ ο ῦ ν, δηλαδή ν' ἀλειφθοῦν μὲ πίσσαν, διὰ νὰ τρέχουν ταχύτερα, ἀπεφασίσθη νὰ πλεύσωμεν εἰς τὰς Καλάμας. Τὴν πρώτην ιδέαν νὰ πυρπολήσῃ τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἐντὸς τοῦ Ναυαρίνου παρήτησεν ὁ Μιαούλης, διότι δὲν εἶχεν ἀρκετὰ πυρπολικά.

Τὰ πυρπολικά αὐτά, τὰ μ π ο υ ρ λ ό τ α ὅπως τὰ ἐλέγαμεν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, ἦσαν πλοῖα ἀπὸ τὰ παλαιότερα, τὰ ὁποῖα ἐγεμίζοντο μὲ πυρίτιδα, θεῖον, πίσσαν καὶ ἄχυρα, δηλαδή μὲ ὕλας, αἱ ὁποῖαι ἀνάπτουν εὐκόλα, ὥστε καὶ νὰ καίωνται ἀμέσως καὶ νὰ μεταδίδουν τὰς φλόγας ὅπου πλησιάζουν. Εἰς τὰ πυρπολικά ἐπέβαινον ἔμπειροι καὶ τολμηροὶ ναυτικοί, οἱ ὁποῖοι κατῶρθωνον νὰ πλησιάζουν πολὺ τὰ ἐχθρικά πλοῖα. Τότε ἔρριπτον ἐπάνω εἰς αὐτὰ μεγάλους γ ά ν τ ζ ο υ ς καὶ σχοινία, ὥστε νὰ δεθῇ καὶ νὰ προσκολληθῇ καλὰ τὸ πυρπολικόν, ἔθετον πῦρ εἰς τὰς ἐντὸς τοῦ σκάφους ὕλας, καὶ μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα ἀπεμακρύνοντο αὐτοὶ ἀπὸ τὸν κίνδυνον μὲ μικρὰν λέμβον ἢ καὶ μὲ κολύμβημα εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην. Τὰ πυρπολικά ἔκαμαν θαύματα εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, εἶχον γίνει ὁ τρόμος τῶν Τούρκων.

Ὁ Κανάρης ὅλην του τὴν δόξαν τὴν ἀπέκτησε διὰ τῆς γενναιότητος καὶ τῆς τέχνης, μὲ τὴν ὁποίαν διηύθυνε τὰ πυρπολικά.

Καθώς εἶπα λοιπόν, ἀπεφασίσθη νὰ πλεύσωμεν εἰς τὰς Καλάμας. Καὶ πραγματικῶς ἐκίνησαν ὅλα τὰ πλοῖα τῆς Ὑδρας κατὰ τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς τὸ πρωῖ. Ἀλλὰ περὶ τὴν μεσημβρίαν συναντῶμεν εἰς τὸν δρόμον μας τέσσαρα πυρπολικά ἐρχόμενα ἀπὸ τὴν Ὑδραν, συγχρόνως δὲ καὶ μίαν ζακυνθινήν γολέτταν. Ἀπὸ τὴν γολέτταν μανθάνει ὁ ναύαρχος, ὅτι ἀρκετὰ πλοῖα ἐχθρικά εἶναι ἠγκυροβολημένα εἰς τὴν Μεθώνην. Τότε τοῦ ἔρχεται ἕξαφνα ἡ ἰδέα νὰ ἐπιτεθῆ κατ' αὐτῶν μὲ τὰ νέα πυρπολικά.

Ἐστρέψαμεν τὴν πρῶραν πρὸς τὴν Μεθώνην καί, χωρὶς ὁ ἐχθρὸς νὰ μᾶς ἐννοήσῃ, ἐπλησιάσαμεν περὶ τὴν ἑσπέραν. Ὅταν ἐνύκτωσε, τὰ ἄλλα πλοῖα ἔμειναν εἰς ἀπόστασίν τινα καὶ τὰ πυρπολικά ὤρμησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Μὲ τί καρδιόκτυπον ἔβλεπα τοὺς ἀνδρείους πυρπολητὰς νὰ πλέουν εἰς τὸν φοβερὸν κίνδυνον! Ὅλα ἦσαν μαῦρα ἐκείνην τὴν ὥραν· μαῦρα τὰ πλοῖα, μαῦρα τὰ νερά, μαῦρος ὁ κόσμος ὅλος. Μετ' ὀλίγον δὲν διέκρινα πλέον τίποτε. Ἐπρόσμενα τότε στυλωμένος ἐκεῖ εἰς μίαν γωνίαν τοῦ καταστρώματος, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα εἰς τὸ ἀτελείωτον σκότος. Ἐκράτουν τὴν ἀναπνοήν μου καὶ ἤκουα μόνον ἐντὸς μου τοὺς κτύπους τῆς καρδίας μου.

Ἐξαφνα μέσα ἀπὸ τὸ σκότος ἐκείνο ἐπήδησε μία φλόξ, κατ' ἀρχὰς μικρά, ἡ ὁποία ὁμως διὰ μιᾶς ἐμεγάλωσε, ἔπειτα ἄλλη καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη· τέσσαρες κατὰ σειράν. Ἡ νύξ μετεβλήθη εἰς ἡμέραν. Τὰ μαῦρα νερὰ ἐκοκκίνησαν, ὡσάν νὰ ἐχύθῃ ποταμὸς αἵματος εἰς τὸ πέλαγος. Ἐπειτα ἕνας βρόντος ἐτράνταξε τὸ

πλοῖόν μας, ἕνας βρόντος, ποῦ ἔλεγεσ ὅτι ἐχάλασεν ἡ πλάσις. Καὶ ἡ μία φλόξ ἀπὸ τὸ πέλαγος ἀνέβη εἰς τὰ οὐράνια καὶ ἐξέσπασε καὶ ἐξεχύθη ἀπὸ αὐτὴν ἕνας μαῦρος καπνός.

— Πάει ἡ φρεγάδα! ἐφώνασε μὲ χαρὰν ὁ φίλος μου ὁ ναύκληρος.

¶ Ἐπειτα καὶ αἱ ἄλλαι φλόγες, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἠκολούθησαν τὸν δρόμον τῆς πρώτης. Ὁ οὐρανὸς ἐσυννέφιασεν ἀπὸ τὸν καπνόν. Ἄστρα δὲν ἐφαίνοντο πλέον. Καὶ ὁ ἀήρ ὅλος ἄφινεν ὀσμὴν θείου, πίσεως καὶ καμμένων ξύλων.

Μέσα ἀπὸ τὴν κόλασιμ ἐκείνην ἐπρόβαλεν ἕξαφνα μικρὰ λέμβος, τὴν ὁποῖαν διέκρινα μόνον, ὅταν ἐφθασεν εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου.

— Ἐρχονται οἱ μπουρλοτιέρηδες! μοῦ λέγει ὁ ναύκληρος· καλὰ τὴ γλυτώσανε!

Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ κατάστρωμα τρεῖς ἄνδρες μὲ μαυρισμένας ὄψεις, μὲ καμμένα ἐνδύματα. Ὁ εἷς εἶχε τὸ μέτωπον καταϊματωμένον. Ὁ ἄλλος εἶχε τὴν χεῖρα κρεμασμένην ἀπὸ τὸν λαιμόν μὲ τὴν ζώην του.

Ὁ Μιαούλης τοὺς ἐπλησίασε καὶ τοὺς ὠμίλησεν εἰς ἄλβανικὴν γλῶσσαν. Δὲν ἐννόουν ἐγὼ τί ἔλεγεν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν τρόπον του ἐφαίνετο ὅτι τοὺς ἔλεγεν ἐπαινετικὰ λόγια.

Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ναυτῶν του ἦτο πολὺ εὐχαριστημένος, διότι δὲν εἶχε πλέον τὸ φέσι κατεβασμένον εἰς τὸ μέτωπον, ἀλλ' ὑψηλὰ ὑψηλὰ, εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς.

(Γ. Δροσίνης. Γλωσσικὴ διασκευὴ)

Τὸ κῦμα καὶ ὁ βράχος.

«**Μ**ΕΡΙΑΣΕ, βράχε, νὰ διαβῶ» τὸ κῦμα ἀνδρειωμένο
λέγει στὴν πέτρα τοῦ γιालοῦ θολό, μελανιασμένο.
«Μέριασε, μὲς στὰ στήθη μου, ποῦταν νεκρὰ καὶ κρούα
μαῦρος βοριάς ἐφώλιασε καὶ μαύρη τρικυμία.
Ἄφρους δὲν ἔχω γιὰ ἄρματα, κούφια βοή γιὰ ἀντάρα·
ἔχω ποτάμι αἵματα, μὲ θέριεψε ἢ κατάρρα
τοῦ κόσμου, πὸν βαρέθηκε, τοῦ κόσμου ποῦπε τώρα.
«Βράχε, θὰ πέσης, ἔφτασεν ἡ φοβερὴ σου ὥρα».
Ὅταν ἐρχόμουνα σιγά, δειλό, παραδαρμένο,
καὶ σῶγλειφα καὶ σῶπλενα τὰ πόδια δουλωμένο,
περήφανα μὲ κῦτταζες καὶ φώναζες τοῦ κόσμου,
νὰ ἰδῆ τὴν καταφρόνησι, πὸν πάθαινε ὁ ἀφρός μου.
Μὰ τότε γὼ κρυφὰ κρυφὰ ἐκεῖ πὸν σ' ἐφιλοῦσα,
μέρα καὶ νύχτα σ' ἔσκαφτα, τὴ σάρκα σου ἐδαγκοῦσα.
Καὶ τὴν πληγὴ, πὸν σᾶνοιγα, τὸ λάκκο πὸν θὰ κάμω,
μὲ φύκη τὸ ἐπλάκωνα, τὸν ἔκρυβα στὴν ἄμμο,
Σκῦψε νὰ ἰδῆς τὴ ρίζα σου στῆς θαλασσας τὰ βύθη.
Τὰ θέμελά σου τᾶφαγα, σ' ἔκαμα κουφολίθι!
Μέριασε, βράχε, νὰ διαβῶ! Τοῦ δούλου τὸ ποδάρι
θὰ σὲ πατήσῃ στὸ λαμό. Ἐξύπνησα λιοντάρι!....

Ὁ βράχος ἐκοιμώτανε. Στὴν καταχνιὰ κρυμμένος,
ἀναίσθητος σοῦ φαίνεται, νεκρός, σαβανωμένος.
Τοῦ φώτιζαν τὸ μέτωπο, σχισμένο ἀπὸ ῥυτίδες,
τοῦ φεγγαριοῦ, ποῦταν γλωμό, μισόσβυστες ἀχτίδες.
Ὅλογυρα του ὀνειράτα, κατάρες ἀρμενίζουν,
καθὼς ἀνεμοδέροννε καὶ φτεροθορυβοῦνε,
τὴ δυσωδία τοῦ νεκροῦ τὰ ὄρνεα ἄν μυριστοῦνε.

Τὸ μούγκρισμα τοῦ κύματος, τὴν ἄσπλαγην φοβέρα
χίλιες φορές τὴν ἄκουσεν ὁ βράχος σ' τὸν αἰθέρα
ν' ἀντιβοᾷ τρομαχτικά, χωρὶς κἂν νὰ ξυπνήσῃ,
καὶ σήμερ' ἀνατριχίασε, λὲς καὶ θὰ λιγοψυχήσῃ.
«Κῦμα, τί θέλεις ἀπὸ μὲ καὶ τί μὲ φοβερίζεις ;
Ποιὸς εἶσαι σὺ κι' ἐτόλμησες, ἀντὶ νὰ μὲ δροσίζῃς,
ἀντὶ μὲ τὸ τραγοῦδί σου τὸν ὕπνο μου νὰ εὐφραίνῃς
καὶ μὲ τὰ κοῦα σου νερὰ τὴ φτέρνα μου νὰ πλένῃς,
ἐμπρός μου στέκεις φοβερό, μ' ἀφροὺς στεφανωμένο ;
Ὅποιος κι' ἂν εἶσαι μάθε το, εὐκόλα δὲν πεθαίνω».

«Βράχε, μὲ λὲν ἐκδίκησι. Μὲ πότισεν ὁ χρόνος
χολὴ καὶ καταφρόνησι. Μ' ἀνέθρεψεν ὁ πόνος.
Ἦμιονα δάκρυ μιὰ φορὰ καὶ τώρα κύτταξέ με,
ἔγινα θάλασσα ἢ πλατειά, πέσε προσκύνῃσέ με.
Ἐδῶ μέσα στὰ σπλάγχνα μου, βλέπεις, δὲν ἔχω φύκη.
Σέρνω ἓνα σύρνεφο ψυχές, ἔρμιὰ καὶ καταδίκη.
Ἐύπησε· τώρα σὲ ζητοῦν τοῦ Ἄδη μου τ' ἀχνάρια.
Μ' ἔκαμες ξυλοκρέββατο. Μὲ φόρτωσες κουφάρια.
Σὲ ξένους μ' ἔρριξες γυαλοῦς. Τὸ ψυχομάχημά μου
τὸ περιέλασαν πολλοὶ καὶ τὰ παθήματά μου
τὰ φαρμακέψανε κρυφὰ μὲ τὴν ἐλεημοσύνη.
Μέρισσε, βράχε, νὰ διαβῶ, ἐπέρασσε ἢ γαλήνη !
καταποτήρας εἶμ' ἐγώ, ὁ ἄσπονδος ἐχθρὸς σου
γίγαντας στέκω ἐμπρός σου !»

Ὁ βράχος ἐβουβάθηκε ! Τὸ κῦμα στὴν ὀρμὴ του
ἐκαταπόντισε μὲ μιᾶς τὸ κούφιο τὸ κορμί του.
Χάνεται μὲς στὴν ἄβυσσο, τρίβεται, σβύεται, λειώνει,²
σὰν νᾶταν ἀπὸ χιόνι.
Ἐπανωθὲ του ἐβόγγιξε γιὰ λίγο ἀγριεμένη

ἡ θάλασσα κί' ἐκλείστηκε. Τώρα δὲν ἀπομένει
στὸν τόπο, ποῦταν τὸ στοιχειό, κανεῖς παρὰ τὸ κῦμα
ποῦ παίζει γαλανόλευκο ἐπάνω ἀπὸ τὸ μνημα.

Ἄρ. Βαλαωρίτης

Σημ. Ὁ βράχος συμβολίζει τὴν Ἰθωμανικὴν Ἀυτοκρατορίαν καὶ τὸ
κῦμα τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸ ὑπόδουλον εἰς αὐτήν.

Τὸ μικρὸν κρατίδιον τῆς Ἀνδόρρας.

— Ποῖα μικρὰ κρατίδια τῆς Εὐρώπης ἐμάθετε,
τέκνον μου, εἰς τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας; με ἠρώ-
τησεν ὁ πατήρ μου χθές.

— Τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μονακὸ (Μόντε Κάρλο)
εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, τὴν δημο-
κρατίαν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ
τὸ δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου μεταξύ Γαλλίας
καὶ Βελγίου, ἀπεκρίθην.

— Εἶναι ὅμως καὶ ἓν ἄλλο κρατίδιον, ὀλιγώτερον
γνωστόν, ἡ Δημοκρατία τῆς Ἀνδόρρας. Εὐρίσκεται
εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας, ἐπὶ τῶν
Πυρρηναίων ὄρέων.

— Καὶ ποῖα εἶναι ἡ ἔκτασίς του καὶ πόσος ὁ πλη-
θυσμὸς του;

— Ἡ ἔκτασίς του εἶναι μόλις 450 τετραγωνικὰ
χιλιόμετρα, ἴση περίπου πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς νή-
σου Νάξου. Ὁ δὲ σημερινὸς πληθυσμὸς του δὲν
ὑπερβαίνει τὰς πέντε χιλιάδας κατοίκων.

— Καὶ μένουں ὅλοι εἰς μίαν πολίχνην;

— Ὁχι. Ἐξ κοινότητες ἀποτελοῦν τὸν ὅλον πλη-
θυσμόν.

— Καὶ πῶς κυβερνᾶται ἡ μικροσκοπικὴ Δημοκρατία τῆς Ἀνδόρρας ;

— Κυβερνᾶται ὑπὸ εἰκοσιτετραμελοῦς Συμβουλίου ἐξ ἐγχωρίων. Ἐκάστη κοινότης ἀντιπροσωπεύεται εἰς τοῦτο διὰ τεσσάρων μελῶν. Ἀναγνωρίζει ὁμως ἡ Ἀνδόρρα ὡς ἐπικυρίαρχον κληρονομικὸν ἄρχοντα τὸν Πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐν ᾧ ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἰσπανικῆς πόλεως Οὐργέλης.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικυριαρχίας τῆς Γαλλίας ἀπορρεῖ ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονός. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνδόρρας κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἐγκατασταθέντας ἐκεῖ περὶ τὸ 800 μ. Χ. παλαιμάχους Γάλλους στρατιώτας τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς, βασιλέως τῆς Γαλλίας, μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδίωξιν ἐκεῖθεν τῶν Ἀράβων.

Οἱ Ἀνδορραῖοι ἐξηκολούθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων νὰ αὐτοδιοικῶνται ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν. Ὁ μέγας Ναπολέων ἀνεγνώρισε τὸ πολίτευμα καὶ τὴν αὐτονομίαν των καὶ ἐδέχετο γελῶν τὸν «φόρον ὑποτελείας», τὸν ὅποιον κατ' ἔτος τοῦ ἔστελλον, ἀνερχόμενον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 900 φράγκων. Καὶ σήμερον ἀκόμη μεταξὺ τῶν ἐσόδων τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἀναγράφεται τὸ ποσὸν τοῦτο!

— Καὶ πῶς ζῶσι, πάτερ μου, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνδόρρας ; Ποία εἶναι ἡ διάπλασις τοῦ ἐδάφους τῆς μικρᾶς χώρας των ;

— Ἡ περιφέρεια τῆς Ἀνδόρρας ἔχει δάση, καλλιεργησίμους ἐκτάσεις καὶ πλούσια μεταλλεῖα. Οἱ κάτοικοί της καταγίνονται μὲ δραστηριότητα ἄλλοι εἰς τὴν γεωργίαν ἢ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἢ τὸ ἐμπόριον. Τινὲς

ἐξασκοῦν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μεταλλωρύχου. Τὰ πλούσια μεταλλεῖά της ἐκμεταλλεύεται ξένη Ἑταιρία, ἡ ὁποία πληρώνει σημαντικὰ ποσοστὰ εἰς τὸ δημόσιον Ταμεῖον τῆς Ἀνδόρρας, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο εὐρίσκεται πάντοτε εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνδόρρας ὑπολογίζονται ὡς οἱ εὐτυχέστεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Χάρις εἰς τοὺς πόρους τοῦ δημοσίου ταμεῖου των δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώνουν κανένα ἀπολύτως φόρον. Δὲν ἐκτελοῦν θητεῖαν στρατιωτικὴν, διότι δὲν διατηροῦν στρατόν. Ἐχουν εἰς τὴν διάθεσίν των δωρεὰν ἰατρούς, φάρμακα, καί, ἐν ἀνάγκῃ, νοσοκομειακὴν περίθαλψιν. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα διὰ τὰς ἀνάγκας των τοῖς παρέχεται ἄνευ πληρωμῆς. Δὲν καταβάλλουν οὐδ' ὄβολόν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των καὶ διὰ τὴν ἰδρυσιν καὶ συντήρησιν σχολείων.

Τὸ πλούσιον ἔδαφος τῆς Ἀνδόρρας καὶ ἡ ἐργατικότης τῶν κατοίκων της, ἀλλὰ καὶ ἡ φρόνησις τῶν μελῶν τοῦ διοικοῦντος Συμβουλίου των, ἐδημιούργησαν τὴν προνομιοῦχον καὶ ζηλευτὴν αὐτὴν κατάστασιν τῆς μικρᾶς Δημοκρατίας.

Εἰς τὴν Ἀνδόρραν οὔτε κλέπται οὔτε φυλακαὶ ὑπάρχουν. Εἶθε καὶ εἰς τὰ μεγάλα καὶ πλούσια κράτη νὰ μὴ ὑπῆρχον, τέκνον μου, ἡυχήθη τελειῶνων ὁ πατήρ μου,

(Μ.Γ.Π.)

Ἡ Κορνηλία καὶ οἱ θησαυροὶ της.

Ἡ Κορνηλία ἦτο μία ἐκ τῶν εὐγενεστέρων Ρωμαίων δεσποινῶν. Ἐξῆ καθ' ἣν ἐποχὴν ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ ἡ Ρωμαϊκὴ δημοκρατία. Πατέρα εἶχε Σκιπίωνα τὸν νεώτερον, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη τιμῆς ἕνεκεν Ἀφρι-

κανός, ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τὸν στρατάρχην τῶν Καρχηδονίων Ἀννίβαν παρὰ τὴν Ζάμαν (202 π. Χ.). Ἐμεγάλωσεν ὑπὸ τὴν στοργικὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐναρέτου μητρὸς της.

Ἡ Κορνηλία ἠσχολεῖτο ὄχι μόνον μὲ τὰ οἰκιακὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μελέτην τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων καὶ ποιητῶν· τοιοῦτοτρόπως ἀνέπτυξε μεγάλως τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν της. Ἐπίσης διὰ τῶν συνομιλιῶν καὶ συζητήσεών της μὲ πολυμαθεῖς ἄνδρας, συχνάζοντας εἰς τὴν μητρικὴν της οἰκίαν, ἐμορφώθη πολὺ.

Ὅτε ἔφθασεν εἰς κατάλληλον ἡλικίαν, ἔλαβε σύζυγον τὸν Τιβέριον Γράκχον, ἄνδρα χρηστότατον. Οὗτος κάποτε εἶχε ὑπερασπισθῆ τὸν πατέρα της, ὅτε οὗτος ἀδίκως καὶ ἀναξίως εἶχε κατηγορηθῆ.

Ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὸν Τιβέριον καὶ τὴν Κορνηλίαν ἕξ υἱοὺς καὶ ἕξ θυγατέρας.

Ἡ οἰκογένεια τῆς Κορνηλίας καὶ πλοῦτον εἶχε καὶ ὑπολήψεως ἀπελάμβανε καὶ εὐτυχῆς ἐνομίζετο.

Ἀλλὰ τύχη βάσκανος ἐφθόνησε τὴν εὐτυχίαν τῆς ἐναρέτου δεσποίνης. Τῆς ἐστέρησε τὸν σύζυγον καὶ ἐννέα τέκνα ἀποθανόντα προώρως.

Μὲ ἡρεμον ἐγκαρτέρησιν ὑπέμεινε ἡ Κορνηλία τὰ ἀλλεπάλληλα ταῦτα δυστυχήματα. Καὶ εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν ἐπιζησάντων τέκνων της εὖρε παρηγορίαν καὶ ψυχικὴν ἐνίσχυσιν.

Διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ τελείως εἰς τὴν ἀρίστην ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν τέκνων της, ἠρνήθη νὰ δεχθῇ εἰς γάμον, εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, τὸν κατόπιν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖον τὸν Η΄.

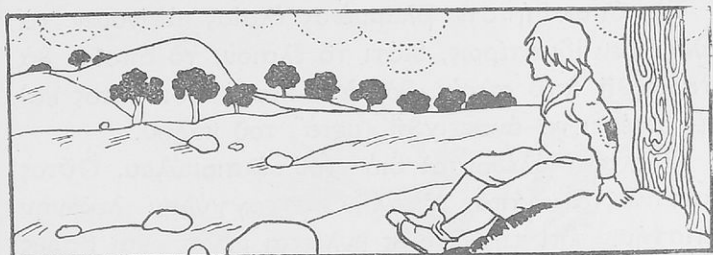
Εἰς τοὺς υἱοὺς της ἐνέπνευσε ἀγάπην πρὸς τὸν Ρωμαϊκὸν λαόν, τόλμην καὶ φιλοδοξίαν. Εἰς αὐτοὺς εἶχε κληροδοτήσει τὸν δυνατὸν χαρακτήρα της καὶ εἶχε μεταδώσει τὴν ἐξαιρετικὴν μόρφωσίν της.

Κάποτε πλουσία Ρωμαία, ἀκτινοβολοῦσα ἀπὸ εὐχαρίστησιν, ἔδειξε εἰς τὴν Κορνηλίαν ἓν βαρύντιμον κόσμημά της, ἐζήτησε δὲ κατόπιν νὰ ἴδῃ καὶ αὐτῆς τὰ κοσμήματα. Τότε ἡ Κορνηλία ἐγέλασε καὶ τῆς εἶπεν, ἐνῶ τῆς ἐδείκνυε τὰ τέκνα της: «Ἴδου τὰ ἰδικὰ μου κοσμήματα!»

Τὸ μοναδικὸν ὄνειρον τῆς ζωῆς της ἦτο νὰ ἴδῃ τοὺς υἱοὺς της ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πολιτείας καὶ εὐεργέτας τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ.

«Μὲ ἀποκαλοῦν ἀκόμη θυγατέρα τοῦ Σκιπίωνος», ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς κάποτε· «πότε θὰ μὲ ὀνομάσῃν μητέρα τῶν Γράκχων»;

(Διασκευή)

Τὸ ἔλαιον.

Τὸ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ὑγιεινὴν τροφήν, ἐξάγεται ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ἐλαίας. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι καταλληλότερον διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ εὐδοκίμησιν τῆς ἐλαίας.

*Ἄν θέλωμεν νὰ παραγάγωμεν ἔλαιον ἐκλεκτῆς ποιότητος, τὸ ἀγουρέλαιον λεγόμενον, εἶναι ἀνάγκη νὰ συλλέξωμεν τὰς ἐλαίας πρὶν ὠριμάσουν πολὺ καὶ καταπέσουν μόναι τῶν εἰς τὸ ἔδαφος. Συλλέγομεν δὲ αὐτὰς διὰ τῶν χειρῶν, ἔφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατὸν, διότι ὁ ραβδισμὸς βλάπτει τὰ δένδρα καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνεται χρῆσις του.

*Ἀφοῦ θὰ καθαρίσωμεν τὰς ἐλαίας ἀπὸ τὰ φύλλα καὶ τοὺς σαπρούς καρπούς, τὰς ἀλέθωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

*Ἄν ὁ ἄμεσος ἀλεσμὸς τῶν ἐλαιῶν δὲν εἶναι δυνατός, πρέπει ἐν τῷ μεταξύ, μέχρι τῆς μεταφορᾶς τῶν εἰς τὸ ἐλαιοτριβεῖον, νὰ τὰς προφυλάξωμεν ἀπὸ τῆς σήψεως. Πρὸς τοῦτο τὰς ἀπλώνομεν ἐντὸς ἀποθήκης καθαρᾶς καὶ εὐαέρου κατὰ λεπτὰ στρώματα, τὰ ὁποῖα ἀνακινουῦμεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ πτύου, διὰ νὰ ἀερίζωνται.

Τὰς ὅπωςδὴποτε βλαμμένας ἐλαίας ἀφίνομεν νὰ ἀλέσωμεν ἰδιαιτέρως, διότι τὸ ἔλαιον, τὸ ὅποιον θὰ παραχθῆ ἀπὸ αὐτάς, θὰ εἶναι κακῆς ποιότητος καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναμειχθῆ μετὰ τοῦ καλοῦ.

Αἱ ἐλαῖαι ἀλέθονται διὰ τοῦ ἐλαιομύλου. Οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ μεγάλην στρογγύλην λεκάνην κτιστήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κυλίνεται μέγας καὶ βαρὺς κύλινδρος ἐκ λίθου ἢ χυτοσιδήρου.

Ὁ κύλινδρος κινεῖται κυκλικῶς δι' ἄξονος, ὅστις στρέφεται δι' ἵππου ἢ δι' ἀτμοῦ ἢ δι' ἠλεκτρισμοῦ.

Ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ βαρέος τούτου κυλίνδρου ὁ ὑπ' αὐτὸν τοποθετούμενος ἐλαιόκαρπος συνθλίβεται καὶ μεταβάλλεται εἰς πολτόν.

Τὸν ἐλαιοῦχον τοῦτον πολτόν διαμοιράζομεν θέτοντες ἐντὸς τριχίνων σάκκων. Τούτους τοποθετοῦμεν τὸν ἓνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου κάτω ἀπὸ ἰσχυρὸν πιεστήριον. Τὸ ἐκ τῆς πίεσεως ταύτης ἐκρέον ἐκ τῶν σάκκων ἔλαιον εἶναι πρώτης ποιότητος.

Κατόπιν χαλαρώνοντες τὸ πιεστήριον ἐξάγομεν τοὺς σάκους, τοὺς ἀνοίγομεν καὶ ρίπτομεν ἐντὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ζέον ὕδωρ.

Ἐπειτα θέτομεν αὐτοὺς ἐκ δευτέρου ὑπὸ τὸ πιεστήριον. Ἐκ τῆς νέας ταύτης πίεσεως ἔχομεν ἔλαιον δευτέρας ποιότητος.

Δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ μίαν ἢ δύο ἀκόμη φοράς θερμὸν ὕδωρ εἰς τοὺς σάκκους καὶ νὰ τοὺς πιέσωμεν καταλλήλως. Τότε θὰ ἔχωμεν τρίτης καὶ τετάρτης ποιότητος ἔλαια.

Ἄλλ' εἶναι προτιμότερον ν' ἀρκώμεθα εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν πίεσιν, τὰ δὲ συντρίματα τῶν ἐλαιοπυρίνων, τὸ λ η ο κ ό κ κ ι ἠλεγόμενον, νὰ πωλῶμεν εἰς τὰ σαπυνοποιεῖα ἢ νὰ χρησιμοποιῶμεν ὡς λι-

πάσματα τῶν ἐλαιῶνων. Ταῦτα δυνάμεθα νὰ χρησι-
μοποιῶμεν καὶ πρὸς τροφήν τῶν χοίρων, ἀφοῦ τὰ
ἀναμείξωμεν μὲ ἄλευρον ἢ μὲ πίτυρα.

Εἰς τὰ σαπυνοποιεῖα ἐξάγουν μὲ χημικὰ μέσα τὸ
ὑπολειπόμενον εἰς τοὺς ἐλαιοπυρῆνας ἔλαιον. Τοῦτο
εἶναι κατωτάτης ποιότητος καὶ χρησιμοποιεῖται κυ-
ρίως πρὸς κατασκευὴν σάπυνης. Διὰ τὴν κατασκευὴν
δὲ σάπυνης ἀναμειγνύουν τὸ ἔλαιον μὲ σόδαν ἢ πό-
τασσαν καὶ θερμαίνουν μεθοδικῶς τὸ μείγμα τοῦτο.

Τὰ κατώτερα ἔλαια χρησιμοποιοῦνται ἀκόμη καὶ
πρὸς ἐπάλειψιν μηχανῶν καὶ διαφόρων ἐργαλείων
καὶ πρὸς φωτισμόν.

Διὰ ν' ἀπαλλαγῇ τὸ ἔλαιον ἀπὸ τὰς ἐν αὐτῷ ξέ-
νας ὕλας καὶ καθαρισθῇ πρέπει ν' ἀφεθῇ ἐν ἡρεμίᾳ
ἐντὸς ἀποθήκης θερμοῦς. Βαθμηδὸν αὐταὶ κατέρχον-
ται τότε καὶ καταλαμβάνουν τὸν πυθμένα τοῦ πίθου
Μ.Γ. Πετρίδη-Κ. Γιοσσαλ(του-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνωστ. ΣΤ' (Ἔκδ. Α' 1936) 10

ἢ τῆς δεξαμενῆς. Τοιοῦτοτρόπως δυνάμεθα νὰ μεταγγίσωμεν ἐξ αὐτῶν εἰς ἄλλα δοχεῖα τὸ καθαρὸν ἔλαιον. Εἰς τὰ συστηματικὰ ὅμως ἔλαιουργεῖα τὸ ἔλαιον διηθεῖται μὲ εἰδικὰ διύλιστήρια. Εἰς τὴν Εὐρώπην κάμνουν χρῆσιν μόνον διύλισμένων ἐλαίων.

Τὸ ἔλαιον εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ σπουδαῖα καὶ ἐκλεκτὰ προϊόντα τοῦ τόπου μας. Ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἔθνικὸν πλοῦτον, διότι ἀπὸ τὴν πώλησίν του εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰσρέουν πολλὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν κατ' ἔτος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσπαθῶμεν ν' αὐξάνωμεν ποσοτικῶς καὶ νὰ καλυτερεύωμεν ποιοτικῶς τὸ παραγόμενον παρ' ἡμῖν ἔλαιον.

(Διασκευὴ Μ. Γ. Π.)

Ἡ ἐλιά.

ΕΙΜΑΙ τοῦ ἡλίου ἡ θυγατέρα
ἢ πιδ' ἀπ' ὄλες χαϊδευτή.
Χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.

Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

Ὅπου κι' ἐν λάχῳ κατοικία,
δὲν μοῦ ἀπολείπουν οἱ καρποί,

ὡς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲ βρίσκω τῇ δουλειᾷ ντροπή.

Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

Φρίκη, ἔρημιά, νερό, σκοτάδι
τῇ γῆ τὴν θάψαν μὰ φορά,
Ἐμέ, ζωῆς φέρνει σημάδι
στὸ Νῶε ἢ περιστερά.

ἽΟλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

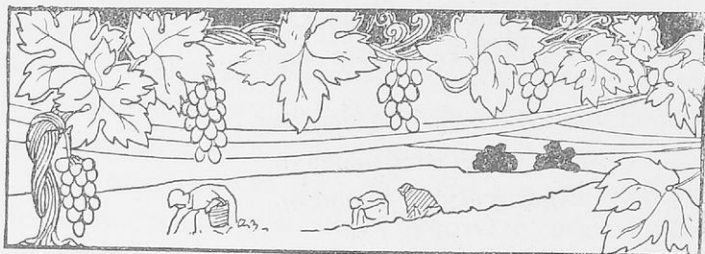
Ἐδῶ στὸν ἴσθιο μου ἀποκάτω
ἦρθ' ὁ Χριστὸς νὰ ἀναπαυθῆ,
κι' ἀκούστηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.

Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στὴ ῥίζα μου χυθῆ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

Καὶ φῶς πρᾶτατο χαρίζω
ἐγὼ στὴν ἄγρια τῇ νυχτιά,
τὸν πλοῦτο πιὰ δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς φτωχολογιά.

Κι' ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
μὰ φέγγω ἐμπρὸς στὴν Παναγιά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

Κ. Παλαμῶς.

Ἡ Κορινθιακὴ σταφίς.

Τὸ κλῆμα τὸ ὁποῖον περισσότερον τιμᾶται εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶναι τὸ παράγον τὴν λεγομένην Κορινθιακὴν σταφυλὴν.

Τοῦτο εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος, ὁπότε ἡ Πελοπόννησος ἐτέλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν. Ἐφύετο ἀφθόνως εἰς ἀγρίαν κατάστασιν περὶ τὸ ἀρχαῖον ἄστυ τῆς Κορίνθου. Τὸ ὕψος του ἦτο ἐνὸς μέτρου περίπου καὶ παρῆγε σταφυλὴν μὲ μικρὰς πολὺν γλυκειάς ρῶγας.

Οἱ Ἑνετοὶ ἐξετίμησαν ἀμέσως τὴν ἐξαιρετικὴν ποιότητα τοῦ κλήματος αὐτοῦ καὶ ἐπεχείρησαν καὶ νὰ τὴν βελτιώσουν μὲ συστηματικὴν καὶ ἐπιμελημένην καλλιέργειαν.

Οἱ ἔμποροι τῆς Βενετίας τότε διενήργουν σπουδαῖον ἐμπόριον τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος, ἰδίᾳ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον οἱ ἀμπελουργοὶ μας ἐξάγουν καὶ ἀποστέλλουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς παραγωγῆς των.

Σήμερον οἱ ἀμπελῶνες τῆς Κορινθιακῆς σταφυλῆς καταλαμβάνουν ὀλόκληρον τὴν νοτιοδυτικὴν ἀκτὴν τῆς Πελοποννήσου καὶ καλύπτουν ἀπέραντον ἑκτασιν.

Τὸ κλῆμα τοῦτο καλλιεργεῖται ἐπίσης με ἐπιτυχίαν εἰς τὴν Ζάκυνθον, εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ εἰς τὴν Λευκάδα καθὼς καὶ εἰς τὰς περιφερείας Ναυπάκτου καὶ Γυθείου.

Ἡ καλλιέργειά του εἶναι δαπανηροτέρα, διότι εἶναι δυσκολωτέρα ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἄλλων κλημάτων τῆς χώρας μας.

Αἱ ρῶγές του εἶναι μικραὶ καὶ στοργύλαι, χρώματος βαθέος κυανοῦ με ἀπόχρωσιν ἰώδη σκοτεινὴν.

Μικρὸν μέρος τῆς Κορινθιακῆς σταφυλῆς ἐξοδεύεται νωπὸν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος γίνεται σταφίς. Ἡ σταφυλὴ ξηραίνεται εἰς εἰδικὰ ἀλώνια ἐπὶ ὀκτῶ δεκά ἡμέρας. Διὰ τὴν ἀπόδοσιν μιᾶς ὀκάδος σταφίδος ὑπολογίζονται τρεῖς ἕως τέσσαρες ὀκάδες σταφυλῆς. Ἡ σταφυλὴ ξηραίνεται καὶ ὑπὸ σκιάν· τότε ἀπαιτοῦνται 20-22 ἡμέραι πρὸς πλήρη ἀποξηράνσιν.

Ἡ ποιότης ὅμως αὐτὴ εἶναι πολὺ ἀνωτέρα καὶ

είναι γνωστή εις τὸ ἐμπόριον ὡς «σταφίς τῆς σκιᾶς»-

2

Εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν σταθμὸν τοῦ Πύργου δὲν παύουν νὰ γίνωνται εἰδικὰ πειράματα, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐξευρεθοῦν οἰκονομικώτερα καὶ πρακτικώτερα μέσα διὰ τὴν καλυτέραν συντήρησιν τῆς σταφυλῆς. Ἐκεῖ βλέπει τις πολλὰ νέα μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα προωρισμένα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Ἡ σταφυλὴ ξηρανομένη χάνει τὰ δύο τρίτα τοῦ ὑγροῦ της. Τὸ χρῶμα της τότε γίνεται βαθύ κυανοῦν βελούδιον, ὥστε πλὴν τῆς γεύσεως ἡ Κορινθιακὴ μας σταφίς τέρπει καὶ τὴν ὄρασιν.

Ὅταν τελειώσῃ ἡ ἀποξηράνσις, ἡ σταφίς κοσκινίζεται εἰς εἰδικὰ κόσκινα καὶ καθαρίζεται μὲ εἰδικὰς μηχανάς. Εἰς τὸ ἐμπόριον παραδίδεται ἐντὸς ξυλίνων κιβωτιδίων καὶ στέλλεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ὅλαι αἱ ἀμπελόφυτοι περιφέρειαι δὲν παράγουν σταφίδα τῆς ἰδίας ποιότητος. Διὰ τοῦτο ἡ ἀξία τοῦ προϊόντος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τόπον τῆς προελεύσεώς του. Οὕτω λ.χ. ἡ σταφίς τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν εἶναι ἀνωτέρα τῆς Ζακύνθου κ.λ.π.

Ἡ παραγωγὴ τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος ποικίλλει ἀπὸ 80 μέχρι 100 ἑκατομμυρίων ὀκάδων.

Τὸ τρίτον περίπου τῆς ἐσοδείας τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος κατ' ἔτος διατίθεται κυρίως πρὸς κατασκευὴν οἴνων ἀλλὰ καὶ πρὸς παραγωγὴν οἰνοπνεύματος. Τοῦτο γίνεται λόγῳ τῆς ὑπερπαραγωγῆς της.

Ἡ σταφίς ἀποτελεῖ τροφὴν ἐξαιρετοῦ. Περιέχει σάκχαρον εἰς μεγάλην ποσότητα καὶ εἶναι ἐξόχως θρεπτικὴ καὶ ὑγιεινοτάτη, διότι ἐγκλείει καὶ ἀφθόνους βιταμίνους, οὐσίας χρησιμωτάτας διὰ τὴν ὑγείαν μας.

(Κατὰ Μπάρτ. Διασκευὴ)

Τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Ἦτο αὐγὴ ἀνοίξεως.

Ἐξυπνήσαντες πολὺ ἔνωρις ὅλοι ἡμεῖς οἱ μικροὶ φίλοι τοῦ Γεροστάθῃ ἀνήλθομεν μετ' αὐτοῦ τὸν λόφον, ὃ ὁποῖος ἔκειτο πλησίον τοῦ χωρίου μας.

Ἀφοῦ ἐθαυμάσαμεν τὴν ὠραίαν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου κατήλθομεν εἰς τοὺς πρόποδας. Καὶ ὁ μὲν γέρων ἐκάθισεν ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης πεύκης, ἡμεῖς δὲ διεσκορπίσθημεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διὰ νὰ συλλέξωμεν ἄνθη.

Ὅταν ἐπεστρέψαμεν κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖράς μας μεγάλας ἀνθοδέσμας, ἐκάθισαμεν πέριξ τοῦ Γεροστάθῃ. Οἱ ὀφθαλμοὶ μας δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὰ ποικιλόχρωμα καὶ πανεύουσμα αὐτὰ ἀριστοτεχνήματα.

— Ἀνευρίσκετε, παιδιὰ μου, τὴν ἀπέραντον τοῦ Θεοῦ σοφίαν, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, εἰς ὅλα τὰ δημιουργήματά του, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ ἄνθη, τῶν ὁποίων τὴν ὠραιότητα βλέπω ὅτι θαυμάζετε αὐτὴν τὴν στιγμήν.

Παρακινήθεις ἀπὸ τὴν ὠραιότητα τῶν ἀνθέων εἰς σοφὸς Εὐρωπαῖος ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν ζωὴν του εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν καθὼς καὶ τῶν φυτῶν, τὰ ὁποῖα τὰ γεννοῦν.

Οὗτος ὠνομάζετο Λινναῖος καὶ κατήγετο ἀπὸ τὴν Σουηδίαν. Σημειώσατε δὲ ὅτι ὅσον περισσότερο τὰ ἐσπούδαζε, τόσο περισσότερο ἐπίστευεν εἰς τὴν πανταχοῦ παρουσίαν τῆς σοφίας καὶ παντοδυναμίας

τοῦ Θεοῦ. Διὰ νὰ δείξη δὲ ὅτι ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἔγραψε μὲ μεγάλα γράμματα εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης του τὰς λέξεις· «Ἐσο ἐνάρετος, ὁ Θεὸς παρῶν».

Τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ διασήμου φυτολόγου ὁ καθὼς ἐξ ἡμῶν εἶναι ἀνάγκη νὰ χαράξη μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας εἰς τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς του. Καὶ καθὼς τὸ ἡλιοτρόπιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλέπετε παρὰ τὸν ἀντικρυνὸν φράκτην, στρέφεται πάντοτε πρὸς τὸν ἥλιον, διὰ νὰ λαμβάνη φῶς καὶ θερμότητα καὶ αὔξησιν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ἄς ἔχωμεν ἐστραμμένον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸν πάνσοφον Δημιουργὸν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀρυώμεθα δύναμιν καὶ προκοπὴν.

Ὁ Λινναῖος ἦτο Χριστιανός, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος, ἂν καὶ ἔζη πολλὰ ἔτη πρὸ Χριστοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυθείας καὶ εἰδωλολατρείας, ἀνεγνώριζε καὶ ὠμολόγει τὴν σοφίαν, τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ παρατηρῶν τὰ δημιουργήματά του καθὼς καὶ τὴν ὠραιότητα, ἀρμονίαν καὶ τάξιν τοῦ σύμπαντος. Διαλεγόμενός ποτε ὁ μέγας οὗτος σοφὸς μετὰ τινος, Ἀριστοδήμου καλουμένου, ἐδίδασκεν αὐτὸν ὅτι· «ὁ Θεὸς, τὸν ὁποῖον μαρτυροῦν τὰ ἔργα του, βλέπει τὰ πάντα, εἶναι πανταχοῦ παρῶν καὶ περὶ πάντων φροντίζει· ἐπομένως ὄχι μόνον ὁσάκις μᾶς βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημίαν ἐὰν εὕρισκόμεθα, πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἀδίκους καὶ αἰσχροὺς πράξεις, διότι καὶ ἂν ἄλλος τις δὲν μᾶς βλέπη, μᾶς βλέπει ὁ Θεός, ὁ παντεπόπτης καὶ πανταχοῦ παρῶν».

Ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ Γεροστάθῃ ἐπείσθημεν ὅτι ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ καὶ μάλιστα τῶν θαυμαστοτέρων, δύναται ὁ στοχαστικὸς ἄνθρωπος νὰ συμπεράνη τὴν σοφίαν καὶ παντοδυναμίαν καὶ τὴν πανταχοῦ παρουσίαν Του.

Κατὰ Λ. Μελά. Διασκευή)

Πρὸς τὸν θεόν.

ἘΕ ! ὕμνεϊ τὴν δόξαν σου ἢ νῦξ καὶ ἡ ἡμέρα.
Μὲ ἄνθη ἔστρωσες τὴν γῆν, μὲ ἄστρα τὸν αἰθέρα.

Ἄσύμφωνοι τόσοι λαοὶ αἰνοῦσι σε συμφώνως.

Ποικίλαι γλῶσσαι χίλια ὕμνοῦσι σε συγχρόνως.

Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετράς, ἀόριστος ὀρίζεις.

τὸ πᾶν ἀόρατος ὄρας, ἀγνώριστος γνωρίζεις.

Τὸ φῶς εἶναι τὸ σῶμά σου,

ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα σου,

ὁ κεραυνὸς φωνή σου.

Τὸ ἄπειρον διάστημα

τὸ μέγα σου ἀνάστημα

καὶ ὁ αἰὼν στιγμή σου.

Δύναται ὁ δάκτυλός σου

ὡς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ

καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός σου

τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

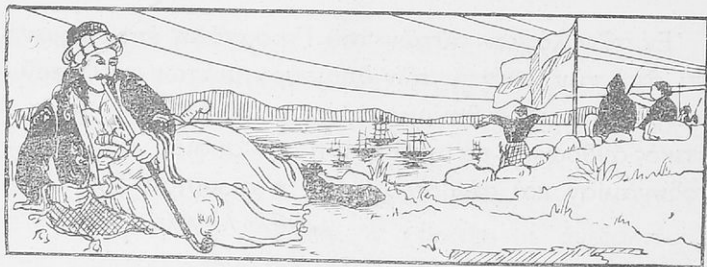
Μὲ πνοήν σου μίαν σβήνεις

τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς

καὶ μ' ἓν μόνον νεῦμα κλίνεις

πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανοὺς.

Π. Σοῦτσος.

Γεώργιος Καραϊσκάκης.

Πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως.

Ὁ Καραϊσκάκης κατήγετο ἀπὸ τὴν Σκουληκαριάν, χωριὸν τῆς Ἀρτης, καὶ ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1782. Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε καὶ αὐτὸς τὸν Ἀλῆ πασᾶν· ἔπειτα ἠνώθη μὲ τοὺς κλέφτες. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἐφάνη πολὺ πρόθυμος νὰ πολεμήσῃ· κατόπιν ὅμως ἤρχισε ν' ἀγωνίζεται μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν τῆς Ρούμελης πρὸς σωτηρίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰ τέλη τῆς Ἐπαναστάσεως ὑψώνεται ἔξαφνα καὶ γιγαντώνεται καὶ κάμνει ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ κατορθώματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τὸν ἐδόξασαν.

Ὁ Καραϊσκάκης ἦτο ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καθ' ὅλα ἀντίθετος τοῦ Κολοκοτρώνη: μικρόσωμος, ἀδύνατος, ὠχρὸς καὶ φιλάσθενος. Εἶχεν ὅμως εὐκίνητον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοὶ του ἐφώτιζον τὴν σκοτεινὴν καὶ μεγαγχολικὴν φυσιογνωμίαν του. Τὸ πρόσωπόν του σπανίως ἔμενεν ἤσυχον· πάντοτε σχεδὸν ἐταράσσετο ἀπὸ σπασμούς

ἀνησυχίας καὶ ἀνυπομονησίας. Ἐστερεῖτο τῆς εὐγλωττίας τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀλλ' ὅταν ὠμίλει, εἶχεν εὐφυΐαν καὶ ἐτοιμότητα πολλήν εἰς τοὺς λόγους.

“Ὅταν ἡ Κυβέρνησις τὸν διώρισε γενικὸν διοικητὴν τῆς Σπηρεᾶς Ἑλλάδος, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1826, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ λάβῃ τὸν διορισμὸν του, ὁ Ἑδραῖος Μπουντούρης τοῦ εἶπεν·

— “Ἐως τώρα Καραϊσκάκη, δὲν ἔκαμες τὸ καθήκόν σου πρὸς τὴν πατρίδα· ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίσῃ εἰς τὸ μέλλον.

Τότε ὁ Ρουμελιώτης ἀρχηγὸς ἀπήντησε μὲ εἰλικρίνειαν·

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι πὼς ὅταν θέλω γίνομαι ἄγγελος καὶ ὅταν θέλω διάβολος· εἰς τὸ ἐξῆς ἀπεφάσισα νὰ γίνω ἄγγελος.

Καὶ ἔγινεν ἀληθινὰ ἄγγελος, ὁ καλὸς ἄγγελος τῆς πατρίδος. Αὐτὸς ἔδωκε ζωὴν εἰς τὴν ἀδυνατισμένην Ἐπανάστασιν καὶ κατασυνέτριψε τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Ἀράχωβαν, εἰς τὸ Δίστομον, εἰς τὸ Κερατσίνιον. Τόσον φοβερὸν εἶχε γίνῃ τὸ ὄνομά του μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν, ὥστε κατήντησε νὰ λέγουν ὡς παροιμίαν.

— Τί φεύγεις σὰν νὰ σὲ κυνηγᾷ ὁ Καραϊσκάκης;

Καὶ ὠμολόγουν τὴν ἀξίαν του εἰ Τούρκοι.

— Ἐμεῖς ἔχομεν τὸν Κιουταχῆν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Καραϊσκάκην· δυὸ λεοντάρια πολεμοῦν τὸ ἓνα νὰ φάγῃ τὸ ἄλλο.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ λέοντες εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι μίαν φορὰν καὶ συνωμίλησαν ἐκ τοῦ πλησίον. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1826 μέσα εἰς τὴν γαλλικὴν ναυαρχίδα, ἠγκυροβολημένην πλησίον τοῦ Πειραιῶς.

Ὁ Καραϊσκάκης ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Γάλλον

ναύαρχον, ἐνῶ συγχρόνως ἦτο εἰς τὴν ναυαρχίδα πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ ὁ Κιουταχῆς. Ὁ Γάλλος ἐταράχθη φυσικὰ καὶ ἀνησύχησεν, ἀλλ' οἱ δύο θανάσιμοι ἐχθροὶ προσηνέχθησαν πρὸς ἀλλήλους μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν. Ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγεν ἔπειτα ὅτι κατεπλάγη εὐθύς ὡς ἀντίκρουσε τὸν Κιουταχῆν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἐπίσης. Ὁ Ρουμελιώτης ἀρχηγός, ὅταν εἰσῆλθεν, ἐχαιρέτισε τὸν Τοῦρκον πασαῖν κατὰ τὴν τουρκικὴν συνήθειαν, δηλαδὴ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὰ χεῖλη καὶ εἰς τὸ μέτωπον. Ἐκεῖνος τὸν ἀντεχαιρέτισε μὲ ὑπερηφάνειαν.

Πρῶτος ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν ὁ Κιουταχῆς εἰς ἀλβανικὴν γλῶσσαν καὶ εἶπε·

— Τί γίνεσαι, Καραϊσκάκη! Σ' ἐπρόσμενα νὰ ἔλθης εἰς τὰ Βιτώλια νὰ μὲ προσκυνήσης (νὰ ὑποταχθῆς) καὶ νὰ σοῦ δώσω ὅλα τὰ βιλαέτια ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἕως τὴν Ἀρταν.

— Ἐγὼ νὰ σὲ προσκυνήσω; ἀπεκρίθη ὁ Καραϊσκάκης μὲ ἠσυχίαν. Ἄν εἶσαι σὺ διοικητὴς τῆς Ρούμελης, εἶμαι κι' ἐγὼ διοικητὴς τῆς Ρούμελης. Καὶ ἂν ἐγνώριζεν ἡ Κυβέρνησίς μου πὼς μιλοῦμε τώρα μαζί, μ' ἐκρεμνοῦσε κι' ἐμένα καὶ δεκαπέντε χιλιάδες στρατεύματα, ποῦ ἔχω εἰς τὴν Ἐλευσίνα.

Ὁ Κιουταχῆς ἐρωτᾷ μὲ ἀπορίαν.

— Καὶ πῶς ἢμπορεῖ νὰ σὲ κρεμάσῃ!

Καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἀποκρίνεται·

— Μήπως δὲν σὲ κρεμνᾷ ὁ Σουλτάνος ὅταν θέλῃ; ναὶ ἢ ὄχι;

— Βέβαια, γιατί τὸν ἔχω βασιλέα.

— Μὲ κρεμνᾷ λοιπὸν κι' ἐμένα ἢ Κυβέρνησις, γιατί τὴν ἔχω βασιλίσσαν.

Καὶ ἡ ὁμιλία ἔμεινεν ἕως ἐδῶ· ὁ Κιουταχῆς ἠγέρθη

πρῶτος καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ γαλλικὸν πλοῖον

2

Ἄφοῦ ἔπεσε τὸ Μεσολόγγι καὶ μαζί του σύσσωμος ἡ Ἐπανάστασις τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, ὁ Κιουταχῆς ἐστράφη πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἠνώθη εἰς τὰς Θήβας μὲ τὸν Ὁμέρ Βρυώνην καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸ τοῦ θέρους τοῦ 1826.

Οἱ Ἀθηναῖοι χωρικοὶ ἐπροσκύνησαν καὶ ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας ἐκλείσθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ 400 μισθωτοὺς. Εἶχεν ὅμως πλῆθος ζωοτροφῶν καὶ δεκαεπτὰ τηλεβόλα ἐπὶ τῶν τειχῶν. Τὴν πόλιν ἐδοκίμασε νὰ ὑπερασπίσῃ μικρὸν σῶμα. Ἄλλ' ὅταν ὁ Κιουταχῆς ὤρμησε κατ' αὐτῶν, οἱ ὀλίγοι ὑπερασπισταὶ ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ αἱ Ἀθηναῖαι ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

Ὅταν ἔγινε γνωστὴ ἡ εἰσβολὴ τοῦ Κιουταχῆ, συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Ἐλευσίνα στρατεύματα ἑλληνικὰ ἄτακτα ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη καὶ τακτικὰ ὑπὸ τὸν φιλέλληνα Γάλλον συνταγματάρχην Φαβιέρου. Κατὰ τὴν 8 Αὐγούστου ἔγινε μάχη εἰς τὸ Χαϊδάρι, ἡ ὁποία ἀπέβη ὑπὲρ τῶν πολυαρίθμων Τούρκων. Οἱ Ἕλληνες τότε ὑπεχώρησαν καὶ ὁ Κιουταχῆς περιέζωσε στενῶς τὴν Ἀκρόπολιν. Τὴν 1 Ὀκτωβρίου ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν ἡ ἀνδρεία σύζυγός του καὶ ὁ Ἀθηναῖος ὄπλαρχηγὸς Μακρυγιάννης.

Τότε ὁ Καραϊσκάκης συνέλαβε τὸ μέγα πολεμικὸν του σχέδιον, διὰ νὰ καταστρέψῃ τὸν Κιουταχῆν, νὰ τοῦ ἀποκόψῃ δηλ. τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας. Μὲ

πόσῃν στρατηγικὴν τέχνην ἤρχισε νὰ ἐκτελῆ τὸ σχέδιον αὐτό, ἀποδεικνύουν αἱ νίκαι τῆς Ἀραχῶβης καὶ τοῦ Διστόμου.

Ἐν τούτοις ἐξηκολούθει ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως καί, ἐπειδὴ οἱ πολιορκούμενοι εἶχον ἀνάγκην πολεμοφοδίων, ὁ Φαβιέρος ἐπὶ κεφαλῆς 650 τακτικῶν στρατιωτῶν, φορτωμένων πυρίτιδα καὶ σφαιρας, ἀνέλαβε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁ Γάλλος συνταγματάρχης ἐξετέλεσεν ἐπιτυχῶς τὸ παράτολμον σχέδιόν του τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ Νοεμβρίου. Διῆλθε διὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου καὶ ἀνέβη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου εἶναι τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ.

Ὁ Φαβιέρος σκοπὸν εἶχεν ν' ἀφίση εἰς τοὺς πολιορκουμένους τὰ πολεμοφόδια, τὰ ὅποια ἔφερε, καὶ νὰ καταβῆ πάλιν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καθὼς ἀνέβη.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγινε καὶ ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ καὶ αὐτὸς κλεισμένος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅ,τι καλὸν ἔπραξεν, ἐχάσθη. Εἰς τὴν πολυάριθμον φρουρὰν προσετέθησαν καὶ οἱ στρατιῶται του καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐξωδεύοντο ταχύτερον τὰ τρόφιμα τοῦ φρουρίου.

Εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν ἦσαν τὰ πράγματα, ὅτε ἦλθον δύο ξένοι, δύο Ἄγγλοι, ὁ στρατηγὸς Τζῶρτζ καὶ ὁ λόρδος Κόχραν.

Ἡ Κυβέρνησις ἐνόμισεν, ὅτι αὐτοὶ οἱ δύο θὰ μᾶς σώσουν καὶ διώρισε τὸν πρῶτον ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν δεύτερον ἀρχηγὸν τοῦ στόλου.

2

Ὁ Καραϊσκάκης, ἄν καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς ξένων ἀρχηγῶν, δὲν ἔδειξε καθόλου ὅτι προσεβλήθη, ἀλλ' ὅλοι οἱ στρατιῶταί του ἐδυσανασχέτησαν δι'

Ἡ μάχη Ἑλλήνων καὶ Τούρκων παρὰ τὸ Φάληρον.

αυτό. Οί άνθρωποι αυτοί ἤμπορεῖ νὰ ἦσαν λαμπροὶ εἰς τὴν πατρίδα των καὶ νὰ εἶχον ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, μᾶς ἔβλαψαν ὁμως χωρὶς νὰ τὸ θέλουν. Ὁ Καραϊσκάκης τὰ προεῖδε καὶ εἶπε·

— Βλέπω πὼς κακὰ θὰ πᾶμε μὲ τούτους τοὺς φράγκους· φοβοῦμαι πὼς θὰ μᾶς καταστρέψουν μὲ τὴ βία τους.

Καὶ ἀληθινά· ἐνῶ ὁ Ρουμελιώτης στρατηγός, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸν τόπον καὶ εἶχεν ἀπὸ τὴν φύσιν νοῦν στρατηγικόν, ἤθελεν ὅλα νὰ γίνωνται τακτικὰ καὶ συλλογισμένα, ὁ Κόχραν ἐβιάζετο οὕτως ἢ ἄλλως νὰ γευματίσῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἔδιδεν ἀμοιβὴν δύο χιλιάδας τάλληρα εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ ἔστηνε τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς τὸ ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος. Καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ, διότι συγχρόνως οἱ πολιορκούμενοι ἔστειλλον μηνύματα, ὅτι δὲν ἔχουν δυνάμεις, διὰ ν' ἀνθέξουν ἐπὶ πολὺ.

Ὁ Καραϊσκάκης ἦτο ἐστρατοπεδευμένος εἰς τὸ Κερατσίνι, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ στρατεύματα ἦσαν εἰς τὸ Φάληρον. Κατὰ τὴν 13 Ἀπριλίου ἐγίνεν ἡ πρώτη ἐπίθεσις ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἐβοήθησε δὲ καὶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἡ ἐπίθεσις ἐπέτυχε. Πολλὰ τουρκικὰ ὄχυράματα ἐκυριεύθησαν. Τὰ δύο ἑλληνικὰ σώματα ἠνώθησαν καὶ 300 Ἀλβανοὶ ἀπομονωμένοι ἐκλείσθησαν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ὁ Καραϊσκάκης ἔστησε τὴν σκηνὴν του εἰς τὸν Πειραιᾶ, πλησίον τῆς παραλίας.

Ὁ Κόχραν ἤθελε νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν ἐπίθεσιν· ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγε νὰ παύσουν τὸν ἀγῶνα πρὸς τὸ παρὸν καὶ νὰ μὴ προχωρήσουν πρὶν ἢ πα-

ραδοθοῦν οἱ ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου Ἀλβανοί, οἱ ὅποιοι ἐστεροῦντο ὕδατος καὶ πυρίτιδος. Τότε ἤρχισε κανονιοβολισμὸς κατὰ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ἀπὸ τὴν θάλασσαν· καὶ μετ' ὀλίγον τὸ μοναστήριον μετεβλήθη εἰς ἐρείπια. Οἱ Ἀλβανοὶ κατέφυγον εἰς τὰ θολωτὰ ὑπόγεια καὶ ἐμάχοντο ἀπ' ἐκεῖ. Ἐστείλαμεν νὰ προτείνωμεν παράδοσιν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐφόνευσαν τὸν ἀπεσταλμένον. Αὕτῃ ἡ ἀπιστία μᾶς παρῶργισε· καὶ ὁ Καραϊσκάκης δὲν ἤθελε πλέον νὰ ἔλθῃ εἰς καμμίαν συμφωνίαν μετ' αὐτῶν. Ἦθελε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ τελειώσουν τὰ πολεμοφόδιά των, νὰ δαμασθοῦν ἀπὸ τὴν δίψαν καὶ τότε νὰ παραδοθοῦν χωρὶς ὄρους.

Ἄλλ' ὁ Κόχραν ἐβιάζετο καὶ ἠπεῖλει ὅτι θὰ φύγῃ. Τί νὰ γίνῃ λοιπόν; Συνεφωνήθη μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ ἐξέλθουν ἔνοπλοι καὶ νὰ ὀδηγηθοῦν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Καραϊσκάκην. Ὅταν τὸ ἔμαθον αὐτὸ οἱ στρατιῶται ἐξηγριώθησαν. Ἐνῶ ὑπελόγιζον ὅτι θὰ μοιρασθοῦν τὰ πλούσια ὄπλα τῶν Ἀλβανῶν, τὰ ἔχανον τώρα μέσα ἀπὸ τὰς χεῖράς των. Συνήχθησαν ὅλοι περίξ τοῦ μοναστηρίου καὶ περιέμενον τὴν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Καραϊσκάκης παρετήρησε τὴν ἔξαψιν τῶν στρατιωτῶν καὶ προσεπάθησε μὲ τὰ πειστικώτερα λόγια του νὰ τοὺς ἡσυχάσῃ. Δὲν τὸ κατώρθωσε ὁμως.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἤρχισαν νὰ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ μοναστηρίου· προεπορεύετο ὁ Καραϊσκάκης καὶ εἰς τὸ μέσον ἐβάδιζον δύο τρεῖς Ἕλληνες ὀπλαρχηγοί, ὡς ὄμηροι. Ἀπὸ τὸ ἓν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἦσαν συνηγμένοι οἱ Ἕλληνες στρατιῶται, ὠργισμένοι, ἀλλὰ ἡσυχοί. Αἰφνης εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν βλέπει εἰς τὴν μέσην ἐνὸς Ἀλβανοῦ λαμπρὸν γιαταγάνι

Μ.Γ. Πετρίδη-Κ. Γιοτσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνώστ. ΣΤ'. (*Ἐκδ. Α· 1936) 11

καὶ ἀπλώνει νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέση. Ὁ Ἀλβανὸς χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν τὸν πιστολίζει. Τότε ὅλοι οἱ στρατιῶται ἀρχίζουν φοβερὸν ἐκ τοῦ πλησίον τουφεκισμὸν κατὰ τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ ἀρχηγοὶ προσπαθοῦν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των· ὁ ἴδιος ὁ Καραϊσκάκης, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι τίποτε δὲν κατορθώνει, στρέψας προέτεινε τὸ στήθος καὶ ἐφώνασε πρὸς τοὺς Ἀλβανούς·

— Σκοτώστέ με καθὼς σᾶς σκοτώνω!

Διακόσιοι ἐβδομήκοντα ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ μοναστήριον καὶ μόνον ἐβδομήκοντα ἔφθασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ.

4

Ὁ Καραϊσκάκης ἐγένετο ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τὴν λύπην του. Μίαν στιγμὴν μάλιστα ἔφθασεν εἰς τόσον παροξυσμὸν, ὥστε εἶπεν ὅτι θὰ φύγῃ, διότι δὲν ἐννοεῖ πλέον νὰ διοικῆ στρατιώτας ἐπιόρκους καὶ ἀπίστους.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἔπταιον οἱ στρατιῶται, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον οἱ ἀσυλλόγιστοι Φράγκοι ἀρχηγοί.

Ὁ Καραϊσκάκης ἠσύχασεν ὀλίγον ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ μείνῃ καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του ἀκριβῶς εἰς τὴν κακὴν αὐτὴν ὥραν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ κάμῃ ἀνακρίσεις, διὰ νὰ εὔρῃ τοὺς πρωταιτίους καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς. Ἐξαίφνης λαμβάνει ἔγγραφον ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Τζώρτζ. Διεμαρτύρητο οὗτος διὰ τὴν πρᾶξιν καὶ ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ ἐθεώρῃ αἴτιον τὸν Καραϊσκάκην. Τότε ἦναψε

πάλιν ἀπὸ θυμόν, ἐκτύπησε τὸ πόδι καὶ ἐφώναξεν·

— Ἀπὸ τὴν γολέτταν του λοιπὸν κάθεται καὶ βλέπει τὸν πόλεμον καὶ στέλλει ἔπειτα διαμαρτυρίας εἰς ἡμᾶς, ποὺ ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ χίλιους διαβόλους!

Διὰ νὰ μὴ φέρη ὁμως διχόνοιαν κατέπιε πάλιν τὴν δικαίαν ὀργὴν του καὶ συνεφώνησε μὲ τοὺς Ἄγγλους ἀρχηγούς, κατὰ τὴν 23 Ἀπριλίου νὰ γίνῃ ἡ γενικὴ ἐπίθεσις ἐναντίον τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουταχῆ. Ἄλλ' αἱ τόσαι ἠθικαὶ ταραχαὶ καὶ οἱ σωματικοὶ πόνοι ἐνήργησαν βλαβερῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας του καὶ τῆ 22 τοῦ μηνὸς κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ἔμεινε ἐξηπλωμένος εἰς τὴν σκηνὴν του.

Ἐνῶ ὁμως ὅλα εἶχον ἐτοιμασθῆ διὰ τὴν ἐπίθεσιν τῆς ἐπομένης ἡμέρας, αἴφνης ἀκούονται τουφεκισμοὶ καὶ μετ' ὀλίγον ἡ μάχη γενικεύεται. Τὴν πρώτην αἰτίαν ἔδοσαν οἱ Κρηῆτες στρατιῶται μεθυσμένοι. Αὐτοὶ ἐπετέθησαν ἀσυλλόγιστα ἐναντίον ἑνὸς τουρκικοῦ ὀχυρώματος. Ὁ Καραϊσκάκης ἐξυπνᾷ ἀπὸ τὸν κρότον τῆς συμπλοκῆς, βλέπει τὴν γενικὴν σύγχυσιν καὶ μ' ὅλον τὸν πυρετόν του ἵππευεῖ ἄοπλος, ἀρπάζει ἑνὸς στρατιώτου τὸ γιαταγάνι καὶ ρίπτεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἡ παρουσία του δίδει εἰς ὅλους δύναμιν καὶ θάρρος. Οἱ Τοῦρκοι ἀπωθοῦνται εἰς τὰ ὀχυρώματά των. Τότε ὁ Κιουταχῆς στέλλει κατ' αὐτοῦ ὅλον τὸ ἵππικόν. Ὁ Καραϊσκάκης ἠναγκασμένος νὰ ὑποχωρήσῃ, μένει τελευταῖος, διὰ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἄλλους. Ἄλλ' ἐκεῖ τὸν εὕρισκει μία σφαῖρα εἰς τὴν κοιλίαν. Πίπτει ἀπὸ τὸν ἵππον καὶ κατορθώνει πάλιν ν' ἀναβῆ. Ἡ φωνὴ του κόπτεται καὶ ὁμως ἐνθαρρύνει τοὺς ὀλίγους ἵππεῖς του νὰ συσσωματωθοῦν, διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν ὑποχώρησιν τῶν πεζῶν.

Μόνον ὅταν εἶδεν ἔκτος κινδύνου τὸν στρατόν, τότε ἐσυλλογίσθη τὴν πληγὴν, ὅποια τοῦ ἐσπάρασσε τὰ σπλάγχνα. Αἱ δυνάμεις του παρέλυσαν πλέον. Τὸν ἤγειραν καὶ τὸν ἔφεραν μὲ μίαν λέμβον εἰς τὴν γολέτταν, ὅπου εἶχε τὸ στρατηγεῖόν του ὁ Τζώρτζ.

Ὁ ἐτοιμοθάνατος στρατηγὸς δὲν ἔχασε τὴν ἀταραξίαν του μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ζωῆς του. Ἐζήτησε τὸν πνευματικὸν καὶ ἐξωμολογήθη· εἶπεν εἰς ὅλους, ὅσοι τὸν περιστοιχίζον, νὰ τὸν συγχωρήσουν καὶ ἔπειτα ἔκαμε τὴν διαθήκην του. Τελευταῖον ἐκάλεσε πλησίον του τοὺς δύο ἀγαπημένους συμπολίτας του τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν καὶ τὸν Χατζηπέτρον καὶ τοὺς εἶπεν·

— Ἐλάτε τώρα νὰ σᾶς ἀσπασθῶ.

Καὶ ὅταν εἶδεν, ὅτι οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἔκλαιον, προσεπάθησεν ὁ ἴδιος νὰ τοὺς παρηγορήσῃ καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ φροντίσουν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀκροπόλεως.

— Πρὸ πάντων ἐσεῖς οἱ παλαιοὶ συναγωνισταί μου, εἶπε, νὰ μὴν ν τ ρ ο π ι α σ θ ῆ τ ε.

Κατὰ τὰ ἐξημερώματα ἐξέπνευσεν. Ἀπέθανε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ὀνόματός του.

5

Ἡ εἶδησις τοῦ θανάτου τοῦ Καραϊσκάκη ἔφερε γενικὴν ἀπελπισίαν εἰς τὸν στρατόν. Ἡ λύπη ἦτο μεγάλη καὶ γενική. Στρατιῶται ἐσπόγγιζον τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμούς των μὲ τὴν φουστανέλλαν των. Ἄλλοι εἰς τὸν παροξυσμὸν τῆς λύπης των ἤθελον νὰ θραύσουν τὰ ὄπλα των ἐπὶ τῶν λίθων καὶ νὰ φύγουν.

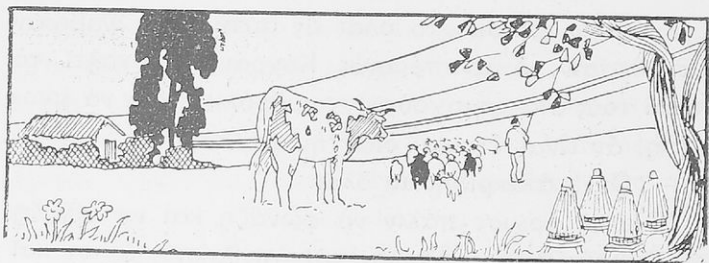
Καὶ ἐνῶ εὐρίσκοντο ὅλοι εἰς αὐτὴν τὴν θλιβερὰν κατάστασιν, ὁ ἀνυπόμονος Κόχραν προσκαλεῖ τὸ πρῶτῃ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς εἰς συμβούλιον, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν εἶναι ἔτοιμοι διὰ τὴν ἐπίθεσιν.

— "Ὁχι! ἀπεκρίθησαν ὅλοι.

Ἐκεῖνος ἤρχισε πάλιν νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ὑβρίζῃ ὡς δειλοὺς τοὺς "Ελληνας καὶ ἠπειλήσεν, ὅπως καὶ πρὶν, ὅτι θὰ παραλάβῃ τὰ πλοῖα καὶ θὰ φύγῃ. Ἡναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ ἐνδώσουν οἱ ὀπλαρχηγοὶ καὶ μόνον ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένην ἢ ἐπίθεσις.

Καὶ ἔγινε κατὰ τὴν 24 Ἀπριλίου ἡ φονικὴ ἐκείνη μάχη τοῦ Φαλήρου, καθ' ἣν ἔπαθον οἱ "Ελληνες φοβερὰν καταστροφὴν. Εἰς καμμίαν ἄλλην μάχην δὲν ἔχασαν περισσοτέρους καὶ καλυτέρους ἄνδρας. Καμμία ἄλλη ἡμέρα δὲν ἦτο τόσον μαύρη καὶ σκοτεινὴ διὰ τὴν Ἐπανάστασιν.

(Γ. Δροσίνης. Γλωσσικὴ διασκευή.)

Γεωργικὸς καὶ Κτηνοτροφικὸς Συνεταιρισμὸς.

Οἱ γεωργοὶ τοῦ Μικροῦ Κάμπου, ποὺ ἦτο πτωχὸν καὶ δυστυχησμένον χωρίον, εἶναι σήμερον οἱ πλουσιώτεροι καὶ εὐτυχέστεροι ἄνθρωποι ὅλης τῆς περιφερείας. Μὲ τὰς νέας μεθόδους, τὰς ὁποίας οὗτοι ἀπὸ τινος χρόνου ἐφαρμόζουν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν, τῶν ἀμπελώνων καὶ τῶν ἐλαιώνων, ἐδιπλασίασαν τὰ εἰσοδήματά των. Ἀπὸ τινος δὲ χρόνου ηὐτύχησαν νὰ ἀποκτήσουν ὅλοι καὶ ἀπὸ ἓνα μικρὸν λαχανόκηπον. Διὰ τὸ πότισμά του διαθέτουν τρία ἀρτεσιανὰ φρέατα μὲ τὰς δεξαμενάς των, κοινῆς χρήσεως, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἐκεῖ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ τοῦ χωρίου των.

Παραπλεύρως τοῦ λαχανοκήπου ἐγκατέστησαν εἰς ἰδιαιτέρον τμήμα, καλῶς περιφραγμενον, καὶ ἄρκετὰ ὄπωροφόρα δένδρα διαφόρων εἰδῶν. Τοιοῦτοτρόπως εἰς κανένα πλέον ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Μικροῦ Κάμπου δὲν λείπουν διὰ τὴν οἰκιακὴν των χρῆσιν τὰ γεώμηλα, τὰ φασόλια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα

λαχανικά, καθώς και τὰ ὠραῖα φρούτα, μήλα, ἀχλάδια, ροδάκινα, βερύκοκκα, κεράσια, ἀμύγδαλα, δαμάσκηνα καὶ ἄλλα.

Ἦρχισαν ἐπίσης ὀλίγοι ἐκ τῶν γεωργῶν τούτων κατὰ μικρὸν νὰ ἐγκαθιστοῦν καὶ κυψέλας μελισσῶν εἰς μίαν ἄκραν τοῦ κοινοῦ λαχανοκήπου των. Εἰς δὲ τὸ προαύλιον, εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη ἐφύτευσαν καὶ ἀρκετὰ μορεόδενδρα, ἀναμένοντες τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, διὰ νὰ ἀρχίσουν καὶ τὴν σηροτροφίαν. Ἡ ἀφθονία ἐξ ἄλλου τῶν σιτηρῶν καὶ τῶν ὀσπρίων, τὴν ὁποίαν ἔχουν ἀπὸ τὰ κτήματά των, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναπτύξουν συστηματικῶς καὶ τὴν κτηνοτροφίαν των. Πλὴν δὲ τῆς ὀρνιθοτροφίας καὶ τῆς χοιροτροφίας, εἰς τὰς ὁποίας μετὰ μεγίστου ζήλου ἐπεδόθησαν ὅλοι αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου βοηθούμεναι καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ των, ὅλοι οἱ Μικροκαμπῖται ἐπρομηθεύθησαν καὶ ἀπὸ μίαν ἕως δύο προβατίνας καὶ αἴγας οἰκοσίτους ἕκαστος. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἠγόρασαν καὶ ἀπὸ μίαν καλὴν γαλακτοφόρον ἀγελάδα. Ὡστε δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἀναπτυχθῇ ἔνταῦθα καὶ ἡ μικρὰ οἰκόσιτος κτηνοτροφία.

Ἄλλοι πάλιν, πλὴν τῆς συνήθους ἐργασίας των, ἤρχισαν νὰ παράγουν καὶ πώλους μὲ φορβάδας εὐσώμους καὶ καλῶς διαλεγμένας.

Πρὸς τοῦτο ὁ συνεταιρισμὸς ἐπρομηθεύθη ἕνα ἵππον καὶ ἕνα ὄνον ἐκλεκτῆς γενεᾶς διὰ τὴν παραγωγὴν καλῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων, ἡ ὁποία ἤρχισε μάλιστα καὶ ὄλονεν προοδεύει.

2

Διὰ τὴν καλὴν συντήρησιν τῶν ποιμνίων των

οί Μικροκαμπίται εὔρον τῆς ἐξῆς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου. Πάντες οἱ κάτοχοι προβάτων ἀπετέλεσαν συνεταιρισμὸν κτηνοτροφικόν. Τὰ πρόβατά των ὅλα ἠνώθησαν εἰς τρία μεγάλα ποίμνια, τῶν ὁποίων ἡ βόσκησις ἀνετέθη εἰς κοινούς ποιμένας μετ' ἀμοιβῆν ὠρισμένην κατὰ κεφαλὴν προβάτου. Ὅδηγοῦνται δὲ ταῦτα πρὸς βοσκήν εἰς τοὺς ἀγρούς μετὰ τὸν θερισμὸν, εἰς δὲ τοὺς ἐλαιῶνας μετὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἐλαιοκάρπου.

Τὰ συνεταιρικά ταῦτα ποίμνια χρησιμοποιοῦν ἐπίσης διὰ βοσκήν ἄρκετὰ ἐκτεταμένον τόπον, ἐν μέρει ὄρειόν, ὃ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τὴν κοινότητα, ἐπὶ πληρωμῇ ὠρισμένου ἐνοικίου κατὰ κεφαλὴν προβάτου. Τὸ ἔσοδον τοῦτο ὡς καὶ ἄλλους τινὰς πόρους ἡ κοινότης διαθέτει διὰ τὴν μισθοδότησιν τῶν ἀγροφυλάκων τοῦ χωρίου.

Κατὰ τοὺς χειμερινούς μῆνας, καθ' ἑκάστην ἐσπέραν τὰ πρόβατα ἐκάστου γεωργοῦ χωρίζονται ἐκ συνηθείας μόνον των καὶ ἐπιστρέφουν εἰς τοὺς στάβλους των, ὅπως καὶ οἱ μαθηταὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσίν των ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἐπιστρέφουν εἰς τὰς οἰκίας των. Εὐθύς δηλαδή, ὡς οἱ ποιμένες φέρουν τὰ ποίμνια κατὰ τὴν ἐσπέραν μέχρι τοῦ χωρίου, ἀφήνουν αὐτὰ ἐλεύθερα. Τότε τὰ πρόβατα ἐκάστου γεωργοῦ τρέχουν μόνον των νὰ εὔρουν τοὺς στάβλους των, ἐνθουμούμενα τὴν ὀρεκτικὴν τροφήν, τὴν ὁποίαν εὐρίσκουν πάντοτε ἐκεῖ ἑτοιμον. Ἄν δὲ συμβῇ νὰ ἔχουν ταῦτα γεννήσει, τρέχουν μετὰ μεγαλυτέραν ἀκόμη ἀνυπομονησίαν, διὰ νὰ θηλάσουν τοὺς ἀμνοὺς των. Διότι οἱ ἀμνοί, ἐφ' ὅσον ἀκόμη εἶναι μικροί, δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσουν εἰς τὴν βοσκήν τὰς μητέρας των καὶ κρατοῦνται διαρκῶς εἰς τὸν

Ἡ τροφή, τὴν ὁποίαν εὐρίσκουν ἐδῶ τὰ πρόβατα, εἶναι κυρίως σανὰ βίκου, ρόβης, καὶ ἀγριο-λαθύρων· πρὸς τούτοις δὲ ξηρὰ χόρτα καὶ πρὸ παντὸς ξηρὸν τριφύλλιον, ξηρὰ φύλλα ἀμπέλων, κλάδοι χλωροὶ ἐλαιῶν μετὰ τὸ κλάδευμα τῶν δένδρων τούτων, ὀλίγοι καρποὶ κουκίων, βαμβακόσπορος καὶ ἄλλα εἶδη παραγωγῆς τοῦ κτήματος.

Πολλοὶ τῶν γεωργῶν τοῦ χωρίου ἔχουν καὶ ἐσπαρμένον πρωίμως ἀγρὸν τινα πλησίον τῆς κατοικίας των μὲ κριθήν, βρόμην, βρίζαν καὶ ἀγριολάθυρον εἰς ἰδιαίτερα κτήματα διὰ χλόην τῶν προβάτων των. Ἐκεῖ βόσκουν ταῦτα ἐπὶ τινος ἡμέρας κατόπιν τοῦ τοκετοῦ μετὰ τῶν ἀμνῶν των, οἱ ὁποῖοι πότε θηλάζουν καὶ πότε παίζουν καὶ πηδοῦν μὲ μεγάλην χαρὰν περίξ τῆς μητρὸς των.

Κατὰ πᾶσαν πρωίαν τὰ πρόβατα ἐκάστου γεωργοῦ ὀδηγοῦνται εἰς ὠρισμένα μέρη τοῦ χωρίου, ὅπου οἱ ποιμένες, ἀνασχηματίζοντες τὰ ποίμνια, ὀδηγοῦν αὐτὰ εἰς τὰς βοσκὰς των.

3

Μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν τῶν ἀμνῶν τὰ πρόβατα ἀρμέγονται ὑπὸ τῶν κυρίων των κατὰ πᾶσαν πρωίαν καὶ ἐσπέραν κατ' οἶκον. Ὄταν ἀρχίζῃ τὸ θέρος, τὰ πρόβατα τοῦ χωρίου, ὅλα ἠνωμένα κατὰ ποίμνια, παραμένουν διαρκῶς ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τὰς βοσκὰς. Κατὰ δὲ τὰς πολὺ θερμὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ὀδηγοῦνται ὑπὸ τὰς τεχνητὰς σκιάδας των, ἵνα ἀναπαυθοῦν.

Αἱ σκιάδες αὐταὶ κατασκευάζονται συνήθως ἀπὸ κλάδους δένδρων ἢ ἀπὸ πτερίδας ἢ ἀπὸ καλαμοειδῆ χόρτα εἰς μέρος εὐάερον καὶ δροσερόν, οὐχὶ μακρὰν

τοῦ νεροῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ πρόβατα ποτίζονται. Εἰς τὰς θερινὰς ταύτας βοσκὰς ἐξακολουθοῦν νὰ ἀρ-
μέγωνται διὰ κοινὸν πλέον λογαριασμὸν τῶν συνε-
ταιρισμῶν.

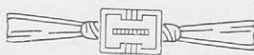
Τὸ κοινὸν γάλα μετατρέπεται ἤδη εἰς τυρὸν ὑπὸ
εἰδικοῦ τυροκόμου, ὁ ὁποῖος πληρῶνεται τὸν μισθὸν
του ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Σημειωτέον
ὅτι ἐκ τοῦ ταμείου τούτου καταβάλλονται καὶ τὰ
ἄλλα ἔξοδα τῆς τυροκομίας. Ἀπὸ δὲ τὸ τυρόγαλον
παρασκευάζεται τυρὸς κατωτέρας ποιότητος.

Οἱ τυροὶ οὗτοι πωλοῦνται εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ
ἰδίου χωρίου. Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως ἔσοδον, μετὰ τὴν
ἀφαίρεσιν τῶν ἐξόδων τῆς τυροκομίας καθὼς καὶ
πάσης ἄλλης δαπάνης, διανέμεται εἰς τοὺς συνεταί-
ρους κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προβά-
των ἐκάστου.

Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς συνεταιρικῆς οἰκοσίτου
κτηνοτροφίας ἔπαυσαν ὡς ἐκ θαύματος καὶ αἱ ἄλλοτε
συχναὶ ἀγροζημίαι.

Ἡ ἀξιοθαύμαστος αὕτη συνεταιρική ἐπιχείρησις
καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτῆς μετὰ τῆς γεωργίας τὰ μέ-
γιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν σημερινὴν πρόοδον καὶ
εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἄλλοτε δυστυχισμένου Μικροῦ
Κάμπου. Ἐγινε δὲ τοῦτο τὸ πρότυπον καὶ τὸ ἰδα-
νικὸν χωρίον, τὸ δὲ παράδειγμά του ἤρχισεν ἤδη
νὰ διαδίδεται καὶ εἰς τὰ ἄλλα χωρία τῆς περιφέρειας.

(Κατὰ Σπ. Χασιώτην)

Πόσον σέβονται οί Σπαρτιᾶται τοὺς γέροντας.

Ὡς γνωστὸν εἰς τὸ Στάδιον τῆς Ὀλυμπίας ὑπῆρχον ἰδιαίτερα διαμερίσματα δι' ἐκάστην πόλιν τῆς Ἑλλάδος. Κάποτε ἐτελοῦντο οἱ ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ τὸ Στάδιον ἦτο πλήρες ἀνθρώπων. Τότε εἰσηλθεν εἰς γέρων, διὰ νὰ εὔρη θέσιν τινὰ νὰ καθίση καὶ παρακολουθήσῃ τοὺς ἀγῶνας.

Ὁ γέρων μὴ εὐρίσκων θέσιν, διότι ἦσαν ὅλαι κατελημμένα, ἠναγκάζετο νὰ διέρχηται πρὸ τῶν θέσεων ὄλων τῶν πόλεων. Καὶ ἠρεῦνα μὲ προσοχὴν διὰ τῶν ἀδυνάτων ὀφθαλμῶν του ν' ἀνακαλύψῃ θέσιν τινὰ κενήν.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ περισσότεροὶ θεαταὶ ἀντὶ νὰ προσφέρουν μίαν θέσιν προθύμως, τούναντίον περιεγέλων τὸν ἀδύνατον γέροντα. Οἱ ὑπόλοιποι ἔμενον ἀδιάφοροι.

Ὅταν ὅμως ἦλθε πρὸ τῆς θέσεως τῶν Σπαρτιατῶν, πάντες ἠγέρθησαν σύσσωμοι καὶ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν γέροντα τὴν θέσιν του.

Τότε πάντες οἱ θεαταὶ ἤρχισαν νὰ χειροκροτοῦν καὶ νὰ ἐπευφημοῦν τὴν γενναιόψυχον ταύτην πράξιν τῶν Λακεδαιμονίων.

Ὁ γέρων ὅμως κινήσας τὴν πολιάν του κεφαλὴν καὶ δακρύσας ἀνέκραξεν·

«Οἱμοὶ πάντες μὲν οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὸ καλόν, ἀλλὰ μόνον οἱ Λακεδαιμόνιοι πράττουν αὐτό».

(Διασκευή)

Ὁ Φαγόνδιος.

Ὁ Φαγόνδιος κατήγετο ἀπὸ εὐγενῆ καὶ ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν τῆς Βενετίας. Ἄλλ' οὔτε τὰ αἰσθήματά του ἦσαν εὐγενῆ, οὔτε αἱ συνήθειά του ἀρισταί.

Μεταξὺ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Φαγονδίου τὸν πρῶτον βαθμὸν κατεῖχεν ἡ λαιμαργία. Ὁ δὲ ὕπνος, ὁ ὁποῖος ἀποστρέφεται τὸν φορτωμένον στόμαχον, εἶχεν ἀρχίσει νὰ φεύγῃ μακρὰν τοῦ Φαγονδίου.

Ὁ στόμαχός του, ἐξησθενημένος ἀπὸ τοὺς ὑπερβολικοὺς ἀγῶνας καὶ ἀβοήθητος ἀπὸ τὴν σωμασκήν, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ χωνεύῃ. Ἄλλ' ὁ Φαγόνδιος, δοῦλος τοῦ πάθους του, ἠναγκάζετο νὰ καταφεύγῃ εἰς φαγητὰ καὶ ποτὰ ἐρεθιστικά τῆς ὀρέξεως, τὰ ὁποῖα ἔτι μᾶλλον κατέστρεφον τὸν στόμαχόν του.

Ἦρχισεν ἐπομένως νὰ ἐξογκώνεται ἡ κοιλία του καὶ βαθμηδὸν ὀλόκληρον τὸ σῶμά του. Ὀδυνηρὰ σῆψις τῶν ὀδόντων ἠκολούθησε τὴν δυσπεψίαν τοῦ στομάχου του. Ἡ δὲ πολυσαρκία τοσοῦτον ἐπροχώρει, ὥστε καὶ ἐξηπλωμένος καὶ ὄρθιος κατήντησε δυσκίνητος. Καὶ ἐπὶ τέλους τρομερὰ ποδαλγία ἐκυρίευσεν αὐτόν.

Οἱ καλύτεροι ἰατροὶ τῆς Βενετίας ἐπεσκέπτοντο τὸν ποδαλγὸν Φαγόνδιον, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐλπίδα θεραπείας εἶχον, διότι ἴσως τὴν πολυφαγίαν, οὔτε τὴν πολυποσίαν ἤθελεν οὗτος νὰ ἐγκαταλείψῃ. Ἐνόμιζεν ὁ μωρὸς ὅτι διὰ μόνων τῶν φαρμάκων θὰ ἠδύνατο νὰ θεραπευθῇ.

Ἐπὶ τέλους, μὴ βλέπων βελτίωσίν τινα, ἀπεφά-

σισε νὰ μεταβῆ εἰς Πατάβιον, πλησιόχωρον πόλιν τῆς Βενετίας, διὰ νὰ θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν ἐκεῖ περιφημον ἰατρὸν τῆς Ἰταλίας Β... Λαβὼν λοιπὸν παρὰ ἰατρῶν συστατικὰ καὶ ἔκθουσιν περὶ τῆς ἀσθενείας του μετέβη εἰς Πατάβιον, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ μαγείρων του.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Παταβίου, ἀναγνώσας τὴν ἔκθουσιν τῶν ἐν Βενετία συναδέλφων του καὶ παρατηρήσας τὸν Φαγόνδιον, ἐνόησε καὶ τὰ αἷτια καὶ τὰ θεραπευτικὰ μέσα τῆς ἀσθενείας του. Μ' ὄλην δὲ τὴν διδακτορικὴν σοβαρότητα εἶπε πρὸς αὐτόν· «Εὐχαρίστως ἀναδέχομαι τὴν θεραπείαν σου, ἐὰν ὑποσχεθῆς ὅτι θέλεις διαμείνειν ὀλόκληρον μῆνα ἐντὸς τῆς οἰκίας μου, καὶ ὅτι θέλεις συμμορφωθῆ με ὅλας τὰς διαταγὰς μου, ἐξ ὧν ἡ πρώτη εἶναι ν' ἀποπέμψης εἰς Βενετιάν τὴν συνοδείαν τῶν ὑπηρετῶν καὶ μαγείρων σου».

Ὁ Φαγόνδιος, πάσχων δεινῶς, ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ τὰς ζητηθείσας ὑποσχέσεις.

2

Ἡ θεραπεία ἤρχισεν ἀμέσως κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·

— Δὲν εἶναι εἰσέτι ἔτοιμον τὸ ἰδιαιτερόν σου δωμάτιον, τῷ λέγει ὁ ἰατρός· ὅθεν λάβε τὴν καλωσύνην νὰ περιμένῃς ὀλίγας στιγμὰς ἐντὸς τοῦωματίου τούτου.

Τὸν εἰσάγει δὲ ἐντὸς μικροῦωματίου, ὅπου τὸν ἀφήνει μόνον, καὶ ἐξερχόμενος κλείει ἐξωθεν τὴν θύραν.

Ὁ Φαγόνδιος, μὴ βλέπων μήτε θρανίον μήτε ἔπιπλόν τι εἰμὴ μόνον τοὺς τέσσαρας τοίχους, ἤρχισεν νὰ στενοχωρῆται. Στηρίξας δὲ τὸ βαρὺ σῶμά

του ἔμπροσθεν μὲν ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, ὀπισθεν δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου, περιέμενε νὰ παρέλθωσιν αἱ ὀλίγοι στιγμαί, ὅπως ἀναπαυθῆ εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον αἰσθάνεται τὸν τοίχον καὶ τὸ ἔδαφος θερμαινόμενα καὶ βαθμηδὸν καίοντα. Μὴ δυνάμενος δὲ ὡς ἐκ τῆς θερμότητος μῆτε ἐπὶ τοῦ τοίχου διαρκῶς νὰ στηρίζεται, μῆτε ἐπὶ τοῦ ἔδαφους διαρκῶς νὰ πατῆ, ἠναγκάζετο νὰ μεταβάλλῃ θέσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ν' ἀναβιβάζῃ καὶ καταβιβάζῃ ἐναλλάξ τοὺς πόδας πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὐξανομένης θερμότητος. Τοιοῦτοτρόπως ἐτέθη εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν χοροπηδῶν ἐντὸς τοῦ δωματίου. Εἰς μάτην προσεπάθει ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰς μάτην διὰ τῶν γοερῶν φωνῶν του ἔπεκαλεῖτο βοήθειαν.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ θερμότης ἤρχισε νὰ μετριάζεται. Ἡ θύρα ἀνοίγει καὶ ὁ ἰατρὸς παρουσιάζεται κρατῶν θρανίον, τὸ ὁποῖον προσφέρει εἰς τὸν Φαγόνδιον. Αὐτὸς ἀσθμαίνων καὶ πλήρης ἰδρῶτος ρίπτεται ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἀποτεινὼν συγχρόνως πικρὰ παράπονα πρὸς τὸν καθηγητήν.

Ἄλλ' ὁ ἰατρὸς μὲ πολλὴν πραότητα διακόπτει τὸν ὠργισμένον Φαγόνδιον. Τοῦ λέγει ὅτι τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἦτο σιδηροῦν καὶ εἶδος ξηροῦ λουτροῦ, ἀναγκαιοτάτου πρὸς θεραπείαν του. Καὶ προσθέτει ὅτι ὑπάγει νὰ ἴδῃ, ἂν τὰ διάφορα φαγητά, τὰ ὁποῖα διέταξε διὰ τὸ γεῦμα τοῦ Φαγονδίου, ἦσαν ἔτοιμα.

Ὁ Φαγόνδιος, ἀκούσας «γεῦμα» καὶ «φαγητά διάφορα» κατεπράυνε τὸν θυμὸν του.

Ἄλλὰ τὸ γεῦμα ἤργοπόρησε, διὰ νὰ τοῦ μείνῃ καιρὸς ν' ἀναπαυθῆ καὶ ἀλλάξῃ ἐνδύματα· ἴσως δὲ καὶ διὰ νὰ κεντηθῆ διὰ τῆς πείνης ἢ ὀρεξίς του.

Μεγάλως ηύχαριστήθη ὁ Φαγόνδιος ὅτε, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γεύματος, εἶδεν ἐπὶ τῆς τραπέζης διάφορα μεγάλα καὶ μικρὰ πινάκια.

Ἄλλ' ἢ εὐχαρίστησίς του μετεβλήθη εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἀπελπισίαν, ὅτε, ἀποκαλύπτων τὰ πινάκια, εἰς μὲν τὸ πρῶτον δὲν ἤυρε παρὰ ἡμισυ γεώμηλον βρασμένον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἄλλο ἡμισυ ψη-

μένον, εἰς τὸ τρίτον ὀλίγα χόρτα βραστά, εἰς τὸ τέταρτον τεμάχιον ἄρτου, εἰς τὸ πέμπτον μικρὰν πτέρυγα ὄρνιθος καὶ εἰς τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον ἓν μῆλον ψητόν.

— ὦ δυστυχία! ἐφώνησε, τί γεῦμα εἶναι αὐτό!

Ἄλλ' οὐδεὶς τὸν ἤκουε, διότι εἶχον ἀφήσει αὐτὸν μόνον.

Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισεν οὔτε κἂν νὰ ἐγγίση τὸ ἄθλιον αὐτὸ γεῦμα. Ἄλλ' ἢ πείνα μετέβαλε τὴν

ἀπόφασίν του, καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐκαθάρισε τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ πινάκια.

“Ὅτε δὲ μετὰ τὸ γεῦμά του παρεπονείτο εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ τὴν ἀθλιότητα τοῦ φαγητοῦ του, ὁ καθηγητῆς προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν κήπὸν του, τὸν ὁποῖον ἰδίαις χερσὶν ἐκαλλιέργει χάριν σωμασκίας.

Εἰς τὸν κήπὸν του ὁ ἰατρός, προσκαλῶν τὸν Φαγόνδιον ἄλλοτε μὲν διὰ νὰ τῷ δεῖξη ἄνθος τι ὠραῖον ἢ φυτὸν περιέργων, ἄλλοτε δὲ διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τινὰ κηπουρικὴν ἐργασίαν, κατῶρθωσεν ἐπιτηδεῖως ὥστε ὁ Φαγόνδιος καὶ νὰ περιπατήσῃ καὶ νὰ γυμνασθῆ ἀρκούντως.

“Ὅτε δὲ τὴν ἐσπέραν ἀπεσύρθη νὰ κοιμηθῆ, νέας ἀφορμὰς δυσαρεσκείας ἔλαβεν εὐρών καὶ τὸ στρῶμα σκληρὸν καὶ τὸ προσκέφαλον σκληρότερον. Ἄλλ’ ὁ δυστυχῆς ἔπρεπε νὰ συμμορφωθῆ μὲ τὴν σκληρὰν τύχην του καὶ μὲ τὴν σκληρὰν κλίνην του.

Ἐν τούτοις ὁ ὕπνος, τὸν ὁποῖον ματαίως ἐπεκαλεῖτο ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς κλίνης του εἰς τὴν Βενετίαν, ἀμέσως κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸν ἐπεσκέφθη. Ἐξηκολούθησε δὲ κοιμώμενος ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς αὐγῆς, ὅτε περὶ τὴν ἕκτην ὥραν ὁ ἰατρός τὸν ἐξύπνησεν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ πρὶν ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας. Τὸν ἠνάγκασε δὲ ἀμέσως νὰ ἐγερθῆ, διότι ἐκ τῶν ἀναγκαίων πρὸς θεραπείαν, τῷ εἶπεν, ἦτο καὶ τὸ νὰ ἐγείρεται ἐνωρίς.

4

Τοιαύτη ἦτο ἡ καθημερινὴ θεραπεία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα ὑπεβλήθη ὁ Φαγόνδιος.

Ἐπὶ τέλους, διὰ τοῦ δωματίου τῆς κολάσεως, διὰ

τοῦ κήπου, τῆς ἀπλουστάτης διαίτης καὶ τοῦ ὀλίγου ὕπνου, ἐπέτυχεν ὁ καθηγητῆς καὶ τὴν πολυσαρκίαν τοῦ ἀσθενοῦς σημαντικώτατα νὰ μετριάσῃ, καὶ ἀπὸ τοὺς κόπους νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ, καὶ τὸν στόμαχόν του νὰ ἐνδυναμώσῃ, καὶ τὰ μέλη του εὐκίνητα νὰ καταστήσῃ, καὶ ἀπὸ τὴν ποδαλγίαν ἐντελῶς νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

Ἄλλὰ πρὶν ἀποχωρισθῆ ὁ καθηγητῆς ἀπὸ τὸν Φαγόνδιον, ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ τῷ ὑποσχεθῆ, ὅτι, καὶ εἰς τὴν Βενετίαν μεταβαίνων, θέλει ἐξακολουθήσει τὴν αὐτὴν δίαιταν. Συγχρόνως δὲ ἀπήτησε νὰ καθάρισῃ τὸ στόμα του ἀπὸ τοὺς σεσηπότας ὀδόντας του, διότι, ἐὰν ἐξακολουθούσουν νὰ μένουν, θὰ ἔβλαπτον πάντοτε καὶ τὸν στόμαχόν του καὶ τὴν ὑγείαν του.

Ὁ Φαγόνδιος ὑπεσχέθη τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς αὐτῆς διαίτης. Καθυπεβλήθη δὲ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν τῶν σεσηπότων ὀδόντων του, καταρῶμενος τὴν λαιμαργίαν καὶ ἀκαθαρσίαν, αἵτινες ἐπέφερον τὴν σήψιν αὐτῶν. Εὐχαριστήσας δὲ τὸν σοφὸν καθηγητὴν ἐπανῆλθεν ὑγιῆς καὶ εὐτυχῆς εἰς τὴν Βενετίαν.

(Λ. Μελάς. Διασκευή)

Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Τίτου.

Τίτος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης (40—81 μ. Χ.) ἀνεδείχθη τόσον πρᾶος καὶ μεγαλόψυχος, ὥστε ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του «Ἀγάπη καὶ ἐντρύφημα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

Καὶ δικαίως ἐπωνομάσθη οὕτως· διότι κατὰ τὸ βραχὺ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐβασίλευεν, ἔδειξεν ἕκτακτον ἀγαθότητα καὶ φιλανθρωπίαν, κυρίως κατὰ τὰς ἐπισυμβάσας τότε κοινὰς συμφοράς.

Μ. Γ. Πετριδῆ & Κ. Γιουσαλιτοῦ-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνώστ. ΣΤ'. (Ἐκδ. Α'. 1936) 12

Ἡμέραν τινὰ νεφέλη ὑπερμεγέθης, ὁμοιάζουσα πρὸς πεύκην γιγάντειον, ἔχουσαν ὕψος τρισχιλίων μέτρων, ἐπεφάνη ἄνωθεν τοῦ Βεζουβίου ἀμαυρὰ καὶ περὶ αὐτὴν σκορπιζούσα σκόπη, τὰ ὅποια διέσχιζον ἀστραπαί.

Αἱ Σταβίαι κατεστράφησαν καὶ δύο ἄλλαι πόλεις κατεχώσθησαν, ἡ μὲν ὑπὸ χειμάρρου λάβας, ἡ δὲ ὑπὸ βροχῆς κισσήρεως καὶ τέφρας.

Αἱ δύο αὗται πόλεις ἦσαν τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πομπηία.

Ὁ αὐτοκράτωρ Τίτος, εὐθύς ὡς ἔμαθε τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταστροφὴν, ἔστειλεν εἰς Καμπανίαν δύο ὑπάτους μὲ πολλὰ χρήματα, ἵνα διανείμουν αὐτὰ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν καταστραφεισῶν πόλεων.

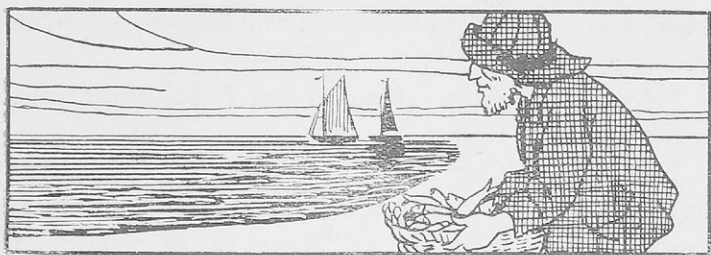
Θέλων δὲ νὰ δείξη γενναιοτέραν τὴν βοήθειαν, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων τὰ εὐρισκόμενα χρήματα εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον ἕνεκα ἐλλείψεως κληρονόμων.

Μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Βεζουβίου πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν Ρώμῃ τῷ 80 ἔφθειρεν ἕξ ναοὺς, δύο θεάτρα καὶ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Αὐγούστου.

Τὰ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς δυστυχήματα ἐπηκολούθησε λοιμὸς καταστρεπτικὸς ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν. Καὶ τότε ὁ ἐλεήμων αὐτοκράτωρ ἐφάνη πρόθυμος πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν. Ἦνοιξε τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ παρεχώρησε τὸ χρῆμα, τὸ ὅποιον εἰσέπραξεν ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν κειμηλίων τοῦ ἰδίου του οἴκου. Τόσον ἡ φιλονεικία εἶχεν ἀποβῆ ἕξις εἰς τὸν Τίτον, ὥστε ἔλεγε·

«Θεωρῶ χαμένην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελον παράσχει βοήθειαν εἰς τινὰ ἐκ τῶν ἔχόντων ἀνάγκην βοηθείας».

(Διασκευῆ)

Ἄλιεία ρέγγας.

“Ολοι γνωρίζομεν καλὰ τὴν ἀρίγγην ἢ ρέγγαν, τὸν ἰχθῦν αὐτόν, ὁ ὁποῖος καπνιστὸς ἢ διατηρημένος εἰς κυτία δὲν λείπει ἀπὸ τὴν τράπεζαν καὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ.

Εἶναι ἀπὸ τὰ εὐθηνότερα ἐδέσματά μας, ἀκριβῶς διότι ἀλιεύεται εἰς καταπληκτικῶς μεγάλας ποσότητας.

Ἴδου πῶς περιγράφει Νορβηγὸς ἀλιεὺς τὰ τῆς ἀλιείας τῆς·

Ἐνῶ ἐκαθήμεν κρατῶν τὸ πηδάλιον τῆς λέμβου μου, διέκρινα μὲ τὰ πρῶτα φῶτα τῆς αὐγῆς ἀναριθμήτους λάρους νὰ πετοῦν μὲ κραυγὰς χαμηλά, ὀλίγον ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Κάθε τόσον κατήρχοντο καὶ ἐβυθίζοντο εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εὐθὺς ἀμέσως πάλιν ἀνυψώνοντο.

Ἐπρόσεξα καὶ εἶδα, ὅτι ἡ θάλασσα ἐκυματίζετο ἀλλόκοτα, ὡσὰν νὰ ἔβραζεν. Ἄλλοτε μὲν ἐτινάσσοντο πρὸς τὰ ἐπάνω ἀφροί, ἄλλοτε δὲ ἐσχηματίζοντο ἀναρίθμητοι αὐλακες φωτιζόμεναι ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἄστρα, πού ἔμενον ἀκόμη εἰς τὸν οὐρανόν.

Τὸ παράδοξον φαινόμενον ἐκίνησε τὴν περιέρ-

γειάν μου. Διὰ τοῦτο διηύθυνα τὴν λέμβον μου πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Μόλις ἐπλησίασα, ἐνόμισα ὅτι ἡ θάλασσα εἶχε πῆξει ἀπὸ ρέγγες.

Εἶχα πέσει εἰς κοπάδι ρεγγῶν. Ἦτο τοῦτο τόσον πυκνόν, ὥστε ἐν μέρος του ἔφθανεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐκατοντάδες λάρων ἤρχοντο μὲ ταχύτητα καὶ ἤρπαζον ρέγγας ἀπὸ τὸ πυκνὸν στρῶμα, τὸ ὁποῖον ἐσχημάτιζον αὐται.

Τί παράδοξον θέαμα! Ἀπὸ πόσα δισεκατομμύρια ρεγγῶν νὰ ἀπετελεῖτο ἄραγε τὸ κοπάδι ἐκεῖνο!

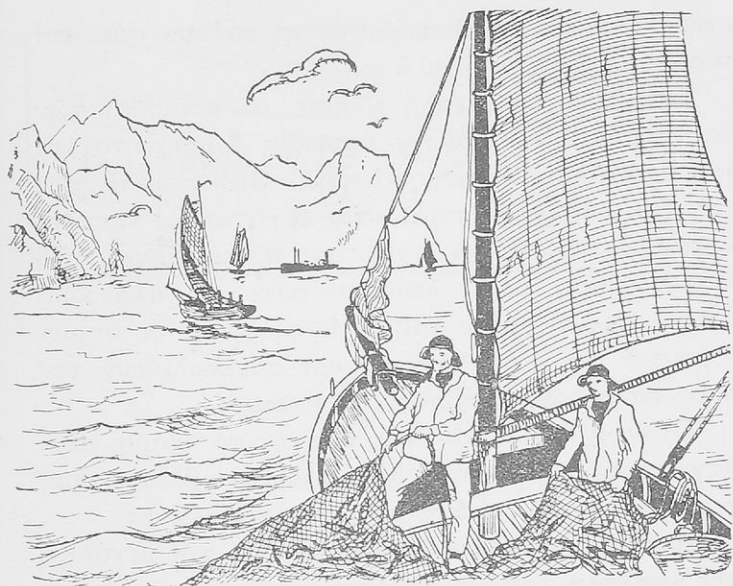
Ἡ λέμβος μου μετὰ δυσκολίας ἐπροχώρει· ἡ τροπὴς τῆς διέσχιζε τὴν πυκνὴν μᾶζαν καὶ ἐβύθιζε μέρος τῶν ρεγγῶν. Αἱ κῶπαί μου ἔσπρωχον περισσότερα ψάρια παρὰ νερό. Κατεπονήθην πολὺ διὰ νὰ κατορθώσω νὰ ἐξαγάγω τὴν λέμβον εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος.

Πράγματι εἶναι δύσκολον νὰ σχηματίσωμεν ἔστω καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν τῶν ἀπεράντων ὄγκων, ποὺ σχηματίζουν τὰ ἀτελείωτα κοπάδια τῶν ψαριῶν αὐτῶν, ὅταν πλησιάζουν τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας καὶ Ἰσλανδίας. Δύνανται νὰ καλύπτουν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἰς μῆκος καὶ πλάτος πολλῶν μιλίων. Καὶ εἶναι ἐπικίνδυνον εἰς τὰ πλοίαρια καὶ τὰς λέμβους νὰ ἐμπέσουν τότε εἰς τὴν πυκνὴν μᾶζαν.

Κατὰ τὴν νύκτα ἀναδίδουν φωσφορικὴν λάμψιν ἀξιοθαύμαστον.

2

Ὅταν πλησιάζῃ ὁ καιρὸς τῆς ἀλιείας τῆς ἀρίγγης, ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν βορειοδυτικῶν παραλίων τῆς Νορβηγίας καὶ τῶν Νοτίων τῆς Ἰσλανδίας εὐρί-

σκονται ἐπὶ ποδός. Εἰς κάθε λιμένα βλέπει τις ὁλόκληρον στόλον πλοίων καὶ ἀλιευτικῶν λέμβων νὰ ἐτοιμάζεται. Καθαρίζονται ἀποθῆκαι καὶ διασκευάζονται αὐλαὶ οὕτως ὥστε νὰ περιλάβουν τὰς μεγάλας ποσότητας πού θὰ ἀλιευθοῦν.

Οἱ γεροντότεροι ἐπιβλέπουν τὰς προετοιμασίας τὴν ἡμέραν, τὰ δὲ βράδυα διηγοῦνται εἰς τοὺς νεωτέρους διάφορα ἐνδιαφέροντα ἀλιευτικὰ ἐπεισόδια ἀπὸ τὴν περασμένην ζωὴν των. Αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες ράπτουν καὶ ἐπιδιορθώνουν τὰ δίκτυα καὶ τὰ ἱστία. Καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ βοηθοῦν τοὺς μεγάλους εἰς τὰς ἐργασίας των καὶ ὡς μόνον θέμα ὁμιλίας των ἔχουν τὰ ψάρια.

Ἐν Νορβηγίᾳ κάθε μικρὸν ἀλιευτικὸν χωρίον ἔχει τηλεγραφεῖον· τοῦτο κατακλύζουν οἱ ἀνυπόμονοι χω-

ρικοί κατὰ ομάδας ἀναμένοντες νὰ μάθουν πότε καὶ ποῦ ἐφάνη τὸ ψάρι.

“Ὅταν φθάσῃ ἡ καλὴ εἶδησις, αἱ παραλῖαι τῶν μερῶν αὐτῶν λαμβάνουν ἀσυνήθη ζωηρότητα καὶ παρουσιάζουν μεγάλην κίνησιν. Οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων πολλαπλασιάζονται· ἐργάται καὶ ἔμποροι καταφθάνουν καθ’ ἐκάστην ἐκεῖ προερχόμενοι ἀπὸ διάφορα μέρη. Δὲν λείπουν οὔτε οἱ πλανόδιοι μουσικοί, ἀλλ’ οὔτε καὶ οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται διὰ νὰ διδάσκουν καὶ συμβουλεύουν τὸν λαὸν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως.

“Ὅταν ἡ θάλασσα εἶναι ἤρεμος, τὸ θέαμα εἶναι μαγευτικόν. Ἡ θάλασσα, ὅσον φθάνει τὸ βλέμμα σου, φαίνεται λάμπουσα ἀπὸ τὰ λέπια τῆς ρέγγας.

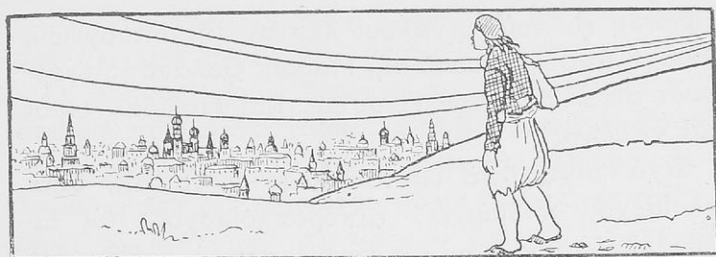
Ἡ ἀλιεῖα δὲν εἶναι δύσκολος λόγῳ τῆς μεγάλης, τῆς καταπληκτικῆς ποσότητος τῶν ἰχθύων. Σύρουν πάντοτε ἀπὸ τὴν θάλασσαν οἱ ἀλιεῖς ὑπερπλήρη τὰ δίκτυά των. Τὰ πλοῖα φορτῶνουν ἐντὸς ὥρῶν καὶ καταπλέουν εἰς τοὺς λιμένας πρὸς ἐκφόρτωσιν.

Οἱ πωληταὶ κατασκευάζουν προσωρινὰ παρὰ πῆγματα καὶ διαλαλοῦν τὸ ἐμπόρευσμά των. Οἱ ἀγορασταὶ παραλαμβάνουν φορτία, τὰ ὁποῖα μεταφέρουν εἰς τὰ ἐργοστάσια, ὅπου αἱ ἀρίγγαι θὰ ἀλατισθοῦν πρῶτον, διὰ νὰ καπνισθοῦν κατόπιν ἢ διὰ νὰ κλειστοῦν μετὰ τὸ βράσιμόν των εἰς κυτία ἐκ λευκοσιδήρου.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀλιείας πλήθη ἀρπακτικῶν ζώων ἐπιπίπτουν κατὰ τῶν ρεγγῶν, μὲ τὰς ὁποίας τρέφονται. Τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι δελφῖνες, καρχαρίαι καὶ μουροῦναι συνοδεύουν εἰς τὸ ταξίδιόν των τὰς ρέγγας καὶ τρώγουν μυριάδας ἀπὸ αὐτάς.

Αἱ ρέγγαι, ἀφοῦ ἀποθέσουν τὰ φά των εἰς κόλλους ἀβαθεῖς καὶ στενοὺς, ἐξαφανίζονται ἀποτόμως.

(Διασκευῆ)

Ἰωάννης Βαρβάκης.

1. Τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης ἐγεννήθη τῷ 1745 εἰς τὰ Παρά. Ὁ πατήρ του εἶχεν ιδιόκτητον πλοῖον καὶ ἦτο ἐμποροπλοίαρχος.

Γράμματα ἔμαθε πολὺ ὀλίγα, ὅπως ὅλοι οἱ Θαλασσόβιοι νησιῶται τῶν χρόνων ἐκείνων. Ταῦτα ἔμαθεν εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου κατὰ τὰ μακρινὰ ταξίδια, σχεδὸν μόνος του, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξοικειωθείς κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἔπειτα ἀπὸ καιρὸν εἰς τὴν γραπτὴν ἀρίθμησιν καὶ τέλος εἰς τὴν γραφήν.

Ἀπὸ μικρὸς ὑπηρέτησεν ὡς ναυτόπαις εἰς τὸ πλοῖον τοῦ πατρός του· ἦτο δὲ ἀπλῶς ναυτόπουλον, χωρὶς νὰ ἔχη δηλαδὴ ἐν τῷ πλοίῳ κανέν πλεονέκτημα, ἂν καὶ ἦτο υἱὸς τοῦ πλοιάρχου. Ἴσως ἔκαμε τοῦτο ἐπίτηδες ὁ πατήρ του, διὰ νὰ τὸν συνειθίσῃ ἀπὸ μικρὸν εἰς τὴν σκληραγωγίαν καὶ νὰ τὸν ἐξοικειώσῃ μὲ τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ἐπέτυχεν. Ὁ Ἰωάννης ἔγινε βαθμηδὸν λαμπρὸς θαλασσινός· ἀπε-

βιβάσθη εἰς τοὺς μεγάλους λιμένας τῆς Μεσογείου, ἐβράχῃ ἀπὸ τὰ κύματα τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ἐφόρτωσε σῖτον ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν. Καὶ ἐταξίδευε θέρους καὶ χειμῶνα.

Σιγὰ - σιγὰ ἀπὸ ναυτόπαις ἔγινε ναύτης, ὑποπλοίαρχος, πλοίαρχος, ἐμποροπλοίαρχος. Ὡς ἐμποροπλοίαρχος ἔκαμε μακρυνὰ ἐμπορικὰ ταξίδια διὰ λογαριασμόν του, δίδων μερίδιον τῶν κερδῶν εἰς τοὺς συμπατριώτας του, ναύτας τοῦ πληρώματος.

Ἡ γενναιότης του εἰς τοὺς κινδύνους, ἡ ἀντοχὴ του εἰς τὰς κακουχίας, ἡ ἄκρα τιμιότης του εἰς τὰς συναλλαγάς, κατέστησαν παντοῦ γνωστὸν τὸ ὄνομά του. Καὶ ὅλοι ἐτίμων τὸν Βαρβάκην ὡς τὸν πρῶτον Ψαριανὸν ἐμποροπλοίαρχον.

2. Ὁ Βαρβάκης μὲ τὸ πλοῖόν του καταπολεμῆ τοὺς Τούρκους.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας Αἰκατερίνη εἶχε στείλει πράκτορας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, διὰ νὰ ἐξεγείρουν τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν.

— Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐξεγερθῇ τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν, ἐκήρυττον οὕτοι. Ἦλθεν ἡ ὥρα, ὦ Ἕλληνες, νὰ ἀναστήσετε τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν, νὰ στήσετε καὶ πάλιν τὸν Σταυρὸν εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν!

Οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἐστέναζον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, ἠσθάνθησαν ἱερὸν ρίγος νὰ διατρέχῃ τὰς φλέβας των· ἡ ναρκωμένη ἐλπίς των ἀφυπνίσθη. Ἀνεπτέρωθη τότε ὁ ἅγιος πόθος τῆς ἀναστάσεως τοῦ γένους μὲ πρωτεύουσαν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων!... Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἡ φήμη, ὅτι ὁ Ρωσσικὸς στόλος ἐφάνη εἰς τὴν Μεσόγειον, τότε

τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ἡ Σπερεὰ καὶ ἡ Πελοπόννησος ἠλεκτρίσθησαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον.

Οἱ θαλασσομάχοι Ψαριανοὶ πρῶτοι ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ δὲ Βαρβάκης ἀπὸ τοὺς πρῶτους μετεσκεύασε τὸ ἐμπορικὸν του πλοῖον εἰς πολεμικόν. Δὲν ἐχρειάζετο δὲ πολὺς κόπος πρὸς τοῦτο, διότι τὰ ἐμπορικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ὀλίγον τι πολεμικά. Τότε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἠρήμωνον Ἀλγερινοὶ πειραταί· οἱ δὲ Ψαριανοὶ ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον εἰς ἕκαστον ταξίδιον νὰ μὴ συναντηθοῦν μὲ τοὺς φοβεροὺς κ ο υ ρ σ ἄ ρ ο υ ς. Ἐπρεπε δὲ ἢ νὰ τοὺς νικήσουν, νὰ καταβυθίσουν τὰ πλοῖά των, νὰ «γεμίση ἡ θάλασσα πανιά, ἀντένες καὶ κατάρτια», ὅπως λέγει τὸ δημοτικὸν ᾄσμα, καὶ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν δρόμον των, ἢ νὰ σφαγοῦν ὑπ' ἐκείνων ἀγρίως, ἢ νὰ αἰχμαλωτισθοῦν καὶ νὰ συρθοῦν σκλάβοι εἰς τὴν Βαρβαρίαν τῆς Ἀφρικῆς. Διὰ τοῦτο τὰ Ψαριανὰ πλοῖα ἔπρεπε νὰ εἶναι στερεὰ καὶ γοργοκίνητα καὶ καλῶς ὀπλισμένα, καὶ νὰ ἔχουν ναύτας ἱκανοὺς νὰ πολεμοῦν ὄχι μόνον μὲ τὰ κύματα, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς πειρατάς.

Τὸ καταδρομικὸν τοῦ Ψαριανοῦ κατέστη μετ' ὀλίγον ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· διότι ὁ Βαρβάκης ἦτο ἀτρόμητος, τολμηρὸς καὶ ριψοκίνδυνος.

Ὁ Βαρβάκης μεγαλόψυχος πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους πολεμίους.

Ὁ Βαρβάκης εἶχεν εὐγενῆ κοὶ μεγάλην ψυχὴν. Ἦτο φοβερὸς μόνον εἰς τὴν ἔξαψιν τῆς μάχης, κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ κατόπιν ἐδεικνύετο

μεγαλόψυχος εἰς τοὺς ἠττημένους καὶ φιλόανθρωπος πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους.

Μετὰ μίαν ναυμαχίαν καὶ ἀπόβασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβει πολλοὺς αἰχμαλώτους Ὁθωμανοὺς καὶ Ἰουδαίους, τὸ καταδρομικὸν ἔπλεε πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας. Ἔχον εὐνοϊκὸν τὸν ἄνεμον καὶ ἀνοιγμένα ὅλα τὰ ἰστία διέσχισε γοργὸν τὴν θάλασσαν.

Ὁ Βαρβάκης ἀνεπαύετο κάτω εἰς τὸν θάλαμον τοῦ πλοιοάρχου. Ἐξαίφνης ἀκούει θόρυβον πολὺν καὶ φωνὰς εἰς τὸ κατὰστρωμα. Ὑπέθεσεν, ὅτι ἐφάνη ἐχθρικὸν πλοῖον. Καὶ ἐτινάχθη ἀμέσως ἐπάνω. Ἀλλὰ τί βλέπει;

Ὅλους τοὺς γενναίους Ψαριανοὺς του ὠπλισμένους μέχρις ὀδόντων καὶ ἐτοιμοὺς νὰ κατασπαράξουν τοὺς σιδηροδεσμίους αἰχμαλώτους. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἐξέβαλλον ἀγρίας φωνάς, ἐσύροντο εἰς τοὺς πόδας τοῦ πληρώματος, ἐξώρκιζον, ἰκέτευον κλαίοντες νὰ μὴ φονευθοῦν.

— Βοήθεια! ἐκραύγαζον ἀπελπιστικῶς. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, πού νὰ μᾶς σώσῃ;

Μέγας καὶ ἐπιβλητικὸς ἐμφανίζεται ὁ Βαρβάκης.

— Κανεῖς νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ βάλῃ χερί ἐπάνω εἰς αἰχμάλωτον! προσέταξε μὲ βροντώδη φωνήν. Εἰς τὸ ἰδικόν μου πλοῖον δὲν ἔχει κανεῖς τὴν ἄδειαν νὰ πειράξῃ σκλάβον.

Οἱ ναῦται ἔμειναν διὰ μιᾶς ἀκίνητοι καὶ ἄφωνοι μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, ὡς νὰ ἀπελιθώθησαν.

— Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβάκης ἐντόνως, δὲν εἶναι πλέον ἐχθροί μας· εἶναι παραδεδομένοι. Ἡ ζωὴ των κρέματα ἀπὸ τὸν λαιμόν μου καὶ δὲν θ' ἀφήσω τρίχα των νὰ πάθῃ. Ἄν τοὺς

βγάλω ἐκεῖ ἔξω —καὶ ἔδειξε τὴν ξηρὰν τῆς Μυτιλήνης—
καὶ λύσω τὰ δεσμά των καὶ τοὺς ὀπλίσω, τότε ὅποιος
θέλει ἄς ὑπάγη νὰ πολεμήσῃ μαζί των. Ἄλλὰ ἐγώ
ποτὲ δὲν θ' ἀφήσω ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μου νὰ σφά-
ξετε ἀόπλους καὶ δεσμίους ἀνθρώπους ὡς πρόβατα!...

4. Ὁ Βαρβάκης εἰς μάτην κατασκευάζει μεγαλύτερον πλοῖον.

Ὁ ἀτρόμητος Ψαριανὸς ἐξηκολούθησε νὰ ριφο-
κινδυνεύῃ τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Καὶ
ὅμως δὲν ἦτο ἀκόμη εὐχαριστημένος. Συχνὰ ἐβημά-
τιζε συλλογισμένος εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ βρι-
κίου του, παρετήρει τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος καὶ
ἐψιθύριζε μὲ στεναγμόν·

— Ἄχ! Νὰ εἶχα μιὰ φρεγάδα!

Τὰ πολεμικὰ τῶν ἐχθρῶν ἦσαν συνήθως μεγάλα
τριίστια καὶ εἶχον πολυάριθμον πλήρωμα καὶ με-
γάλα τηλεβόλα, τῶν ὁποίων αἱ σφαῖραι ἔφθανον
μακράν. Τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἦσαν τότε μικρά· εἶχον
ὀλίγους ἀνδρας καὶ μικρὰ τηλεβόλα. Πῶς λοιπὸν
ν' ἀντιπαραταχθοῦν κατὰ τῶν πλωτῶν ἐκείνων
κολοσσῶν; Πῶς νὰ συνάψουν ἐκ τοῦ συστάδην ναυ-
μαχίαν; Μόνον μὲ τὰς ἑξαφνικὰς ἐπιθέσεις των, τὰς
τολμηροτάτας, καὶ μὲ τὴν μεγάλην των εὐκινησίαν
καὶ ταχύτητα κατάρθωναν νὰ τὰ βλάπτουν.

Μικρὸν ἦτο καὶ τὸ βρίκιον τοῦ Βαρβάκη,
πολὺ μικρὸν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ μεγάλα τολμήματα,
τὰ ὁποῖα ὠνειρεύετο. Πωλεῖ λοιπὸν τὸ βρίκιον, συλ-
λέγει καὶ ὅλην τὴν ἄλλην περιουσίαν του καὶ ναυ-
πηγεῖ ἓν μέγα τριίστιον πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ἐξο-
πλίζει εἰς τὴν ἐντέλειαν μὲ μεγάλα τηλεβόλα. Ἡ
Φριγαδέλα — ὅπως ὠνόμασαν διὰ τὸ μέγεθός
του μὲ θαυμασμόν οἱ Ψαριανοὶ τὸ πολεμικὸν τοῦ

Βαρβάκη — ἦτο ἠγκυροβολημένη εἰς τὸν λιμένα τῶν Ψαρῶν. Ὠραία καὶ φοβερὰ, δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς τὸ πέλαγος, νὰ σχίσῃ τὰ κύματα, νὰ ζητήσῃ κινδύνους καὶ θριάμβους.

Ἄλλ' ἔξαφνα ἔν γεγονὸς καταποντίζει εἰς τὸν βυθὸν ὅλα τὰ μεγάλα σχέδια τοῦ Βαρβάκη. Ὑπογράφεται εἰρήνη μεταξὺ τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ὄθωμανικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ πόλεμος παύει.

Τί νὰ κάμῃ τῶρα ὁ θαλασσομάχος; Ἐμπορικὰ ταξίδια; Τὸ ὑπερήφανον τριῖστιον δὲν ἦτο προωρισμένον νὰ μεταφέρῃ φορτία. Ὁ Βαρβάκης ἐσκέφθη νὰ τὸ πωλήσῃ εἰς τοὺς Ρώσσοις.

Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἀβλαβῆς ἢ Φριγαδέλα διασχίζει τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Παραπλέει τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν Τένεδον καὶ διέρχεται τὸν Ἑλλήσποντον.

5. Ἀρπαγέντος τοῦ πλοίου του ὁ Βαρβάκης δραπετεύει εἰς Ρωσσίαν.

Ἡ Ὄθωμανικὴ Κυβέρνησις, ὅταν ἔμαθεν ὅτι εἰς τὴν Προποντίδα εἰσέπλευσε τόσον μέγα σκάφος, ὠπλισμένον ὡς πολεμικόν, μὲ πλοίαρχον μάλιστα τὸν Βαρβάκην, τὸν περιβόητον ἐπαναστάτην, δίδει ἀμέσως αὐστηροτάτην διαταγὴν νὰ κατασχεθῇ τοῦτο καὶ νὰ συλληφθῇ ὁ ἐπαναστάτης.

Ὁ Βαρβάκης κατῶρθωσε νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ρωσσικὴν Πρεσβείαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ἢ Φριγαδέλα, ἢ μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀτυχῆς Φριγαδέλα, ἔρρυμουλκήθη δεσμία, ὡς πολεμικόν λάφυρον, εἰς τὸν τουρκικὸν ναύσταθμον, ἐντὸς τοῦ Κερατίου κόλπου.

Ὁ δυστυχῆς Βαρβάκης!.... Ἐχασε τὸ πλοῖόν του καὶ μὲ αὐτὸ ὅλην τὴν περιουσίαν του. Καὶ ἀπὸ στι-

γμῆς εἰς στιγμήν ἐκινδύνευε νὰ συλληφθῆ καὶ ὁ ἴδιος καὶ νὰ ριφθῆ εἰς τὰς φυλακὰς ἢ μὲ μίαν πέτραν εἰς τὸν λαϊμὸν εἰς τὰ κύματα τοῦ Βοσπόρου.

Εἰς τὴν Ρωσσικὴν πρεσβείαν ὁ Βαρβάκης συνηντήθη μὲ Ρώσσοις ἀξιωματικούς, τοὺς ὁποίους εἶχε γνωρίσει κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ πολέμου εἰς τὸ Αἶγαϊον πέλαγος. Οὗτοι ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὸν ἀνδρεῖον συναγωνιστὴν των καὶ τὸν παρεκίνησαν νὰ ζητήσῃ σωτηρίαν εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν προστασίαν τῆς αὐτοκρατείας.

Ἄλλὰ πῶς νὰ ἐξέλθῃ ὁ πρόφυξ ἀπὸ τὸ ἄσυλόν του, χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσουν οἱ κατάσκοποι, οἱ ὁποῖοι περιεφέροντο νύκτα καὶ ἡμέραν περίξ τῆς πρεσβείας; Ποῦ νὰ εὔρη πλοῖον μὲ πιστὸν πλήρωμα, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ δραπετεύσῃ; Καὶ πῶς νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλόν του; Καὶ τί θ' ἀπεγίνετο, ἀφοῦ θὰ τὸν ἀπεβίβαζε τὸ πλοῖον εἰς μίαν παραλίαν τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας;

Ὁ Βαρβάκης ἐξοικονόμησεν ὀλίγα χρήματα, διέφυγε τοὺς κατασκόπους καὶ ἐπεβιβάσθη κρυφίως εἰς ἓν πλοῖον διευθυνόμενον εἰς Ρωσσίαν. Ἐφθασεν εἰς τὴν Ὁδησὸν καὶ ἐκεῖ ἐνεπιστεύθη πλέον ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἀπὸ τὴν Ὁδησὸν ἔπρεπε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ἄλλὰ χρήματα δὲν εἶχε. Καὶ ὁ Ψαριανὸς ἐπεχείρησε κᾶτι πρωτάκουστον καὶ ἥρωικόν. Τὴν ἀπὸ τῆς Ὁδησοῦ μέχρι τῆς Πετροπόλεως ἀπέραντον ἀπόστασιν διήνυσε πεζὸς καὶ μάλιστα ἀνυπόδητος. Διῆλθε δάση, λίμνας, ποταμούς, ἀπεράντους πεδιάδας, βυθιζόμενος εἰς τὰς χιόνας, ὀλισθαίνων εἰς τοὺς πάγους, κοιμώμενος εἰς τὸ ὑπαιθρον, πεινῶν, παγωμένος, κινδυνεύων νὰ κατασπαραχθῆ

ἀπὸ λύκους! Ἐβάδιζεν ἀδιακόπως. Τὰ πέλματα τῶν ποδῶν του ἐσχημάτισαν τυλώματα. Ράκη ἔγιναν τὰ ἐνδύματά του. Ἐν μόνον ἔμεινεν ἀκατάβλητον ἐντὸς του, ἢ ἀπόφασις.

— Ἐμπρός, τοῦ ἔλεγεν ἡ ἀδάμαστος ψυχὴ του, ἔμπρός! Καὶ πάντοτε ἔμπρός!

Καὶ ὁ πεζοπόρος μὲ τὴν χαλυβδίνην θέλησιν ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ρωσσίας.

6. Ὁ Βαρβάκης μάτην ζητεῖ νὰ παρουσιασθῆ πρὸ τῆς αὐτοκρατείας.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Πετρούπολιν ὁ Βαρβάκης τὰ φορέματά του ἦσαν ράκη. Πῶς νὰ παρουσιασθῆ μὲ αὐτὰ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον; Θὰ τὸν ἐξεδίωκον ὡς ἐπαίτην. Κάποιος Ἕλλην τοῦ ἐδάνεισε τότε φορέματα καὶ ὑποδήματα. Ἀλλὰ διὰ τὴν κακὴν του τύχην ἡ αὐτοκράτειρα δὲν ἦτο τότε εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἀλλὰ εἰς τὰ ἔξοχικά της ἀνάκτορα, κείμενα 22 χιλιόμετρα μακρὰν τῆς πρωτεύουσας. Καὶ ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν ἐξεκίνησεν ἕως ἐκεῖ πεζός, διὰ νὰ δώσῃ τὴν ἀναφορὰν του εἰς τὴν αὐτοκράτειραν. Τὰ ὑποδήματα ἦσαν ξένα καὶ διὰ νὰ μὴ τὰ φθείρῃ ἀπὸ τὸν πολὺν δρόμον, τὰ ἐξέβαλε καὶ περιεπάτει ἀνυπόδητος. Ὑπέβαλε τὴν ἀναφορὰν του. Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πετρούπολιν καὶ περιέμενε Καμμία ὁμως ἀπάντησις. Διανύει διὰ δευτέραν φορὰν τὸν δρόμον—πάντοτε πεζὸς καὶ πάντοτε ἀνυπόδητος. Φθάνει εἰς τὸ ἀνάκτορον καὶ ὑποβάλλει δευτέραν ἀναφορὰν. Ἐπέστρεψε καὶ περιέμενε πάλιν. Εἰς μάτην ὁμως. Ἡ πενία του καὶ ἡ δυστυχία του δὲν περιγράφονται. Ἐγραψε καὶ τρίτην ἀναφορὰν

μέ ὄλον τὸν πόνον τῆς ψυχῆς του· ἐπεχείρησε καὶ διὰ τρίτην φοράν τὸ κουραστικὸν καὶ θλιβερὸν ταξίδιον· μετέβη καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀνάκτορον. Νέα πάλιν προσμονή. Ἄλλὰ τίποτε, τίποτε!.....

Τότε τὸν ἔπνιξεν ὁ πόνος. Καὶ μίαν ἡμέραν ἐντὸς ἐνὸς καφενεῖου, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ὡς τρελλός. Ὡμίλει μὲ πικρίαν δι' ὅλους καὶ διὰ τὴν αὐτοκράτειραν, ἣ ὁποία ἄφησε νὰ χαθῆ ἕνας ἄνθρωπος, πού ἐπολέμησε διὰ τὴν Χριστιανωσύνην ὑπὸ τὴν σημαίαν της....

Εἰς τὸ καφενεῖον ἦσαν καὶ δύο ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἐκάθηντο παράμερα. Ὁ εἷς ἦτο ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος ὡς ἄγγελος. Ὁ ἄλλος ἐφαίνετο κατώτερος τοῦ πρώτου καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐνόει τὰ ἑλληνικά.

— Τί ἔχει αὐτὸς ὁ ξένος καὶ φωνάζει ἔτσι; Καὶ τί λέγει διὰ τὴν αὐτοκράτειράν μας; ἐρωτᾷ ὁ πρῶτος.

Ὁ δεῦτερος τοῦ εἶπε πᾶν ὅ,τι ἤκουσε.

Καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ πρώτου πλησιάζει τὸν Βαρβάκην καὶ τὸν παρακινεῖ μὲ καλωσύνην, νὰ τοῦ ἐξιστορήσῃ ὅλα του τὰ βάσανα καὶ τὰ παθήματα λεπτομερῶς.

Ἦρχισε νὰ τὰ διηγῆται ὅλα. Καὶ αὐτὸς τὰ ἤκουε μὲ προσοχὴν καὶ τὰ μετέδιδε ρωσιστὶ εἰς τὸν ἄλλον. Ὁ ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ιστορίαν τοῦ Βαρβάκη, ἔμεινε συλλογισμένος ἐπὶ πολὺ. Ἐπειτα τὸν ἐρωτᾷ διὰ τοῦ διερμηνέως του.

— Πῶς λέγεσαι;

— Καπετὰν Γιάννης Βαρβάκης, ἀπὸ τὰ Ψαρά.

Ἐξέβαλεν ἓν σημειωματάριον καὶ ἔγραψε τὸ ὄνομά του.

— Μὴν ἀπελπίζεσαι, τοῦ λέγει· ἔλα αὔριον εἰς τὴν Αὐλήν.

- "Ε! ἔχω ὑπάγει τόσας φορές, τοῦ λέγει πικρά....
— Νὰ ἔλθης αὐριον· σὲ βεβαιώνω, ὅτι τώρα θὰ
σὲ δεχθῆ ἡ καλή μας αὐτοκράτειρα.

**7. Ἡ Αὐτοκράτειρα δέχεται εἰς ἀκρόασιν καὶ βοηθεῖ τὸν
Βαρβάκην.**

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἤρχισε πάλιν τὸν δρόμον τοῦ
πρὸς τὸ ἀνάκτορον, χωρὶς ἀληθῶς μεγάλας ἐλπίδας.
Μόλις ἴσμως εἶπε τὸ ὄνομά του, ἀμέσως ὠδηγήθη
εἰς τὸν ὑπασπιστήν. Μετ' ὀλίγον ἔρχεται διαταγὴ
νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν αὐτοκράτειραν.

Τὸν εἰσάγουν εἰς μίαν μεγάλην καὶ λαμπρὰν αἴ-
θουσαν. Ἐπὶ θρόνου, στολισμένου μὲ χρυσοῦν στέμ-
μα, ἐκάθητο ἡ μεγάλη αὐτοκράτειρα. Καὶ πλησίον
τῆς ἴστατο ὁ ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος ἄνθρωπος τοῦ κα-
φενείου, ἐνδεδυμένος ὄχι πολιτικὴν ἐνδυμασίαν, ὅπως
τότε, ἀλλὰ στολὴν μεγάλου στρατηγοῦ. Ἦτο ὁ
περίφημος Ποτέμκιν, ὁ ἡρωοθυπουργὸς τῆς αὐτοκρα-
τείας Αἰκατερίνης.

Ὁ Βαρβάκης δὲν ὑπῆρξε ποτὲ δειλός. Πολλάκις
ἀντίκρουσε τὸν θάνατον χωρὶς ν' ἀνατριχιάσῃ. Ἀλλὰ
ἐκεῖ τὸν κατέλαβε παράδοξος φόβος. Ἐσυλλογίσθη
ὅσα εἶπεν ἐν τῇ ἀπογοητεύσει τοῦ διὰ τὴν αὐτο-
κράτειραν. Καὶ ἐνόμισεν ὅτι θὰ τιμωρηθῆ αὐστηρῶς.

Ἄλλ' ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο θυμωμένη. Τὸν παρε-
τήρησε μὲ περιέργειαν καὶ μὲ συμπάθειαν. Αὐλικὸς
τις τότε τὸν πλησιάζει· ἐγνώριζε τὴν Ἑλληνικὴν
καὶ τοῦ λέγει·

— Ἡ Μεγαλειότης τῆς σὲ διατάσσει νὰ ὀμιλήσῃς
ἐλευθέρως καὶ νὰ τὰ εἶπῃς ὅλα.

Τότε ὁ Βαρβάκης ἐξιστόρησε τοὺς ἀγῶνάς του,
τὰς θυσίας του, τοὺς κινδύνους του. Εἶπε τί ἔπροξε

καὶ τί ἐσκόπευε νὰ πράξη. Ἐξεδήλωσεν ἐν τέλει καὶ τὴν ἀπελπισίαν του, διότι ἡ πολυεὐσπλαχνος εἰς ὄλους αὐτοκράτειρα μόνον πρὸς αὐτὸν ἐφαίνετο ἀνελέμων... Καὶ ἐνῶ ὠμίλει, ἡ φωνὴ του ἔτρεμεν, ὁ πόνος τῆς καρδίας του ἐξεχείλιζε καὶ τὰ δάκρυα ἀνέβλυζον ἄφθονα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του!.....

Ἡ αὐτοκράτειρα εἶπε μερικὰ λόγια εἰς τὸν αὐλικόν. Καὶ αὐτὸς ἐπαρηγόρησε τὸν Βαρβάκην καὶ τοῦ ἔδωκε πολλὰς ἐλπίδας προστασίας.

Τὴν ἐπομένην τοῦ ἐγχειρίζουν χίλια ρωσικὰ φλωρία διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας του· τοῦ ἐγχειρίζουν καὶ κάτι ἄλλο, ἐν ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου τοῦ ἐδίεδετο τὸ προνόμιον νὰ ἀλιεύη εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἄνευ πληρωμῆς φόρου.

Χωρὶς ἀργοπορίαν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Πετρούπολιν.

Ἀποδίδει τὰ δανεικὰ φορέματα καὶ ὑποδήματα· ἀγοράζει ψαράδικα φορέματα καὶ ἀναχωρεῖ ἀμέσως διὰ τὸ Ἀστραχάν.

8. Ὁ Βαρβάκης ὀργανώνει μέγα ἐμπόριον ἀλιπάστων καὶ καταργεῖ τὴν δουλοπαροικίαν.

Ἡ ἀπέραντος Κασπία θάλασσα εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἐκλεκτὸν εἶδος τῶν ἰχθύων της. Ἄλλ' ἡ ἀλιεῖα εὐρίσκετο τότε ἐκεῖ εἰς πρωτόγονον κατάστασιν. Οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων, ἄνθρωποι ἀμαθεῖς καὶ ἡμιβάρβαροι, ἠλίενον μὲ ἀτελεῖ ἀλιευτικὰ μέσα, ἐπάστωνον ὅπως— ὅπως τοὺς ἰχθύς, τῶν ὁποίων μικρὰ ποσὰ μόνον ἔστελλον πρὸς πώλησιν εἰς τὰ πλησιόχωρα μέρη.

Ὁ Βαρβάκης μετέβαλεν ὅλως διόλου τὰ πράγματα. Ὅτι ἕως τότε δὲν ἀντελήφθησαν οἱ ἐγχώριοι, τὸ συνέλαβε μὲ τὸ ἔξυπνον βλέμμα του, τὸ ἐσχεδίασε μὲ

Μ.Γ. Πετρίδη-Κ. Γιοσσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνωστ. ΣΤ'. (Ἔκδ. Α' 1936) 13

τὸ γοργὸν πνευμά του καὶ τὸ ἐξετέλεσε μὲ τὴν ἰσχυράν του θέλῃσιν. Ὁ Βαρβάκης ἀμέσως ἐσκέφθη, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἰχθῦς τῆς Κασπίας Θαλάσσης ἦτο δυνατὸν νὰ κατασκευασθοῦν διάφορα ταριχευτὰ εἶδη—χαβιάρια καὶ ἀλίπαστα—καὶ νὰ σταλοῦν εἰς πολλὰ καὶ μακρυνὰ μέρη, ἢ δὲ πώλησίς των ν' ἀποτελέσῃ μεγάλην καὶ ἐπικερδῆ ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν.

Οὕτως ἐδημιούργησεν ὅλως διόλου ἰδικόν του κλάδον βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου, εἰς τὸν ὅποιον ἦτο ἀκαταγώνιστος. Μεγάλα ὡς ἐκ τούτου ἦσαν τὰ κέρδη του. Καὶ τόσον πλούσιος ἔγινε μετ' ὀλίγον, ὥστε ἠγόρασεν ὡς ἰδιοκτησίαν του τρεῖς νήσους, κειμένας ἐντὸς τῆς Κασπίας Θαλάσσης, τὰς ὁποίας κατέστησε πολυτίμους ἀλιευτικούς καὶ ταριχευτικούς σταθμούς.

Εἰς τὴν Ρωσσίαν τότε οἱ πλούσιοι καὶ οἱ γαιοκτήμονες εἶχον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν «δουλοπαροίκους». Οἱ δουλοπάροικοι ἦσαν εἶδος σκλάβων, καὶ ἀπετέλουν κτῆμα τοῦ αὐθέντου των ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἡ ζωὴ των ἦτο βασανισμένη καὶ ἐξευτελιστικὴ. Οἱ αὐθένται τοὺς ἐπώλουν καὶ τοὺς ἠγόραζον ὡς κτήνη. Ἀφοῦ κατηγορήθη εἰς ὅλας τὰς ἠπείρους ἢ σωμοτεμπορία (τὸ 1863), κατηγορήθη καὶ ἡ δουλοπαροικία εἰς τὴν Ρωσσίαν. Τεσσαράκοντα ἐπτὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπινα κτήνη ἔγιναν ἐπὶ τέλους ἀνθρώποι.

Ὁ Βαρβάκης μὲ τὴν εὐγενῆ του ψυχὴν κατήργησε τὴν δουλοπαροικίαν ἐβδομήκοντα ἔτη πρωτύτερα. Εἰς τὰς ἐργασίας του εἶχε τρεῖς χιλιάδας ἀνθρώπους, ὅλους ἔλευθέρους, καὶ κανένα δουλοπάροικον. Ὁ μεγαλόψυχος ὑπερασπιστὴς τῶν ἀλλοθρήσκων αἰμαλώτων τοῦ πολέμου εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, δὲν

ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη βασανιστὴς χριστιανῶν εἰς τὴν Κασπίαν!.....

9. Ἡ πρώτη εὐεργετικὴ δρᾶσις τοῦ Βαρβάκη.

Ἡ εὐεργετικὴ καὶ μεγαλόδωρος δρᾶσις τοῦ πλουσίου Βαρβάκη δὲν ἤργησε νὰ ἐκδηλωθῇ. Τὸ πρῶτον δῶρον του ἦτο ἓν τάξιμον τῶν νεανικῶν του χρόνων

καὶ ἐσχετιζέτο μὲ τὴν Φριγαδέλαν. "Ὅταν τὸ ὠραῖόν του πολεμικὸν καινουργὲς ἐρρίπτετο ἀπὸ τὸ ναυπηγεῖον εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν καθέλκυσίν του ἔκλινεν ἀπὸ τὴν μίαν πλευράν, προσήραξεν εἰς τὰ ἄβαθῆ καὶ προσεκολλήθη εἰς τὴν ἄμμον. "Ἄν ἠγείρετο ἄνεμος καὶ ἤρχιζεν ὁ κυματισμὸς τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπερήφανον πλοῖον θὰ ἐτεμαχίζετο. "Ὅλοι οἱ Ψαριανοὶ ἔτρεξαν νὰ δώσουν χεῖρα βοηθείας. Μέσα εἰς τὴν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς σωτηρίας ὁ Βαρβάκης ἐνεθυμήθη

τὸν προστάτην τῶν ναυτικῶν, τὸν πολιοῦχον "Ἁγίου
τῶν Ψαρῶν.

— "Αἰ — Νικόλα μου, ἐφώναξε μὲ πίστιν εἰς τὴν
καρδίαν καὶ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, σῶσέ μου τὴ
Φριγαδέλα μου καὶ νὰ σοῦ κάμω μίαν ὁμοία ἀσημέ-
νια, νὰ τὴν κρεμάσω ἐμπρὸς εἰς τὸ εἰκόνισμά σου!.....

Ἡ φριγαδέλα ἐσώθη. Ἄλλ' ἀλλοίμονον! Ἦναγ-
κάσθη ν' ἀλλαξοπιστήση ἢ δυστυχησμένη καὶ ἐπὶ
ἔτη τώρα ἐσήπετο ἄδοξος εἰς τὰ βᾶθη τοῦ Κερατίου
κόλπου!..... Ἄλλὰ τὸ τάξιμον ἔζη μέσα εἰς τὴν ψυ-
χὴν τοῦ Βαρβάκη. Καὶ ἔστειλεν οὗτος εἰς τὰ Ψαρά
μίαν Φριγαδέλαν ἀπὸ συμπαγῆ ἄργυρον, ὁμοιο-
τάτην πρὸς ἐκείνην, μ' ὅλα τὰ ἐξαρτήματα καὶ ὀπλι-
σμένην μὲ 26 πυροβόλα. Ἐκρέμετο πανεύμορφη
ἐμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι
τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν. Τῷ 1824 εἰς τὸν φο-
βερὸν γενικὸν ὄλεθρον ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων,
ἐχάθη ἡ Φριγαδέλα. Ἦτο γραπτὸν τῆς νὰ πέσῃ
δύο φορές εἰς ἐχθρικὰς χεῖρας.....

Ἐπειτα ἤρχισαν ἀλλεπάλληλοι αἱ εὐεργεσίαι πρὸς
τὴν εὐγενῆ χώραν, ἡ ὁποία τὸν ἐφιλοξένησεν. Ὁ
Βαρβάκης ἀνήγειρε κωδωνοστάσια, ἐκκλησίας, ἴδρυ-
σε νοσοκομεῖα, κατεσκεύασε γεφύρας, ἤνοιξε διώρυγας.

Τὸ 1805 οἱ Πέρσαι ἐθανάτωσαν μὲ δόλον Ρῶσσον
ἀρχιστράτηγον. Ἐπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως ὁ πόλε-
μος κατὰ τῆς Περσίας. Ἄλλ' ἡ Ρωσσία δενεῖχεν ἀρκετὰ
πλοῖα εἰς τὴν Κασπίαν, διὰ νὰ ἀποστείλῃ ἀμέσως
τροφάς [καὶ πολεμοφόδια εἰς τὸν στρατὸν τῶν συ-
νόρων. Αὐθόρμητος παρουσιάζεται ὁ Βαρβάκης. Ἐκ-
φορτώνει ἀπὸ τὰ μεγάλα πλοῖα του τὰ ἐμπορεύ-
ματά του, φορτώνει τὰς τροφὰς καὶ τὰ πολεμοφόδια
τῆς αὐτοκρατείας, τὰ μεταφέρει δωρεὰν εἰς τὸ ὠρι-

σμένον μέρος καὶ γίνεται σωτὴρ τῆς δευτέρας πατρίδος του.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως Ἀστραχὰν ὑπῆρχε στενὴ βαλτώδης λίμνη, ἐν ἔλος σκορπίζον περίξ μiasματικὰς ἀναθυμιάσεις καὶ ἀφόρητον δυσωδίαν, πρὸ πάντων ὁσάκις ἐπεκράτει καύσων. Ἐντὸς τῶν σεσηπῶτων ὑδάτων του ἐνεφώλευεν ὁ θάνατος. Ὁ Μέγας Πέτρος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἡ Μεγάλῃ εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ τὸ ἀποξηράνουν. Ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸν μεγαλουργὸν "Ἑλληνα νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι δὲν κατάρθωσαν αὐτοκράτορες.

Μὲ τὴν ἰδικὴν του πρωτοβουλίαν καὶ μὲ ἰδικὰς του δαπάνας ἤρχισε τὸ 1809 τὸ δύσκολον ἔργον. Ἐξεχωμάτωσε τὸν βυθὸν καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεξήρανε τὸ ἔλος, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατέστησε πλευστὴν τὴν διώρυγα, τὴν ὁποίαν ἤνωσε καὶ μὲ τὸν ποταμὸν Βόλγαν. Ἐπειτα ἐδενδροφύτευσε τὰς δύο ὄχθας καὶ τὰς ἐστόλισε μὲ κήπους καὶ ἄλση καὶ περίπτερα. Καταπράσινα φυλλώματα καὶ ἄνθη διέχεον τῶρα τὸ ἄρωμά των, ἐκεῖ ὅπου ἐσκορπιζεν ἕως τότε τὸν θάνατον ἢ μολυσματικὴν δυσωδίαν. Κομψαὶ γέφυραι ἤνωσαν τὰς δύο ὄχθας. Καὶ οἱ κάτοικοι ἠυλόγουν τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου "Ἑλληνος εὐεργέτου των!

Δι' ὅλας τὰς εὐεργεσίας των μεγάλως τὸν ἐτίμησεν ἡ Ρωσικὴ Αὐτοκρατορία. Τὸν ὠνόμασεν αὐλικὸν σύμβουλον καὶ ἱππότην, τοῦ ἔδωκε τίτλους εὐγενείας. Οἱ δὲ εὐπατρίδαι τῆς ἐπαρχίας Ἀστραχανίας τὸν ἐξέλεξαν ἐπαρχιακὸν ἀρχηγὸν τῆς.

10. Νέαι εὐεργεσίαι τοῦ Βαρβάκη.

Ἄλλ' ὁ Βαρβάκης δὲν ἀπερροφήθη ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τὴν δευτέραν, τὴν θειτὴν, πατρίδα του. "ὦ,

ὄχι! Ἐσυλλογίζετο καὶ τὴν μακρυνὴν πατρίδα του, ἐκεῖ κάτω, τὴν πατρίδα τῆς ψυχῆς του, ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει ἡρωϊκὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἐνθύμησίς της τὸν εἴλκυεν ὡς μαγνητικὴ δύναμις.

Λόγοι ὑγείας τὸν ἔκαμαν νὰ μετοικήσῃ εἰς τὴν εὐάερον πόλιν τῆς Ἀζοφικῆς, τὸ Ταϊγάνιον. Ἐκεῖ ἤρχοντο πολλοὶ Ἕλληνες, εἴτε χάριν ἐμπορίου, εἴτε διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν ὀριστικῶς. Ρωσσικὰ οὗτοι δὲν ἤξευρον καὶ ἑλληνικὴ ἐκκλησία δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Ὅθεν ἠναγκάζοντο μὲ βαθεῖαν λύπην των, νὰ στερῶνται τῆς θείας λειτουργίας καὶ μυσταγωγίας. Ὁ Βαρβάκης μὲ γενναιοδωρίαν ἡγεμόνος κτίζει ἐκεῖ μεγαλοπρεπῆ λιθόκτιστον ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν. Καὶ εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀζοφικῆς οἱ ξενιτευμένοι Ἕλληνες ἤκουον πάλιν τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν ποθητὴν μητρικὴν των γλῶσσαν.

Πέριξ τῆς ἐκκλησίας ἔκτισεν ἄλλα κτίρια. Μετέβαλε τὴν ἐκκλησίαν εἰς μοναστήριον, τὸ διεκόσμησε πλουσιοπαρόχως, ἐδώρησεν εἰς αὐτὸ κτήματα καὶ εἰσοδήματα, καί, ἐξοδεύσας ἐν ὄλῳ 600.000 ρούβλια, τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Παναγιὸν Τάφον. Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα ὠρισε νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων νὰ στέλλῃ Ἕλληνα ἀρχιμανδρίτην εἰς τὸ Ταϊγάνιον, διὰ νὰ ἱεουργῇ ἐν αὐτῷ, τὰ δὲ πλούσια εἰσοδήματα τοῦ «Ἱεροσολυμικοῦ», ὡς ὠνομάσθη, ν' ἀποστέλλωνται εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν πρὸς συνδρομὴν τοῦ Παναγίου Τάφου.

Ὁ Βαρβάκης ἴδρυσεν σχολεῖα, διὰ νὰ μανθάνουν γράμματα τὰ τέκνα τῶν ξενιτευμένων Ἑλλήνων. Ἔστειλε χίλια φλωριά εἰς τὸν Θεόδωρον Ράλλην, ἐμπορευόμενον εἰς τὴν Βιέννην, διὰ νὰ βοηθήσῃ μ' αὐτὰ πτωχοὺς Ἕλληνας σπουδαστὰς καὶ ἐκδότας ἑλληνικῶν περιοδικῶν καὶ βιβλίων.

Εἴκοσι χιλιάδας γρόσια ἐδώρησεν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Χίου, τὸ ὁποῖον ἤκμαζε κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καὶ εἴκοσιν ἄλλας χιλιάδας εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς αὐτῆς πόλεως. Ἀλλὰ πῶς ἀπὸ τὸν μυχὸν τῆς Ἀζοφικῆς ἐνεθυμήθη ὁ Βαρβάκης τὴν ὠραίαν νῆσον τοῦ Αἰγαίου; Μήπως διότι ἦτο γείτων τῶν ἀγαπητῶν του Ψαρῶν; Ὁχι, ἀλλὰ διότι τὸν συνέδεε μὲ αὐτὴν κάποιος ἱερὸς δεσμός. Ἴδου ποῖος·

Εἰς τὸ Ταϊγάνιον εἶχε προσκαλέσει ὁ Βαρβάκης τὴν μητέρα του καὶ τοὺς στενωτέρους συγγενεῖς του. Ἡ εὐσεβὴς Ψαριανὴ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Βαρβάκη καὶ ἐδόξαζεν ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἡγεμονικὸν πλοῦτον τοῦ υἱοῦ της καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν Χριστιανικὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐμάνθανεν, ὅτι ἐδώρει εἰς ἐκκλησίας πτωχῶν χωρίων ἱερὰ σκεύη, ὅτι ἔστειλε βοηθείας εἰς τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν καὶ εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἡ εὐλαβὴς ψυχὴ της ἤσθάνετο ἀγαλλίασιν. Ἡ εὐτυχία της ἦτο ἀπερίγραπτος, ὡσάκισ τὸν ἔβλεπε πόσον ἀπλᾶ, χωρὶς πομπὴν καὶ ἐπίδειξιν, μετέβαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ προσπέσῃ ταπεινά, ὡς ὁ πτωχότερος τῶν πτωχῶν, ἐνώπιον τοῦ Παντοδυνάμου!

Ἡ εὐλαβὴς Ψαριανὴ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς της εἶχεν ἀπολέσει τὴν ὄρασιν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλείσθησαν. Ἀλλὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς της ἐστράφησαν μὲ μεγαλυτέραν δύναμιν πρὸς τὸ Θεῖον φῶς. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα καὶ ἐνεκλείσθη εἰς ἓν μοναστήριον τῆς Χίου. Αὐτὸ τὸ γεγονός ἦτο ὁ ἱερὸς δεσμός ὁ συνδέων τὸν Βαρβάκη μὲ τὴν Χίον. Ἡ γηραιὰ καλογραῖα ἔζησεν ἐν Χίῳ μέχρι τοῦ 1822. Εἰς τὰς σφαγὰς τῆς νήσου ὀλίγον ἔλειπε νὰ κρεουργηθῇ ἀπὸ Τουρκικὸ γι α τ α γ ἄ ν ι· ἀλλ' ἀτρόμητοι Ψαριανοὶ ὥρμησαν εἰς τὸ μοναστήριον,

τὴν ἤρπασαν, τὴν ἐπεβίβασαν εἰς Ψαριανὸν πλοῖον
καὶ τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸ ποθητὸν γενέθλιον ἔδαφος.

11. Ὁ Βαρβάκης βοηθεῖ τοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ 21 καὶ εὐεργετῆι τὰ γυναικόπεδά των.

Ὅτε τῷ 1821 ἐβρόντησαν τὰ ὄπλα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Βαρβάκης ἦτο ἤδη πολὺ γέρον.
ὦ! μὲ ποίαν λαχτάραν ἐσυλλογίσθη τότε τὰ νεανικά του χρόνια, τὰ χρόνια τῆς τόλμης καὶ τῶν ἡρωϊσμῶν εἰς τὸ Αἶγαῖον!

Ἄλλ' ἂν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὀρμήσῃ αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, γοργὸς καὶ κεραυνοβόλος, ἦτο δυνατὸν νὰ στείλῃ ἐκεῖ κάτι ἰδικόν του, τὸν πλοῦτόν του.

Ἐστρατολόγησε λοιπὸν ὅλους τοὺς ἀξιωμαχοὺς Ἑλλήνας τῆς Ἀζοφικῆς. Τοὺς ἐφωδίασεν ὄχι μόνον μὲ ὄπλα, πολεμοφόδια καὶ χρήματα, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐνθουσιασμόν καὶ τοὺς ἔστειλε νὰ πολεμήσουν ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην.

Ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς χώρας, τὰς πυρποληθείσας καὶ λεηλατηθείσας, ἐσύροντο εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν κατὰ χιλιάδας γυναῖκες, παρθένοι καὶ παιδιὰ. Ὁ Βαρβάκης μαθὼν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον, ἀτρόμητον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐθνικῶν του καθηκόντων, ἐφρόντιζε μυστικὰ περὶ λυτρώσεώς των, ἔστειλεν εἰς αὐτὸ 100.000 ρούβλια πρὸς ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις εἶχε μεταβληθῆ ὅλη εἰς στρατόπεδον δὲν ἐπερίσσειαν χεῖρες διὰ τὸ ἄροτρον καὶ τὴν σκαπάνην. Ἄλλὰ καὶ ὅπου ἐγίνετο σπορά, πρὶν ἔλθῃ ὁ θερισμός, ἐπρόφθαναν συχνὰ τὰ ἐχθρικά στίφη καὶ ἐπυρπόλουν τοὺς στάχυς. Οὔτε χρήματα ὑπῆρχον. Δυστυχία καὶ πείνα ἐβασάνιζε πολεμιστὰς καὶ γυναικόπαιδα. Ὁ Βαρβάκης ἔστειλεν εἰς τοὺς πει-

νασμένους όλόκληρα φορτία σίτου. Μίαν δὲ φορὰν ἔστειλεν εἰς τὰ Ψαρά καὶ όλόκληρον φορτίον πυρίτιδος.

Ὁ Βαρβάκης εὐρίσκετο εἰς τὴν Βιέννην, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ἡ ἥρωϊκὴ νῆσος Ψαρά εἶχε καταστραφῆ ἐκ θημελίων. Πολλαὶ γυναῖκες ἔμαθεν, ὅτι ἐρρίφθησαν μὲ τὰ τέκνα των εἰς τὰ κύματα, διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν αἰχμαλωσίαν. Τὸ ἄνθος τῶν Ψαριανῶν πολεμιστῶν εἶχε φονευθῆ εἰς τὴν μάχην ἢ εἶχεν ἀνατιναχθῆ ἥρωϊκῶς εἰς τὸν ἄερα. Χιλιάδες γυναικοπαίδων εἶχον διασκορπισθῆ εἰς τὰς νήσους.

Ὁ Βαρβάκης δὲν ἐσυλλογίσθη τότε οὔτε τὸ αὐλικὸν ἀξίωμα του, οὔτε τὰ μεγάλα του συμφέροντα εἰς τὴν Ρωσσίαν, οὔτε τὰ δύσκολα τότε θαλασσινα ταξίδια, οὔτε τὸ βαθὺ γῆρας τῶν σχεδὸν ὀγδοήκοντα ἐτῶν του. Ἐσκέφθη μόνον, ὅτι ἦτο Ἕλληνας, Ψαριανός. Ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν Τεργέστην, φορτώνει όλόκληρα πλοῖα μὲ ἐνδύματα καὶ μὲ τροφάς, καὶ διευθύνεται εἰς τὸν τόπον τῆς πανωλεθρίας.

Ἄλλὰ τὰ Ψαρά, «ἡ όλόμαυρη ράχη», τὰ κοσμοοξασμένα Ψαρά, ἦσαν ἔρημα. Σιωπὴ θανάτου ἐξετείνετο εἰς τὰ καπνισμένα καὶ αἵματοβαμμένα ἐρείπια. Καὶ ὁ Βαρβάκης ἦλθε καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Μονεμβασίαν.

Σπαρακτικὸν θέαμα παρουσιάσθη ἀμέσως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Γυναῖκες καὶ παιδιά περιεπλανῶντο εἰς τὴν παραλίαν ρακένδυτα καὶ σκελεθρωμένα, πληροῦντα τὸν ἄερα μὲ θρήνους. Πρὸς τὸ πέλαγος ἐστραμμένοι αἱ γυναῖκες μὲ δακρύβρεκτα πρόσωπα, προσεκάλουν ἄλλη τὸν ἄνδρα της, ἄλλη τὸν ἀδελφόν της, ἄλλη τὸν υἱόν της· τὰ ὀρφανὰ τὸν πατέρα των. Ἐγνώριζον, ὅτι οὔτοι ἐκοίτοντο εἰς τὰ βάθη τῆς

Θαλάσσης ἢ τοὺς εἶχον καταφάγει αἱ φλόγες, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψουν, καὶ ὅμως τοὺς ἐφώναζον καὶ ἠπλώνον τὰς χεῖρας ὡς νὰ τοὺς περιέμενον!....

Ἐν τῷ Βαρβάκης ἐφάνη τότε ἀληθινὸς ἦρωας ἀγαθοεργίας. Ἐνέδυσεν, ἔθρεψε χιλιάδας. Ἡ εὐσπλαχνικὴ του χεὶρ ἀκούραστος ἔδιδεν, ἔδιδε. Καὶ δὲν προσέφερε μόνον ἐνδύματα, τροφάς, χρήματα, ἀλλὰ καὶ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια διὰ τὴν ἱερὰν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. Ἐψηλός, μὲ τὴν κατάλευκον κόμην του, ὁ «πατέρας τῆς ὀρφάνιας», ὡμοίαζε μὲ ἅγιον, ὅστις ἐπρόβαλεν αἴφνης ἀπὸ τὰ βάθη τῶν περασμένων χρόνων τῆς πίστεως καὶ διέσχισε τὰ πλήθη τῶν δυστυχισμένων, μοιράζων βοήθειαν καὶ παρηγορίαν, σπογγίζων δάκρυα καὶ χύνων βάλαμον εἰς τὰς πληγωμένας καρδίας!.....

12. Ὁ φιλόμουσος Βαρβάκης ἰδρύει καὶ προικοδοτεῖ σχολεῖα. Ἀπροσδόκητος θάνατός του.

Τὰ ἔθνη εἰς τὰς μεγάλας συμφορὰς στρέφουν τὸ βλέμμα των εἰς τὰ σχολεῖα. Συλλογίζονται τὴν μόρφωσιν τῆς νέας γενεᾶς. Ἀπ' ἐκεῖ περιμένουν τὴν νέαν βλάστησιν, ἢ ὅποια θὰ ζωογονήσῃ τὴν πατρίδα. Καὶ συνέβη στρατηγοὶ νικηφόροι τὰς πολεμικὰς των δάφνας νὰ μεταβοῦν καὶ ν' ἀναρτήσουν ἐπάνω ἀπὸ τὰς θύρας τῶν σχολείων. Καὶ ἦτο δίκαιον. Ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ἡ Νίκη!

Μέσα εἰς τὰ χαλάσματα τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, μέσα εἰς τὴν πείναν καὶ τοὺς ὀλοφυρμούς, μέσα εἰς τὰ ράκη καὶ εἰς τὰ δάκρυα, αὐτὴ ἡ μεγάλη σκέψις ἀνέβη καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Βαρβάκη. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἰδρύσῃ σχολεῖα.

Ἡ Βουλὴ ἦ, ὅπως τὴν ἔλεγον τότε, τὸ «Βουλευ-

τικὸν Σῶμα», συνεδρίαζεν εἰς τὸ Ναύπλιον. Ὁ Βαρβάκης σπεύδει ἀμέσως ἐκεῖ. Παρουσιάζεται πρὸ τῶν Βουλευτῶν καὶ δηλώνει, ὅτι καταθέτει εἰς μίαν τράπεζαν ἀρκετὸν ποσὸν χρημάτων διὰ νὰ ἰδρυθῇ μὲ αὐτὸ καὶ συντηρῆται ἓν Κεντρικὸν Σχολεῖον.

— Σ' εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὰς εὐεργεσίας σου πρὸς τὴν πατρίδα, τοῦ εἶπεν ὁ πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ. Ἡ Διοίκησις θὰ φροντίσῃ καὶ κτίριον κατάλληλον ν' ἀνεγείρῃ εἰς τὸ Ἄργος διὰ τὸ «Κεντρικὸν Σχολεῖον τῆς Ἐπικρατείας», καὶ διδασκάλους σοφοὺς καὶ ἐναρέτους νὰ διορίσῃ.

Μετά τινας ἡμέρας, εἰς συνεδρίασιν τῆς ὀλομελείας τοῦ Βουλευτικοῦ, ἐν μέσῳ ἐπευφημιῶν καὶ χειροκροτημάτων, ἀνεγινώσκετο πατριωτικὸν ἔγγραφο τοῦ Βαρβάκη, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος ἐπροϊκοδότει τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον μὲ 300.000 ρούβλια, κατατεθειμένα εἰς τὸ Βασιλικὸν Ταμεῖον τῆς Μόσχας, διὰ νὰ μισθοδοτῶνται ἐκ τῶν τόκων οἱ διδάσκοντες.

Καθὼς μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας ὁ γεωργός, ἀφοῦ ἔβρεξε μὲ τὸν ἰδρῶτά του τὸ ἔδαφος, εὐχαριστημένος ὅτι ἔκαμεν ὅ,τι ἔπρεπε, ἐπιστρέφει εἰς τὴν κατοικίαν του, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Βαρβάκης, ἀφοῦ ἔκαμε τὸ πατριωτικὸν καθῆκόν του, ἠτοιμάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν του ἐστίαν. Ἐσκόπευε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Τεργέστην διὰ Ζακύνθου, ἐκεῖθεν εἰς τὴν Βιέννην, καὶ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσάν τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν ὠραίαν ἔπαυλίν του, ἣ ὁποία ἀπεῖχεν ἑπτὰ ὥρας ἀπὸ τὸ Ταϊγάνιον.

Ἐλλὰ «ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει».

Ὁ Βαρβάκης δὲν ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ τὴν δευτέραν πατρίδα του.

Εἰς τὴν μυροβόλον νῆσον τοῦ Ἴονίου παρέδωκεν εἰς τὸν "Υψιστον τὴν ὤραιάν ψυχὴν του τῆ 13ῃ Ἰανουαρίου 1825. Τὸ ἑλληνικὸν χῶμα τὸν εἴλκυσε καὶ τὸν ἔσφιξεν εἰς τὴν ἀγκάλην του. Τὸ ξένον χῶμα θὰ τοῦ ἦτο πολὺ ψυχρὸν, πολὺ βαρὺ. "Εμεινε καὶ τὸ σῶμα ἐκεῖ ὅπου ἀνῆκε καὶ ἡ ψυχὴ!...

13. Τὸ Ἔθνος τιμᾶ τὸν Βαρβάκην, ὅστις καὶ μετὰ θάνατον εὐεργετῆ.

Ἡ Βουλὴ, μόλις ἔμαθε τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα, ἀμέσως ἐπήφισε καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀμέσως διέταξε νὰ ψαλῆ εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιμνημόσυνοι δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ Ἔθνους.

Εἰς πελάγη καὶ βουνά, εἰς κόλπους καὶ ὑπωρείας, εἰς πόλεις καὶ ἐξωκκλήσια, κώδωνες καὶ σήμαντρα ἔκλαιον τὸν ἥρωα τῆς θελήσεως καὶ τῆς καλωσύνης, τὸν μέγαν πατριώτην καὶ παρηγορητὴν τῆς ὀρφανίας. Καὶ μέσα εἰς τὴν θρησκευτικὴν κατάνυξιν τῆς πενθίμου τελετῆς, εἰς ὀλόκληρος λαός, ἐὺγνώμων ἐρράντισε μὲ δάκρυα τὴν ἐπιμνημόσυνον εὐχὴν: Αἰωνία του ἡ μνήμη!

Ἡ διαθήκη του ὑπῆρξε ἀνταξία τοῦ Βαρβάκη· ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τὴν ζωὴν μιᾶς μεγάλης καὶ εὐγελοῦς ψυχῆς.

Ἐν πρώτοις ὠριζε ρητῶς καὶ αὐτολεξεῖ: «ὁ ἐνταφιασμὸς μου νὰ γίνῃ χωρὶς πομπὴν, μήτε θέλω εἰς τὸν τάφον μου νὰ τεθῆ τι λαμπρόν».

Οἱ Ψαριανοί, οἵτινες εἶχον διασκορπισθῆ εἰς διάφορους νήσους καὶ παραλίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἥρωϊκὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, εἶχαν συνοικισθῆ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς πσλαιᾶς καὶ ἐνδόξου Ἐρετρίας,

εἰς τὴν Εὐβοίαν, καὶ ἴδρυσαν τὰ Νεὰ Ψαρά. Τὰς τελευταίας του στιγμὰς δὲν ἐλησμόνησε τοὺς συμπατριώτας του ὁ ψυχορραγῶν Βαρβάκης, καὶ ἐκληροδότησε δέκα χιλιάδας τάλληρα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς νέας πολίχνης.

Τὴν κινητὴν του περιουσίαν ὅλην ἐδώρησεν εἰς τὸ Ἔθνος. Μὲ πολὺν ζῆλον ἐφρόντισε νὰ συλλέξῃ τὰ χρήματα καὶ νὰ καταθέσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ὁ φίλος τοῦ Βαρβάκη, φιλόπατρις Ἕλλην καὶ ἔθνικὸς εὐεργέτης καὶ αὐτός, ὁ Ἰωάννης Μπόζος. Διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Βαρβάκη ἰδρύθη καὶ συντηρεῖται τὸ ἐν Ἀθήναις Βαρβάκειον Λύκειον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον τῶν Παλαιῶν Ψαρῶν.

Ἡ εὐγνωμονοῦσα πατρίς τοῦ ἀνήγειρε μεγαλοπρεπῆ ἀδριάντα ἐν Ἀθήναις, παρὰ τὸ Ζάππειον μέγαρον.

(Α. Κουρτίδης. Διασκευή)

Ἡ πατρίς.

*Μ*Η πράσινοι παντοῦ δὲν εἶναι οἱ κάμποι
κι' ἡ θάλασσα δὲν εἶναι γαλανή ;

Παντοῦ ὁ ἥλιος μὴ δὲν λάμπει ;

Παντοῦ δὲν εἶναι οἱ ἴδιοι οὐρανοί ;

Γιατὶ κανεῖς, ὅταν ξενιτευθῆ,

ἀφοῦ στήν ἴδια γῆ παντοῦ πλανᾶται,

γιατὶ μιὰ μόνη γῆς γωνιὰ ποθεῖ ;

Γιατὶ, ὅπου καὶ ἂν πάη, τὴν θυμᾶται ;

Δ. Βικέλας.

Μεταλλικά ὕδατα.

Εἰς τὴν Θεσσαλίαν, δεξιὰ τοῦ ποταμοῦ Πηνειοῦ, καθὼς κατέρχεται οὗτος διὰ νὰ χυθῆ εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ὑπάρχει τὸ ὄρος Κισσαβος ἢ Ὀσσα. Εἶναι ἀντικρὺ τοῦ Ὀλύμπου. Μετ' αὐτοῦ σχηματίζει τὴν πολυύμνητον κοιλάδα τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Πηνειός. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κισσάβου, ὅπως καὶ εἰς κάθε ἄλλο βουνόν, ὑπάρχουν ἄφθονοι πηγαί. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν πρὸς τὸ πέλαγος πλευρὰν τοῦ ὄρους, θὰ σᾶς ὀδηγήσω νοερῶς. Ὀνομάζεται Κόκκινο Νερό.

Δὲν θὰ σᾶς περιγράψω τὴν ὠραιότητα τοῦ μέρους, διότι δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπός μου. Εἰς κάθε βουνόν, σχεδὸν εἰς κάθε ἐξοχήν, θὰ ὑπάρχη κάτι, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὠραῖον καὶ εὐχαριστεῖ τὸ βλέμμα τοῦ ἐπισκέπτου.

Τὸ Κόκκινο Νερὸ τὸ ὠνόμασαν οὕτως οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου ἐκείνου, ὄχι διότι τὸ νερὸ εἶναι πραγματικῶς κόκκινον, ἀλλὰ διότι εἶναι ἐρυθρὰ ἢ κοίτη, ἐντὸς τῆς ὁποίας τρέχει. Τὸ δὲ περίεργον εἶναι, ὅτι τὸ χρῶμα αὐτὸ τῆς κοίτης του δὲν ὁμοιάζει μὲ τὸ χῶμα τοῦ βουνοῦ. Τὰ συστατικὰ τοῦ βουνοῦ εἶναι χῶμα κοινὸν καὶ πέτραι κοιναί, ὅπως καὶ παντὸς ἄλλου κοινοῦ βουνοῦ. Τὸ χρῶμα τὸ κόκκινον τῆς κοίτης ὀφείλεται εἰς τὸ νερόν. Καὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο τὸ χρῶμα τοῦτο παρὰ σίδηρος, τὸν ὁποῖον τὸ ὕδωρ φέρει ἀπὸ τὰ βᾶθη τῆς γῆς, ἀπὸ ὅπου ἀναβλύζει. Μέρος τοῦ σιδήρου ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὸ νερό, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ κατακάθεται εἰς τὴν κοίτην τοῦ ρυακίου. Δυνάμεθα λοιπὸν τὸ κόκ-

κιν ο νε ρ ο τ ο υ Κισσάβου, ἢ ὅπως συνήθως εἶναι γνωστόν, «τὸ νερὸ τοῦ Τσάγεζι» νὰ τὸ ὀνομάσωμεν μεταλλικὴν πηγὴν ἢ μεταλλικὸν νερόν.

Τοιαῦτα μεταλλικὰ ὕδατα ὑπάρχουν εἰς πολλά, εἰς πλεῖστα μέρη τῆς γῆς. Ταῦτα δὲν ἔχουν τὴν γεῦσιν τοῦ κοινοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον πίνομεν. Ἄλλα εἶναι ἀλμυρά, ἄλλα πικρά ἢ ὑπόπικρα, ἄλλα ὑπόξινα, ἄλλα ἔχουν ἰδιαιτέραν ὄσμην.

Εἰς τὰ νερὰ αὐτὰ κάμνουν λουτρὰ οἱ ἀσθενεῖς ἢ τὰ πίνουν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχομεν τὰ λουτρὰ τῆς Αἰδηψοῦ, τῆς Ὑπάτης, τοῦ Λουτρακίου, τῆς Βουλιαγμένης, τῶν Μεθάνων καὶ ἄλλα.

Ἀπὸ τοὺς χημικοὺς ἔχουν γίνοι ἀκριβεῖς ἀναλύσεις τῶν μεταλλικῶν νερῶν. Καὶ γνωρίζομεν ὡς ἐκ τούτου λεπτομερῶς ποῖα συστατικὰ περιέχει καὶ εἰς ποίαν ἀναλογίαν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει μάλιστα τῶν ἀναλύσεων αὐτῶν κατασκευάζονται καὶ τεχνητὰ μεταλλικὰ ὕδατα διὰ διαλύσεως ἐντὸς κοινοῦ νεροῦ ἀναλόγου ποσότητος ἐκ τῶν συστατικῶν τῶν περιεχομένων εἰς τὰ φυσικὰ μεταλλικὰ ὕδατα. Τοιαῦτα π. χ. τεχνητὰ μεταλλικὰ ὕδατα παρασκευάζουν εἰς τὰ ὑδροθεραπευτικὰ καταστήματα τῶν διαφόρων πόλεων. Εἰς τὰς Ἀθήνας π. χ. δύνασθε εἰς τὰ καταστήματα τῶν λουτρῶν νὰ ζητήσητε λουτρὸν Αἰδηψοῦ, Ὑπάτης, Λουτρακίου, Βουλιαγμένης, Μεθάνων, καὶ ἄλλων. (Διασκευή)

Περὶ ἀνέμων.

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας δὲν ἐπικρατεῖ ὁμοία θερμοκρασία. Εἰς ἄλλα εἶναι ψυχρὸς περισσότερο καὶ εἰς ἄλλα ὀλιγώτερον.

Συμβαίνει δηλαδή και εις τὰς χώρας τῆς γῆς ὅ,τι και εἰς τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει ἀναφθῆ πυρὰ ἐν καιρῷ χειμῶνος. Τότε ὁ ἀήρ θερμαινόμενος γίνεται ἐλαφρότερος καὶ ἀνέρχεται ὑψηλότερα, ἄλλος δὲ ψυχρὸς καταλαμβάνει τὴν θέσιν αὐτοῦ· διότι ὁ ψυχρότερος εἶναι βαρύτερος καὶ ὡς βαρύτερος κατακάθεται. Διὰ τοῦτο ἐντὸς τοῦ δωματίου ἐνίοτε οἱ πόδες μας κρυώνουν τὸν χειμῶνα περισσότερον, ἐνῶ τὸ ἄλλο μας σῶμα εἶναι θερμόν.

Ἀπὸ τὴν ποικιλίαν τῆς θερμότητος προέρχονται καὶ τὰ διάφορα ρεύματα ἀέρος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα παράγονται οἱ ἄνεμοι.

Οἱ ἄνεμοι εἶναι ἄλλοτε μὲν ὠφέλιμοι, ἄλλοτε δὲ ἐπιβλαβεῖς. Ὄταν τὸ ψῦχος αὐξάνη εἰς ἓνα τόπον καὶ ἡ χιῶν καλύπτῃ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ, ρεύματα ἀέρος, θερμοῦ, τὰ ὁποῖα ἔρχονται συνήθως ἐκ μεσημβρίας, δηλ. ἀπὸ θερμὰ μέρη, τήκουσιν αὐτὴν καὶ αὐξάνουν τὴν θερμότητα.

Ὄταν πάλιν ἡ θερμότης αὐξάνη ἀποτόμως καὶ ὑπερβολικά, πνέει τότε αὔρα λεπτή καὶ δροσερὰ καὶ δροσίζει καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ φυτά. Συνήθως ἔρχονται βόρειοι ἄνεμοι ἀπὸ ψυχρὸς τόπους καὶ φέρουν πολὺ δριμύ ψῦχος, ἢ τούναντίον νότιοι ἄνεμοι φλογεροὶ καὶ ἐπιφέρουν ὑπερβολικὴν ζέστην καὶ ξηραίνουν τὴν γῆν.

Ὁ ἀήρ, ὅταν κινῆται ταχέως, λέγεται ἄνεμος. Οἱ ἄνεμοι εἶναι πολλάκις ὀρμητικώτατοι καὶ πολὺ δυνατοί. Τότε προκαλοῦν τρικυμίας καὶ θυέλλας, αἱ ὁποῖαι βυθίζουσιν τὰ πλοῖα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκριζώνουσιν τὰ δένδρα εἰς τὴν ξηράν. Οἱ ἀνεμοστρόβιλοι, τοὺς ὁποῖους ὀνομάζουσιν καὶ κυκλῶνας, ἀνατρέπουν πᾶν ὅ,τι συναντήσουν εἰς τὸν δρόμον των.

Οἱ ἄνεμοι καθαρίζουν τὸν ἀέρα, διότι φέρουν μαζί των καὶ διασκορπίζουν τὴν σκόνην, ἢ ὅποια περιέχει πολλὰ μολύσματα· μεταφέρουν τὴν ὑγρασίαν καὶ τοὺς ἀτμούς εἰς διαφόρους χώρας καὶ προκαλοῦν βροχάς, αἱ ὅποια γονιμοποιοῦν τὴν γῆν.

Ὁ βορρᾶς τὸν χειμῶνα εἶναι ψυχρός. Ὁ ζέφυρος τὸ θέρος εἶναι εὐχάριστος καὶ δροσερός. Ὁ γλυκὺς αὐτὸς ἄνεμος πνέει σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ θέρος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶναι γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα μπάττης. Ὁ βορειοδυτικὸς εἶναι ὀρμητικὸς καὶ πνέει εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ὁ λιβυκὸς ἢ λίψ ἄφ' ἑτέρου εἶναι καυστικός· πνέει συνήθως κατὰ τὸ θέρος καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου εἰς τὰς παραλίους χώρας τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἰταλίας, σπανιώτερον δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ καταστρεπτικὸς αὐτὸς ἄνεμος εἶναι ὁ τρόμος τῶν γεωργῶν, διότι ἀποξηραίνει τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ὅλα τὰ δένδρα καὶ παραλύει τὰς δυνάμεις ἀνθρώπων καὶ ζώων.

Οἱ ναυτικοὶ μας ὀνομάζουσι τοὺς ὀκτὼ κυριωτέρους ἀνέμους οὕτω· τὸν Βορρᾶν Τραμουνητᾶν, τὸν Νότον Ὀστριαν, τὸν Ἀνατολικὸν ἢ Ἀπηλιώτην Λεβάντην, τὸν Δυτικὸν ἢ Ζέφυρον Πουέντην, τὸν Βορειοανατολικὸν Γραῖγον, τὸν Νοτιοανατολικὸν Σιρόκον, τὸν βορειοδυτικὸν Μαῖιστρον καὶ τὸν Νοτιοδυτικὸν Γαρμπῆν.

(Διασκευή)

Τοῦ ξύπνημα τοῦ δάσους.

Πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους ὁ κόσσυφος ἐξυπνᾷ πρῶτος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἀπὸ τὸ μελανὸν πτέρωμα του, τρίβει τὸ ράμφος ἐπὶ τινος κλάδου καὶ πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου.

Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορὰς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς του γυρισμένους πρὸς τὴν ἀπέναντι κλιτὴν τοῦ βουνοῦ, ἀπὸ ὅπου μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες. Εὐθὺς κατόπιν ἀρχίζει τὸ ζωηρὸν καὶ λιγυρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τᾶλλα πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἀφίνοντα καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους, ἐπὶ τῶν ὁποίων διήλθον τὴν νύκτα, πετοῦν εἰς ὑψηλότερα μέρη, διὰ νὰ ἴδουν ἀπὸ ἐκεῖ τὸν ἀνατέλλοντα λαμπρὸν ἥλιον.

Ἀρχίζουν τότε νὰ πηδοῦν ἀπὸ χορὰν καὶ νὰ κελαδοῦν τὰ γλυκύτερα ἄσματά των εἰς τὴν θέαν τῶν πρῶτων ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αὐταὶ ἀποκαλύπτουν πάλιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῶν πτηνῶν τὰ πολύμορφα καὶ ποικιλόχρωμα ἄνθη, τὰ πράσινα δένδρα,

τούς χλοερούς λειμῶνας, τὰς καταφύτους πεδιάδας
καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας.

Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ πετᾷ ὁ κο-
ρυδαλός. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ τοῦ οὐρανοῦ,
ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ τὰς γλυκυτά-
τας στροφάς του. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι φανερόν ἀπὸ
ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, δύναται τις,
ὅταν τὰ ἀκούη, νὰ φαντασθῇ ὅτι ὄχι πτηνὸν ἀλλ'
αἰ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ πρωϊνὴ αὔρα
ψάλλουν τὰ λαμπρὰ αὐτὰ ἔσματα, διὰ νὰ δοξολο-
γήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἔπλασε τόσον ὠραίαν
τὴν ὥραν αὐτὴν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μικρὰ ἀκανθουλὴς ἢ καρδερίνα κάθεται πλη-
σίον χλοεροῦ κισσοῦ. Ἐκεῖ ἀκούεται εὐχαρίστως
ἡ εὐστροφος καὶ λεπτὴ φωνὴ της.

Ὁ σπῖνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον. Ὅπου
σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν καὶ καλλίφωνον στόμα
του καὶ ἀφίνει τὸ γλυκὺ καὶ εὐθυμον ἄσμα του.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσης,
διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ
διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον μέλος της.

Ὑπὸ τὴν εὐώδη χλόην καὶ εἰς τὴν σκιὰν τῶν
θάμνων οἱ κάνθαροι τρίζουν. Ἐπὶ τῶν ποικιλοχρώ-
μων ἀνθέων βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις, θόρυβος, χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλον
τὸ δάσος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου.

Λεπτὴ αὔρα πνέει καὶ δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα
τοῦ δάσους. Οἱ πολύφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων
σείονται ὑπ' αὐτῆς καὶ τὰ ἄνθη φρίσσουν εἰς τὴν
πνοὴν της.

Τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, ὁ βόμβος τῶν ἐντό-
μων, τὸ κελάρυσμα τοῦ ρυακίου καὶ τὸ σύρισμα τῆς

αὔρας ἀποτελοῦν γλυκυτάτην συναυλίαν καὶ ἁρμονίαν θείαν.

Αἴφνης ὅμως φωνὴ ὀδυτάτη ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα, πολὺ ὑψηλά. Εἶναι ἡ φωνὴ πεινασμένου ἰέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ κάτω δεξιὰ καὶ ἀριστερά, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ λείαν.

Εἰς μίαν στιγμὴν οἱ μικροὶ ψάλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Ἐτρεξαν καὶ ἐκρύβησαν ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων, διὰ νὰ εὔρουν σωτηρίαν.

Τοιουτοτρόπως τὴν πρῶην μελωδικὴν συναυλίαν διαδέχεται ἡ ἀπότομος σιγὴ καὶ τὴν χαρὰν ὁ φόβος.

Μετ' ὀλίγον ἡ κρίσιμος στιγμὴ παρέρχεται. Ὁ ἄρπακτικὸς ἰέραξ ἐξαφανίζεται. Εὐθὺς πάλιν ἡ ζωηρότης καὶ ἡ χαρὰ ἐπανέρχεται εἰς τοὺς ἀφίνοντας τὰ κρησφύγετά των μικροὺς καὶ ὠραίους κατοίκους τοῦ δάσους.

(Διασκευὴ ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

Τὸ δάσος.

Τὸ δάσος δροσᾶτο
ἐδῶ μειδιᾷ
στὰ δένδρα ἀποκάτω
κοιμᾶται ἡ σιὰ.

Ποτὲ δὲν τὸ καίει
ἡλίου ἀκτίς,
μόν' ἤσυχά πνέει
δροσιὰ τῆς αὐγῆς.

Ἄπ' ἓνα κι' ἀπ' ἄλλο
τοῦ δάσους κλαδί
τ' ἀηδόνι τὸ λάλο
γλυκὰ κελαδεῖ.

Τὴν ἀνοιξὴ ψάλλει
καὶ λέγει, θαρρῶ,
« Παιδιά, ὅσον θάλλει
κερδίστε καιρό ! »

Ἄγγ. Βλάχος.

Οί σεισμοί.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εὐρίσκεται εἰς διάπυρον κατάστασιν. Ἡ κεντρικὴ θερμότης τῆς γῆς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σεισμῶν, τῶν ἠφαιστείων καὶ τῶν θερμῶν πηγῶν.

Σεισμοὶ ὀνομάζονται οἱ κλονισμοί, οἱ ὅποιοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συμβαίνουν εἰς διάφορα μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Οἱ κλονισμοὶ οὗτοι εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐσωτερικῆς θερμότητος τῆς γῆς. "Ἐνεκα δηλ. τῆς θερμότητος ταύτης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς σχηματίζονται ἄτμοι διὰ τῆς ἐξατμίσεως τῶν ἐν αὐτῇ ὑδάτων." Ὄταν δὲ πολλοὶ ἄτμοι συγκεντρωθοῦν εἰς ἓν μέρος, στενοχωροῦνται ἐκεῖ καὶ προσπαθοῦν νὰ εὗρωσι διέξοδον. Οὕτω δὲ σείουν τὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἔδαφος.

Οἱ σεισμοὶ ἔχουν μεγάλην σχέσιν μὲ τὰ ἠφαιστεια, τὰ ὅποια προέρχονται ἀπὸ τὴν ἰδίαν αἰτίαν. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ μέρη, τὰ ὅποια εὐρίσκονται πλησίον τῶν ἠφαιστείων, συμβαίνουν συχνὰ σεισμοὶ καὶ μάλιστα σεισμοὶ πολὺ ἰσχυροί.

"Ὄταν οἱ σεισμοὶ περιορίζωνται εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἠφαιστείων, τὰ ὅποια παράγουσιν αὐτούς, καλοῦνται τοπικοί. Ἐνίοτε ὅμως οἱ σεισμοὶ γίνονται αἰσθητοὶ εἰς πολὺ μεγάλας ἀποστάσεις καὶ τότε ὀνομάζονται καθολικοί.

Ἐναντιότως τῆς ἰσχύος τῶν δονήσεων καὶ τῆς διάρκειας των οἱ σεισμοὶ διαιροῦνται εἰς ἀσθενεῖς καὶ ἰσχυροὺς. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐπιφέρουν μέγαρα ρή-

γματα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον εἰς τὰ κατοικούμενα μέρη οἱ ἰσχυροὶ σεισμοὶ ἀποβαίνουνσι τόσον καταστρεπτικοί.

Κατὰ τὴν διεύθυνσιν οἱ σεισμοὶ διαιροῦνται εἰς βράστιας, κυματοειδεῖς καὶ κυκλοτερεῖς. Βράστης λέγεται ὁ σεισμός, ὅταν αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους γίνωνται ἐκ τῶν κάτω πρὸ τὰ ἄνω. Κυματοειδής, ὅταν αἱ δονήσεις γίνωνται ὀριζοντίως. Κυκλοτερής, ὅταν αἱ δονήσεις του σχηματίζουν κύκλους. Ἐκ τῶν σεισμῶν τούτων οἱ ὀλιγώτερον καταστρεπτικοὶ εἶναι οἱ κυματοειδεῖς, κατ' ἐξοχὴν δὲ καταστρεπτικοὶ εἶναι οἱ κυκλοτερεῖς, οἵτινες εὐτυχῶς εἶναι σπανιότεροι.

Ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς τὰς μεγαλυτέρας καταστροφὰς ὑπέστη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἡ Νότιος Ἀμερική. Τοῦτο ἐγένετο ἔνεκα τῶν πολλῶν ἠφαιστειῶν, ποὺ ὑπάρχουν ἐκεῖ.

Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ σεισμῶν ὀνομαστὸς εἶναι ὁ συμβὰς τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1755, ὅστις κατέστρεψε τὴν πρωτεύουσάν τῆς Πορτογαλίας Λισσαβῶνα.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲ ἔνεκα τῶν ὑπαρχόντων ἐκεῖ ἠφαιστειῶν συνέβησαν πολλοὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ καὶ εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Καὶ ἡ πατρίς μας ἐγνώρισε δυστυχῶς τὰ δυστυχήματα τῶν σεισμῶν, δι' ὧν πολλάκις ἐσείσθη τὸ ἔδαφός της. Γνωστοὶ εἶναι π. χ. οἱ σεισμοὶ τῆς Ἀμφίσσης, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Λευκάδος, τοῦ Αἰγίου, τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου, τῆς Χίου.

Ἐτι δὲ μᾶλλον πρόσφατος εἶναι ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθημεν διὰ τὰ ἐκ τῶν σεισμῶν συμβάντα δυστυχήματα εἰς τὴν Κόρινθον καὶ Χαλκιδικὴν.

(Διασκευὴ)

Ἡφαιστεια.

Τῶν ἠφαιστείων αἰτία εἶναι ἡ κεντρικὴ θερμότης τῆς γῆς. Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐντὸς κοιλοτήτων τῆς γῆς ἀτμοί, οἱ ὅποιοι στενοχωρούμενοι ζητοῦν διέξοδον. Ἐνίοτε ἡ ποσότης τῶν συγκεντρουμένων ἐν τινι κοιλότητι ἀτμῶν εἶναι μεγίστη. Τότε ἀποκτοῦν οὗτοι τοιαύτην δύναμιν, ὥστε κατορθώνουν νὰ ἀνυψώσουν τὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἕδαφος. Τοιοῦτοτρόπως δὲ σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ ἕδαφους ὄρος ἀρκετὰ μέγαλον, ἔχον σχῆμα κώνου.

Τὸ πρᾶγμα σᾶς φαίνεται πολὺ περίεργον βεβαίως, ἴσως καὶ ἀπίστευτον. Καὶ ὁμως εἶναι ἀληθέστατον. Ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ εἶναι ἀληθῶς καταπληκτικὴ.

Αἱ μεγάλαι μηχαναὶ τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων κινουῦνται διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται αἱ μηχαναὶ αὗται ἀτμομηχαναί.

Εἰς τὰς μηχανὰς ταύτας πρέπει νὰ ὑπάρχη πάντοτε πρόχειρος ἀτμός, ἄλλως ἡ κίνησις τῆς μηχανῆς παύει. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν παρασκευάζουν ἀδιακόπως ἀτμόν, τὸν ὅποιον συγκεντρώνουν εἰς μεγάλους λέβητας ἐκ σιδήρου, τὰ τοιχώματα τῶν ὁποίων εἶναι ἀρκετὰ χονδρά.

Ἐν τούτοις ἕκαστος λέβητος ἀναλόγως τοῦ μεγέθους του μόνον ὠρισμένην ποσότητα ἀτμοῦ δύναται νὰ χωρέσῃ. Ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας εἰσαχθῇ εἰς τὸν λέβητα μεγαλυτέρα ποσότης ἀτμῶν, τότε συμβαίνει ἔκρηξις· τὰ σιδηρᾶ δηλ. τοιχώματα τοῦ λέβητος θραύ-

ονται διὰ μιᾶς καὶ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς καὶ δύνανται νὰ προξενήσωσι μεγάλα δυστυχήματα.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ σχετικῶς μικρὰ αὕτη ποσότης τῶν ἀτμῶν φέρη τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ πολὺ μεγαλυτέρα ποσότης τῶν ἀτμῶν, ποὺ συγκεντρώνεται, ὡς εἶπομεν, εἰς τὰς μεγάλας κοιλότητας τῆς γῆς, ἕνεκα τῆς κεντρικῆς τῆς θερμότητος.

Διατί λοιπὸν νὰ μὴ πιστεύωμεν, ὅτι οἱ ἀτμοὶ αὗτοι ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἀνυψώνουν τὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἔδαφος καὶ νὰ σχηματίσουν τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον εἶπομεν;

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου σχηματίζεται ὀπῆ τις, ἣτις ἔχει σχῆμα στογγύλον, κανονικὸν περίπου, καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὸ βαθύτερον μέρος τῆς γῆς. Ἡ ὀπῆ αὕτη ὀνομάζεται κρατήρ.

Ἐκ τοῦ κρατήρος ἐξέρχονται ὄχι μόνον καπνὸς

πολὺς καὶ φλόγες μεγάλαι, ἀλλὰ καὶ ὕλαι λειωμέναι ὀνομαζόμεναι λ ἄ β α.

Ἐνίοτε αἱ ὕλαι αὗται, ἐὰν εὗρουν εἰς τὴν γῆν σχισμάδας, χύνονται ἐντὸς αὐτῶν, χωρὶς νὰ συμβῆ ἔκρηξις. Ἐκεῖ δὲ ψυχόμεναι στερεοποιοῦνται καὶ σχηματίζουν τὰς μεταλλικὰς φλέβας, ἀπὸ τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἐξάγουν τὰ εἰς αὐτοὺς χρήσιμα μέταλλα.

Αἱ ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστείων συνοδεύονται ὑπὸ σεισμῶν πολὺ ἰσχυρῶν καὶ ἐπιφέρουν μεγάλας καταστροφάς. Οὕτω π. χ. κατὰ τὸ ἔτος 97 μ. Χ. τρομερὰ ἔκρηξις τοῦ Βεζουβίου κατέχωσεν ἐκτὸς ἄλλων μικροτέρων καὶ δύο ἐπισήμους πόλεις τοῦ τότε Ρωμαϊκοῦ Κράτους, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὴν Πομπηΐαν. Αἱ πόλεις ὅμως αὗται δὲν κατεστράφησαν, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τοὺς ἰσχυροὺς σεισμούς, ἀλλ' ὡς εἶχον κατεχώθησαν καὶ ἐσκεπάσθησαν ὑπὸ τῆς λάβας καὶ τῶν χωμάτων. Ἐμειναν δὲ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἐπὶ αἰῶνας καὶ μέχρι τῶν μεταγενεστέρων, ὅτε δι' ἀνασκαφῶν ἀνήλθον καὶ πάλιν εἰς τὸ φῶς.

Τῆς Πομπηΐας ἰδίως ἀπεκαλύφθη μέγιστον μέρος, τὸ ὁποῖον διατηρεῖται ἐν ἀρίστη καταστάσει. Δύναται τις νὰ ἴδῃ σήμερον τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας, τὴν ἀγορὰν, τὰς οἰκίας μετὰ τῶν ἐπίπλων καὶ τοιχογραφιῶν καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀξιοθέατα πράγματα τῆς ἀτυχοῦς ταύτης πόλεως.

Τὰ ἠφαιστεία, τὰ ὁποῖα ἔπαυσαν νὰ ἐξάγουν φλόγας καὶ λάβαν λέγονται ἐ σ β ε σ μ ἔ ν α. Ὅσα τοῦναντίον ἐξακολουθοῦν νὰ ἐκπέμπουν ἀναλελυμένας ὕλας μετὰ φλογῶν καὶ καπνοῦ λέγονται ἐ ν ε ρ γ ἄ. Ἐν Εὐρώπῃ ἐνεργὰ ἠφαιστεία εἶναι ὁ Βεζουβίος πλησίον τῆς Νεαπόλεως, ἡ Αἶτνα εἰς τὴν νῆσον Σικελίαν καὶ ἡ Ἔκλα εἰς τὴν νῆσον Ἰσλανδίαν,

ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν. Ἐν Ἑλλάδι δὲ ἠφαι-
στειώδης εἶναι ἡ νῆσος Θήρα (Σαντορίνη).

Καὶ εἰς τὸν βυθὸν τῆς Θαλάσσης συμβαίνουν ἐνίοτε
ἐκρήξεις ἠφαιστείων, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἔχουν ἀπο-
τελέσματα τὴν ἀνάδυσιν ἐκ τῆς Θαλάσσης νέας τινὸς
νήσου. Κατὰ τὸ ἔτος 1831 συνέβη τοιοῦτόν τι ἐν
τῇ Μεσογείῳ Θαλάσσῃ, ὅπου ἀνεφάνη νέα νῆσος,
ἣτις ὠνομάσθη Ἰουλία. Ἡ νῆσος ὅμως αὕτη μετὰ
τινα καιρὸν ἐβυθίσθη καὶ πάλιν εἰς τὸν βυθὸν τῆς
Θαλάσσης.

(Διασκευὴ)

Διαγόρας ὁ Ρόδιος.

Ὅταν οἱ Πέρσαι ἐστρατοπέδευον πρὸ τῶν Θερ-
μοπυλῶν καὶ ἔμαθον, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐτέλουν ἀγῶνας
εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ἐξεπλάγησαν. Καὶ ἐξεπλάγησαν
ὄχι τόσον διότι ἠγωνίζοντο ἐκεῖνοι εἰς ἐποχὴν πο-
λέμου, ἀλλὰ διότι ἀντὶ βραβείου ἐλάμβανον στέφα-
νον ἀπὸ φύλλα δάφνης.

Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθοῦν οἱ βάρβαροι τὴν
ἀξίαν τῶν ἀγώνων. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐλάτρευον
τὴν γυμναστικὴν. Τὴν δὲ δάφνην τοῦ νικητοῦ ἐλάμ-
βανον ἀπὸ δένδρον, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν. Τὰ
ἀγάλματα τῶν νικητῶν ἐτοποθέτουσαν πλησίον τῶν
ἀγαλμάτων τῶν Θεῶν. Καὶ ὅταν οἱ νικηταὶ ἐπέ-
στρεφον εἰς τὰς πατρίδας των, οἱ κάτοικοι ἐκρήμνι-
ζον μέρος τοῦ τείχους, διὰ νὰ εἰσέλθουν οὗτοι καὶ
ἠτοίμαζον εἰς αὐτοὺς λαμπρὰν ὑποδοχὴν. Ἡ οἰκο-
γένειά των, τέλος, ἐτιμᾶτο παρ' ὄλων ἐπὶ πολλὰς
γενεάς.

Μία ἐξ αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν, ἣ ὁποία κατέστη ἔνδοξος, ἦτο καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Διαγόρου. Ὁ Διαγόρας κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσον Ρόδον. Ἦγάπησε τόσον τὴν γυμναστικὴν, ὥστε ὅπου καὶ ἂν ἔλαβε μέρος εἰς ἀγῶνας, ἀνεδείχθη νικητὴς. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, εἰς τὸν Ἴσθμόν, εἰς τὴν Νεμέαν, τὸ Ἄργος, τὴν Ἀρκαδίαν, τὰς Θήβας, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Αἴγιναν, τὰ Μέγαρα, πανταχοῦ ἡ δάφνη τῆς νίκης ἐστόλισε τὴν κεφαλὴν του.

Ἄλλὰ δὲν εἶχε μόνον τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν. Καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ του καὶ οἱ δύο ἐγγονοὶ του ἐνίκησαν εἰς τὰ Ὀλύμπια.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ κόρη του Καλλιπάτειρα ἐζήτησε νὰ παραστῆ καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς ἀγῶνας. Οἱ Ἑλλανοδίκαι ἀπήντησαν, ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς γυναῖκας νὰ παρίστανται εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἀντεῖπε τότε ἐκείνη, ὅτι ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ εφαρμοσθῆ εἰς αὐτὴν, ἣ ὁποία ἔχει καὶ τὸν πατέρα της καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφούς της καὶ τοὺς δύο υἱούς της Ὀλυμπιονίκας. Καὶ οἱ Ἑλλανοδίκαι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιτρέψουν κατ' ἐξαίρεσιν εἰς αὐτὴν, ὅπως παραστῆ εἰς τοὺς ἀγῶνας.

Γέρων ἤδη ὁ Διαγόρας, ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς Ὀλυμπίαν μετὰ τῶν τριῶν υἱῶν του. Καὶ εἶδεν ὁ εὐτυχὴς πατὴρ καὶ τοὺς τρεῖς υἱούς του Ὀλυμπιονίκας.

Ὁλος ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἶχε συγκεντρωθῆ ἐκεῖ, ἐχειροκρότει τοὺς νικητὰς καὶ ἐμακάριζε τὸν Διαγόραν, ὅταν οἱ Ἑλλανοδίκαι ἔθετον τοὺς στεφάνους εἰς τὰς κεφαλὰς των. Ἄλλ' οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἀφήρσαν τοὺς στεφάνους ἀπὸ τὰς κεφαλὰς των καὶ τοὺς ἔθεσαν ἀπὸ σεβασμὸν καὶ ἀγάπην εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρὸς των. Σηκώσαντες

δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, τὸν περιέφερον εἰς τὸ στάδιον καὶ τὸν ἐπεδείκνυον εἰς τὸ πλῆθος μὲ ὑπερήφανεϊαν.

Ἄτελείωτα χειροκροτήματα ἀπὸ ὄλον τὸ πλῆθος ἔσεισαν τότε τὸ ἔδαφος τῆς Ὀλυμπίας. Καὶ ὁ λαὸς δακρυσμένος ἀπὸ συγκίνησιν περικυκλώνει τὸν εὐτυχῆ πατέρα. Οἱ αὐλοὶ καὶ αἱ λύραι ψάλλουν ὕμνους εἰς αὐτόν. Μὲ ἄφθονα ἄνθη τὸν ραίνουν οἱ θεαταί. Καὶ τὰ τέκνα του σεμνὰ καὶ βλέποντα πρὸς τὴν γῆν ἐκ ταπεινοφροσύνης φέρουν τὸν πατέρα των πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός.

Μέσα εἰς τόσῃν χαράν, εἰς τόσῃν εὐτυχίαν, εἰς Λάκων μὲ φωνὴν δυνατὴν καὶ μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν εἶπε·

— «Ἀπόθανε πλέον, ὦ Διαγόρα· ἀρκετὴ εἶναι

ἡ εὐτυχία σου· δὲν θ' ἀναβῆς ἀθάνατος εἰς τὸν οὐρανόν!»

Καὶ πραγματικῶς ὁ γέρων, περιβαλὼν μὲ τὰς τρεμύσας χεῖράς του τὰς κεφαλὰς τῶν ἀγαπητῶν τέκνων του, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ εὐτυχῆς ἀπεκοιμήθη διὰ παντός.

(Διασκευή)

Καλλιπάτειρα.

— Ἰ
ΡΧΟΝΤΙΣΑ Ῥοδίτισσα πῶς μπῆγες!
Γυναῖκες διώχρει μιὰ συνήθεια ἀρχαία
ἔδωθε.

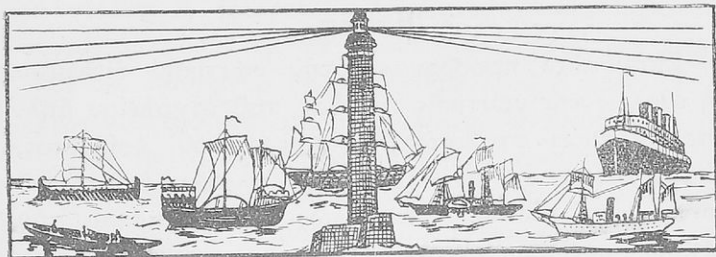
— Ἔχω ἓνα ἀνήφι, τὸν Εὐκλέα,
τρὶα ἀδέρφια, γιό, πατέρα Ὀλυμπιονῆζες.

Νὰ μ' ἀφίσετε πρέπει, Ἑλλανοδίζες,
κ' ἐγὼ νὰ καμαρώσω μὲς στὰ ὠραῖα
κορμιά, πὸν γιὰ τὸ ἀγρίλι τοῦ Ἡρακλέα
παλεύουν, θαυμασιῆς ψυχῆς ἀντρίζες.

Μὲ τίς ἄλλες γυναῖκες δὲν εἶμαι ὅμοια.
Στὸν αἰῶνα τὸ σοῖ μου θὰ φαντάζη
μὲ τῆς ἀνδρείας τὰ μάρματα προνόμια.

Μὲ μάλαμα γραμμένος τὸ δοξάζει
σὲ ἀστραφτερὸ κατεβατὸ μαρμάρου
ὕμνος χρυσὸς τοῦ ἀθάνατου Πινδάρου.

Μ. Μοβίλης.

Ἡ Ναυτιλία.

1. Ἡ ναυτιλία τῶν ἀρχαίων.

Ναυτιλία καλεῖται ἡ συγκοινωνία διὰ θαλάσσης μὲ πλοῖα.

Αὕτη ἦτο γνωστὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, συνετέλεσε δὲ πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Κατ' ἀρχάς, ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς κατασκευῆς τῶν πλοίων, ἡ ναυτιλία περιορίζετο εἰς τὴν διὰ μικρῶν πλοίων ἐκτελουμένην ἀκτοπλοΐαν καὶ εἰς τὴν διὰ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν συγκοινωνίαν.

Βαθμηδὸν ὅμως ἐναυπηγήθησαν μεγαλύτερα πλοῖα. Μὲ αὐτὰ οἱ ἄνθρωποι ἠδύναντο νὰ ἐπιχειροῦν μακρότερα ταξίδια ὄχι μόνον δι' ἐμπορικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ πολεμικούς σκοπούς.

Κατὰ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν διεκρίθησαν ὡς τολμηροὶ ναῦται οἱ Φοίνικες, οἱ Καρχηδόνιοι καὶ οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ βραδύτερον ἀκόμη εἶχον τὴν κατὰ θάλασσαν ὑπεροχὴν τὸ Βυζάντιον, ἡ Βενετία καὶ ἡ Γένουα διὰ τοῦ μεγάλου των ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ ναυτικοῦ.

2. Ἡ πυξίς.

Σπουδαίαν πρόοδον εἰς τὴν ναυτικὴν ἐπέφερεν ἡ εὕρεσις τῆς ναυτικῆς πυξίδος, τοῦ ἐργαλείου δηλ. ποῦ δεικνύει σταθερῶς τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν στραφῇ τὸ πλοῖον. Δι' αὐτοῦ οἱ ναυτικοὶ εὐρίσκουν ἀσφαλῶς τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νὰ ἀκολουθήσουν κατὰ τὸν πλοῦν.

Τὸ κύριον μέρος τῆς ναυτικῆς πυξίδος εἶναι ἡ μαγνητικὴ βελόνη. Αὕτη στηριζομένη ἐπὶ καθέτου ἄξονος δύναται νὰ κινῆται ἐλευθέρως, ἔχει δὲ τὴν ιδιότητα νὰ λαμβάνη τοιαύτην θέσιν, ὥστε τὸ μὲν ἓν ἄκρον αὐτῆς νὰ διευθύνεται πάντοτε πρὸς Βορρᾶν, τὸ δὲ ἄλλο πρὸς Νότον. Τοποθετεῖται δὲ ἡ βελόνη ἐπὶ κυκλικοῦ πίνακος, τοῦ ὁποίου ἡ περιφέρεια διαιρεῖται εἰς δέκα ἕξ ἴσα μέρη, ἐπὶ τῶν ὁποίων σημειοῦνται τὰ δέκα ἕξ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

Διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου ὁ ναυτικὸς γνωρίζει ἀκριβῶς πρὸς ποῖον μέρος τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους εὐρίσκεται ὁ Βορρᾶς καὶ πρὸς ποῖον ὁ Νότος, συνεπῶς δὲ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος εὐρίσκεται ὁ λιμὴν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησε, δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸ πλοῖόν του τὴν πρέπουσαν κατεύθυνσιν.

Πότε ἀκριβῶς ἐφευρέθη τὸ χρησιμώτατον τοῦτο ναυτικὸν ἐργαλεῖον καὶ ὑπὸ τίνος, δὲν εἶναι γνωστόν. Ἐν Εὐρώπῃ ὅμως φαίνεται ὅτι εἰσήγαγεν αὐτὸ κατὰ πρῶτον ὁ Ἰταλὸς Φλάβιος Τζόγιας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος.

3. Ἀτμόπλοια.

Ἐπίσης συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν πρόοδον τῆς

ναυτιλίας ἢ ἐφευρέσεις τῆς ἀτμομηχανῆς. Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης τὰ πλοῖα ἦσαν μόνον ἰστιοφόρα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ταξιδεύσουν, εἰμὴ μόνον ὅταν ἔπνεεν ἄνεμος καὶ μάλιστα ἄνεμος εὐνοϊκός.

Διὰ τοῦτο τὰ ἰστιοφόρα πλοῖα χρειάζονται πολλάκις πολλὰς ἡμέρας, διὰ νὰ διανύσουν ἀπόστασιν, τὴν ὁποίαν τὰ ἀτμόπλοια δύνανται εἰς ὀλίγας μόνον ὥρας νὰ διαπλεύσουν.

Ἐνεκα τῆς διαφορᾶς ταύτης τ'ἂ ἰστιοφόρα πλοῖα δὲν δύνανται πλέον νὰ ἀνταγωνισθοῦν πρὸς τὰ ἀτμόπλοια. Διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς των ἠλαττώθη ἐπαισιθητῶς καὶ αἱ ἐργασίαι των περιορίσθησαν μεγάλως. Συνήθως τὰ ἰστιοφόρα πλοῖα σήμερον μόνον μικρὰ ταξίδια ἐπιχειροῦν.

Ἡ ἴδρυσις ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιριῶν προήγαγεν ἔτι μᾶλλον τὴν ναυτιλίαν. Αὗται διὰ μεγάλων συνεταιρικῶν κεφαλαίων ἀγοράζουν πολλὰ ἀτμόπλοια, τὰ ὁποῖα ἔχουν σταθερὰ καὶ ὠρισμένα δρομολόγια. Οὕτως εἶναι γνωστὸν εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα προσορμίζονται, ποίαν ἡμέραν καὶ ποίαν περίπου ὥραν καὶ ἀπὸ ποῖον μέρος φθάνει τὸ ἀτμόπλοιον ἐκάστης ἐταιρίας καὶ ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ διὰ ποῖον μέρος ἀναχωρεῖ.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίσωμεν, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας κατέστησε τὴν ναυτιλίαν περιττὴν ἢ ὅπωςδῆποτε παρέβλαψεν αὐτήν. Τούναντίον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ ἡ ναυτιλία εὐρίσκεται εἰς διηνεκῆ πρόοδον καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ παρέχη εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν μεγάλας ὑπηρεσίας.

Τοῦτο συμβαίνει πρῶτον, διότι πολλὰ μέρη, ὡς καὶ αἱ νῆσοι, μόνον διὰ θαλάσσης δύνανται νὰ συγ-

κοινωνήσουν με άλλα μέρη· δεύτερον, διότι ἡ διὰ θαλάσσης ἀπόστασις δύο μερῶν εἶναι πολλάκις πολὺ μικροτέρα ἢ διὰ ξηρᾶς· τρίτον, τέλος, διότι πολλὰ μέρη χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ μακρᾶς σειρᾶς μεγάλων ὁρέων, ἔνεκα δὲ τούτου ἡ σύνδεσις αὐτῶν διὰ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀποβαίνει πολὺ δύσκολος καὶ πολὺ δαπανηρά. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων ἡ ἀνάπτυξις τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας δὲν ἐπέφερε ζημίαν εἰς τὴν ναυτιλίαν.

Ἄλλως ἢ πρόσδος τῆς ναυτιλίας ἠλάττωσε κατὰ πολὺ καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν θαλασσίων ταξιδίων. Διότι σήμερον τὰ ἀτμόπλοια, τοῦλάχιστον ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα κάμνουν τὰ μακρυνὰ ταξίδια, εἶναι πολὺ μεγάλα, ἄριστα ναυπηγημένα καὶ ταχύπλοα.

Τοιοιουτρόπως δύνανται ὄχι μόνον νὰ ἀντέχουν εἰς τὴν μεγαλυτέραν τρικυμίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ διασχίζουν ὄρμητικὰ κύματα, χωρὶς νὰ ὑφίστανται ὑπ' αὐτῶν μεγάλους κλονισμοὺς καὶ χωρὶς ἐπομένως οἱ ταξιδεῦοντες νὰ ὑποφέρουν πολὺ.

4. Φάρου.

Οἱ κίνδυνοι τῶν ταξιδευόντων πλοίων εἶναι μεγαλύτεροι κατὰ τὴν νύκτα. Τότε ἔνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος σκότους ὁ πλοίαρχος δὲν βλέπει τὰ πέριξ καὶ ἐπομένως ἀδυνατεῖ νὰ διευθύνῃ ἀσφαλῶς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον τοιοιουτρόπως ὑπάρχει φόβος νὰ ριφθῇ ἐπὶ τῶν βράχων τῆς πλησίον ἀοράτου ξηρᾶς.

Τὸ κακὸν ὅμως τοῦτο ἐμετριάσθη κατὰ πολὺ διὰ τῶν φάρων, τοὺς ὁποίους πᾶσαι αἱ Κυβερνήσεις ἀνήγειραν κατ' ἀποστάσεις εἰς τὰς παραλίας των καὶ ἰδίως εἰς θέσεις ὅπωςδῆποτε ἐπικινδύνους. Οὔτοι

φωτίζοντες ὀδηγοῦν κατὰ τὰς σκοτεινὰς νύκτας τοὺς θαλασσοπόρους καὶ προφυλάττουν αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς κινδύνους.

Μεταξὺ τῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἡ ναυτιλία ἔκαμε μεγάλας προόδους, κατατάσσεται καὶ ἡ Ἑλλάς. Τὰ ἐμπορικά μας πλοῖα εἶναι ἄρκετὰ καὶ δύνανται νὰ διαγωνίζωνται εἰς πολλοὺς λιμένας μὲ τὰ πλοῖα τῶν μεγάλων κρατῶν. Οἱ δὲ εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς γῆς, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα, διεσπαρμένοι Ἕλληνες πολλάκις ἐπὶ τῶν ἐρχομένων πλοίων βλέπουν μὲ ἀπερίγραπτον χαρὰν καὶ ὑπερφάνειαν τὴν ὥραϊαν ἡμῶν κυανόλευκον σημαίαν.

(Διασκευὴ)

Νησιώτικη ζωὴ.

1. ΠΟΤΕ :

ΚΑΡΑΒΙ, ποὺ σχιζοβολεῖς τὸ πέλαγος, ποὺ ἀστράφτει
στοῦ φεγγαριοῦ τοῦ ὀλόγεμου τὸ πλούσιο πυροφάνι,
πότε θ' ἀράξης στοῦ μικροῦ νησιοῦ μας τὸ λιμάνι ;
Πότε ὁ καιμὸς τῆς ξενητείας κι' ἡ νοσταλγία τοῦ ναύτη
θὰ ξεχασθοῦν μ' ἓνα φιλὶ
τῆς μάνας, ποὺ προσμένει
νὰ ξεπροβάλλῃ τ' ἄρμενο
στὴ βίγλα στηλωμένη ;

2. ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Μὲ τὰ καλωσορίσματα
σιτὸ μῶλο κατεβῆτε,
ὄσοι λαχτάρα νοιώθετε
σιτὰ στήθη, νὰ μὲ δῆτε·
— φίλοι, σύντροφοι τοῦ σχολειοῦ,
παιδιὰ τῆς γειτονιάς μας,
κι' ἀδέρφια, πὸν ὄλο παίξαμε
σιτὸν ἴσκιό τῆς ρωδιάς μας,
καί, μάννα, ὦ ἐσὺ πὸν ἀπὸ καιρὸ ἀγναντεύοντας τὶς
θάλασσες
ἂν τὸ καρᾶβι πὸν θάρθῃ φανῆ, τὰ μάτια χάλασες.

3. ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑΤΑ

Ἐπὸ τοὺς κάβους πρόβαλαν δλόλευκα πανάκια
καὶ ξέσπασε ὄλο τὸ νησιὸ σὲ χαρμονῆς ἀλαλαγμούς.
Σὲ λίγο ἀράδα ἀράζουνε σιτὸ μῶλο τὰ καϊκάκια
φέροντας πίσω ἀπὸ τὰ ξένα νοσταλγὸς θαλασσινοὺς.
Γυναῖκες τώρα καὶ παιδιὰ
σιτὰ σπῖτια τ' ἀσπρισμένα τους
μὲ τὴ τρεμούλα δέχονται
φιλιὰ ἀπ' τ' ἀγαπημένα τους!

Μ. Γ. Πετρίδης

Τί γίνονται τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν.

Ὁ κ. Λύδης καὶ ὁ υἱὸς του Κλέων ἐκάθηντο πλησίον τοῦ παραθύρου των καὶ ἔβλεπον τὴν ἔαρινὴν βροχήν, ἡ ὁποία ραγδαία ἔπιπτεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

— Θέλεις, Κλέων, νὰ παρακολουθήσωμεν τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς καὶ νὰ ἴδωμεν ποῖον δρόμον ἀκολουθεῖ καὶ τί ἀπογίνεται, ὅταν πέση ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς;

— Ναί, πάτερ μου· αὐτὸ θὰ μὲ ηὐχαρίσται πολὺ.

— Λοιπὸν τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς πίπτει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἢ, ὀρθότερον, ἀπὸ τῶν νεφῶν, τρέχει καὶ καταλαμβάνει τὰ χαμηλότερα μέρη τοῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ σχηματίζει μικρὰς αὐλάκας, διὰ τῶν ὁποίων ρεεῖ πρὸς τοὺς ρύακας. Οἱ ρύακες τὸ διοχετεύουν εἰς τοὺς παραποτάμους καὶ ποταμοὺς καὶ οἱ ποταμοὶ τὸ φέρουν πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν.

— Δῆλα δὴ τὸ στέλλουν ἐκεῖ, ἀπὸ ὅπου ἦλθε διὰ τῆς ἐξατμίσεως.

— Ναί, τέκνον μου.

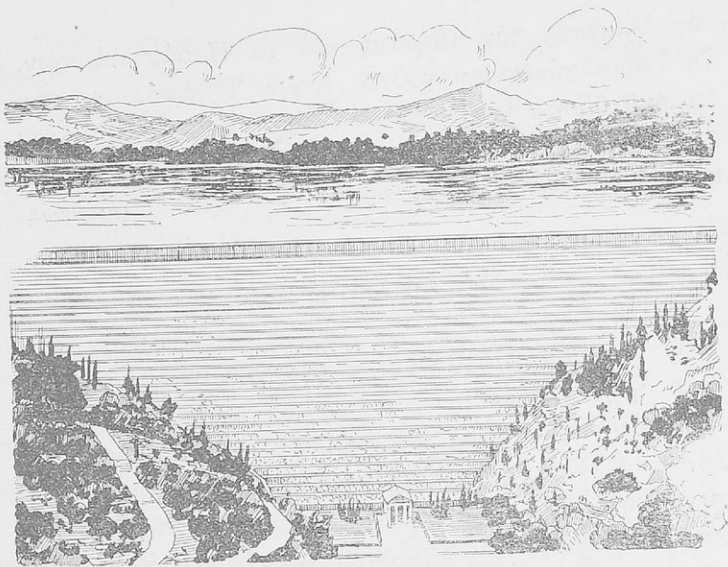
— Ἄλλ' ὅλον τὸ ὕδωρ τῶν βροχῶν ρέει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπανέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν;

— Ὅχι ὅλον, διότι μεγάλην ποσότητα ἐξ αὐτοῦ ἀπορροφοῦν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα μὲ τὰς ρίζας των καὶ μέρος μὲν κρατοῦν διὰ νὰ τραφοῦν καὶ ν' ἀναπτυχθοῦν, μέρος δὲ ἀποδίδουν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὑπὸ μορφήν ἀτμῶν. Καὶ ἡ γῆ ἐπίσης ἐξατμίζει μεγάλην ποσότητα ὕδατος, ἀλλ' ἀπορροφᾷ καὶ μέγα μέρος, τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ ἐντὸς τῶν σπλάχνων της. Τὸ ἀπορροφώμενον τοῦτο ὕδωρ ἔχει μεγάλην

σημασίαν διὰ τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς τόπου.

— Περίεργον! Ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς τόπου προκαλοῦν κυρίως τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια τρέχουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Τώρα ἀκούω ὅτι τὴν προκαλοῦν τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια χάνονται εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

— Τὰ ὕδατα, τέκνον μου, τὰ ὅποια κατὰ τὸν χειμῶνα ρέουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὅταν βρέχη, καὶ ὅταν ἡ γῆ εἶναι χορτάτη ἀπὸ νερόν, εἰς τίποτε σχεδὸν δὲν χρησιμεύουν καὶ οὐδὲν ὠφελοῦν. Ἀπ' ἐναντίας γίνονται συχνὰ ἀφορμὴ μεγάλων ζημιῶν μὲ τὰς καταστρεπτικὰς πλημμύρας των. Τὰ δὲ ὕδατα, τὰ ὅποια τρέχουν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ὅταν δὲν βρέχη καὶ ἐπικρατῇ ξηρασία, μὲ ἄλλους λόγους τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἢ καὶ ὅσα δὲν τρέχουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ἀντλοῦνται ἀπὸ τὰ φρεατὰ μας, αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς τόπου. Τὰ ὕδατα δὲ τῶν πηγῶν καὶ τῶν φρεάτων προέρχονται ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν βροχῶν, τὸ ὅποιον ἀπορροφᾷ καὶ καταπίνει ἡ γῆ, ὅταν βρέχη. Φαντάσου τώρα, Κλέον, πόσον γόνιμον θὰ ἦτο τὸ λεκανοπέδιον τῶν Ἀθηνῶν, ἂν ἡ γῆ ἐκεῖ ἠδύνατο ν' ἀπορροφήσῃ ὅλα τὰ ὕδατα, ὅσα φέρουν οἱ χεῖμαρροι τὸν χειμῶνα μέχρι τῆς θαλάσσης τοῦ Φαλήρου καὶ τοῦ Πειραιῶς προξενοῦντα κατὰ τὸν ροῦν αὐτῶν τόσας ζημίας. Διότι, ἂν τὰ ἀπερρόφα κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὰ ἐκράτει εἰς τὰ σπλάγχνα της, θὰ μᾶς τὰ ἀπέδιδε κατὰ τὸ θέρος διὰ τοὺς κήπους μας, καὶ τότε τὸ λεκανοπέδιον τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἦτο ἀληθινὸς παράδεισος. Ὅ,τι δὲ λέγω διὰ τὸ λεκανοπέδιον τῶν Ἀθηνῶν, δύναμαι νὰ τὸ εἶπω καὶ δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τὸ κλίμα εἶναι μᾶλλον ξηρὸν καὶ τὸ ἔδαφος ἀνυδρὸν.

— Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει, πάτερ μου, τρόπος νὰ συγ-
κρατῶμεν μέρος τοῦλάχιστον τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς
ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἀφοῦ αὕτη δὲν δύναται
ν' ἀπορροφήσῃ τὰς μεγάλας ποσότητες, πού χρειάζο-
μεθα;

— Ὑπάρχει. Εἶναι ἡ κατασκευὴ μεγάλων, τερα-
στίων δεξαμενῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ ἀποθηκεύη-
ται κατὰ τὸν χειμῶνα μέρος ἀπὸ τὰ ὕδατα τῶν βρο-
χῶν καὶ θὰ χρησιμοποιῆται σύμφωνα μὲ τὰς ἀνάγκ-
ας τῆς γεωργίας κατὰ τὸ θῆρος.

Αὗται πρέπει νὰ κατασκευάζωνται κατὰ προτί-
μησιν εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν βουνῶν. Ἡ τεχνητὴ
λίμνη τοῦ Μαραθῶνος εἶναι μία κολοσσιαία τοιαύτη
δεξαμενὴ, ἡ ὁποία δεχομένη καὶ συγκεντρώνουσα
τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν τὰ καταρρέοντα ἐκ τῶν πέριξ
ὑψωμάτων, τὰ διοχετεύει διυλισμένα καὶ καθαρὰ εἰς

τὰς Ἀθήνας, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ Προάστειά των. Τὸ ἀξιοθαύμαστον τοῦτο ἔργον ἐξησφάλισε τὴν ἐπαρκῆ ὑδρευσιν τῆς πρωτευούσης καὶ τοῦ ἐπινείου της καὶ ἔλυσε σπουδαῖον πρόβλημα τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων της.

(Διασκευή)

Ὁ Ἀρχιμήδης.

Ὁ Ἀρχιμήδης ἦτο εἷς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων σφῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Συρακούσας τῆς Σικελίας τῷ 287 π. Χ. Κατήγετο ἀπὸ βασιλικὴν οἰκογένειαν ὡς συγγενῆς τοῦ Ἰέρωνος, τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του, παρὰ τοῦ ὁποίου ἠγαπᾶτο καὶ ἐνεθαρρύνετο εἰς τὰς μαθηματικὰς καὶ μηχανικὰς μελέτας του.

Ὁ Ἀρχιμήδης διαρκῶς ἦτο ἀπησχολημένος μετὰ τὴν λύσιν προβλήματός τινος. Εἶχε ἀνήσυχον πνεῦμα. Πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκετο, δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τοῦ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ὑπολογίζῃ. Τὸν ἔβλεπον πάντοτε νὰ χαράσσει γεωμετρικὰ σχήματα ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἐπὶ τῆς τέφρας καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ τοῦ ἰδίου του σώματος. Λέγεται μάλιστα ὅτι κάποτε ἐντὸς τοῦ λουτροῦ του εὔρε τὴν λύσιν ἐνὸς δυσκόλου προβλήματος, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχε προτείνει ὁ Ἰέρων.

Ἡ ἱστορία τοῦ προβλήματος τούτου εἶναι ἡ ἑξῆς: Ὁ Ἰέρων εἶχε δώσει εἰς χρυσοχόον τινὰ ἓνα μέγαν, ἀκατέργαστον ὄγκον χρυσοῦ, ἀρκετὰ βαρύν, διὰ νὰ τοῦ κατασκευάσῃ μετὰ αὐτὸν ἓνα στέφανον. Μετὰ τρεῖς μῆνας, κατὰ τὴν γενομένην συμφωνίαν, ὁ χρυσοχόος παρουσιάσθη καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν βασιλέα ἓνα ἐξαίρετον στέφανον ἐκτάκτως λεπτῆς τέχνης,

ὁ ὅποιος ζυγισθεὶς ἀπεδείχθη ἔχων βάρος ἴσον μὲ τοῦ δοθέντος χρυσοῦ.

Μετ' ὀλίγον ὅμως κακὴ φήμη διεδόθη ὡς πρὸς τὴν τιμιότητα τοῦ χρυσοχόου· ἐγεννήθη εἰς βάρος του ἡ ὑποψία, ὅτι ἀντικατέστησε μέρος τοῦ χρυσοῦ δι' ἀργύρου.

Ὁ Ἱέρων δὲν ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ καὶ νὰ καταδικάσῃ τὸν τεχνίτην ἄνευ ἀποδείξεων. Ἐζήτησε λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ἀρχιμήδην νὰ τὸν βεβαιώσῃ, ἂν ὁ στέφανος ἀπετελεῖτο ἀπὸ καθαρὸν χρυσόν.

Οὐδεὶς ἕως τότε εἶχε λύσει τοιοῦτον πρόβλημα. Ἄλλ' ὁ Ἀρχιμήδης δὲν ὠπισθοχώρησε πρὸ τῆς παρουσιασθείσης δυσκολίας. Μὲ τὴν συνειθισμένην του ἐπιμονὴν δὲν ἔπαυεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν καταγινομένος μὲ τὸ πρόβλημά του. Ἦτο διαρκῶς βυθισμένος εἰς τοὺς συλλογισμοὺς του.

Ἄλλ' ἡ λύσις, τὴν ὁποίαν ἐζήτηι, ἔλαμψεν αἴφνιδίως ἐντὸς τοῦ πνεύματός του ἡμέραν τινὰ καὶ εἰς στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐλούετο. Ἐμβαίνων εἰς τὸν πλήρη μέχρι χειλέων λουτήρᾳ του, παρητήρησεν ὅτι ὠρισμένη ποσότης ὕδατος ἐχύθη ἔξω ἐπὶ τοῦ λιθίνου πατώματος. Καὶ δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ἐκχυθὲν ὕδωρ ἦτο εἰς ὄγκον τόσον, ὅσον καὶ τὸ σῶμά του. Ἐπίσης μετὰ πολλὰς μετρήσεις, εὐκόλα ἀντελήφθη ὅτι κάθε σῶμα βαπτιζόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος χάνει τόσον βάρος, ὅσον εἶναι τὸ βάρος τοῦ ὕγρου, τὸ ὅποιον ἐκτοπίζει. Ἐζύγισε τὸν στέφανον ἐκτὸς τοῦ ὕδατος καὶ ἔπειτα ἐντὸς αὐτοῦ καὶ εἶδεν εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ὅτι ἔχανεν ἐκ τοῦ βάρους του ἓν μέρος, τὸ ὅποιον ἀντεστοίχει ὄχι πρὸς τὸν καθαρὸν χρυσόν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν δύο μετάλλων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ ὁποῖα ὁ

χρυσοχόος εἶχεν ἀναμείξει. Εἰς τοῦτο τὸν ἠύκόλυνε καὶ ἡ γνῶσις ποῦ εἶχε τῆς διαφορᾶς τοῦ βάρους ἴσου ὄγκου χρυσοῦ πρὸς ἴσον ὄγκον ἀργύρου.

Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τόσον ἐνεθουσίασε τὸν Ἀρχιμήδη, ὥστε νὰ πηδήσῃ ἔξω τοῦ ὕδατος καὶ ἡμίγυμνος νὰ τρέχῃ κατευθυνόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ κραυγάζων «εὕρηκα, εὕρηκα».

Ὁ Ἀρχιμήδης ἀνεκάλυψε ἐπίσης τὸν μοχλόν, τὸ χρησιμώτατον αὐτὸ ἐργαλεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου μετακινούμεν βαρύτερα σώματα διὰ μικρᾶς προσπάθειας. Ἀναφερόμενος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ μοχλοῦ συνέθιξε νὰ λέγῃ· «δός μου μέρος νὰ σταθῶ καὶ τότε θὰ κινήσω τὴν γῆν. («δός μου πᾶστω καὶ τὰν γᾶν κινάσω»).

2

Ὁ Ἀρχιμήδης κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Συρακουσῶν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατὰ τὸ 215 π. Χ. ἔτος ἔδειξεν ὅλην τὴν δύναμιν τῆς μεγαλοφυΐας του. Κατεσκεύασε πολεμικὰς μηχανάς, μὲ τὰ ὁποίας ἔρριπτε κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ βροχὴν ἐκ λίθων καὶ χάλαζαν ἐκ βελῶν. Οἱ ἐχθροὶ τῶν Συρακουσῶν ἔμειναν κατὰπληκτοὶ καὶ περιδεεῖς.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ στόλου τῶν Ρωμαίων ἐπένοησε τρομερὰ μηχανήματα. Ἐξαίφνης παρουσιάζοντο ἄνωθεν τῶν τειχῶν μεγάλοι δοκοί, οἱ ὁποῖοι πίπτοντες μετὰ μεγάλης ὀρμῆς κατὰ τῶν πλοίων τὰ ἐβύθιζον. Ἄλλοτε πελώριοι σιδηροὶ μοχλοὶ, ἐφωδιασμένοι μὲ ἀρπάγας, συνελάμβανον ἀπὸ τοὺς ἴστους καὶ ἀνύψωναν τὰ ρωμαϊκὰ πλοῖα ὑπεράνω τῶν κυμάτων καὶ κατόπι ἀποτόμως τὰ ἐγκατέλειπον. Κατεσκεύασεν ἐπίσης φακοὺς καὶ κάτοπτρα, διὰ τῶν

ὁποίων συνεκέντρωνε τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ στόλου καὶ ἐπυρπόλησε μέρος αὐτοῦ.

Χάρις εἰς ὅλα τὰ μέσα ταῦτα ἡ ἀντοχή τῶν Συρακουσῶν διήρκεσε τρία ἔτη. Ἄλλ' οἱ ἐπίμονοι Ρωμαῖοι κατῶρθωσαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἰέρωνος, καθ' ὃν χρόνον οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς εἶχον ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὰς θέσεις των, διὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τινὰ μεγάλην ἑορτήν.

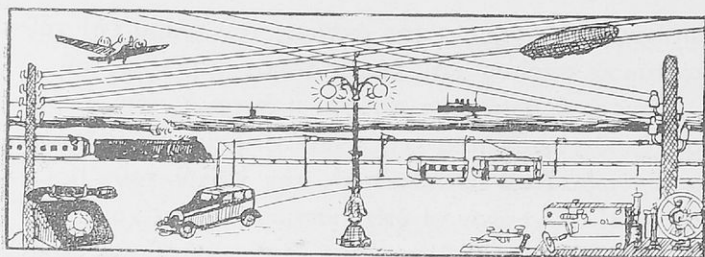
Ὁ Ἀρχιμήδης, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀπερροφημένος ἀπὸ ἓν δύσκολον γεωμετρικὸν πρόβλημα, δὲν ἀντελήφθη τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν πόλιν. Ρωμαῖος τις στρατιώτης τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν διέταξεν ἀποτόμως νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀρχιμήδης, ἐξακολουθῶν τοὺς συλλογισμοὺς του, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ἀπήντησε «μή μου τοὺς κύκλους τάραττε», ὁ στρατιώτης μανιώδης τὸν ἐφόνευσεν.

Ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων Μάρκελλος, ὁ ὁποῖος εἶχε παραγγείλει νὰ σεβασθοῦν τὴν ζωὴν τοῦ μεγάλου σοφοῦ, κατεθλίβη μαθῶν τὸν θάνατόν του. Ἐκήδευσε τὸν ἐχθρόν του Ἀρχιμήδην μεγαλοπρεπῶς καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ τάφου του ἓν ὠρισμένον γεωμετρικὸν σχῆμα.

Ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Λεϊβνίτιος λέγει πολὺν δικαίως, ὅτι, ὅσοι γνωρίζουν τὴν ζωὴν τοῦ Ἀρχιμήδους, θαυμάζουν ὀλιγώτερον τοὺς σημερινοὺς σοφοὺς.

Καὶ πράγματι δὲν εἶναι θαυμαστόν, ὅτι τόσαι σοφαὶ ἐπινοήσεις καὶ ἐφευρέσεις ὀφείλονται εἰς ἓνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔζη πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν καὶ πλέον καὶ ὁ ὁποῖος ὅλας τὰς γνώσεις εἶχεν ἀποκτήσει μόνον μὲ τὴν διανοητικὴν του προσπάθειαν καὶ τὴν ἐπιμονὴν του ;

(Μ.Γ.Π.)

Αί τελευταῖαι μεγάλαι ἐφευρέσεις.

Ἀσύγκριτοι εἶναι αἱ πρόοδοι τῆς βιομηχανίας, αἱ ὅποιαι ἐπραγματοποιήθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα τεσσαράκοντα ἔτη.

Ὅταν οἱ γονεῖς σας, παιδιὰ μου, ἐγεννήθησαν, μόλις ἤρχισε νὰ διαδίδεται ἡ χρῆσις τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Σήμερον τὸ βλέπει κανεὶς εἰς ὅλας τὰς πόλεις, μικρὰς καὶ μεγάλας, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς πολλὰ χωρία. Εἴμεθα τόσον συνειθισμένοι εἰς τὴν χρησιμοποίησίν του, ὥστε δὲν τὸ θεωροῦμεν πλέον διόλου ἀξιοθαύμαστον.

Δὲν μᾶς κάμνει καμμίαν ἐντύπωσιν τὸ ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀνάπτωμεν διὰ μιᾶς ἀπλουστάτης κινήσεως πολλοὺς λαμπτήρας συγχρόνως, χωρὶς νὰ τοὺς ἐγγίζωμεν καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ εἰσερχώμεθα κἂν εἰς τὰ διαμερίσματα, εἰς τὰ ὅποια εὐρίσκονται.

Σήμερον βλέπομεν δίχως καμμίαν ἐκπληξίν τοὺς τροχιοδρόμους (τὰ τράμ), οἱ ὅποιοι ἀπὸ ἓν σύρμα, ἔχον πάχος ἑνὸς δακτύλου, λαμβάνουν τόσην δύναμιν, ὥστε νὰ κινῶνται καὶ νὰ κυκλοφοροῦν μὲ μεγάλην ταχύτητα, νὰ σταματοῦν καὶ νὰ ἐκκινοῦν μὲ μεγάλην πειθαρχίαν.

Χάρις εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν κατωρθώσαμεν νὰ ὀμι-
λῶμεν ἐκ πολὺ μεγάλης ἀποστάσεως.

Πλησιάζομεν μίαν τηλεφωνικὴν συσκευὴν, φέρο-
μεν τὸ ἀκουστικὸν εἰς τὸ οὖς μας καὶ ἀκούομεν τὸν
ἀπόντα πατέρα μας νὰ μᾶς ὀμιλῇ ἀπὸ πόλιν ἀπέ-
χουσαν ἑκατοντάδας χιλιομέτρων ἀφ' ἡμῶν. Καὶ
δὲν φωνάζει πολὺ πρὸ τῆς συσκευῆς ὁ πατήρ μας·
ὑψώνει τὴν φωνὴν του τόσον, ὅσον ὅταν μᾶς ὀμιλῇ
κατ' οἶκον εἰς τὰς συνήθεις συνομιλίας μας. Τὸ πε-
ριεργότερον εἶναι, ὅτι διὰ τοῦ τηλεφώνου διαβιβάζ-
ονται καὶ αἱ λεπτότεραι διακυμάνσεις τῆς ἀνθρω-
πίνης φωνῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀναγνωρίζωμεν
χωρὶς δισταγμὸν τὸν μεθ' ἡμῶν ὀμιλοῦντα.

Ἡ ἐφεύρεσις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα τοῦ
ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, μολονότι ὀλιγώτερον ἀξιο-
θαύμαστος ἀπὸ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ τηλεφώνου, ἐν
τούτοις ἀπετέλεσε μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας προό-
δους τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ κόσμος ἐγένετο ἀπὸ στύ-
λους καὶ σύρματα. Τὰ ὑποθαλάσσια καλώδια ἤνω-
σαν τὰς Ἡπείρους. Ἡ ὑποβρύχιος τηλεγραφικὴ
σύνδεσις Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐπετεύχθη ἀπὸ
ἑβδομήκοντα ἤδη ἔτων.

2

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἡ ἀτμομηχανὴ εἶχε
συντομεύσει τὰς ἀποστάσεις διὰ τοὺς ταξιδεύοντας
διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ σιδηρόδρο-
μος, διὰ νὰ κινηθῇ καὶ διανύσῃ ἀποστάσεις ἔχει ἀνάγκη
χαλυβδίνων γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι στοιχίζουσι
πολύ, τὸ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐφευρεθὲν αὐτοκίνητον
δύναται νὰ διέλθῃ ὅλους τοὺς δρόμους καὶ νὰ κυκλο-
φορήσῃ παντοῦ.

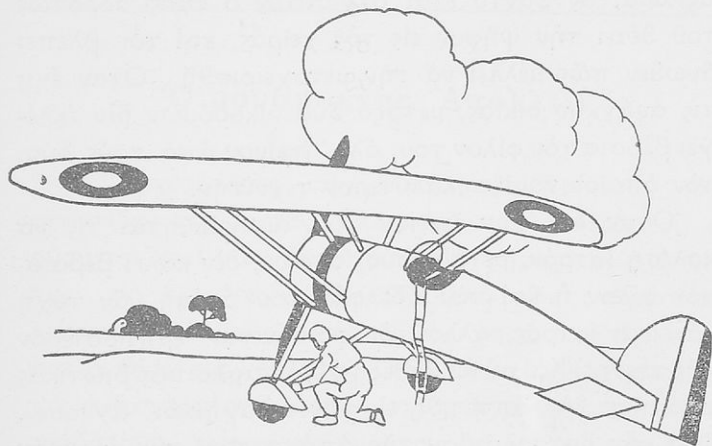
Διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ πρώτου ἀεροστάτου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μογκολφιέρων πρὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἔτων, ὁ ἄνθρωπος κατώρθωσε νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλὰ τὸ ἀερόστατον τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἐκυβερνᾶτο, ἦτο παίγνιον τῶν ἀνέμων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἠρεύνων οἱ ἄνθρωποι διὰ τὴν ἐφεύρεσιν ἀεροπλοίου, δηλαδή ἀεροστάτου μὲ πηδάλιον* καὶ ἐπὶ τέλους τὸ κατώρθωσαν. Αὐτὸ πετᾶ, κάμει ἔλιγμούς, ἀκολουθεῖ τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ὀρίζει ὁ πιλότος του.

Ἀλλὰ τὸ ἀερόπλοιον ἐπὶ ὀλίγα μόνον ἔτη ἔμεινεν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀέρος. Ὁ ἄνθρωπος ἐξήλεγε τὸ πτηνόν, ἠθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετᾶ κατὰ βούλησιν. Καὶ τὸ κατώρθωσε πρὸ ὀλίγων ἔτων. Τὸ ἀεροπλάνον κατέκτησε τελειωτικῶς τοὺς αἰθέρας. Ταξιδεύομεν δι' ἀεροπλάνων καὶ κάμνομεν ἀκόμη δι' αὐτῶν ἐξερευνησεις δυσπροσίτων μερῶν, ὡς λ. χ. εἶναι οἱ πόλοι. Αἱ ἀποστάσεις δι' ἀεροπλάνων ἐξεμηδενίσθησαν. Ἡ ἐναέριος διαδρομὴ ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων μέχρις Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν μέχρι Θεσσαλονίκης δὲν εἶναι πλέον εἰ μὴ παίγνιον διὰ τὴν γενεάν μας.

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν ταχύτητα τῶν ἀεροπλάνων σημειώνομεν τὰ κατωτέρω. Τὴν ἀπόστασιν, τὴν ὁποίαν τὰ ταχύτερα ὑπερωκεάνεια πλοῖα διανύουν ἐντὸς 30 ὥρων, τὸ ἀεροπλάνον τὴν διανύει ἐντὸς 7 ὥρων. Ἀεροπόρος, ὁ ὁποῖος ἀπογειοῦται τὴν 8ην πρωϊνὴν ὥραν ἐξ Ἰωαννίνων, δύναται κατὰ τὴν 10ην π. μ. νὰ πῆ τὸν καφφέν του εἰς Ἀθήνας, νὰ γευματίσῃ τὴν μεσημβρίαν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ νὰ προσγειωθῇ κατὰ τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου. Μετὰ θραυματισμοῦ

εἶδομεν τελευταίως στόλους ἀεροπλάνων νὰ διασχί-
ζουν τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ἐκτελοῦντας πτήσεις
ἐκ τοῦ παλαιοῦ εἰς τὸν νέον κόσμον καὶ τὰνάπαλιν.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν προσέθεσεν εἰς τὰς παλαιάς
του κατακτήσεις, τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν
κατάκτησιν τοῦ ἀέρος. Ἀλλὰ ἀπὸ εἰκοσαετίας πε-

ρίπου ἐσκέφθη νὰ ἐπιτύχη καὶ τὸν ὑπὸ τὴν ἐπιφά-
νειαν τῆς θαλάσσης πλοῦν. Ἀφοῦ δηλαδὴ εἶδεν
ὅτι ἠδύνατο νὰ πετᾷ ἐπὶ πολὺ εἰς τὰ ὕψη ὡς πτη-
νόν, ἠθέλησε νὰ ἐπιτύχη νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ κινῆται
εἰς τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν ὡς ἰχθύς. Καὶ πρὸς τοῦ-
το ἐπέτυχε τὴν κατασκευὴν τῶν ὑποβρυχίων, διὰ
τῶν ὁποίων κατέρχεται ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς
θαλάσσης καὶ πλέει ἀφανῶς ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ.

(Μ.Γ.Π. καὶ Κ.Γ-Λ.)

Ἡ ἱερότης τῆς ψήφου.

Καθεις ἀπὸ σᾶς, ὅταν κρατῇ ψῆφον διὰ νὰ ἐκλέξη μὲ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του κανένα εἰς τὴν ἀξίωμα, ἄς φαντάζεται ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀοράτως τοῦ θέτει τὴν ψῆφον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ τὸν βλέπει ἄνωθεν πῶς μέλλει νὰ τὴν μετοχειρισθῇ. "Ὅταν ἔχη τις ἀνάγκην οἰκίας, μεταξὺ δύο οἰκοδόμων δὲν ἐκλέγει βέβαια τὸν φίλον του, ἀλλ' ἐκείνον ἀπὸ τοὺς δύο, τὸν ὁποῖον νομίζει καλύτερον τεχνίτην.

"Ὅταν διὰ τὴν ὑγείαν του ἀναγκάζεται τις νὰ καλέσῃ ἰατρόν, μεταξὺ δύο ἰατρῶν, δὲν καλεῖ βέβαια, τὸν φίλον ἢ καὶ τὸν ἀδελφόν του ἀκόμη, ἂν τύχη νὰ εἶναι ἰατρός, ἀλλὰ τὸν φαινόμενον ἐμπειρότερον τῆς τέχνης. Καὶ οὕτω καθεξῆς, διὰ τὰς λοιπὰς βιωτικὰς ἀνάγκας. "Ἄν ἀπατηθῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν δι' ἄγνοιαν, ἔχει κἄν δικαιολογίαν τῆς ἀπάτης του τὴν ἄγνοιάν του. "Ἄν ἀπατηθῇ διὰ φιλίαν, γίνεται ἐν ταύτῳ καὶ μωρὸς καὶ ἄδικος· μωρὸς, διότι ἐμβάλλει εἰς κίνδυνον καὶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὴν ζωὴν του, ἄδικος, διότι χαρίζει εἰς τὸν κακὸν τεχνίτην ὅ,τι ὀφείλεται εἰς καλόν. "Ὅπως ἂν εἶναι, ἡ βλάβη λογίζεται μικρά, ὡς ἐνὸς ἀνθρώπου μόνον βλάβη. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον διορίζει ἢ Πατὴρ εἰς τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς ἐκλογῆς, ἂν χαρίξῃ τὴν ψήφον του εἰς τὴν φιλίαν, ἀδικεῖ προφανῶς τὴν Πατρίδα. Ἐὰν δὲ καὶ τὴν πωλῇ διὰ χρήματα ἢ δι' ἀπόλαυσιν ὠφελειῶν ἄλλων ἐλπιζομένων, ἢ ἀδικία λαμβάνει μορφήν ἀναισχύντου προδοσίας, ἀξίας νὰ κολασθῇ αὐστηρότατα ἀπὸ τοὺς νόμους.

(Κατὰ Ἄδ. Κοραῖν)

Ὁ μουσηγέτης Ἀπόλλων.

Οἱ ἀρχαιότατοι πρόγονοί μας ἐπίστευον, ὅτι φροντίδας καὶ λύπας, ὅπως ἔχουν οἱ ἄνθρωποι, οἱ οὐράνιοι θεοὶ των δὲν ἔχουν. Τὸ γῆρας καὶ ὁ θάνατος, τὰ δύο ταῦτα μεγάλα κακὰ τῶν ἀνθρώπων, λείπουν ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ὅλος χαρὰ καὶ τέρψις εἶναι ὁ βίος των ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου. Συνέρχονται εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Διός, συντρῶγουν καὶ συνδιασκεδάζουν ἡμέραν καὶ νύκτα.

Αἱ διασκεδάσεις τῶν θεῶν εἶναι καὶ αὗται θεῖαι. Ἡ μουσική, τὰ ἄσματα καὶ ὁ χορὸς εἶναι ἡ διασκεδάσις των.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν συμποσίων ὁ Ἀπόλλων, τὸ λαμπρότατον τέκνον τοῦ Διός, ἀρχίζει νὰ κρούῃ τὴν χρυσοῦν φόρμιγγα αὐτοῦ.

Αἱ Μοῦσαι, τὰ εὐγενέστατα τέκνα τοῦ Διός, ἐκ τοῦ στόματος τῶν ὁποίων γλυκυτάτη ἐξέρχεται ἡ φωνή, μόλις ἀκούσουν τοὺς πρώτους τόνους τῆς θείας φόρμιγγος τοῦ Ἀπόλλωνος, προσέρχονται πρὸς αὐτόν. Καὶ τότε ἀρχίζει ἡ θεία συμφωνία. Ὁ Ἀπόλλων προηγεῖται μὲ τὴν θεῖαν του φόρμιγγα καὶ αἱ Μοῦ-

σαι ἀκολουθοῦν μὲ τὴν γλυκυτάτην καὶ οὐρανίαν φωνήν των. Ψάλλουν ὕμνους εἰς τοὺς ἀθανάτους Θεούς, τοὺς ὁποίους ἐγέννησεν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ. Ὑμνοῦν τὰ ὑπέροχα δῶρα, τὰ ὁποῖα οἱ Θεοὶ παρέχουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἄλλ' ἰδίως ἐξυμνοῦν τὸν πατέρα τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, τὸν Δία, τὸν κυβερνῶντα τὸν κόσμον.

Πάντες οἱ Θεοὶ καταμαγεύονται ἐκ τῶν θείων τούτων ἄσμάτων. Ἰδίως ὅμως αἱ θεαὶ μένουν ἐκστατικάι. Κατενθουσιασμένοι ἐκ τῆς οὐρανίας ταύτης συμφωνίας, τῆς φόρμιγγος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν ἄσμάτων τῶν Μουσῶν, ἐγείρονται ἐκ τῶν θέσεών των καὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἔρχονται πλησίον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν.

Αἱ Χάριτες, αἱ Ὑραι καὶ ἡ Ἥβη, τὰ ἀγαπητὰ τέκνα τοῦ Διός, ἡ ὠραιότατη καὶ χρυσόθρονος Ἀφροδίτη καὶ ἡ σεμνοτάτη ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος ἡ Ἄρτεμις, ἔρχονται πλησίον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ κρατούμεναι ἐκ τῶν χειρῶν χορεύουν ἐν τῷ μέσῳ τῶν Θεῶν πλήρεις ἀβρότητας καὶ χάριτος.

Ὁ Ἀπόλλων ἐνθουσιάζεται ἐκ τοῦ θεάματος τούτου καὶ κρούει ζωηρότερον τὴν φόρμιγγά του.

Ἡ γλυκύτης τῶν μελῶν δὲν ἔχει πλέον ὄρια. Εἶναι μεγίστη. Εἶναι οὐρανία.

Οἱ Θεοὶ ἀγάλλονται. Ὁ Ὀλυμπος θὰ ἔλεγέ τις ὅτι γελᾷ. Αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ του καὶ τὰ δώματα τῶν ἀθανάτων Θεῶν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἀντηχοῦν ἐκ τῆς θείας φωνῆς τῶν καλλιμόλπων θυματέρων τοῦ Διός καὶ ἐκ τῶν γλυκυτάτων μελῶν τῆς χρυσῆς φόρμιγγος τοῦ Ἀπόλλωνος.

Οὐρανία λάμψις καταυγάζει τότε τὸ ὠραιότατον καὶ γλυκύτατον πρόσωπον τοῦ Μοῦση γέτοῦ.

Ὁ ἐνθουσιασμός τῆς εὐαισθήτου καὶ φιλοκάλου ψυχῆς του καὶ ἡ αἴγλη, ποὺ ἀπαστράπτει ἀπὸ τὰ λεπτοῦφρανα ἐνδύματα τῶν χορευουσῶν θεῶν, συντελοῦν εἰς τὸ νὰ λάμπη τὸ γλυκύτατον πρόσωπον τοῦ ἐρασμιωτάτου τῶν οὐρανίων Θεῶν, τοῦ Ἀπόλλωνος.

Εὐφραίνεται δὲ ὡς ἐκ τούτου ἡ φιλόστοργος ψυχὴ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, τῶν μακαρίων γονέων του.

(Κατὰ Χ. Παπαμάρκου)

Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

Πανηγυρικωτάτη ἦτο ἡ πέμπτη καὶ τελευταία ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπενέμοντο τὰ ἄθλα (ἢ βραβεῖα).

Ὅπισθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Ὠρῶν καὶ ἐτέρου βωμοῦ τῶν καλλιστεφάνων Νυμφῶν, ἐπὶ αἰῶνας διστηρεῖτο μετ' εὐλαβείας καὶ προφυλάξεως μία ἀγριελαία (κότινος). Παῖς ἀμφιθαλῆς (τοῦ ὁποίου δηλαδὴ ἕζων ἀμφοτέροι οἱ γονεῖς) ἔκοπτεν ἐκ τοῦ κοτίνου τούτου διὰ χρυσοῦ δρεπάνου δέκα ἐπτὰ κλάδους μικροῦς (θαλλοῦς). Ἐκαστος τούτων ἐδένετο διὰ ταινιῶν καὶ ἐσχηματίζοντο οὕτω δέκα ἐπτὰ στέφανοι, ἰσάριθμοι πρὸς τὰ 17 ἀγωνίσματα, τῶν ὁποίων ἦσαν βραβεῖα.

Οἱ στέφανοι οὗτοι ἐτοποθεοῦντο πρὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν, παλαιότατα μὲν ἐπὶ ἐπιχάλκου τρίποδος, ἀλλ' ἔπειτα ἐπὶ μιᾷ πολυτελεστάτης καὶ καλλιτεχνικωτάτης τραπέζης, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευά-

σει ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ὁ μαθητὴς τοῦ Φειδίου Κολώτης. Ἐφυλάσσετο δὲ ἡ τράπεζα ἐντὸς τοῦ Ἡραίου.

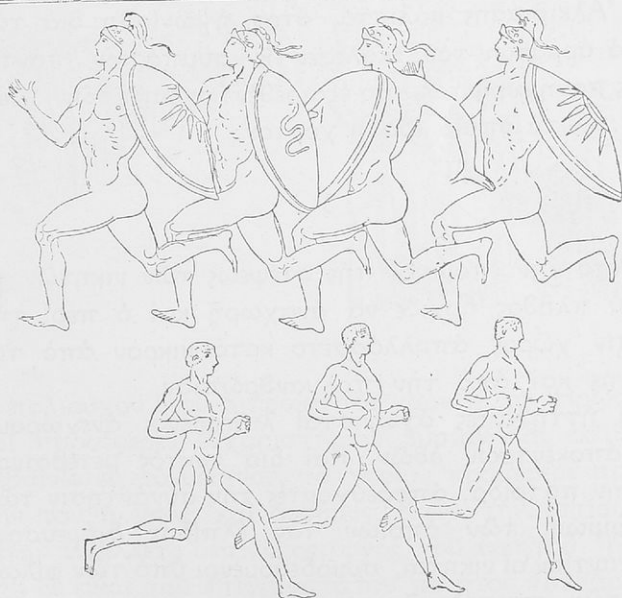
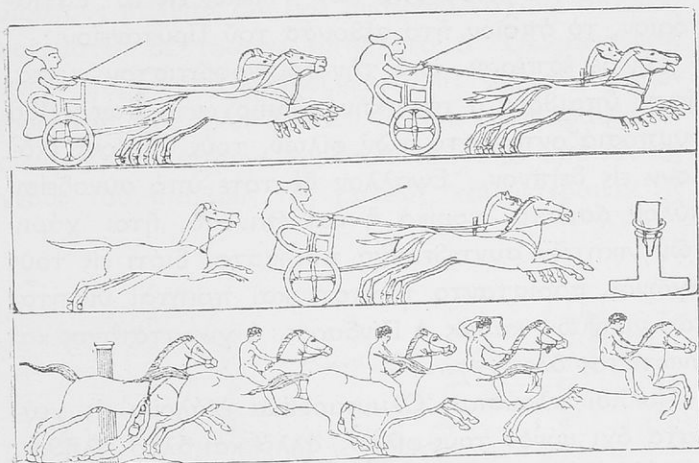
Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν ἐγέμιζε τὸ στάδιον. Οἱ Ἑλλανοδίκαι κατελάμβανον τὰς θέσεις των, ἐνῶ ὁ κήρυξ κατὰ σειράν ἀνεκήρυττεν (ἀνηγόρευε) μὲ στεντορίαν φωνὴν ἐνώπιον τῶν Πανελλήνων τὸ ὄνομα τῶν νικητῶν καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς πατρίδος των.

Ὁ Ὀλυμπιονίκης κρατῶν τὸν κλάδον τοῦ φοίνικος προσήρχετο πρὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν. Εἷς ἐκ τούτων τὸν ἐστεφάνωνε δι' ἐνὸς στεφάνου κοτίνου. Τότε τῶν θεατῶν τὸ πλῆθος, μὲ ὑπέρτατον ἐνθουσιασμόν, ἐπευφήμει καὶ ἔρριπτε πρὸς τὸν εὐδαίμονα νικητὴν, παρερχόμενον, μῆλα καὶ ρόδα, φύλλα καὶ ἄνθη διάφορα, καὶ τοὺς στεφάνους καὶ τοὺς χιτωνίσκους καὶ τὰς ζώνας καὶ ὅ,τι εἶχεν ἕκαστος ἢ ἐνόμιζεν ἄξιον νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν στέφανον τοῦ κοτίνου.

2

Ἰσόθεοι καὶ υἱοὶ Θεῶν ἐνομίζοντο οἱ νικηταὶ τῶν ἀγώνων, ἐθαυμάζοντο δ' ἔτι περισσότερο, ἂν κατήγοντο ἀπὸ οἰκογένειαν, ἢ ὁποία παρήγαγε καὶ ἄλλους Ὀλυμπιονίκας. Ἐτιμᾶτο δὲ ἡ πατρίς των.

Μετὰ τὴν στέψιν των οἱ νικηταὶ ἐτέλουν ἐντὸς τῆς Ἀλτεως θυσίας εὐχαριστηρίους (χαριστήρια), τὰς ὁποίας εἶχον τάξει εἰς τοὺς Θεούς, ὅταν εἶχον προσευχθῆ ὑπὲρ τῶν ἀγώνων. Μετ' αὐτὰς δὲ ἐπηκολούθει πομπὴ (εἰδὸς τι διαδηλώσεως), κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ νικηταὶ, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ συμπολιτῶν των, ἀνευφημοῦντο καὶ ἐξυμνοῦντο δι' ἄσματων.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐκαλοῦντο οἱ Ὀλυμπιονίκαί εἰς μέγα γεῦμα ὑπὸ τῶν Ἑλλείων εἰς τὸ Ἐστιατόριον, τὸ ὁποῖον ἦτο αἴθουσα τοῦ Πρυτανείου.

Τὴν δὲ ἐσπέραν ὑπὸ τὴν σεληνοφώτιστον νύκτα, εἰς τὸ ὕπαιθρον ἢ τὰς σκηνάς, διήρχοντο παννυχίδα συμποσιάζοντες μετὰ τῶν φίλων, τοὺς ὁποίους ἐκάλουν εἰς δεῖπνον. Ἐψαλλον δὲ τότε ὑπὸ συνοδείαν αὐλοῦ ᾄσματα χορικά ἢ καὶ ἐπινίκια, ἧτοι χάριν τῶν νικητῶν συντεθειμένα ποιήματα, διότι εἰς τοὺς ἀγῶνας παρίσταντο πάντοτε καὶ ποιηταὶ ὑμνηταὶ τῶν νικητῶν, καθὼς ὁ Πίνδαρος, ὁ γνωστότατος καὶ ἀνώτατος ὄλων.

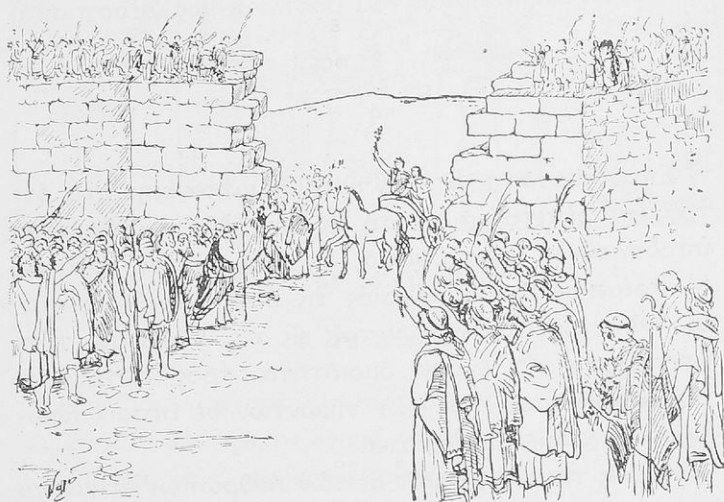
Πολλοὶ πλούσιοι Ὀλυμπιονίκαί ἐκάλουν εἰς γεύματα ὄχι μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἄλλο πλῆθος. Ὁ Ἀλκιβιάδης μάλιστα, ὅταν ἠγωνίσθη διὰ τῶν ἑπτὰ ἀρμάτων του, ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον πάντας τοὺς πανηγυριστάς, μὴ ἐξαιρεθέντων μηδὲ τῶν ζῶωντων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθη χόρτον.

3

Ἀπὸ τὴν ἐπομένην τῆς στέψεως τῶν νικητῶν τὸ πολὺ πλῆθος ἤρχιζε νὰ ἀναχωρῇ καὶ ὁ περὶ τὴν Ἄλτιν χῶρος ἀπηλλάσσεται κατὰ μικρὸν ἀπὸ τὰς σκηνάς καὶ ἀπὸ τὴν πολυανθρωπίαν.

Οἱ ἠττηθέντες ἀγωνισταὶ λυπημένοι ἀνεχώρουν δι' ἀποκέντρων ὁδῶν. Καὶ διὰ νυκτὸς μετέβαινον εἰς τὴν πατρίδα, ἀποφεύγοντες τὴν συνάντησιν τῶν γνωρίμων, τῶν ὁποίων τὰς ἐλπίδας διέψευσαν. Τοῦναντίον οἱ νικηταί, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν συμπολιτῶν των ἐγίνοντο πανηγυρικῶς δεκτοὶ εἰς τὴν πατρίδα. Μέρος τῶν τειχῶν της κα-

τεδαφίζετο ένίοτε, εἰς ένδειξιν ὅτι ἡ πόλις ἡ ἔχουσα τοιούτους πολίτας δέν ἔχει ἀνάγκην τειχῶν. Διά τοῦ ἀνοιγματος δέ τούτου εἰσήρχετο ὁ Ὀλυμπιονίκης φορῶν πορφύραν, ἐποχούμενος ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ ἐτέρων ἀρμάτων καὶ ὑπὸ σύμπαντος σχεδὸν τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, καὶ μετέβαινεν εἰς

τοῦ πολιούχου θεοῦ ἢ ἥρωος τὸν ναὸν ἢ τὸ Ἡρῶν. Ἐκεῖ προσέφερεν εὐχαριστήριον θυσίαν καὶ ἐκείθεν μετέβαινεν εἰς τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον προσέφερε πρὸς τιμὴν του ἢ πόλις καὶ ὁ δῆμος. Κατὰ τὴν ἐστίασιν ταύτην ἐψάλλετο ἐπινίκιος ὕμνος τοῦ νικητοῦ. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι τοῦ ἐπιφανεστάτου ποιητοῦ Πινδάρου οἱ σωθέντες ὕμνοι εἰς Ὀλυμπιονίκας, Ἴσθμιονίκας, Πυθιονίκας καὶ Νεμεονίκας.

Πλὴν τούτων ὅμως τῶν τιμῶν οἱ Ὀλυμπιονίκαι ἐλάμβανον ἐνίοτε καὶ ἄλλας, ὡς δημοσίαν σίτισιν (διατροφήν) διαρκῆ εἰς τὸ πρυτανεῖον τῆς πατρίδος των, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τινος ὑποχρεώσεως, αἱ ὁποῖαι ἐβάρυνον ἐν γένει τοὺς πολίτας, προεδρείαν (δωρεὰν πρώτην θέσιν) εἰς τοὺς ἀγῶνας, τὰς ἐορτὰς καὶ τὰ θέατρα καὶ ἐνίοτε καὶ χρηματικὰς ἀμοιβάς. Εἰς τὴν Σπάρτην προσέτι εἶχον οἱ Ὀλυμπιονίκαι τὴν τιμὴν νὰ μάχωνται πλησίον τοῦ βασιλέως ὡς ὑπάσπιστάι του.

4

Σπουδαιότατη τιμὴ εἰς τὸν Ὀλυμπιονίκην ἦτο, ὅτι τοῦ ἐπετρέπετο νὰ στήσῃ εἰς τὴν Ἄλτιν ἀνδριάντα ὑποδηλοῦντα τὸν ἀγῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνίκησε. Ἀναφέρει μάλιστα ἀρχαῖός τις συγγραφεύς, ὅτι ἂν οἱ Ὀλυμπιονίκαι ἐνίκων τρεῖς εἰς τὰ Ὀλύμπια, τότε ἐπετρέπετο νὰ ἔχουν ὁμοιότητα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀνδριάντες των. Καὶ τῶν νικῶντων δὲ ἵππων ἰδρύνοντο πολλάκις ἀγάλματα.

Καὶ εἰς τὴν συνείδησιν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐτιμῶντο καὶ ἐλατρεύοντο μεγάλως οἱ νικηταὶ τῶν ἱερῶν ἀγῶνων (Ἱερονίκα). Ἀλλὰ πάντοτε ὑπερεῖχον ἀπὸ τοὺς ἄλλους οἱ Ὀλυμπιονίκαι. Διότι, καθὼς λέγει ὁ Πίνδαρος, ὅπως τὸ ὕδωρ εἶναι τὸ ἄριστον τῶν στοιχείων τῆς φύσεως, ὅπως ὁ χρυσός, ὁ ἴλαμπων τὴν νύκτα ὡς φλόξ, εἶναι τὸ πολυτιμότερον τῶν κτημάτων, ὅπως τὴν ἡμέραν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν οὐρανὸν ἄστρον θερμότερον καὶ φωτεινότερον τοῦ ἡλίου, τοιοῦτρόπως δὲν ὑπάρχει καὶ ἀγὼν ἀνώτερος τῶν Ὀλυμπίων.

(Κατὰ Α. Κεραμόπουλον)

Ο ἰ ἀ γ ῶ ν ε ς .

1. Τὸ Στάδιον

Βλέπω μπροστὰ στὰ πρόθυρα βωμὸ ματοβαμμένο.....
 ...Ἐκεῖ τ' ὀλόστριφτο σχοινί, δεμένο ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη,
 προσμένει νὰ τ' ἀφήσουνε κάτω στὴ γῆ νὰ πέση,
 νὰ δώση αὐτὸ τὴν προσταγή, τὸ τρέξιμο ν' ἀρχίσῃ.
 Ὀλόρθη ἔμπρός του στέκεται τετραγώνη κολώνα,
 χιονόλευκη μὲς στὴ σκιά κι' ἀστραφτερὴ στὸν ἥλιο.
 Βουβὴ σὰν ἄλλα μάρμαρα δὲν εἶναι· ἡ θεία χάρη
 βροντόφωνη τὴν ἔστησε κι' «ἀρίστειν» φωνάζει.
 Ἔχει δυὸ ἄλλες ἀδελφές, ὅμοιες μ' αὐτὴν στὴν ὄψη.
 Ἡ τρίτη στέκεται μακρυνά, κατὰ τὴν ἄλλη ἄκρη,
 περὶφανη, καμαρωτὴ κι' αὐτὴ φωνάζει «στρέψ» !.,
 Ἡ δευτέρα σηκώνεται ἀνάμεσα στὶς δυὸ τους
 καὶ δίνει θάρρος καὶ ζωὴ σ' αὐτοὺς ποὺ τρέχουν πλάγια
 καὶ λέγει στὸν καθένα τους· βιάσου νὰ ξεπεράσης!

2. Ἑλληνοδίκαι.

Τὰ χεῖλη τους ἀγέλαστα, βαρεῖα τὰ μέτωπά τους,
μέσα στὰ βάρη τοῦ μυαλοῦ κρούβουν τὴ δίκαια κρίση.
Χιλιάδες μάτια ὀλόγυρα μὲ ζήλεια τοὺς κοιτάζουν.
Μ' αὐτοὶ κανένα δὲ θωροῦν, μηδὲ τὸ μάτι στρέφουν,
γιατ' ἢ πορφύρα ποὺ φοροῦν, δείχνει βαρὺ τὸν ὄγκο
καὶ θέλουν νᾶναι καθαροὶ κι' ἐλεύθερο' ἢ ψυχὴ τους.

3. Ὁ δρόμος.

Βλέπω λεβέντες φτερωτοὺς κι' ἀραδιαστὰ βαλμένους
μὲ τῶνα πόδι πάρα μπρός, μὲ τ' ἄλλο πάρα πίσω.
Προσμένουνε τὴν προσταγὴ, τὸ τρέξιμο ν' ἀρχίσουν.
Βλέπω νὰ γέροντ' τὸ σχοινὶ καὶ κατὰ γῆς νὰ πέφτῃ
καὶ νά! τὰ πόδια φτερωτὰ τῶνα μὲ τ' ἄλλο ἀνοίγουν
καὶ ξεκινοῦνε μονομιᾶς καὶ τρέχουν, τρέχουν, τρέχουν.
Τρέχουν καὶ μόλις ἀκουμποῦν τὸ πόδι τους στὸ χῶμα,
τρέχουν μ' ἀθώροτα φτερὰ καὶ μάτι δὲν τοὺς φθάνει.
Ὅχλοβοή, χαρᾶς κραυγαὶ τὸν νικητὴ δοξάζουν!

4. Ἡ πάλη.

Καὶ βλέπω τώρα ὀλόγυμνους ζευγαρωτὰ βαλμένους..
Ἔχει ὁ καιεῖς τὸ ταῖοί του κι' ἕνας τὸν ἄλλο βλέπει
καὶ καρτερεῖ ἀνυπόμονος τὸ πάλαιμα ν' ἀρχίσῃ.
Ἀκούω τὸν κηρυκ' ἀπ' ἐκεῖ τὴν προσταγὴ νὰ κράξῃ
κι' ἀμέσως πιάνονται ἀρπαχτὰ τὰ λιπαρὰ ζευγάρια.
Καὶ πότε σμίγουνε σφιχτὰ καὶ λὲς πῶς γίνοντ' ἕνα,
καὶ πότε πάλι ἀνοίγουνε μὲ τεντωμένα νεῦρα,
κι' ἄλλος βαριὰ ξαπλώνεται κι' ἄλλος ὀλόρθος στέκει
κι' ἄλλο ζευγάρι κατὰ γῆς κουβαριαστὸ κυλιέται
καὶ πότε ἀνασηκώνεται καὶ πότε πάλι γέρνει.

5. Ἡ πυγμή.

Καὶ πάλι γύρω ἀπλώνεται θρησκευτικὴ ἡσυχία.
Καὶ βλέπω ταίρια δλόγυμνα βαλμένα στήν ἀράδα.
Τὰ νευρωμένα χέρια τους, τὰ δάκτυλα κλεισμένα,
σφίγγουν τὴν ἀπαλάμη τους, καὶ τὴ γροθιά ἐτοιμάζουν.
Βλέπω τὸν ἕνα νὰ θωροῖ κατάματα τὸν ἄλλον
καὶ καρτεροῦν σπαρακτικά τὴν προσταγὴ ν' ἀρχίσουν.
Κι' ἀκούω τὸν κήρυκ' ἀπ' ἐκεῖ βροντόφωνα νὰ κράζῃ
καὶ βλέπω χέρια δίδυμα καὶ χέρια ἀνδρειωμένα
νὰ πέφτουν, νὰ τεντώνονται, ν' ἀνεβοκατεβαίνουν
γερά καὶ γοργοκίνητα σὰν ἀετοῦ φτεροῦγες.
Τὰ μάτια ἀστράφτουν πῶς πολὺ, τὰ στήθη λαχανιάζουν,
τὰ χεῖλη ἀφρίζουν, σπαρατσοῦν κι' ἀγάλια ἀγάλια ἀνοίγουν
κι' ἀφίγουνε νὰ φαίνονται τὰ ματωμένα δόντια.

6. Τὸ ἄλμα.

Καὶ βλέπω ν' ἀναδεύονται πίσω ἀπὸ τὸ βατήρα
τὰ γυμνασμένα σώματα, τῶνα ἀπὸ τ' ἄλλο ἀνάρια.
Σμίγουν οἱ δυὸ παλάμες τους καὶ τρίβ' ἢ μιὰ τὴν ἄλλη,
θαρρεύονται καὶ σπαρατσοῦν οἱ νευρωμένες κνήμες
καὶ μὲ λαχτάρα καρτεροῦν τὸ πήδημα ν' ἀρχίσῃ.
Κι' ἀκούω τὸν κήρυκ' ἀπ' ἐκεῖ βροντόφωνα νὰ κράζῃ
κι' ἀκούω ἀχνὸ ψιθύρισμα καὶ βλέπω τὸν καθένα
νὰ ξεκινᾷ μὲ μιὰν ὀρμὴ, μὲ μιὰν ὀρμὴ νὰ τρέχῃ
καὶ νὰ πατῇ τὸ πόδι του στὸ φανερὸ σημάδι,
οὔτε μιὰ τρίχα πάρα μπρός, οὔτε μιὰ τρίχα πίσω
καὶ νὰ σηκώνεται ψηλὰ μὲ μαζωμένα πόδια
καὶ νὰ σηκώνεται ψηλὰ καὶ χαμηλὰ νὰ πέφτῃ
ἢ μὲς στὸ λάκκο τὸ βαθύ, ποὺ χάσκει ἀνικροῦ του,
ἢ στὸ βγαλμένο χῶμά του ἢ πέρα ἀπ' τὰ σαμιμένα.

7. Ὁ δίσκος.

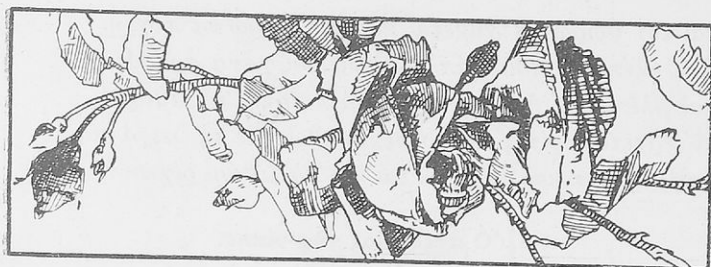
Πάλ' ἡσυχία ἀπλώνεται στὰ μαζωμένα πλήθη
κι' ἀχόρταγα τὰ μάτια τους καρφώνουν στὴ βαλβίδα.
ποὺ οἱ δισκοβόλοι θ' ἀνεβοῦν νὰ ῥίξουνε τὸ δίσκο.
Ἄκουώ τὸν κήρυκ' ἀπ' ἐκεῖ βροντόφωνα νὰ κραζῆ
καὶ βλέπω τὸν ἀγωνιστὴ μὲ τὸ δεξιὸν χέρι
νὰ παίρῃ τὸ ὀλοστορόγγυλο καὶ πλακωτὸ λιθάρι,
καὶ νὰ σηκώῃ μονομιᾶς, χωρὶς στὸ πρόσωπό του
παραμυρῆ ζαρωματιὰ τὸ βάρος του νὰ δείχνῃ.
Βλέπω τ' ὀλόγυμνο κορμὶ νὰ γέρῃ πρὸς τὰ κάτω,
βλέπω τὸ πόδι τὸ δεξιὸν νὰ βγαίῃ ἔμπροσθεν ἀπ' τᾶλλο
καὶ βλέπω τὸν ἀγωνιστὴ νὰ στρέφῃ τὸ λιθάρι
καὶ νὰ τὸ φέρῃ ὀλόγυρα μ' ὄλη τὴ δύναμί του
κι' εὐθὺς ν' ἀνασηκώνεται καὶ νὰ τοῦ δίῃ δρόμο.
Καὶ ἀκούω τοῦ δίσκου τὸν ἀγὸ, ποὺ σχίζει τὸν ἀέρα,

καὶ τὸν θωρῶ νὰ χάνεται καὶ τὸν θωρῶ νὰ πέφτη.
Καὶ βλέπω κάποιον ἀπ' ἐκεῖ νὰ βάζη ἕνα σημάδι
καὶ βλέπω κι' ἄλλον ὕστερα νὰ παίρῃ τὸ λιθάρι
κι' ἔρχεται τρίτος, τέταρτος, καθεὶς μὲ τὴν χειρὰ του,
καὶ γέρονται καὶ σηκώνονται καὶ τὸ λιθάρι ρίχνουν.

8. Ὁ στέφανος τῆς νίκης.

Βλέπω τὸν κήρυκα γοργὰ κι' ὀλόγυρα νὰ τρέξη
κι' ἀκούω νὰ κράζῃ τ' ὄνομα, καθὼς καὶ τὴν πατριδα
τοῦ νικητοῦ, πὺν νίκησε καὶ σ' ὅλα βγῆκε πρῶτος.
Καὶ βλέπω τὸν ὁμορφογιὸ καὶ τ' ἄξιο παλληκάρι
νὰ ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ σωρὸ κι' ἀγάλια νὰ πηγαίῃ
καὶ ν' ἀκουμπᾷ στὰ γόνατα τ' ἀριστεροῦ του χέρι,
καμαρωτός, περήφανος, μπρὸς στὸ χρυσὸ τραπέζι,
πὺν ἀπιδωμένα ἀπλώνονται τὰ ληοφυλλα στεφάνια.
Τὴν ξέρω κείνη τὴν ἐλῆά, τὴν ἄγρια τὴν ἄγια.
Τὴν εἶδα πὺν τὴν φύτεψεν ὁ Ἡρακλῆς στὴν "Αλι
κι' ἄπλωσε αὐτὴ τίς ῥίζες της κι' ἐθέρειψε γιὰ πάντα.
Εἶδα κι' ἐκεῖνο τὸ παιδί, πὺν ὀρφάνια δὲν γνωρίζει,
τῶδα νὰ κόβῃ τὰ κλαδιὰ μὲ τὸ χρυσὸ δρεπάνι
καὶ νὰ τὰ φέρῃ τρέχοντας νὰ γίνουν τὰ στεφάνια.
Βλέπω τὸν πρῶτο νικητὴ στεφανωμένο τώρα !
Χαρὰ στὸ γέρον τὸ γονιό, πὺν τὸν θωρεῖ ἀπὸ πέρα,
χαρὰ στὴ μάνα, μακρυνὰ πὺν καρτερεῖ μὲ πόθο...
Χαρὰ στὴ δοξασιμένη του καὶ ξακουστὴ πατριδα,
ὄπου γεννᾷ τέτοια παιδιὰ καὶ τέτοια παλληκάρια !...
Τὸν βλέπω κι' ὄνειρεύομαι τίς νικηφόρες μάχες....
Φεγγοβολοῦν τὰ μάτια του, τὸ μέτωπό του λάμπει !
Ἡ νίκη τὸν γλυκοφιλεῖ κι' ἡ δόξα τοῦ χαρίζει
τῆς ἀρετῆς τὴν ὁμορφιά, τῆς ὁμορφιάς τὴ χάρι !...
Ὅχλοβοή, χαρὰς κραυγὲς τὸν νικητὴν δοξάζουν !

Ι. Πολέμης.

Τὸ Ροδέλαιον.

Ἡ ἔκτασις τῆς χώρας μας εἶναι μικρὰ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ της, ὁ ὅποιος μάλιστα ὀσημέραι αὐξάνεται. Καὶ διὰ νὰ κατορθώσουν νὰ ζήσουν χωρὶς στερήσεις οἱ κάτοικοί της, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ παραλείπουν τίποτε, τὸ ὅποιον δύναται νὰ αὐξήσῃ τὴν παραγωγὴν της.

Μέχρι τοῦδε οἱ γεωργοὶ μας ἀπέβλεπον εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν γνωστῶν ἑλληνικῶν προϊόντων, ἥτοι τῆς σταφίδος καὶ τοῦ οἴνου, τῶν ἐλαιῶν καὶ τοῦ ἐλαίου, τῶν σύκων, τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν ἀνεπαρκῶν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν σιτηρῶν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς νωπῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν ἐπιβάλλεται νὰ στρέψουν τὴν προσοχὴν των καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ρόδων νὰ ἐπιδοθοῦν ἐντατικῶς.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι καταλληλότατον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ροδῆς, ἐκ τῶν ἀνθῶν τῆς ὁποίας βιομηχανικῶς παράγεται τὸ ροδέλαιον.

Τὸ ροδέλαιον εἶναι περιζήτητον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡ δὲ τιμὴ του φθάνει εἰς ἰλιγγιώδη ὕψη καὶ τοῦτο διότι μία σταγὼν ἐξ αὐτοῦ ἀρκεῖ διὰ τὴν κατασκευὴν ἑνὸς χιλιογράμμου (312.1/2 δραμίων) ἀρώματος

καὶ ἀπαιτεῖ διὰ νὰ παραχθῆ ἑκατοντάδας χιλιογράμ-
μων ροδοπετάλων.

Χώρα παράγουσα ροδέλαιον εἶναι ἡ Κυανῆ Ἀκτὴ
τῆς Γαλλίας. Εἶναι αὕτη ἀπέραντος ἕκτασις ἀνθώ-
νων, οἱ ὅποιοι προμηθεύουν εἰς ὄλους τοὺς
μυροπώλας τῶν Παρισίων τὰ ἄνθη, τὰ ἀπαραίτητα
διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν λεπτοτέρων, πολυτιμοτέρων
καὶ μᾶλλον περιζητήτων ἄρωμάτων.

Ἀλλὰ τὴν μεγαλύτεραν ποσότητα ροδελαίου καὶ
ροδοστάγματος παράγει ἡ γειτονικὴ μας Βουλγαρία.
Μία ἀπέραντος ἀγρία ἕκτασις τῆς, κειμένη εἰς τοὺς
πρόποδας τοῦ Αἴμου (ἢ τῶν Βαλκανίων) ἀποτελεῖ
τὸν μεγαλύτερον ροδῶνα τοῦ κόσμου.

Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἄνδρες, γυναῖκες
καὶ παιδιά, ζῶσιν ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν τριαν-
ταφύλλων. Ἐξ αὐτῶν ἐξάγουν τὸ μᾶλλον φημισμέ-
νον ροδέλαιον, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ ἓνα σπουδαῖον
συντελεστήν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου τῆς Βουλγαρίας.

Τὰ παράγοντα τὸ ροδέλαιον ρόδα δὲν εἶναι ρόδα
πολυτελείας, καθὼς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια καλλιεργοῦνται
εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰ θερμοκήπια καὶ τὰ βλέπομεν
ἐκτεθειμένα εἰς τὰς προθήκας τῶν ἀνθοπωλείων.
Ὅμοιάζουν μὲ τὰ παρ' ἡμῖν «Ἀπριλιάτικα»
καλούμενα καὶ τὰ «τριαντάφυλλα τοῦ γλυκοῦ» ἢ «τῆς
ροδοζάχαρης». Δὲν εἶναι πολὺ ὠραῖα κατὰ τὴν ἐμφά-
νισιν, εἶναι ὅμως πλουσιώτατα εἰς ἄρωμα. Τὸ χρῶμά
των εἶναι λευκὸν ἢ ἐρυθρόν· τὰ ἐρυθρὰ ρόδα εἶναι
πλουσιώτερο εἰς ἄρωμα τῶν λευκῶν.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν περιοχὴν ἐκείνην μεθ᾽
κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὸ ἄρωμα, τὸ ὅποιον γίνεται
αἰσθητὸν καὶ ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως. Ὁ ἐπισκέ-
πτῆς εἶναι ἐλεύθερος νὰ κόψῃ ὅσα ρόδα θέλει καὶ τὰ
τοποθετεῖ εἰς τὰς ἀποσκευάς του, διὰ νὰ ἀρωματι-

σθοῦν τὰ ἐνδύματά του. Εἶναι δὲ τόσον δυνατὸν τὸ ἄρωμα τοῦτο, ὥστε νὰ διατηρῆται εἰς τὰ φορέματά του πολλὰς ἡμέρας.

Τὸ ροδόσταγμα εἶναι σύνηθες καὶ κοινὸν πρᾶγμα εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην· τὸ μεταχειρίζονται καθὼς περίπτου τὸ νερόν! Τοιοῦτοτρόπως ὁ ὀδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου λόγου χάριν, ὅταν ἀντιληφθῆ ὅτι οἱ ἐπιβάται του ἔχουν στενοχωρηθῆ ἀπὸ τὴν ὀσμήν τῆς βενζίνης, ἐξάγει φιάλην ροδοστάγματος καὶ τοὺς ραντίζει μὲ αὐτήν.

Εἰς ὅλα τὰ πανδοχεῖα καὶ ἐστιατόρια προσφέρεται εἰς τοὺς πελάτας ροδόσταγμα ὡς ποτόν. Οἱ δὲ κάτοκοι τῶν μερῶν ἐκείνων διῖσχυρίζονται, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι τόσον ἀποτελεσματικὸν ὅσον τὸ ροδόσταγμα διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ τῆς νεότητος.

2

Ἡ συγκομιδὴ τῶν ρόδων ἐν Βουλγαρίᾳ γίνεται εἰς τὴν κατάλληλον ἐποχὴν. Ἀπὸ τῆς 3ης πρωϊνῆς ὥρας οἱ συλλέκται, κορασίδες καὶ παιδιὰ, ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ρόδων. Ἡ ἐργασία αὕτη, ἣτις συνεχίζεται μέχρι τῆς ἐσπέρας, εἶναι πολὺ κοπιώδης.

Ὁ ἀμητὸς τῶν ρόδων μεταφέρεται εἰς τὸ ἐργοστάσιον τῆς ἀποστάξεως. Ἄλλοτε οἱ πλούσιοι βιομήχανοι προηγόραζον παρὰ τῶν χωρικῶν ὀλόκληρον τὴν παραγωγὴν τῶν ρόδων ἐπὶ τῶν φυτῶν. Αἱ τιμαὶ ὅμως, τὰς ὁποίας προσέφερον, ἦσαν χαμηλαί. Διὰ τοῦτο οἱ χωρικοί, ἐπειδὴ δὲν ἱκανοποιοῦντο, ὀργανώθησαν εἰς συνδικᾶτα καὶ ἴδρυσαν ἰδικὰς τῶν ἐγκαταστάσεις ἀποστάξεως. Διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ

των τούτου ἐξησφάλισαν κέρδη ἀνάλογα μὲ τοὺς κόπους καὶ τὰς φροντίδας των.

3

Πῶς ἐξάγεται τὸ ροδέλαιον ἀπὸ τὰ ρόδα; Ἐὰν ἐπισκεφθῶμεν ἐν ἐργοστάσιον ἀποστάξεως, εἴτε τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τῇ Κυανῇ Ἀκτῇ εἴτε ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ, θὰ ἴδωμεν πελωρίους λέβητας πλήρεις κοχλάζοντος ὕδατος. Ἐντὸς αὐτῶν ρίπτονται τὰ ὠραῖα ἄνθη. Οἱ ἄτμοι, οἱ ὅποιοι ἀναδίδονται ἐκεῖθεν, συγκετρῶνονται καὶ συμπυκνώνονται, διὰ νὰ ἀποτελέσουν, μὲ ἐπανειλημμένας ἀποστάξεις, τὸ ροδόσταγμα καὶ τὸ ροδέλαιον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο, χρώματος κιτρινωποῦ, φυλάσσεται εἰς εἰδικὰ φιαλίδια καὶ φιάλας ἐντὸς χρηματοκιβωτίων, διότι ἕκαστον χιλιόγραμμὸν του στοιχίζει μίαν μικρὰν περιουσίαν, περὶ τὰς 6.000 φράγκων.

Ἐκτὸς τῆς Βουλγαρίας καὶ Γαλλίας καὶ ἡ Ἰταλία παράγει ἐτησίως πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιογράμμων ρόδων. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ βιομηχανία ἀποστάξεως δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη ἐκεῖ, διὰ τοῦτο τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς παραγωγῆς στέλλεται εἰς τὴν Γαλίαν.

Παραδόξως παρὰ τὸ ἀκατάλληλον τοῦ κλίματός της καὶ ἡ Γερμανία παράγει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Λειψίας ἀρκετὴν ποσότητα ρόδων καὶ ἀνάλογον ποσότητα ἀποστάγματος αὐτῶν.

Ἀπόσταγμα ρόδων παράγει ἐπίσης ἡ Πισιδία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ Περσία καὶ αἱ Ἰνδίαι.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ γίνῃ ἔντονος προσπάθεια καλλιιεργείας ρόδων καὶ πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν γεωργῶν μας καὶ πρὸς αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ μας πλοῦτου.

(Διασκευὴ Μ.Γ.Π.)

Μ.Γ. Πετρίδη & Κ. Γιοτσαλίτου-Λαχανᾶ: Τὸ Νέον Ἀναγνώστ. ΣΤ'. (Ἐκδ. Α'. 1936) 17

Ὁ οἰκογενειακὸς βίος κατὰ τοὺς Ὀμηρικὸς χρόνους.

Εἴμεθα περίεργοι νὰ μάθωμεν πῶς ἔζων οἰκογενειακῶς οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν ἐποχὴν, δηλαδή περὶ τὰ 900 ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι πρὸ 3 περίπου χιλιάδων ἐτῶν.

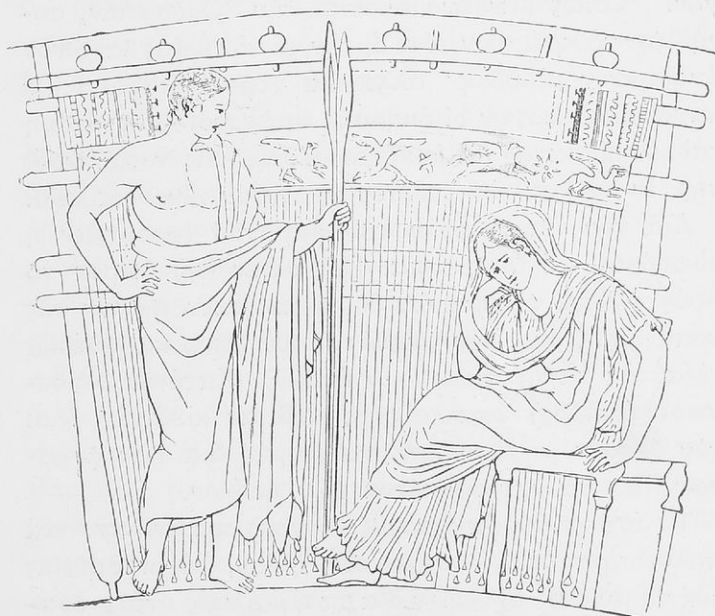
Ἄς εἰσέλθωμεν διὰ τῆς φαντασίας μας εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, τὸ ἀνάκτορον, καὶ ἄς ἴδωμεν πῶς διήρχοντο τὴν ἡμέραν των οἱ ἔνοικοί του.

Πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἀκόμη τοῦ ἡλίου ὅλοι ἔχουν ἐξυπνήσει. Οἱ ἄνδρες ἐνδύονται χιτῶνα καὶ ἐπενδύτην (ἱμάτιον). Αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες περιβάλλονται τὰς πολυπτύχους των ἐσθῆτας, ζώνουν τὴν μέσην των μὲ ζώνην καὶ δένουν τοὺς πλοκάμους τῆς μακρᾶς κόμης των μὲ ταινίας.

Μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ προγευματίσουν μὲ ἀγάπην ὅλοι μαζί, κατευθύνεται ἕκαστος εἰς τὴν ἐργασίαν του. Οὐδεὶς ἔμενε χωρὶς ἀπασχόλησιν τινα.

Ὁ βασιλεὺς μετέβαινε εἰς τὴν ἀγοράν, δηλαδή εἰς τὸ μέρος, ὅπου συνηθροίζοντο οἱ γέροντες σύμβουλοί του, μὲ τοὺς ὁποίους συνεσκέπτετο διὰ τὰ κοινά.

Ἡ βασίλισσα μὲ τὰς θυγατέρας καὶ ὑπηρετρίας τῆς ἡσχολοῦντο εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα, ὕφαινον, ἔκλωθον, ἐκέντων, κ.λ.π. Ἡ θυγάτηρ καὶ αἱ ὑπηρέτριαι ἐξετέλουν καὶ βαρυτέρας ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω ἐργασίας. Εἰς τὴν Ὀδύσειαν ἀναγινώσκομεν, ὅτι ἡ βασιλόπαις Ναυσικᾶ καταγίνεται πλύνουσα τὰ ἐνδύματα τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς.

Ἡ Πηνελόπη πρὸ τοῦ ἱστοῦ (ἀργαλειοῦ) συνομιλοῦσα μετὰ τοῦ Τηλεμάχου.

Οἱ βασιλόπαιδες μετέβαινον καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς ἐργασίας των ἐν τῇ αὐλῇ, τῷ κήπῳ ἢ ἐξήρχοντο εἰς κυνήγιον.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν κοπιαστικὴν ἐργασίαν ἦρχετο ἡ ἀνάπαυσις. Ὡς καλύτερον μέσον ἀναπαύσεως ἐθεωρεῖτο ὑφ' ὄλων τὸ λουτρόν, μετὰ τὸ ὁποῖον ἤλειφοντο μὲ ἔλαιον. Πρὸς ἀνάπαυσιν ἐχρησιμοποιοῦν

προσέτι διασκεδαστικά παίγνια καὶ σωματικὰς ἀσκήσεις· αἱ μὲν κορασίδες ἔρριπτον τὴν σφαίραν, τὰ δὲ παιδιά καὶ οἱ νέοι ἠσκοῦντο εἰς διάφορα ἀγωνίσματα.

Δύο φορὰς τὴν ἡμέραν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρασ, ἡ οἰκογένεια καὶ οἱ φιλοξενούμενοὶ τῆς συνεκentrώνοντο μὲ ἀγάπην περὶ τὴν ἐστίαν καὶ ἔτρωγον. "Ὅπως μανθάνομεν ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν, συνήθιζον νὰ τρώγουν τότε ἄρτον, ψητὸν κρέας καὶ οἶνον ἀνάμεικτον μὲ ὕδωρ· ἀλλὰ καὶ χόρτα διάφορα καὶ λαχανικὰ ἔτρωγον οἱ ὀμηρικοὶ πρόγονοί μας, ἀκόμη καὶ γλυκίσματα· ἡ Κίρκη προσέφερεν εἰς τοὺς ξένους τῆς ἓν μείγμα ἀπὸ ἄλευρον, τυρόν, οἶνον καὶ μέλι.

Διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ φαγητοῦ ἐφρόντιζεν ἡ οἰκονόμος. Αἱ ὑπηρετρίαι (θεραπαινίδες) ἔφερον τὸ πρὸς πλῦσιν τῶν χειρῶν ὕδωρ καὶ ἔτακτοποιοῦν τὰς τραπέζας. Τὸν οἶνον ἀνεμίγνυε μὲ ὕδωρ καὶ ἐγέμιζε μὲ αὐτὸν τὰ ποτήρια ὁ κ ή ρ υ ξ. Κατόπιν ὁ μουσικός (ἀοιδός) ἔψαλλε μὲ συνοδείαν κιθάρας· ὅλοι τὸν ἤκουον μὲ προσοχὴν νὰ ἐξυμνῇ διὰ τῶν ἁσμάτων του τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων.

Τὸ ἑσπερινὸν φαγητὸν (δεῖπνον) παρετείνετο καὶ πολὺ πέραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, μέχρι βαθείας νυκτὸς ἐνίοτε· οἱ σ υ ν δ α ι τ η μ ὀ ν ε ε ς τότε ἐφωτίζοντο ἀπὸ ἀναμμένης δᾶδας, τὸ σύνθηρες τότε μέσον φωτισμοῦ.

"Ὅταν ἔπινον, ἔκαμνον σ π ο ν δ ᾶ ς, δηλαδή ἔχυνον ὀλίγον οἶνον πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ τελευταῖον ἰδιαιτέρως πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ, διὰ νὰ τοὺς στείλῃ γλυκὺν ὕπνον.

Κατόπιν τούτου οἱ μὲν ξένοι ἀνεχώρουν, οἱ δὲ ἔνοικοι κατηγύνοντο ὅλοι εἰς τὰς κλῖνας των.

Ἄλλὰ κάποτε συνέβαινε νὰ παρουσιάζεται πρὸ τῆς

θύρας τῆς οἰκίας ἄγνωστος ξένος καὶ νὰ ζητῇ ἄσυλον καὶ προστασίαν. Οὗτος ἐγένετο δεκτὸς φιλοφρόνως καὶ ἐτύγχανε φιλοξενίας. Κατόπιν ἠρωτᾶτο νὰ εἶπῃ τὸ ὄνομα, τὴν πατρίδα, τοὺς γονεῖς του καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ἄφοῦ ἐμάνθανον ταῦτα οἱ ἔνοικοι, ἔκαμνον σπονδὴν εἰς τὸν Ζένιον Δία, τὸν προστάτην τῶν ξένων· δι' αὐτῆς συνήπτετο τρόπον τινὰ μεταξύ τῆς οἰκογενείας καὶ αὐτοῦ φιλία, ἡ ὁποία διετηρεῖτο καὶ εἰς τὸ μέλλον πάντοτε ζωηρά.

Ἄναχωρῶν ὁ ξένος ἐλάμβανε δῶρα ἀπὸ τοὺς φιλοξενοῦντας αὐτόν. Τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ὁ οἰκοδεσπότης προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν Δία ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του, εὐρισκομένου εἰς τὴν αὐλήν.

Παρηκολουθήσαμεν τὴν ζωὴν εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον. Ἄς ἴδωμεν τῶρα τί ἐγένετο εἰς τὰς ἄλλας οἰκίας, εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀπλῶν πολιτῶν. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ζωὴ δὲν ἦτο πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐγνωρίσαμεν ἀνωτέρω. Ἡ διαφορὰ ἦτο, ὅτι εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ βασιλέως τὰ γεύματα ἦσαν φυσικῶς τῷ λόγῳ πλουσιώτερα καὶ αἱ ἱεροτελεστία καὶ αἱ θυσίαι πομπωδέστεραι. Ἄλλὰ ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἀνάπαυσις, ἡ ἐστίασις καὶ ἡ φιλοξενία, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ μεταξύ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας σύμπνοια ἦσαν αἱ ἴδιαι.

(Μ.Γ.Π. καὶ Κ.Γ.-Λ.)

Οἱ φόροι.

Χθὲς μοῦ ἐνεχείρισεν ὁ πατὴρ μου ὀκτακοσίας δώδεκα δραχμὰς καὶ μοῦ εἶπε·

— Νὰ μεταβῆς νὰ καταθέσῃς τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς

τὸ Ταμεῖον τῆς Γ'. Οἰκονομικῆς Ἐφορίας. Εἶναι ὁ
ἑξαμηνιαίος φόρος τῆς ἰδιοκτητοῦ οἰκίας μας.

Μετέβην προθύμως καὶ ἐπιστρέψας παρέδωκα εἰς
τὸν πατέρα μου τὴν ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς.

Τὴν ἑσπέραν, μετὰ τὸ δεῖπνον, τὸν παρεκάλεσα
νὰ μοῦ ἐξηγήσῃ τί εἶναι φόροι, πόσων εἰδῶν φό-
ρους ἔχομεν καὶ διατί τοὺς πληρώνομεν. Ὁ πα-
τήρ μου, πρόθυμος πάντοτε νὰ λύῃ τὰς ἀπορίας
μου, εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

— Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἀποτελοῦσιν ὅλοι οἱ
Ἕλληνες, δηλαδή ὅλος ὁ λαὸς μας. Τὸ Ἔθνος μας,
ἀφ' ὅτου, ἀποσεῖσαν τὸν τουρκικὸν ζυγόν, ἀπέκτησε
τὴν ἐλευθερίαν του, ὠργανώθη εἰς Κράτος ἀνεξάρτη-
τον καὶ αὐτοδιοικούμενον.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὴν
ἐκάστοτε Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ὁποίαν ἐκλέ-
γει καὶ ἀναδεικνύει ὁ λαὸς μας. Αὕτη, διὰ νὰ μᾶς διοι-
κῆσῃ καὶ μᾶς ἀσφαλίσῃ ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐ-
χθρούς καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς κακοποιούς, ἔχει εἰς
τὴν διάθεσίν της καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς της
τὰ κατάλληλα ὄργανα τῆς διοικήσεως, τῆς τά-
ξεως καὶ τῆς ἀμύνης της. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι οἱ
δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἡ ἀστυνομία πόλεων καὶ ἡ
χωροφυλακῆ, ὁ στρατός, ὁ στόλος καὶ ἡ ἀεροπορία.

Ἄλλ' εἶναι ἀναγκαία, ἴσως ἐρωτήσης, ἡ κρατικὴ
ὀργάνωσις τοῦ Ἔθνους; Βεβαίως, τέκνον μου. Χω-
ρὶς αὐτὴν θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρῆται ἡ ἐδα-
φικὴ ἀκεραιότης τῆς Ἑλλάδος χωρὶς αὐτὴν δὲν θὰ
ἦτο ἐξησφαλισμένη ἡ ζωὴ, ἡ περιουσία καὶ ἡ τιμὴ
τῶν πολιτῶν ὅλων, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν ἐντὸς τῶν
συνόρων τῆς πατρίδος. Ὡς ἀντιλαμβάνεσαι, τὸ Κρά-
τος εἶναι πελώριος ὀργανισμὸς, ὁ ὅποιος, διὰ νὰ λει-

τουργῆ καὶ συντηρῆται πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του, ἔχει ἀνάγκην χρημάτων.

Γνωρίζεις, ὅτι διὰ νὰ συντηρηθῇ εἰς σύλλογος, ὑποχρεώνεται ἕκαστον ἐκ τῶν μελῶν του νὰ συνεισφέρει κατ' ἔτος ἢ κατὰ μῆνα ὠρισμένην συνδρομὴν. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ· ἕκαστος πολίτης καταβάλλει πρὸς τοῦτο ὠρισμένους φόρους. Εἰς τὸ ζήτημα ὁμως τῆς πληρωμῆς ὑπάρχει κάποια διαφορὰ μεταξύ τῶν μελῶν ἑνὸς συλλόγου ἢ σωματείου καὶ τῶν πολιτῶν ἑνὸς Κράτους, ἢ ἐξῆς· τὰ μέλη τοῦ συλλόγου καταβάλλουν τὴν ἰδίαν ὄλοι συνδρομὴν, ἐνῶ οἱ ἀπαρτίζοντες τὸ Κράτος πολιταὶ πληρώνουν φόρους οὐχὶ τοὺς ἰδίους ὄλοι, ἀλλ' ἕκαστος ἐξ αὐτῶν πληρώνει ἀναλόγως πρὸς τὴν οικονομικὴν κατάστασίν του, δηλαδή ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσίαν καὶ τὰ κέρδη του. Ὁ ἔχων λόγου χάριν μικρότεραν κτηματικὴν περιουσίαν καταβάλλει μικρότερον φόρον οἰκοδομῶν ἀπὸ τὸν ἔχοντα μεγαλυτέραν. Καὶ ὁ κερδίζων ἐκ τῆς ἐργασίας ἢ τῶν ἐπιχειρήσεων του ὀλιγώτερα, πληρώνει μικρότερον φόρον ἐπιτηδεύματος ἢ φόρον κύκλου ἐργασιῶν ἀπὸ τὸν κερδίζοντα περισσότερα. Τοῦτο ἐπιβάλλει ἡ δικαιοσύνη.

Ὡστε οἱ φόροι, τοὺς ὁποίους πληρώνομεν εἰς τὸ Κράτος, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν τρόπον τινὰ ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ προστασίαν μας, τὴν ὁποίαν τοῦτο ἔχει ἀνσλάβει.

2

Ἄς ἴδωμεν τώρα πόσων εἰδῶν φόρους ἔχομεν.

Πρῶτον ἔχομεν τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους οἱ πολῖται πληρώνομεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ δημόσιον ἢ εἰς

τὸν δῆμον ἢ εἰς τὴν κοινότητά μας. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ φόρος, τὸν ὁποῖον κατέβαλες σήμερον εἰς τὴν Γ' Ἐφορίαν διὰ τὴν ιδιόκτητον οἰκίαν μας καὶ ὅστις λέγεται φόρος οἰκοδομῶν ἢ κτηματικός· ὁ φόρος ἐπαγγέλματος· ὁ δημοτικός φόρος διὰ τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὸν ἰδιαιτέρον δῆμόν μας ἔμπορεύματα κ.λ.π. Οἱ φόροι οὗτοι καλοῦνται ἄμεσοι, διότι καταβάλλονται ἀπ' εὐθείας, ἀμέσως, καὶ φανερά εἰς τὸ δημόσιον ἢ τὸ δεῖνα δημοτικὸν ἢ κοινοτικὸν ταμεῖον.

Δεύτερον ἔχομεν τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους οἱ πολῖται καταβάλλομεν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν ἢ νὰ τὸ γνωρίζωμεν οἱ περισσότεροι καὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν προστεθῆ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν ἀγοραζομένων καθ' ἑκάστην διὰ τὴν συντήρησίν μας πραγμάτων. Οὗτοι λέγονται ἔμμεσοι φόροι, διότι ἐμμέσως πληρῶνονται. Ἐννοεῖς, τέκνον μου, ὅτι ἂν ἔλειπον αὐτοί, τὰ διάφορα ἔμπορεύματα θὰ μᾶς ἐπωλοῦντο εἰς μικροτέραν τιμὴν ἀπὸ τὴν τρέχουσαν. Θέλεις καὶ παράδειγμα; Ἡ ζάχαρις θὰ μᾶς προσεφέρετο ἀπὸ τὸν παντοπώλην μας πρὸς δέκα περίπου δραχμὰς τὴν ὀκτῶν, ἂν δὲν προσετίθετο εἰς αὐτὰς καὶ ὁ φόρος τῶν δέκα ἢ δώδεκα ἄλλων δραχμῶν εἰς ἑκάστην ὀκτῶν.

3

Οἱ ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι φόροι ἀποτελοῦν τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους. Ἄλλ' αἱ πολλαπλαῖ ἀνάγκαι τοῦ μεταβάλλουν τὰ ἔσοδα ταῦτα εἰς ἔξοδα. Τὸ Κράτος εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ μισθοδοτῆ ὅλον τὸ προσωπικόν, τὸ ὁποῖον τὸ ἐξυπηρετεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας του.

Μισθοδοτεῖ τοὺς ἀνωτέρους κρατικούς λειτουρ-

γούς (Ἄνωτατον Ἄρχοντα, πρῶθυπουργόν, ὑπουργούς, βουλευτάς, γενικούς διοικητάς, νομάρχας) τοὺς στρατιωτικούς, τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους (ἐκπαιδευτικούς, δικαστικούς, οἰκονομικούς, δασικούς κλπ.). Ἐξοδεύει διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐκγύμνασιν τῶν κληρωτῶν. Ὑφίσταται δαπάνας διὰ τὴν προμήθειαν πολεμοφοδίων καὶ διὰ τὴν ὀχύρωσιν τῶν συνόρων. Καταβάλλει σημαντικὰ ποσὰ διὰ τὴν ἀγορὰν καὶ συντήρησιν πολεμικῶν πλοίων καὶ ἀεροπλάνων, καθὼς καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, λιμένων, σιδηροδρόμων, σχολείων κλπ. Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ Κράτος οἱ δῆμοι καὶ αἱ κοινότητες ἐξοδεύουν τὰ εἰσπραττόμενα ὑπ' αὐτῶν ποσὰ διὰ τὸν ἐξωραϊσμόν καὶ τὴν ἐξυγιανσίν των, διὰ τὴν μεταφορὰν ὕδατος, διὰ τὸ κατάβρεγμα τῶν ὁδῶν κλπ.

Οἱ φόροι ἐπιβάλλονται καὶ αἱ πληρωμαὶ γίνονται σύμφωνα μὲ Νόμους, τοὺς ὁποίους ἔχει ψηφίσει ἡ Βουλὴ καὶ ἔχει ἐπικυρώσει διὰ τῆς ὑπογραφῆς του ὁ Ἄνωτατος Ἄρχων, ἥτοι ὁ Βασιλεὺς.

Τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους, καλῶς ὑπολογιζόμενα, ἀποτελοῦν τὸν λεγόμενον προϋπολογισμόν αὐτοῦ. Ὁ σημερινὸς τῆς Ἑλλάδος προϋπολογισμὸς πλησιάζει τὰ 10 δισεκατομμύρια χαρτίνων δραχμῶν.

Ἀπὸ ὅσα ἤκουσες, τέκνον μου, κατέληξεν ὁ πατήρ μου, εὐκόλως ἀντιλαμβάνεσαι, ὅτι οὐδεὶς πολίτης πρέπει νὰ ἀποφεύγη τὴν πληρωμὴν τῶν νομίμων φόρων του. Διότι, ἂν ὅλοι ἀρνηθοῦν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ χρέους των τούτου, Κράτος δὲν θὰ ὑπάρχη καὶ ἡ ἀσφάλεια καὶ προστασία μας θὰ ἐκλείψουν.

(Μ.Γ.Π.)

Ὁ εὐσπλαγχνικὸς γαιοκτῆμων.

Ἦτο θῆρος. Γαιοκτῆμων τις εἶχε προσκαλέσει φίλους του ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸ παράλιον ἐξοχικὸν κτῆμά του, διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτοὺς γεῦμα ἐξ ἐκλεκτῶν καὶ ἀκριβωτάτων ἰχθύων.

Οἱ φίλοι ἀπεδέχθησαν εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησιν καὶ κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν εὐρέθησαν πλησίον τοῦ γαιοκτῆμονος.

Εἰς τοὺς προσκεκλημένους κατ' ἀρχὰς παρετέθησαν διάφορα ὀρεκτικά. Μετὰ ταῦτα προσεκομίσθη καὶ μεγάλη λεκάνη κεκαλυμμένη, ἡ ὁποία ἐτοποθετήθη εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης. "Ολοὶ οἱ συνδαιτημονέες ἐφαντάσθησαν, ὅτι ἐντὸς αὐτῆς θὰ εὐρίσκοντο οἱ ὑπεσχημένοι σπάνιοι ἰχθύες. Διὰ τοῦτο περιέμενον μετ' ἀνυπομονησίας νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ κάλυμμα.

Ἄλλ' ὅταν ἔγινε τοῦτο, εἶδον οἱ φίλοι πρὸς μεγάλην των ἔκπληξιν ἀντὶ τῶν ἀναμενομένων εὐγεύστων ἰχθύων χαρτονομίσματά τινα τῶν 100 δραχμῶν.

Τότε ὁ γαιοκτῆμων ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς προσκεκλημένους εἶπε:

«Καλοὶ μου φίλοι· οἱ ἰχθύες, τοὺς ὁποίους ὑπεσχέθη νὰ σᾶς προσφέρω, ἐφέτος πωλοῦνται τριπλασίως ἀκριβώτερον, ἀπὸ ὅσον ἐπωλοῦντο κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη. Δι' ἐκάστην ὁκᾶν ἐξ αὐτῶν μοῦ ἐζήτησαν οἱ πωληταὶ των ἄνω τῶν 100 δραχμῶν. Ἐνεθυμήθην τότε, ὅτι ἡμερομίσθιός τις ἐργάτης τοῦ

μικροῦ τούτου παραλίου συνοικισμοῦ κατάκειται ἄσθενής ἀπὸ μηνῶν καὶ ὅτι τὰ ἀνήλικα τέκνα του ὑποφέρουν ἐκ πείνης. Καὶ ἐσκέφθην, ὅτι μὲ ὅσα θὰ ἐστοίχιζε τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο ἔδεσμα, θὰ ἠδύνατο ἡ πτωχὴ οἰκογένεια τοῦ ἀσθενοῦς νὰ συντηρηθῇ ἐπὶ τρεῖς καὶ πλεόν μῆνας. "Ἄν ἐπιμένετε νὰ δοκιμάσετε τοὺς ἀκριβωτάτους ἰχθῦς, θὰ διατάξω ἀμέσως ν' ἀγορασοῦν καὶ νὰ σᾶς προσκομισθοῦν. "Ἄν ὅμως θέλετε νὰ παραχωρήσωμεν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἀγορὰν των χρήματα εἰς τὸν δυστυχῆ ἐργάτην, τότε θὰ σᾶς προσφέρω ὀλιγώτερον ἀκριβούς, ἀλλ' ἄρκετὰ εὐγεύστους ἰχθῦς».

"Ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι ἐπεκρότησαν τὴν πρότασιν τοῦ φιλοξένου, ἀλλὰ καὶ φιλευσπλάχνου γαιοκτήμονος. Εἰς μάλιστα ἐξ αὐτῶν εἶπε·

«Νομίζω ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τρώγωμεν τόσον ἀκριβὰ ἐδέσματα, ἐνῶ πλησίον ἡμῶν ἄλλοι συνάνθρωποί μας ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν στέρησιν καὶ τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς τὸ ζῆν πραγμάτων».

Καὶ δὲν ἠρκέσθησαν οἱ φίλοι εἰς ὅσα χρήματα ὁ γαιοκτήμων εἶχεν ἀποθέσει ἐντὸς τῆς λεκάνης, προσωρισμένα διὰ τὸν ἀτυχῆ ἐργάτην. "Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἐπροθυμοποιήθη εὐχαρίστως νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ ποσὸν ἐκεῖνο ἀνὰ ἐνῆ περισσότερα ἑκατοντάδραχμα.

Τοιουτοτρόπως μὲ τὴν φιλάνθρωπον πρωτοβουλίαν τοῦ γαιοκτήμονος καὶ τὴν εὐσπλαχνικὴν διάθεσιν τῶν φίλων του ἐξησφαλίσθη ἡ συντήρησις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας τοῦ ἀσθενοῦς ἐργάτου καὶ τῶν τέκνων του.

(Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Ἡ ἐλεημοσύνη.

ΑΙ, σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα !
Τὸ χέρι σας τὸ ἀλύπητο καὶ τᾶσωτο ἀπλῶστε
καὶ δόστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα.
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δόστε.

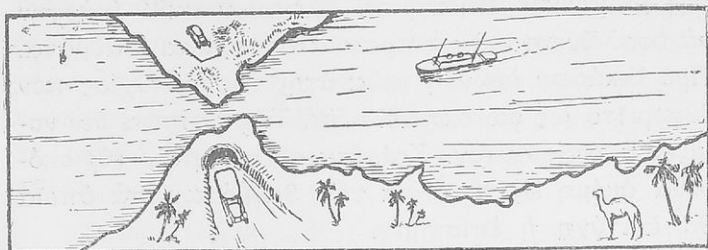
Ποιὸς εἶπε, ποιὸς, ὅτι αὐτά, πὸν τώρα σεῖς πετᾶτε
εἶναι δικά σας ; Δύστυχοι ! Αὐτὸ πὸν περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὄρφανῶ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέ-
[βει.

Συλλογισθῆτε μὲς σ' αὐτὴ τὴν ὥρα γυμνωμένα
πόσα παιδιὰ κρῶνουνε, πόσα μωρὰ πεινοῦνε,
πόσα δὲν ἔχουνε γιατρὸ καὶ γιατρικὸ κανένα.
Ἄλλοίμονο σ' ὅποιον γελᾷ, οἱ ἄλλοι σὰν θρηγοῦνε !

Ἄχ ! δόστε κάποιο φόρεμα στὸ γέρο πὸν κρῶνει,
λίγο ψωμὶ μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο στὸν ξένο,
ἓνα ῥαβδί εἰς τὸν τυφλό, πὸν στὸ σκοτάδι λειώνει,
κ' ἓνα παιγνίδι στὸ παιδί τὸ παραπονεμένο.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἀδέλφια ἐλεημοσύνη !
Χαρὰ σ' ἐκείνη τὴν καρδιά, πὸν τὸ ψωμάκι δίνει.
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἀδέλφια ἐλεημοσύνη.
Λίγο ψωμὶ γιὰ τὸν πτωχὸ καὶ λίγη καλωσύνη.

Α. Παράσχος

Θαυμαστά έργα τοῦ μέλλοντος.

Ἡμεθα εἰς τὰ τέλη τῆς ἀνοίξεως. Ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος, ὅτε ὁ Θεῖός μου, μηχανικός τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἐγὼ ἐπεστρέψαμεν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς, τὴν ὁποίαν μὲ τὸ αὐτοκίνητόν του ἐκάμομεν εἰς τὴν τεχνητὴν λίμνην τοῦ Μαραθῶνος.

Οἱ γονεῖς μου μᾶς ὑπεδέχθησαν γελαστοὶ εἰς τὴν αὐλὴν μας, κάτω ἀπὸ τὴν θάλλουσαν πρασίνην κληματαριάν μας. Μόλις ἐκαθίσαμεν,

— Τὰς ἐντυπώσεις σου, εἶπεν ἀπευθυνόμενος εἰς ἐμὲ ὁ πατήρ μου.

— Τεράστιον μηχανικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον τιμᾷ τὴν χώραν μας, ἀνεφώνησα.

— Καὶ εὐεργετικώτατον, προσέθεσεν ἡ μήτηρ μου· χάρις εἰς αὐτό, ἀπέκτησαν ἐπάρκειαν ὕδατος αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν πέριξ συνοικισμῶν των. Ἡμεῖς αἱ οἰκοκυραὶ τὸ ἀντιλαμβανόμεθα καλύτερον.

— Θαυμάσιον ἔργον, ὑπέλαβεν ὁ Θεῖός μου, τὸ ὁποῖον μέχρι πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐθεωρεῖτο ἀκατόρθωτον. Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ἐποχὴ τοῦ θριάμβου

τῆς μηχανικῆς ἐπιστήμης. Βλέπομεν καθ' ἑκάστην νὰ ἐκτελῶνται καὶ νὰ πραγματοποιοῦνται θαύματα. Πρὸ δεκάδων ἐτῶν ἢ πιθανότης τῆς ἐπιτυχίας των ἐθεωρεῖτο ὡς φαντασιοπληξία. Τώρα τίποτε δὲν νομίζεται ἀπίστευτον. Καὶ ὅπως φαίνεται, εὕρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὸ ἄλφα τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτύχη ἢ ἐπιστήμη.

Πρὸ δύο ἐτῶν συνεζητήθη σοβαρώτατα μεταξὺ τῶν μαγαλυτέρων μηχανικῶν τοῦ κόσμου σχέδιόν τι, τὸ ὁποῖον ἐκ πρώτης ὄψεως ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῆ ἀπὸ τὸν πολὺν κόσμον ὡς ἀληθινὴ παραφροσύνη.

— Ποῖον, θεῖέ μου ; ἠρώτησα. Θέλω νὰ τὸ ἀκούσω, διότι μοῦ ἀρέσουν τὰ τολμηρὰ μηχανικὰ σχέδια.

— Ἴδου αὐτό· νὰ κλεισθῆ διὰ κολοσσιαίων φραγμάτων ἢ Μεσόγειος θάλασσα εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, τὸ Σουέζ καὶ τὸ Γιβραλτὰρ καὶ κατόπιν ν' ἀποξηρανθῆ. Αἱ ἐκτάσεις τῆς θὰ ἀπεδίδοντο εἰς τὴν γεωργίαν. Θὰ ἐγένετο κατάλληλος ἐκμετάλλευσις, ὅχι μόνον τοῦ ἐδάφους τῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὑ π ε δ ἄ φ ο υ ς. Ὁ πυκνὸς πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης θὰ ἠραιώνετο καὶ ἐργασίαι πολλαὶ θὰ ἐδημιουργοῦντο, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν πλέον εἰς τὸν κόσμον ἄεργοι. Τὸ πρᾶγμα ἐνδιαφέρει καὶ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐξαιρετικῶς, διότι τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος μας θὰ ἐδιπλασιάζετο λόγῳ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων νήσων μας.

Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο θὰ ἀφίνοντο εἰς τὸ μέσον τῆς Μεσογείου ξηρᾶς δύο μεγάλαι διώρυγες διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ μὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ τὸ Σουέζ.

Τὴν ἀποξηράνσιν τῆς Μεσογείου θὰ ἐπηκολούθει ἢ μετατροπὴ εἰς ἀπέραντον λίμνην τῆς ἐρήμου Σαχάρας. Διὰ μέσου τῆς λίμνης ταύτης θὰ διηυκολύνοντο αἱ συγκοινωνίαι τῆς Ἀφρικῆς καὶ συγχρόνως θὰ μετεβάλλοντο εἰς εὐφορα τὰ γύρω ἀπέραντα ἐδάφη.

— Τί μεγαλειώδης ἰδέα, τί λαμπρὸν σχέδιον! ἀνεφώνησα καταγοητευμένος.

— Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ τὰ σχέδια, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρόν, φαίνονται ὡς ὄνειρα, ἀνεψιέ μου. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα σχέδια, χαρακτηριζόμενα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ὡς ὄνειρα, συζητοῦνται εἰς τὰ μηχανικὰ περιοδικά.

— Θὰ ἦθελα, θεεῖ μου, νὰ τὰ ἤκουα καὶ αὐτά.

— Εὐχαρίστως νὰ σοῦ τὰ γνωρίσω. Μελετᾶται ἡ κατασκευὴ δύο τεραστίων ὑπογείων (ὑποθαλασσίων ἦθελα νὰ εἶπω) σ η ρ ἄ γ γ ω ν. Ἐκ τούτων ἡ μία σήραγξ θὰ συνδέσῃ τὴν νῆσον τῆς Μεγάλης Βρετανίας μὲ τὴν Βόρειον Γαλλίαν ὑπὸ τὴν Μάγχην· ἡ ἄλλη θὰ συνδέσῃ τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν Ἀφρικὴν ὑπὸ τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ.

Ἀπὸ ἀπόψεως μηχανικῆς, ἐκτελέσεως φαίνεται εὐκολωτέρα ἡ κατασκευὴ τῆς σήραγγος τῆς Μάγχης. Σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα ἔγιναν, ἡ σήραγξ αὕτη θὰ εἶναι ἄρκετὰ πλατεῖα καὶ θὰ διαιρῆται εἰς δύο μέρη. Τὸ ἓν μέρος θὰ προορισθῇ διὰ τὰς σιδηροδρομικὰς ἀμαξοστοιχίας καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὰ αὐτοκίνητα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ Ἀγγλία θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι κράτος νησιωτικόν· θὰ ἀπετέλει τρόπον τινὰ τμῆμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ἀφοῦ θὰ τὴν ἐπεσκεπτόμεθα μὲ σιδηρόδρομον ἢ μὲ αὐτοκίνητον.

—Καὶ θὰ εἶναι δυνατόν, διέκοψα τὸν Θεῖόν μου, νὰ κάμῃ κανεὶς μίαν Κυριακάτικην ἐκδρομὴν μὲ αὐτοκίνητον ἀπὸ Παρισίων εἰς Λονδῖνον!

—Βεβαίωτατα, ἐσυνέχισεν ὁ Θεῖός μου. Καὶ ἴσως δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ Μεγάλη Βρεττανία δὲν δεικνύεται πρόθυμος εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου. Ἡ μεγάλη αὐτὴ Δύναμις ἀρέσκεται εἰς τὸ γόητρον τῆς ἀπομονώσεως· εἶναι εὐχαριστημένη, διότι χωρίζεται διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὰς ἄλλας Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης· δι' αὐτὸ ἐδημιούργησε ἰσχυρότατον πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν στόλον καὶ ἐδέσποσε τῶν θαλασσῶν. Χάρις εἰς τὸ ναυτικὸν της, ἡ Ἀγγλία κατέστησε τὸ Λονδῖνον καὶ ἄλλας παραλίους πόλεις της σπουδαῖα κέντρα παγκοσμίου ἐμπορίου καὶ ναυτικῆς κινήσεως. Τί θὰ γίνῃ λοιπὸν τὸ γόητρόν της καὶ ἡ ναυτικὴ της κίνησις καὶ ζωὴ, ἂν ἀχρηστευθοῦν οἱ ἐμπορικοὶ στόλοι της ἐξ αἰτίας τῶν ὑπὸ τὴν Μάγχην σιδηροδρόμων καὶ φορτηγῶν αὐτοκινήτων; Καὶ τί θὰ ἀπογίνῃ ὁ θαλασσοχαρὴς καὶ ζῶν ἐκ τῆς θαλάσσης ναυτικὸς πληθυσμὸς της;

Δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἄλλους ἀκόμη λόγους τὸ ὄνειρον τῆς διὰ ξηρᾶς ἐπικοινωνίας τῆς Μεγάλης Βρεττανίας μὲ τὴν Εὐρώπην φαίνεται, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ τόσον συντόμως.

Ἀπ' ἐναντίας φαίνεται, ὅτι θὰ ἔχῃ μεγαλυτέραν τύχην τὸ ἄλλο, παράτολμον καὶ αὐτό, σχέδιον, ἡ κατασκευὴ δηλαδὴ σήραγγος εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ διὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἀφρικῆς μὲ τὴν Εὐρώπην. Τὴν ιδέαν τῆς συνδέσεως αὐτῆς συνέλαβε πρὸ ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν καὶ τὴν διετύπωσε πρῶτος Ἴσπανός τις ἀξιωματικὸς, ἀλλ' ὅλοι τὴν ἐξεώρησαν

ὡς οὐτοπίαν, δηλαδή ὡς σχέδιον ἀπραγματοποίησητον. Σήμερον ὅμως με τὴν τελειοποίησιν τῶν μηχανικῶν μέσων θεωρεῖται ὡς πραγματοποιήσιμος ἡ σύνδεσις ὑποθαλασσίως τῶν δύο γειτονικῶν ἡπείρων. Ὑποστηρίζεται μάλιστα, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν Ἰσπανικὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν. Καὶ ὁ λόγος εἶναι εὐνόητος· διὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ κολοσσιαίου τούτου ἔργου θὰ συνδεθοῦν ἀμέσως τὰ δύο ταῦτα κράτη με τὰς ἀπέναντι ἀπεράντους ἀφρικανικὰς κτήσεις των.

— Καὶ θὰ ἐστοίχιζε πολὺ τὸ ἔργον αὐτό, Θεῖέ μου; ἠρώτησα.

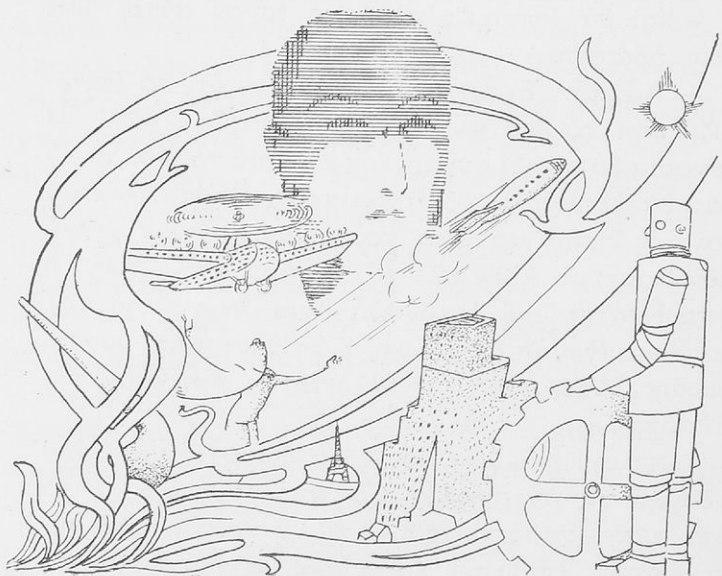
— Ἀρκετά. Ἔχουν προϋπολογίσει, ὅτι θὰ ἐστοίχιζε περὶ τὰ ἑκατὸν δισεκατομμύρια δραχμῶν! Ἡ ἐργασία θὰ ἤρχιζε συγχρόνως καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευράς· θὰ ἀπησχόλει εἴκοσι περίπου χιλιάδας ἐργατῶν καὶ θὰ ἐχρειάζετο δέκα τοῦλάχιστον ἐτῶν χρονικὸν διάστημα πρὸς τελείαν ἀποπεράτωσιν. Ἄλλ' ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου θὰ εἶναι ἀνυπολόγιστος, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀπέραντος καὶ μυστηριώδης Ἀφρικὴ θὰ μετεβάλλετο εἰς συνέχειαν τῆς Εὐρώπης.

Ὑπολογίζεται, ὅτι τὰ ἔξοδα δύνανται νὰ καλυφθοῦν ἐντὸς πενήκοντα ἐτῶν ἀπὸ τὰ διόδια, τὰ ὁποῖα θὰ εἰσπράττωνται ἐκ τῶν σιδηροδρόμων, αὐτοκινήτων, ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δὲν ἐκαλύφθησαν τὰ ἔξοδα τοῦ ἀνοίγματος τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ ἐκ τῶν πλοίων, ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων;

Ὅταν ὁ Θεῖός μου εἶπε τοὺς τελευταίους λόγους, ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη δύσει καὶ τὸ ψῦχος τῆς ἑαρινῆς ἑσπέρας ἤρχισε μετὰ τοῦ σκότους νὰ ἀπλώνεται εἰς

τὴν γῆν. Ἠγέρθημεν καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ φαγητοῦ, διὰ νὰ δειπνήσωμεν. Ἠχαρίστησα τὸν καλὸν μου Θεὸν καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μᾶς εἴπη κάτι ἐνδιαφέρον καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον. Πρὸς μεγάλην χαρὰν μου ὑπεσχέθη μὲ τὴν συνήθη καλωσύνην καὶ εὐγένειάν του,

(Μ.Γ.Π. καὶ Κ,Γ-Λ.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑ

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

	Σελ.
Ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης (Τολστόη, Κατὰ μετ. Λ. Μάρκου)	46
Ἄγαπάτε τοῦ ἐχθροῦς ὑμῶν (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	93
Τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ (Κατὰ Λ. Μελᾶν. Διασκευὴ)	151
Πρὸς τὸν Θεὸν (ποίημα) Π. Σούτσου	153

2. ΕΘΝΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Τὸ δικαίως ἀπονεμηθὲν μετάλλιον (Διασκ. Μ. Γ. Π. καὶ Κ. Γ.—Λ.)	5
Ἄγνωστοι στρατιῶται (ποίημα) Γ. Σουρῆ	9
Αἱ παραμοναὶ τῆς ἑλλ. Ἐπαναστάσεως (Γ. Δροσίνη. Γλωσ. Διασκευὴ)	26
Εἰς τὴν πατρίδα (ποίημα) Λ. Μαβίλη	35
Ὁ σκοπὸς (ποίημα) Γ. Παράσχου	45
Ὁ θάνατος τοῦ Διάκου, τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς (Γ. Δροσίνη Γλωσ. Διασκευὴ)	99
Ὁ θάνατος τοῦ Διάκου (ποίημα) Δημῶδες	109
Εἰς τὸν ἐν Λαμίᾳ ἀνδριάντα τοῦ Διάκου (ποίημα) Γ. Σουρῆ	110
Ὁ νούαρχος Μιαούλης (Γ. Δροσίνη Γλωσ. Διασκευὴ) . . .	127
Τὸ κῦμα καὶ ὁ βράχος (ποίημα) Ἄρ. Βαλαωρίτου	136
Γεώργιος Καραϊσκάκης - Πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως (Γ. Δροσίνη Γλωσ. Διασκευὴ)	154
Ἰώννης Βαρβάκης (Ἄρ. Κουρτίδη. Διασκευὴ)	183
Ἡ πατρίς (ποίημα) Δ. Βικέλα	205

Α

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

	Σελ.
‘Ο Πυθαγόρας (Διασκευή Μ. Γ. Π.)	53
‘Ο Δάμων και ὁ Φιντίας (Κατὰ Μελᾶν. Διασκευή)	55
‘Ανεκτικότης Σωκράτους * *	58
‘Η δρᾶσις τῆς ἁγίας Φιλοθέης (Μ. Γ. Π καὶ Κ. Γ - Λ)	59
Καὶ νεκρὸς ἔλεει (ποίημα) ‘Α. Παράσχου	66
Τὰ ἀποτελέσματα τῆς εὐγενείας (Διασκ. ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	72
Γεωργικὸς καὶ κτηνοτροφικὸς συνεταιρισμὸς (Κατὰ Σπ. Χασιώτην)	166
Πόσον σέβονται οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς γέροντας (Διασκευή)	171
‘Η φιλανθρωπία τοῦ Τίτου (Διασκευή)	177
‘Η ἱερότης τῆς ψήφου (Κατὰ ‘Αδ. Κοραῆν)	240
Οἱ φόροι (Μ. Γ. Π.)	261
‘Ο εὖσπλαχνος γαιοκτῆμων (Διασκευή ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	266
‘Η ἐλεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	268

4. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΒΙΟΣ

‘Ο φάρος (Διασκευή ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	10
Τὸ πολυτιμότερον δῶρον (Διασκευή ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	88
Φιλοστοργία πελαργοῦ (‘Αρ. Κουρτίδη)	119
‘Η μάνα (ποίημα) Γ. Μαρτινέλη)	121
‘Η Κορνηλία καὶ οἱ θησαυροὶ τῆς (Διασκευή)	140

5. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

‘Ο θάνατος τοῦ ναύτη (ποίημα) Δημῶδες	19
‘Η πρωΐα (Κατὰ Χ. Παπαμάρκου. Διασκευή)	67
‘Η πρωΐα (ποίημα) ‘Ηλ. Τανταλίδη	70
‘Η αὐγή (ποίημα) ‘Αλ. ‘Ραγκαβῆ	71
Οἱ σπογγαλιεῖς μας (Μ. Γ. Π. καὶ κατὰ Α. Τανάγραν. Διασκευή)	82
Τὰ σφουγγαράδικα (ποίημα) Μιχ. Γ. Πετρίδη	87
‘Η χαρὰ (ποίημα) Α. ‘Ραγκαβῆ (Κατὰ Γκαῖτε)	92
‘Η ἐλιά (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	146
Τὸ ξύπνημα τοῦ δάσους (Διασκευή ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	210

B

Τὸ δάσος (ποίημα) Α. Βλάχου	218
Νησιώτικη ζωή (ποιήματα) Μιχ. Γ. Πετρίδη	227

6. ΞΕΝΗ ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ἐλιεία ρέγγας (Διασκευή)	167
------------------------------------	-----

7. ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἡ ζωὴ τῶν μηρμύκων (Κατὰ Ν. Βεντήρη. Διασκευή)	20
Ἱστορία ἑνὸς πελαργοῦ (Διασκευή Μ. Γ. Π.)	112

8. ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ἡ ἀνάγνωσις (Μ. Γ. Π καὶ Κ. Γ. - Λ.)	3
Ὁ φάρος (ποίημα) Ἄρ. Προβελεγγίου	18
Ἐργοστάσια ρευστοῦ σιδήρου (Μ. Γ. Π. καὶ Κ. Γ. - Λ.)	50
Ἡ ναυτιλία (Διασκευή)	223
Αἱ τελευταῖαι μεγάλαι ἐφευρέσεις (Μ. Γ. Π. καὶ Κ. Γ. - Λ.)	236
Θαυμαστὰ ἔργα τοῦ μέλλοντος (Μ. Γ. Π. καὶ Κ. Γ. - Λ.)	269

9. ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ

Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέξ (Διασκευή Μ. Γ. Π.)	36
Ὁ Ἀρχιμήδης (Μ. Γ. Π.)	232

10. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Ὁ μουσηγέτης Ἀπόλλων (Κατὰ Χ. Παπαμάρκου)	241
---	-----

11. ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝ. ΒΙΟΣ

Διαγόρας ὁ Ῥόδιος (Διασκευή)	219
Καλλιπάτειρα (ποίημα) Λ. Μαβίλη	222
Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων (Κατὰ Α. Κεραμόπουλον)	243
Οἱ ἀγῶνες (ποιήματα) Ι. Πολέμη	249
Ὁ οἰκογενειακὸς βίος κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους (Μ. Γ. Π. καὶ Κ. Γ.-Λ.)	258

12. ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΛΑΩΝ

Ὁ Κιγκινᾶτος (Διασκευῆ)	42
Τὸ μικρὸν κρατίδιον τῆς Ἀνδόρρας (Μ. Γ. Π.)	138

13. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

Τὶ βλέπομεν εἰς τὴν Σελήνην (Κατὰ Κ. Φλαμμαριόν. Διασκ.)	123
Μεταλλικὰ ὕδατα (Διασκευῆ)	206
Περὶ ἀνέμων (Διασκευῆ)	207
Οἱ σεισμοὶ (Διασκευῆ)	214
Ἡφαίστεια (Διασκευῆ)	216
Τὶ γίνονται τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν (Διασκευῆ)	229
Τὸ ροδέλαιον (Διασκευῆ Μ. Γ. Π.)	254

14. ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τὸ ἔλαιον (Διασκευῆ Μ. Γ. Π.)	143
Ἡ Κορινθιακὴ σταφίς (Κατὰ Μπάρτ. Διασκευῆ)	148

15. ΥΓΙΕΙΝΗ

Ὁ Φαγόνδιος (Κατὰ Λ. Μελᾶν. Διασκευῆ)	172
---	-----

Τὰ κεφάλαια ὧσων δὲν ἀναφέρονται οἱ συγγραφεῖς ἐν τῷ πίνακι, ἀποτελοῦν ἐργασίαν τῶν συγγραφέων ἢ ριζικὴν διασκευὴν θεμάτων ἐκ τῆς ἡμετέρας ἢ ξένης λογοτεχνίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις 10 Ἰουλίου 1936

Ἄριθ. Πρωτ. 50163

Πρὸς τοὺς συγγραφεῖς

κ. κ. Μιχ. Γ. Πετρίδην καὶ Καλ. Γιτσαλίτου-Λαχανᾶ

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταύταριθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης εἰς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 11 πράξιν αὐτῆς, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ νέον ἀναγνωστικὸν ΣΤ δημοτικῶν» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1936 ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῆτε ἑπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ἱπουργοῦ. Ὁ Διευθυντῆς
Ν. Σ Μ Υ Ρ Ν Η Σ

*Ἄρθ. 6 τοῦ Π. Διατ. 12 Φεβρουαρίου 1934

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τιμὴ ἀδέτου δρ. 24.40
> δεμένου > 27.40

Ἄριθ. ἀδ. κυκλ. 65677
12-9-36